

Преузето са www.pravno-informacioni-sistem.rs

На основу члана 44. став 1. Закона о безбедности у железничком саобраћају („Службени гласник РС” , број 41/18),

Вршилац дужности директора Дирекције за железнице доноси

САОБРАЋАЈНИ ПРАВИЛНИК

"Службени гласник РС", број 34 од 16. марта 2022.

I. УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет уређивања

Члан 1.

Овим правилником прописује се техничка опремљеност железничке пруге од значаја за регулисање саобраћаја, врсте службених места и њихова улога у регулисању саобраћаја, елементи пословног реда железничке станице, организација саобраћаја возова, врсте возова, састав возова, опрема и пропратне исправе возова, маневрисање, обавештавање возног особља, поседање возова у зависности од техничке опремљености железничке пруге и вучног возила, брзина возова, начин регулисања саобраћаја у зависности од техничке опремљености железничке пруге, пријем, отпрама и кретање возова и пружних возила, поступци у случајевима сметњи и кварова сигнално-сигурносних и телекомуникационих уређаја у отежаним ситуацијама и други услови за безбедно одвијање саобраћаја.

Примена

Члан 2.

Овај правилник примењује се на све пруге јавне железничке инфраструктуре, индустријске железнице и индустријске колосеке.

Одредбе овог правилника којима се уређује рад станица примењују се и на остала службена места, уколико овим правилником није другачије прописано.

Одредбе овог правилника којима се уређује рад отправника возова примењују се и на ТК диспечера и овлашћеног станичног радника, уколико за поједине случајеве овим правилником није другачије прописано.

Одредбе овог правилника којима се уређује рад машиновође важе и за возача моторног пружног возила, уколико овим правилником није другачије прописано.

Одредбе овог правилника којима се уређује кретање возова важе и за моторна пружна возила када саобраћају као воз, уколико овим правилником није другачије прописано.

II. ТЕХНИЧКА ОПРЕМЉЕНОСТ ЖЕЛЕЗНИЧКИХ ПРУГА

1. Железничке пруге и колосеци

Железничке пруге

Члан 3.

Железничке пруге (у даљем тексту: пруге) су:

- 1) једноколосечне – пруге са једним колосеком, по којем возови саобраћају у оба смера;
- 2) двоколосечне – пруге са два колосека на којој возови истог смера саобраћају по оном колосеку који је одређен за тај смер;
- 3) двоколосечне пруге са обостраним саобраћајем – пруге са два колосека на којима возови саобраћају у оба смера по једном или другом колосеку коришћењем одговарајућих колосечних веза за прелаз возова са једног на други колосек без прекидања вожње;
- 4) вишеколосечне – пруге са више од два колосека на којој возови саобраћају саобраћају по оном колосеку који је одређен за тај смер;
- 5) паралелне – пруге које су бар на једном делу једна поред друге и од којих свака има свој саобраћај независан од саобраћаја на другој прузи.

Почетак и крај пруге је место од којег почиње и где се завршава пруга. Место где почиње односно где се завршава пруга је службено место или је то одређена стационажа на прузи.

Десна и лева страна пруге одређују се увек у односу на смер пруге, тј. смер од почетне ка крајњој станици на прузи.

Дуж пруге постављају се километарски и хектометарски стубови који означавају удаљеност од почетка пруге у километрима и хектометрима.

Величине и дужине нагиба пруге означавају се падоказима и исказују у промилима и метрима.

Код двоколосечне пруге „десним колосеком” назива се онај колосек који се по смеру од почетне према крајњој тачки пруге налази са десне стране пруге, а „левим колосеком” онај који се налази са леве стране пруге.

На двоколосечној прузи возови истог смера по правилу саобраћају десним колосеком у смеру вожње, који се за тај смер назива „правилни колосек” .

Када на двоколосечној прузи возови не саобраћају по колосеку одређеном за њихов смер, већ по колосеку одређеном за возове из супротног смера, тај колосек је за њих „неправилни колосек” .

Код двоколосечне пруге са обостраним саобраћајем „редовним колосеком” назива се десни колосек, посматрано у смеру вожње воза, који је редовно одређен за возове тог смера, а „суседним колосеком” назива се леви колосек, посматрано у смеру вожње воза, који је редовно одређен за возове из супротног смера.

Пруга се, у смислу регулисања саобраћаја, дели на отворену пругу и станично подручје.

Отворена пруга је пруга између улазних сигнала двеју суседних станица.

Станично подручје је део пруге између улазног сигнала с једне стране до улазног сигнала са друге стране.

Пружни колосек је колосек између првих улазних скретница двеју суседних станица.

Станични део пружног колосека је део пружног колосека на подручју станице између прве улазне скретнице и улазног сигнала.

Зауставни пут

Члан 4.

Зауставни пут представља дужину пута коју возило, воз или маневарски састав пређе од тренутка завођења брзог кочења па до потпуног заустављања.

Зауставни пут на пругама Републике Србије износи 700 m, 1000 m и 1500 m, у зависности од највеће дозвољене брзине на прузи.

Зауставни пут за пружна возила и маневарске саставе износи 400 метара.

За сваку пругу дужина зауставног пута се наводи у књижици реда вожње.

Станични колосеци

Члан 5.

Станични колосеци су:

1) главни колосеци – колосеци намењени за пријем и отпрему возова; главни колосеци који чине директно продужење отворене пруге називају се главни пролазни колосеци; главни пролазни колосеци на које возови због њихове конструкције улазе у правац а излазе у скретање, или обратно, називају се неправилни главни пролазни колосеци и

2) споредни колосеци – колосеци намењени за утовар и истовар кола, за састављање и растављање возова, за смештај кола за дезинфекцију итд.

Више колосека исте врсте сачињавају групу колосека (нпр. група пријемно-отпремних колосека, група ранжирних колосека, група утоварно-истоварних колосека и сл.).

Слепи (крњи) колосеци су колосеци везани само са једне стране са суседним колосеком. Крај слепог колосека завршава се грудобраном.

Обележавање колосека

Члан 6.

Колосеци у станицама обележавају се арапским бројевима тако да се први колосек пред станичном зградом обележава бројем 1, а остали колосеци редом бројевима 2, 3, 4 итд.

Поред обележавања на начин прописан ставом 1. овог члана, колосецима се може додати и назив према њиховој намени или навици особља.

Колосеци који су подељени на одсеке пута вожње (подељени граничним колосечним сигналом, скретничком везом, маневарским сигналом за заштиту колосечног пута вожње и сл.) обележавају се према следећем:

- 1) основни колосечни одсек (најдужи део колосека) обележава се на начин прописан ставом 1. овог члана;
- 2) остали колосечни одсеци обележавају се тако што се иза броја колосека додају словне ознаке малим словима абецедне од а, b, c ... надаље, у смеру раста стационаже (нпр.: 1a, 2a, 2b ...).

2. Скретнице и исклизнице

Појам, положај и конструкција

Члан 7.

Скретнице су постројења којима су два колосека међусобно везана и која омогућавају прелаз железничких возила са једног на други колосек без заустављања.

Скретнице се постављају из централног места помоћу уређаја, или на лицу места.

Код скретница се разликује:

- 1) редован положај, у коме се скретница налази редовно тј. када се преко ње не обавља вожња, а прописан је пословним редом станице. Код релејног и електронског осигурања то је положај у коме је скретница остала од претходне вожње;
- 2) правилан положај, када је скретница постављена за намеравану вожњу (у правац или скретање);
- 3) исправан положај, када је скретница забравила и када језичци потпуно и равномерно приљубљују уз главну шину.

Према конструкцији скретнице су једноструке и укрсне двопоставне. Једноструке скретнице омогућавају вожњу у правац и вожњу у скретање, а у укрсне двопоставне вожњу у главни и споредни правац.

Исклизнице су постројења која се постављају на шину у циљу спречавања недозвољених вожњи шинских возила.

Уграђују се на манипулативним и индустријским колосецима и на свим местима где се при недозвољеном покретању возила може угрозити формиран пут вожње.

Спречавање недозвољене вожње врши се и по цену избацивања возила из колосека. Исклизнице се тако конструишу да возило исклизне према спољној страни колосека.

Обележавање скретница

Члан 8.

У сваком службеном месту скретнице се обележавају арапским бројевима почевши са бројем 1 од почетка према крају пруге, пројекцијом на главни пролазни колосек.

Код укрсних двопоставних скретница краци се означавају латиничним словима „a” , „b” , „c” и „d” од почетка према крају пруге тако да се словима „a” и „c” означава главни правац а словима „b” и „d” означава споредни правац.

У већим станицама са више колосечних група скретнице се у свакој групи обележавају почев од броја 1 и знаком групе испред броја скретнице. Знак групе је словни или бројчани.

Накнадно уграђене скретнице између већ постојећих могу се, изузетно, означити и бројевима и словима.

Осигурање скретница

Члан 9.

У погледу осигурања скретнице се деле на:

- 1) осигуране и
- 2) неосигуране.

Осигуране скретнице су оне скретнице које се постављају и забрављују из централног места или се постављају на лицу места а забрављују централно, односно постављају се и закључавају на лицу места. Све остале скретнице сматрају се неосигураним.

Осигуране скретнице се деле на:

- 1) поуздано притврђене, које се постављају и забрављују централно или се постављају на лицу места и забрављују централно, а у таквој су зависности са главним сигналимa да се они постављају тако да показују сигнални знак за дозвољену вожњу само ако су скретнице постављене за одређени пут вожње у правилан и исправан положај; поуздано притврђене скретнице су опремљене и механичким или електричним контролним елементом којим се контролише правилно приљубљивање језичка уз главну шину и одржавање језичка у том положају за све време док сигнал показује сигнални знак за дозвољену вожњу; све скретнице укључене у релејне и електронске сигнално-сигурносне уређаје сматрају се поуздано притврђеним без обзира да ли се постављају групно или појединачно па и када се постављају на лицу места окретањем ручице, ако светлосни показивачи на поставници

показују да су скретнице у правилном и исправном положају и ако се после тога главни сигнали постављају да показују сигнални знак за дозвољену вожњу;

2) поуздано закључане, које се на лицу места постављају и закључавају бравом, а у кључевној су зависности са главним сигнаlima тако да главни сигнали показују сигнални знак за дозвољену вожњу само ако су скретнице постављене у правилан и исправан положај и у том положају закључане;

3) притврђене, све осигуране скретнице из тачке 1) овог става ако немају механички или електрични контролни елемент, односно ако се код релејног осигурања после постављања скретница групно, појединачним тастерима или на лицу места главни сигнали не постављају да показују сигнални знак за дозвољену вожњу, или скретнице из тачке 2) овог става ако немају кључевну зависност са главним сигнаlima; притврђеним се сматрају и поуздано притврђене и поуздано закључане скретнице у службеним местима са ограниченим радним временом у време прекида службе.

Скретнице су осигуране само за вожње по једном правцу.

Неосигураним скретницама сматрају се оне скретнице које имају само уређај за њихово постављање, а немају елемент за контролу исправног положаја и онемогућавање неконтролисаног прекретања. Скретница се сматра неосигураном и за време искључења из сигнално-сигурносних уређаја због извођења радова на овим уређајима или самој скретници, уколико се скретница не осигура на други начин.

Скретничке браве се тако конструишу и постављају да се брава може закључати и из ње кључ извући само онда ако је скретница у правилном и исправном положају.

Све скретнице на главним колосецима у станицама као и одвојне скретнице којима је остварена веза ових колосека са споредним колосецима осигуравају се за вожње возова по главним колосецима.

3. Сигнално-сигурносни уређаји у службеним местима и на прузи

Врсте сигнално-сигурносних уређаја

Члан 10.

У зависности од техничке опремљености пруге и брзина на њој, за регулисање саобраћаја примењују се:

- 1) станични сигнално-сигурносни уређаји;
- 2) пружни сигнално-сигурносни уређаји;
- 3) уређаји за осигурање путних прелаза у нивоу;
- 4) уређаји за даљинско управљање саобраћајем – уређаји телекоманде;
- 5) пружни делови аутостоп уређаја.

Сигнално-сигурносни уређаји су различитог типа и различитих техничко-технолошких карактеристика. За сваки сигнално-сигурносни уређај обезбеђује се упутство за руковање.

а) Станични сигнално-сигурносни уређаји

Врсте станичних сигнално-сигурносних уређаја

Члан 11.

Станични сигнално-сигурносни уређаји су:

- 1) механички сигнално-сигурносни уређаји – уређаји који подразумевају постављање скретница и исклизница на лицу места и механичко руковање сигнаlima при чему су остварене механичке зависности сигнала са положајем скретница и исклизница; код ових уређаја не постоји контрола слободности станичних колосека;
- 2) уређаји међусигналне зависности – уређаји који подразумевају постављање скретница и исклизница на лицу места и електрично руковање сигнаlima при чему је онемогућено једновремено постављање улазних сигнала из различитих смерова да показују сигнални знак за дозвољену вожњу; код ових уређаја не постоји зависност улазних сигнала и скретница и контрола слободности станичних колосека;
- 3) електромеханички сигнално-сигурносни уређаји – уређаји који подразумевају руковање са централног места, постављање скретница централно или на лицу места и механичко руковање сигнаlima при чему су остварене електричне и механичке зависности сигнала и зависности сигнала са положајем скретница а остварују се зависности и са уређајима путних прелаза; код ових уређаја не врши се контрола слободности станичних колосека;
- 4) упрошћени релејни сигнално-сигурносни уређаји – уређаји који подразумевају руковање са централног места путем станичне поставнице и на лицу места, при чему су остварене електричне зависности између сигнала а остварују се и зависности са скретницама, исклизницама или уређајима путних прелаза; код ових уређаја може се вршити контрола слободности станичних колосека и скретница;
- 5) релејни сигнално-сигурносни уређаји – уређаји који подразумевају руковање са централног места путем станичне поставнице чиме је омогућено централно руковање скретницама и исклизницама и контрола њиховог положаја, руковање главним и осталим сигнаlima који су обухваћени уређајем станичног осигурања и контрола њиховог показивања, провера слободности станичних колосека односно станичног подручја и провера стања пута претрчавања и бочне заштите, руковање и контрола стања уређаја путних прелаза уколико су обухваћени уређајем и контрола слободности отворене пруге према суседним службеним местима зависно од опремљености пруге, као и све потребне међузависности;

б) електронски станични сигнално-сигурносни уређаји – уређаји који обезбеђују руковање, контролу и зависност као релејни уређаји, при чему раде на принципу коришћења електронских компоненти.

У службеним местима, осим станичне поставнице, могу се уградити и локалне поставнице којима рукују само радници за то оспособљени а на основу усменог наређења отправника возова и омогућавања руковања датог путем станичне поставнице (локално руковање).

Скретницама, исклизницама и уређајима путних прелаза, ако су обухваћени уређајем, може се руковати и на лицу места ручно.

Улазни и заштитни сигнал

Члан 12.

Улазни сигнал редовно показује сигнални знак за забрањену вожњу.

Улазни сигнал службеног места поставља се да показује сигнални знак дозвољене вожње са формирањем пута вожње. Улазни сигнал поставља се да показује сигнални знак за забрањену вожњу аутоматски након наиласка прве осовине на улазни одсек станичног колосека (шинско струјно коло или бројачки одсек), односно уређај за аутоматско разрешење пута вожње (који је изведен пунктуално, као шинско струјно коло или као бројачки одсек) или механичким постављањем да показује сигнални знак за забрањену вожњу.

Одредбе ст. 1 и 2. овог члана важе и за заштитни сигнал.

Обележавање улазних и заштитних сигнала

Члан 13.

Код релејних и електронских сигнално-сигурносних уређаја улазни сигнали означавају се великим латиничним словом којим је обележен међустанични одсек коме се додаје мало латинично слово „и” и број:

1) на једноколосечним пругама, на правилном колосеку двоколосечне пруге и редовном колосеку двоколосечне пруге са обостраним саобраћајем број „91” за смер од краја ка почетку пруге и број „92” за смер од почетка ка крају пруге;

2) на неправилном колосеку двоколосечне пруге и суседном колосеку двоколосечне пруге са обостраним саобраћајем додаје се број „93” за смер од краја према почетку пруге и број „94” за смер од почетка према крају пруге.

Код механичких и електро-механичких сигнално-сигурносних уређаја улазни сигнали означавају се великим латиничним словима и то словом „А” за смер од почетка ка крају пруге, односно словом „В” за смер од краја ка почетку пруге. Улазни сигнали са прикључних пруга означавају се наредним словима абецеде.

Код уређаја међусигналне зависности и упрошћених релејних уређаја улазни сигнали означавају се латиничним словима „Аи” за смер од почетка ка крају пруге односно „Ви” за смер од краја ка почетку пруге. Улазни сигнали са прикључних пруга означавају се наредним словима абецедне којима се додаје мало латинично слово „и” .

За обележавање заштитних сигнала сходно се примењују одредбе ст. 1–3. овог члана.

Излазни сигнал

Члан 14.

Излазни сигнал редовно показује сигнални знак за забрањену вожњу.

Излазни сигнал службеног места поставља се да показује сигнални знак дозвољене вожње са формирањем пута вожње. Излазни сигнал поставља се да показује сигнални знак за забрањену вожњу аутоматски након наилаaska прве осовине на одговарајући одсек (скретнички одсек или улазни одсек за улазни сигнал из супротног смера који су изведени као шинско струјно коло или бројачки одсек), односно уређај за аутоматско разрешење пута вожње (који је изведен пунктуално, као шинско струјно коло или као бројачки одсек) или механичким постављањем да показује сигнални знак за забрањену вожњу.

На пругама са аутоматским пружним блоком и међустаничном зависношћу излазни сигнал се не поставља да показује сигнални знак за дозвољену вожњу у смеру супротном од смера приволе.

Код релејних и електронских сигнално-сигурносних уређаја излазни сигнали означавају се великим латиничним словом којим је обележен међустанични одсек у смеру од почетка према крају пруге, с тим да се словној ознаци додаје мало латинично слово „о” и број станичног колосека на који се излазни сигнал односи.

Обележавање осталих станичних сигнала

Члан 15.

Гранични колосечни сигнали обележавају се великим латиничним словима „GK” и арапским бројем, почевши од броја 1 у смеру од почетка према крају пруге пројекцијом на главни пролазни колосек (нпр. GK1, GK2 итд.).

Маневарски сигнали за заштиту колосечног пута обележавају се великим латиничним словом „M” и бројем, почевши од броја 1 у смеру од почетка према крају пруге пројекцијом на главни пролазни колосек (нпр. M1, M2 итд.).

б) Пружни сигнално-сигурносни уређаји

Врсте пружних сигнално-сигурносних уређаја

Члан 16.

Пружни сигнално-сигурносни уређаји су:

- 1) аутоматски пружни блок (у даљем тексту: АПБ);
- 2) уређаји међустаничне зависности (у даљем тексту: МЗ).

Уређаји АПБ

Члан 17.

На прузи која је опремљена уређајем АПБ међустанично растојање подељено је на просторне блок одсеке који се контролишу шинским струјним колима или бројачима осовина. Границе просторних блок одсека чине просторни сигнали, последњи просторни и улазни сигнали или последњи просторни и заштитни сигнали. Дужина просторних блок одсека износи 1 000 до 3 000 m.

Уређај АПБ повезан је и у зависности са релејним или електронским станичним сигнално-сигурносним уређајем. Када станични сигнално-сигурносни уређај који је повезан са уређајем АПБ није укључен у режим аутоматског пролазног саобраћаја, делови колосека од улазног сигнала до одговарајућег излазног сигнала у условима формираног пута вожње представљају улазни блок одсек, а делови колосека од излазног или заштитног сигнала до наредног главног сигнала (просторни, заштитни или улазни) представљају излазни блок одсек.

Када је станични сигнално-сигурносни уређај који је повезан у АПБ, укључен у режим аутоматског пролазног саобраћаја, онда се и делови пруге између улазног и излазног сигнала, излазног и просторног сигнала или излазног и заштитног или улазног сигнала сматрају просторним блок одсецима.

У смеру приволе просторни сигнали редовно показују сигнални знак за слободну вожњу, осим првог просторног сигнала испред улазног или заштитног сигнала, који показује сигнални знак за опрезну вожњу. У смеру супротном од приволе просторни сигнали показују сигнални знак за забрањену вожњу или су неосветљени.

Просторни сигнали постављају се да показују сигнални знак за забрањену вожњу након наилаaska прве осовине воза на шинско струјно коло односно бројач осовина просторног одсека који просторни сигнал штити.

Просторни сигнал показује сигнални знак за забрањену вожњу све док последња осовина воза не напусти шинско струјно коло односно не разреши бројач осовина просторног одсека који просторни сигнал штити. Тада просторни сигнал почиње да показује сигнални знак за опрезну вожњу а други позадни просторни сигнал почиње да показује сигнални знак за дозвољену вожњу.

Означавање просторних сигнала

Члан 18.

Просторни сигнали на једноколосечним пругама означавају се одвојено за сваки међустанични одсек и то великим латиничним словом којим је обележен међустанични одсек на коме се налазе и редним бројем, рачунајући од почетне ка крајњој тачки пруге, коме се додаје цифра „2” за смер од почетне ка крајњој тачки пруге, односно цифра „1” за смер од крајње ка почетној тачки пруге.

Просторни сигнали на двоколосечним пругама означавају се на начин прописан ставом 1. овог члана, с тим што се просторни сигнали уграђују уз правилни колосек.

Просторни сигнали на двоколосечним пругама са обостраним саобраћајем означавају се:

- 1) просторни сигнали уграђени уз редован колосек – на начин прописан ставом 1. овог члана;
- 2) просторни сигнали уграђени уз суседни колосек – великим латиничним словом којим је обележен међустанични одсек и редним бројем рачунајући од почетне ка крајњој тачки пруге (као и сигнали уграђени уз редовни колосек) коме се додаје цифра „1” за смер од почетне ка крајњој тачки пруге, односно цифра „2” за смер од крајње ка почетној тачки пруге.

Уређаји МЗ

Члан 19.

На прузи опремљеној уређајем МЗ цело међустанично растојање чини један просторни одсек.

На пругама из става 1. овог члана контрола заузетости међустаничног одсека обавља се бројачима осовина а у изузетним случајевима шинским струјним колима.

Међустанични просторни одсек заузима се наиласком прве осовине воза на бројач осовина односно заузимањем шинског струјног кола првом осовином воза и исти је заузет све док се на међустаничном растојању налази воз, односно док последње возило воза својом задњом осовином не пређе бројач осовина, односно не ослободи шинско струјно коло.

Када станични сигнално-сигурносни уређај који је повезан у МЗ, није укључен у режим аутоматског пролазног саобраћаја тада делови колосека од улазног до одговарајућег излазног сигнала у условима формираног пута вожње представљају улазни блок одсек.

Када је станични сигнално-сигурносни уређај који је повезан у МЗ, укључен у режим аутоматског пролазног саобраћаја онда се делови колосека између улазног и излазног сигнала сматрају просторним блок одсецима.

Делови колосека од излазног сигнала припадају међустаничном просторном блок одсеку.

в) Уређаји за осигурање путних прелаза

Врсте уређаја за осигурање путних прелаза

Члан 20.

Уређајима за осигурање путних прелаза обезбеђује се саобраћај на путним прелазима. Уређаји из става 1. овог члана су:

- 1) механички уређаји, код којих се ручно постављају браници на лицу места или са одређене удаљености;
- 2) електрични уређаји, код којих се врши електрично руковање уређајем на лицу места или са одређене удаљености путем командних елемената; електрични уређаји су изведени тако да имају само светлосну и звучну друмску сигнализацију а по потреби имају и бранике или полубранике;
- 3) релејни уређаји, код којих се аутоматски обезбеђује саобраћај на путном прелазу наиласком воза; релејним уређајима могуће је и руковати са поставнице употребом командних елемената а могуће је и руковање на лицу места употребом командних елемената на самом уређају или ручно; релејни уређаји су изведени тако да имају само светлосну и звучну друмску сигнализацију а по потреби и полубранике; на пругама са АПБ или МЗ релејни уређаји су у зависности са станичним сигнално-сигурносним уређајима односно уређајима АПБ или МЗ, тј. у зависности са одговарајућим главним сигнаlima или контролним сигнаlima;
- 4) електронски уређаји, који обезбеђују руковање, контролу и зависност као релејни уређаји, при чему раде на принципу коришћења електронских компоненти.

г) Уређаји телекоманде

Пруга са телекомандом и уређајем телекоманде

Члан 21.

Пруга са телекомандом (у даљем тексту: ТК) је пруга на којој се саобраћај регулише из централног места – ТК-центра и подељена је на ТК-деонице. На свакој деоници ТК-пруге саобраћај регулише један ТК-диспечер. ТК-деоница је деоница ТК-пруге између две граничне ТК-станице.

Уређаји телекоманде (у даљем тексту: ТК-уређаји) омогућавају руковање релејним односно електронским уређајима у службеним местима и на прузи са једног места – ТК-центра. Обезбеђење путева вожњи, постављање сигнала да показују одређене сигналне знаке, руковање станичним уређајима путних прелаза, руковање скретницама и исклизницама, контрола заузетости колосека односно делова колосека, контрола стања појединих елемената и уређаја обавља се из ТК-центра преко централне поставнице.

Централном поставнициом рукује само дежурни ТК-диспечер.

Руковање из става 3. овог члана назива се централно руковање.

Сигнално-сигурносним уређајима на ТК-прузи може се у посебним случајевима руковати и са станичне поставнице од стране овлашћеног станичног радника по наређењу и омогућавању руковања датог путем централне поставнице од стране ТК-диспечера.

Руковање из става 5. овог члана назива се месно руковање.

По преузимању месног руковања, овлашћени станични радник одобрава и омогућава путем станичне поставнице локално руковање и руковање на лицу места.

Овлашћени станични радник и без наређења односно омогућавања руковања датог путем централне поставнице од стране ТК-диспечера, преузима руковање станичном поставнициом у случају да је потребно отклонити изненада насталу опасност у вези са безбедношћу саобраћаја.

У случају из става 8. овог члана овлашћени станични радник обавештава ТК-диспечера о разлогу преузимања руковања.

д) Пружни делови аутостоп уређаја

Појам пружног дела аутостоп уређаја

Члан 22.

Пружни део аутостоп уређаја је уређај којим се делује са пруге на вучно возило, тако што уређај иницира аутоматско заустављање воза зависно од показивања сигнала, брзине воза и поступака машиновође.

4. Средства за споразумевање

Врсте телекомуникационих уређаја

Члан 23.

При регулисању и вршењу железничког саобраћаја споразумевање се врши телекомуникационим уређајима:

- 1) телефонских веза;
- 2) радио-диспечерских веза (у даљем тексту: РДВ);
- 3) радио веза;
- 4) телефакс.

За сваки од телекомуникационих уређаја обезбеђује се упутство за руковање.

Споразумевање средствима која омогућавају поуздано и стално регистровање саопштења сматра се доказним споразумевањем.

Телефон и радио веза без уређаја за регистровање не сматрају се доказним средствима за споразумевање.

Саопштења која се односе на регулисање кретања возова предају се средствима за доказно споразумевање.

Када су уређаји за регистровање у квару или сметњи или када средства за споразумевање нису опремљена уређајима за регистровање, давање допуштења, одјаве, утврђивања укрштавања и захтев за писмено обавештавање возног особља врше се само у присуству сведока.

Сведок је радник трећег службеног места или трећег радног места који присуствује преношењу саопштења.

Сведока позива станица која прима фонограм.

Као сведок позива се позадна станица иза станице која прима фонограм.

Ако позадне станице нема, онда се као сведок позива неко службено место на отвореној прузи између обе станице (одјавница, стражарница и сл.), уколико постоји.

Ако службених места на отвореној прузи нема, онда се као сведок позива нека од претходних станица, уколико је то могуће. У противном, као сведок позива се један од радника станице која прима фонограм.

Када се споразумевање врши у присуству сведока, поступа се тако што радник који прима фонограм из става б. овог члана примљени фонограм понавља у потпуности. Давању односно понављању фонограма присуствује сведок који, када је фонограм тачно поновљен, исто потврђује речју „Тачно” , називом свог службеног места, бројем под којим је наређење уписано и својим презименом. Уколико фонограм није тачно поновљен сведок упозорава примаоца фонограма да фонограм није уредно примљен.

III. ВРСТЕ СЛУЖБЕНИХ МЕСТА НА ПРУЗИ И ЊИХОВА УЛОГА У РЕГУЛИСАЊУ САОБРАЋАЈА

Врсте службених места

Члан 24.

Службена места су места на железничкој инфраструктури намењена за регулисање и вршење железничког саобраћаја.

Службена места за регулисање и вршење железничког саобраћаја су:

1) станице, које регулишу саобраћај возова и њихово састајање и у којима се обављају послови у вези са превозом путника и ствари, а према саобраћајним пословима и у односу на кретање воза су:

(1) распоредне станице, које уводе и отказују возове, растављају и састављају возове и старају се о отпреми путника и ствари на свом распоредном одсеку;

(2) ранжирне станице, у којима се у већем обиму растављају и састављају теретни возови за одређене правце и које су опремљене посебним групама колосека и постројењима за маневрисање; оне су истовремено и распоредне станице;

(3) међустанице, које се налазе између две распоредне станице;

(4) одвојне станице, у којима се одваја или прикључује друга пруга;

(5) станице прелаза, у којима двоколосечна пруга прелази у једноколосечну или обратно;

(6) полазне станице, у којима се врши припрема воза за саобраћај и његова отпрема;

(7) крајње станице, у којима возови завршавају вожњу;

(8) успутне станице, станице кроз које воз пролази од своје полазне до крајње станице;

(9) пограничне станице, у којима се предају односно примају возови од управљача инфраструктуре суседне државе.

2) укрснице, које регулишу саобраћај возова и њихово састајање и у којима се могу обављати послови у вези са превозом путника и ствари;

3) одјавнице, службена места на отвореној прузи које регулишу слеђење возова у одјавном размаку;

4) распутнице, службено место на отвореној прузи где се одваја друга пруга;

5) место прелаза, службено место на отвореној прузи где двоколосечна пруга прелази у једноколосечну или обрнуто;

6) отпремништва, која су отворена за послове у вези са превозом путника и ствари, али у којима се у погледу саобраћајне службе обавља само маневрисање сабирно-манипулативним возовима или посебним вучним возилима ради узимања или остављања кола;

7) стајалишта, службена места на отвореној прузи која служе искључиво за улазак и излазак путника.

Службена места наведена у ставу 2. тач. 4) и 5) овог члана једновремено обављају и послове одјавнице, а могу регулисати и саобраћај супротних возова ако су поседнута отправником возова и опремљена главним сигнаlima.

Службена места на ТК-пругама

Члан 25.

Службена места на ТК-пругама која учествују у регулисању и вршењу саобраћаја називају се ТК-станице. ТК-станице су:

- 1) гранична ТК-станција – прва и последња станица на деоници ТК-пруге која није укључена у телекоманду, отпрама возове на деоницу ТК-пруге и прима возове са деонице ТК-пруге, у којој саобраћај регулише и путеве вожње обезбеђује отправник возова; граничне ТК-станице су и одвојне станице на деоници ТК-пруге;
- 2) непрекидно поседнута ТК-станција – међустаница на деоници ТК-пруге у којој ТК-диспечер из ТК-центра регулише саобраћај и обезбеђује путеве вожње, а станица је непрекидно поседнута овлашћеним станичним радником;
- 3) повремено поседнута ТК-станција – међустаница на деоници ТК-пруге у којој ТК-диспечер из ТК-центра регулише саобраћај и обезбеђује путеве вожње, а станица је у одређено време поседнута овлашћеним станичним радником;
- 4) непоседнута ТК-станција – међустаница на деоници ТК-пруге у којој ТК-диспечер из ТК-центра регулише саобраћај и обезбеђује путеве вожње, а станица је стално непоседнута;
- 5) ТК-станција са месним радом – међустаница на деоници ТК-пруге којом се из ТК-центра не управља и која се због специфичности поседа отправником возова који регулише саобраћај и обезбеђује путеве вожње;
- 6) ТК-станција са привременим месним радом – непрекидно поседнута, повремено поседнута или непоседнута ТК-станција (ако јој је промењен статус у непрекидно поседнуту ТК-станцију или у повремено поседнуту ТК-станцију) којој је дато месно руковање и у којој саобраћај регулише и путеве вожње обезбеђује отправник возова.

Промену статуса ТК-станице због извођења радова на прузи, повећаног обима маневарског рада или утовара и истовара и сметњи на сигнално-сигурносним и ТК-уређајима и сл., наређује ТК-диспечер, о томе обавештава суседне поседнуте ТК-станице и предузима мере за обавештавање особља вучних возила о промени статуса ТК-станице.

У саобраћајни дневник ТК-станице, из става 2. овог члана, уписују се подаци о промени статуса ТК-станице.

О престанку промене статуса ТК-станице ТК-диспечер обавештава ТК-станице из става 2. овог члана, чиме престаје и потреба за обавештавањем особља вучних возила.

Граничне ТК-станице не мењају свој статус.

Опрема службених места и радних просторија

Члан 26.

Службена места означавају се својим званичним именом јасно и видљиво, које се ноћу осветљава.

Службена места опремају се јасно видљивим часовником.

Станични простор осветљава се ноћу за време уласка, бављења, изласка и проласка сваког воза. Код возова са превозом путника осветљавају се још и приступни путеви, перони, потходници, чекаонице и све оне просторије које служе путницима.

Диспечерски центри, просторије отправника возова, просторије где се обављају телекомуникациони послови и просторије скретничара, чувара пруге и чувара путног прелаза опремају се часовником по коме се радници управљају при обављању својих послова.

IV. ПОСЛОВНИ РЕД ЖЕЛЕЗНИЧКЕ СТАНИЦЕ

Опште одредбе о пословном реду железничке станице

Члан 27.

Пословним редом железничке станице (у даљем тексту: пословни ред станице) се детаљно описује техничка опремљеност, уређаји и постројења на подручју службеног места и прописују одредбе о начину вршења службе, послови управљача железничке инфраструктуре и железничких превозника као и њихова међусобна сарадња у вези са регулисањем и вршењем саобраћаја и обављање других послова у циљу очувања безбедности и редовитости железничког саобраћаја.

Пословни ред станице обухвата и сва подређена службена места, уколико се за подређена службена места не израђује посебан пословни ред станице.

Пословни ред станице обухвата више службених места на одређеној прузи или унутар једног чвора.

За потребе превозника израђују се изводи из пословног реда станице који садрже одредбе које су од значаја за превознике или се превозницима уступа пословни ред станице.

Радници управљача железничке инфраструктуре и железничких превозника који службу обављају у станици, својим потписом потврђују да су упознати са одредбама пословног реда станице.

Пословни ред станице садржи одредбе сталног значаја и одредбе променљивог значаја.

Одредбе сталног значаја

Члан 28.

Одредбе сталног значаја чине I део пословног реда станице и обухватају:

1) преглед свих станичних колосечних инфраструктурних капацитета, сигнално-сигурносних, телекомуникационих и осталих техничких постројења станице, са исцрпним описом њихове употребе и намене;

- 2) организацију и начин вршења саобраћајне службе на појединим радним местима;
- 3) организацију и начин вршења послова осталих служби;
- 4) посебне одредбе за станице на електрифицираним пругама;
- 5) поступак у случају несрећа и незгода.

Пословном реду станице I део прилажу се:

- 1) ситуациони план сопствене станице, суседних станица и свих подређених службених места;
- 2) упутства за вршење службе на распутницама, раскрсницама и на месту прелаза са двоколосечне пруге на једноколосечну пругу;
- 3) упутства за послуживање отпремништва, индустријских колосека и сл.;
- 4) акт превозника за дату станицу о организацији и начину вршења транспортно-манипулативне службе;
- 5) упутства за руковање сигнално-сигурносним, телекомуникационим и другим уређајима којима је станица осигурана.

За индустријски колосек који се одваја из станице није обавезна израда посебног упутстава за послуживање, већ се начин послуживања може регулисати пословним редом станице прописивањем посебних мера у обиму који зависи од конкретне ситуације.

Елементи пословног реда станице I део, основе за израду упутства о вршењу саобраћајне службе на распутницама и основе за израду упутства за послуживање транспортних отпремништва, товаришта и индустријских колосека дати су у Прилогу 1 – Елементи пословног реда станице I део, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

Одредбе променљивог значаја

Члан 29.

Одредбе променљивог значаја чине II део пословног реда станице и обухватају извршење послова везаних за важећи ред вожње и технолошки процес рада станице.

Технолошки процес рада израђује се за ранжирне и распоредне станице, а израђује се и за веће међустанице, станице са већим обимом рада или сложенијим инфраструктурним капацитетима и сл.

У станицама за које се не израђује технолошки процес рада потребни подаци у вези са начином, редоследом и нормирањем извршења појединих послова прописују се у делу II пословног реда станице.

Пословни ред станице II део и технолошки процес рада израђују се за сваки период важења реда вожње након усаглашавања и усклађивања свих

послова између управљача железничке инфраструктуре и железничких превозника.

Елементи пословног реда станице II део и елементи технолошког процеса рада дати су у Прилогу 2 – Елементи пословног реда станице II део , који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

Израда пословног реда станице и технолошког процеса рада

Члан 30.

Пословни ред станице I и II део и технолошки процес рада израђују се у четири примерка.

По један примерак остаје управљачу железничке инфраструктуре и организационој јединици на чијој се територији станица налази, а два примерка достављају се станици. Један примерак налази се код шефа станице, а други се даје отправницима возова на употребу.

За потребе других радних места у станици пословни ред станице, односно технолошки процес рада, умножава се у потребном броју примерака.

Извод из пословног реда станице односно технолошког процеса рада умножава се у потребном броју примерака за потребе железничких превозника.

V. ВОЗОВИ

Подела возова према врсти превоза

Члан 31.

Према врсти превоза возови су:

- 1) возови за превоз путника;
- 2) возови за превоз робе – теретни возови;
- 3) службени возови.

Возови за превоз путника

Члан 32.

Возови за превоз путника су:

- 1) EuroCity возови, за превоз путника у дневном саобраћају између европских центара;
- 2) EuroNight возови, за превоз путника у ноћном саобраћају између европских центара;
- 3) InterCity возови, за превоз путника између великих градова у унутрашњем или међународном саобраћају;
- 4) експресни возови, за превоз путника у међународном саобраћају;

- 5) брзи возови за превоз путника у међународном саобраћају;
- 6) Inter Regio возови, за превоз путника у унутрашњем саобраћају између региона;
- 7) Regio Express возови, за брзи превоз путника у унутрашњем саобраћају унутар региона са задржавањем у већим службеним местима;
- 8) Regio возови, за превоз путника у унутрашњем саобраћају унутар региона са задржавањем у већем броју успутних службених места;
- 9) градско-приградски возови, за превоз путника на подручју градских и приградских општина.

Поједини возови за превоз путника су:

- 1) агенцијски возови, за потребе одређене агенције чија се организација посебно уговара;
- 2) ауто возови, који у свом саставу имају и кола за превоз праћених аутомобила;
- 3) музејски возови, састављени од старих прилагођених кола намењени за туристичка путовања.

Возови за превоз робе – теретни возови

Члан 33.

Возови за превоз робе – теретни возови су:

- 1) у међународном саобраћају:
  - (1) возови комбинованог саобраћаја;
  - (2) возови са појединачним колима;
  - (3) возови са јединственим товаром;
- 2) у унутрашњем саобраћају:
  - (1) експресни и брзи теретни возови, за брзи превоз ствари, нарочито живих и брзопокварљивих пошиљки;
  - (2) директни теретни возови, за превоз директног брута из једне распоредне (ранжирне) или утоварне (истоварне) станице преко најмање једне распоредне (ранжирне) станице на истој или и одвојној прузи;
  - (3) деонички теретни возови, за превоз теретног брута из једне распоредне (ранжирне) или утоварне (истоварне) станице до суседне распоредне (ранжирне) станице на истој или и одвојној прузи, или до неке утоварне (истоварне) станице испред њих;
  - (4) брзи манипулативни возови, за превоз денчаних пошиљака;

(5) сабирни возови, за превоз међустаничног брута на једном распоредном одсеку;

(6) сабирно-манипулативни возови, за превоз међустаничног брута и денчаних пошиљки на једном распоредном одсеку;

(7) кружни теретни возови, за превоз брута између станица унутар железничког чвора;

(8) индустријски возови, за превоз брута за потребе индустрије на одређеним релацијама, као и за послуживање индустријских колосека који се одвајају са отворене пруге.

Службени возови

Члан 34.

Службени возови железничког превозника су:

- 1) локомотивски;
- 2) возови за превлачење празних гарнитура;
- 3) пробни возови;
- 4) помоћни возови или локомотиве;

Службени возови управљача инфраструктуре су:

- 1) помоћни возови или локомотиве;
- 2) остали помоћни возови;
- 3) локомотивски возови;
- 4) радни возови;
- 5) пробни возови;
- 6) возила за посебне намене са властитим погоном која саобраћају као воз.

Намена возова за службене потребе железничког превозника и управљача инфраструктуре

Члан 35.

Намена возова за службене потребе железничког превозника и управљача инфраструктуре је:

- 1) локомотивски возови, намењени за отпрему радних локомотива ван службе;
- 2) возови за превлачење празних гарнитура, намењени за превлачење празних путничких гарнитура;

- 3) пробни возови, за утврђивање способности и исправности нових возила или возила која су изашла са оправке, односно за испитивање стања пруга, постројења, уређаја и објеката на прузи;
- 4) радни возови, за превоз материјала за одржавање и изградњу постројења, уређаја или објеката;
- 5) помоћни возови или локомотиве, који се са својом опремом упућују на места несрећа и незгода ради указивања помоћи и отклањања насталих сметњи;
- 6) остали помоћни возови (извиднички локомотивски возови, за извиђање стања пруге у ванредним приликама; локомотиве крстарице, које се уводе у саобраћај у циљу рашчишћавања пруге од снега и леда; снежна гртала, која се користе као возила за чишћење снега на прузи, са сопственим поганом или додата локомотиви);
- 7) возила за посебне намене са властитим погоном која саобраћају као воз у сврху испитивања, одржавања или контроле железничких пруга.

Подела возова према редовитости саобраћања

Члан 36.

У зависности од редовитости саобраћања возови су редовни и ванредни.

Редовни воз је воз који саобраћа сваког дана или у одређене дане, било да саобраћа за све време или само у току извесног периода важења општег реда вожње, односно воз за који је општим редом вожње утврђено календарско време његове вожње (календар саобраћаја).

Возови који не саобраћају на начин прописан ставом 2. овог члана су ванредни возови.

Подела возова према начину објављивања и коришћења реда вожње

Члан 37.

Према начину објављивања и коришћења реда вожње возови су:

- 1) основни, чији је ред вожње унапред утврђен и објављен у општем реду вожње;
- 2) факултативни, чији је ред вожње унапред утврђен и објављен у општем реду вожње, а у саобраћај се уводе према посебној најави (потреби);
- 3) возови по ad hoc захтеву, који се уводе у саобраћај по посебном захтеву којим се тражи једнократна додела капацитета железничке инфраструктуре (ad-hoc захтев); за њих се израђује ред вожње одвојено од општег реда вожње или се за њих користе редови вожње погодних возова на одговарајућој релацији;

4) подељени, који се у саобраћају уводе од случаја до случаја по реду вожње неког воза чији је ред вожње унапред утврђен и објављен у општем реду вожње;

5) помоћни, који се у саобраћају уводе због непредвиђених и хитних случајева а не може се користити ред вожње неког другог воза нити се израђује посебан ред вожње већ се општим налогом прописују елементи реда вожње;

6) посебни возови, који саобраћају од случаја до случаја по посебном реду вожње, а ред вожње им се израђује одвојено од општег реда вожње.

Возови по ad-hoc захтеву, факултативни, подељени, посебни и помоћни возови су ванредни возови.

Ранг возова

Члан 38.

Према приоритету у току израде реда вожње, извршења саобраћаја и регулисања кретања возова, возови имају следећи редослед у рангирању и давању првенства:

- 1) EuroCity возови;
- 2) EuroNight возови;
- 3) InterCity возови у међународном саобраћају;
- 4) експресни возови у међународном саобраћају;
- 5) брзи возови у међународном саобраћају;
- 6) InterCity возови у унутрашњем саобраћају;
- 7) Inter Regio возови;
- 8) Regio Express возови;
- 9) Regio возови;
- 10) градско-приградски возови;
- 11) међународни теретни возови;
- 12) експресни и брзи теретни возови;
- 13) директни теретни возови;
- 14) деонички теретни возови;
- 15) брзи манипулативни возови;
- 16) сабирни и сабирно-манипулативни возови;
- 17) кружни возови;
- 18) индустријски возови;

19) службени возови за потребе железничког превозника и управљача инфраструктуре.

Возови из међународног саобраћаја имају предност испред возова из унутрашњег саобраћаја.

Појединим возовима за превоз путника и појединим теретним возовима, зависно од њихове намене даје се и већи ранг.

Службени возови из члана 35. тач. 5) и 6) имају првенство испред свих возова када су уведени у саобраћај ради указивања помоћи или отклањања сметњи на пруги.

VI. ОРГАНИЗАЦИЈА САОБРАЋАЈА ВОЗОВА

Ред вожње

Члан 39.

За сваки воз израђује се и објављује ред вожње.

Ред вожње израђује се као општи ред вожње и као посебан ред вожње.

Општи ред вожње предвиђа и обухвата потребан број редовних возова и факултативних возова за период важења.

Посебан ред вожње се израђује за посебне возове и важи само за случај када такав воз саобраћа.

Увођење возова у саобраћај

Члан 40.

Возови обухваћени општим редом вожње уводе се у саобраћај једном за цео период важења реда вожње и то приликом његовог ступања на снагу или код његове измене и допуне.

Возови који нису обухваћени општим редом вожње уводе се у саобраћај објављивањем посебног реда вожње.

Увођење подељених возова врши се изузетно када не постоје друге могућности за увођење ванредног воза у саобраћај. Приликом увођења подељеног воза одређује се време поласка. За подељене возове користи се ред вожње основног воза. Одступања од реда вожње се одређују за сваки подељени воз посебно.

Не уводе се у саобраћај они ванредни возови код којих време од објављивања њиховог саобраћаја станицама до њиховог поласка из полазне станице износи мање од два часа, изузев помоћних возова.

Објављивање саобраћаја возова

Члан 41.

Саобраћај возова објављује се редом вожње и објављивањем промена у саобраћају возова.

О саобраћају возова обавештавају се сва службена места, радна места и радници на пругама на којима саобраћају возови, као и заинтересоване организационе јединице управљача железничке инфраструктуре и железничких превозника, путем материјала реда вожње.

Промене у саобраћају возова су увођење ванредних возова, отказивање редовних или већ уведених ванредних возова и мењање врсте воза.

Објављивање промена у саобраћају возова врше распоредне станице извештајем о променама у саобраћају возова једном или више пута на дан, свака на свом распоредном одсеку.

Објављивање промена у саобраћају возова ван одређеног времена могуће је само у изузетним случајевима (увођење помоћног воза, увођење радног воза, отказивање возова, закашњења возова и сл.).

Распоредна станица чији распоредни одсек обухвата и ТК-пругу и полазне станице возова које се налазе на ТК-прузи о променама у саобраћају претходно се договарају са ТК-диспечером.

Извештај о променама у саобраћају возова

Члан 42.

Извештај о променама у саобраћају предаје се фонограмом или писмено путем расположивих техничких средстава (електронском поштом, телепринтером, телефаксом) службеним и радним местима која непосредно учествују у регулисању и вршењу железничког саобраћаја.

Ако неко службено или радно место тренутно није било присутно приликом давања извештаја о променама у саобраћају, позива се накнадно и благовремено ради саопштавања промена.

Ако се место из става 2. овог члана ни накнадно није успело обавестити о променама у саобраћају, станице обавештавају особље вучног возила општим налогом о томе која места на прузи нису обавештена о саобраћају њиховог воза, као и о мерама које се због тога предузимају (ограничење брзине преко путних прелаза и др.).

На начин прописан ставом 3. овог члана поступа се и у случају када је сметња на средствима за споразумевање.

Ако се воз уводи или отказује само до или од неке међустанице, о томе се обавештава и суседна распоредна станица, полазна станица, заинтересоване међустанице и крајња станица воза.

Ако се уводи у саобраћај воз који у свом саставу има нарочиту пошилику, то се наводи у извештају о променама у саобраћају возова са навођењем броја одобрења за превоз нарошите пошилике којим су прописани услови превоза.

Објављивање посебних возова

Члан 43.

Објављивање посебних возова врши се посебним телеграмом.

Ред вожње посебног воза добија и возно особље посебног воза.

Посебни воз не саобраћа ако се због квара на средствима за споразумевање посебни воз не објављује на начин прописан ставом 1. овог члана.

Саобраћај службених и помоћних возова објављује се као и саобраћај осталих возова. У извештају о саобраћају службених и помоћних возова назначава се разлог путовања воза, време поласка воза из полазне станице, његова максимална брзина, ранг воза и станице у којима се воз зауставља.

Обавештавање станичног и пружног особља о променама у саобраћају возова

Члан 44.

Отправник возова обавештава заинтересовано станично особље о свим променама у саобраћају возова, о саобраћају пружних возила, о закашњењима и о саобраћају возова пре времена.

Станица о променама у саобраћају обавештава:

- 1) службена места (распутнице, места прелаза и одјавнице) на отвореној прузи до суседне станице рачунајући од почетне према крајњој тачки пруге и то за возове из оба смера уколико ова службена места не примају извештај о променама у саобраћају непосредно од распоредне станице;
- 2) пружно особље (чувар путног прелаза, чувар објекта, чувар пруге и др.) и места радова на прузи до суседне станице рачунајући од почетне према крајњој тачки пруге и то за возове из оба смера;
- 3) раднике других служби који директно учествују у извршењу саобраћаја, а чија су радна места изван подручја станице, односно налазе се на удаљеном подручју станице (центар даљинског управљања, електровучне подстанице, јединице вуче, техничко-колска служба).

Обавештавање се врши телефоном или радио везом одмах по пријему извештаја о променама у саобраћају.

Ако отправник возова није могао обавестити службено место на отвореној прузи или место рада на прузи о саобраћају ванредног воза, онда о томе обавештава особље вучног возила општим налогом у коме уписује и километарски положај места рада.

Обавештавање особља вучног возила о променама у саобраћају возова

Члан 45.

Особље вучног возила обавештава се о променама у саобраћају возова само на пругама где се врши утврђивање укрштавања и обавештавање возног особља о променама укрштавања.

Распоредне, полазне и одвојне станице обавештавају особље вучног возила општим налогом:

- 1) о оним уведеним ванредним возовима с којима ће се њихов воз по реду вожње састати;
- 2) о оним редовним или уведеним ванредним возовима с којима ће се због њиховог или свог закашњења или саобраћаја пре времена састати;
- 3) о изостајању оних редовних, односно већ уведених ванредних возова са којима би по реду вожње имао састајање, као и оних возова о којима је возно особље обавештено по одредбама тачке 2) овог става;
- 4) о оним возовима који су до одласка односног воза требали да приспеју у станицу а нису приспели, као и о оним возовима који су извршили вожњу а са којима је односни воз имао утврђено или редом вожње предвиђено укрштавање.

Станице из става 2. овог члана обавештавају општим налогом особље вучног возила само о променама у саобраћају које настају на њиховом распоредном одсеку.

Ако је потребно обавестити особље вучног возила о саобраћају више ванредних возова или о изостајању више редовних или већ објављених ванредних возова, то се чини једним општим налогом.

Особље вучног возила није потребно обавештавати о возовима супротног смера који саобраћају само до неке међустанице, а с којима се воз по реду вожње не састаје, међутим, у случају закашњења таквог воза, међустаница која је уједно и крајња станица тог воза, предузима мере за обавештавање.

Ако воз по реду вожње не стаје у међустаници из става 5. овог члана, међустаница позива станицу у којој воз по реду вожње последњи пут стаје и тражи да она општим налогом обавести особље вучног возила о саобраћају тог воза супротног смера. Ако то није учињено, онда се у сврху обавештавања особље вучног возила воз зауставља у крајњој станици воза супротног смера.

Ако распоредна, полазна или одвојна станица воза није обавестила особље вучног возила о саобраћају неког ванредног воза или о изостајању редовног, односно већ уведеног ванредног воза, чим је дат извештај о саобраћају, наређује оној првој међустаници у коју воз приспева и стаје по датом извештају да изврши обавештавање особља вучног возила. Ако настане потреба да се особље вучног возила обавести пре прве станице у којој ће стати, распоредна станица наређује да се такав воз заустави ради обавештавања.

VII. САСТАВ ВОЗОВА

1. Састављање возова

Опште одредбе о састављању возова

Члан 46.

Воз се саставља само од возила која су исправна и способна за саобраћај (технички исправна, правилно товарена, способна за одговарајућу брзину, врсту кочења и сл.).

Возила (са товаром или без њега) не прекорачују допуштену масу по осовини, масу по дужном метру и товарни профил меродаван за односну пругу.

Возила која не испуњавају услове прописане ставом 2. овог члана сматрају се нарочитим пошилима и могу саобраћати под посебним условима ако за то добију одобрење управљача железничке инфраструктуре.

Тежа и товарена возила уврштавају се испред лаких и празних возила.

Тешка и лака возила

Члан 47.

Локомотиве и друга празна или товарена возила (специјална кола, засебни тендери, колске дизалице, средства пружне маханизације итд.) чије су масе по осовини или по дужном метру веће од највећих допуштених за односну пругу, сматрају се тешким возилима за ту пругу.

Тешка возила уврштавају се испред лаких возила, осим код гураних возова и возова који се потискују.

Тешка возила која прекорачују само највеће допуштене масе по дужном метру уводе се у саобраћај, односно отпремају се само појединачно или у мањој групи, под условом да укупна маса возила, односно групе возила није већа од двадесетоструког износа највеће допуштене масе по дужном метру прописане за односну пругу.

Уколико у возу има више тешких возила односно више група тешких возила из става 3. овог члана, појединачна тешка возила односно групе тешких возила одвајају се међусобно као и од локомотива са најмање шест међукола, товарених или празних, чија маса по дужном метру за свака кола није већа од 3,5 t/m.

Тешка возила која прекорачују највећу допуштену масу по осовини, односно чија је укупна маса већа од двадесетоструке највеће допуштене масе по дужном метру за односну пругу, превозе се на начин прописан чланом 46. став 3. овог правилника

Лака возила су возила укупне масе до десет тона.

Завршна кола

Члан 48.

Завршна кола у возу су последња кола у возу са дејствујућом кочницом.

Завршна кола у возовима за превоз путника имају исправну аутоматску, ручну и кочницу за случај опасности. Ако су завршна кола у возу за превоз путника кола за превоз праћених аутомобила или су теретна кола, онда она имају исправну аутоматску и ручну или притврдну кочницу.

Завршна кола у теретним возовима имају исправну аутоматску кочницу.

2. Уврштавање кола у возове за превоз путника

Опште одредбе о саставу воза за превоз путника

Члан 49.

За уврштавање кола у воз за превоз путника с обзиром на брзину воза, меродавна је редом вожње прописана максимална брзина воза.

Пртљажна кола имају ручну и аутоматску кочницу и кочницу за случај опасности.

Гарнитуру воза за превоз путника сачињавају кола истог типа – само кола са обртним постољима или само двоосовинска кола. Ако то није могуће, онда сваки тип кола сачињава посебну групу у гарнитурџ воза.

Уколико гарнитура у свом саставу има путничка кола с обртним постољима и путничка двоосовинска кола, кола с обртним постољима уврштавају се, као тежа, испред двоосовинских кола.

Код воза за превоз путника брзине до 80 km/h једна путничка кола с обртним постољима уврштавају се иза двоосовинских кола.

Уколико потребе не захтевају другачији састав воза, кола се уврштавају по следећем редоследу: поштанска, једна збирна или товарена теретна кола, пртљажна, кола у којима се превозе путници и остала теретна кола.

У недостатку пртљажних и теретних товарених или збирних кола с обртним постољима једна двоосовинска кола се уврштавају испред кола с обртним постољима.

Кола за превоз праћених аутомобила уврштавају се:

- 1) четвороосовна кола, без ограничења у погледу броја на челу или крају воза;
- 2) троосовна кола, без ограничења у погледу броја на крају воза, а на челу воза највише троје кола под условом да су товарена.

Кола за превоз праћених аутомобила су уврштена на челу воза само ако су опремљена енергетским водовима, водовима за грејање, водовима за разглас и сл.

Пртљажна кола, комбинација пртљажних кола и кола за грејање воза и енергетска кола уврштавају се у воз за превоз путника по правилу одмах до локомотиве, уколико њихово место није другачије одређено саставом гарнитуре воза.

Мерна кола се уврштавају у воз за превоз путника према конкретном захтеву одговарајуће службе с обзиром на карактеристике кола и њихову улогу у току саобраћаја воза, ако се тиме не ремети ред вожње односног воза.

Додавање теретних кола возу за превоз путника

Члан 50.

Возу за превоз путника додају се теретна кола ако се не прекорачује планирана вучена маса локомотиве.

Уколико је путничка гарнитура састављена од двоосовинских кола додају се само двоосовинска теретна кола.

Возу за превоз путника не додају се кола товарена опасним теретом, кола са судовима, кола товарена нарочитим пошилима, тешка возила и кола у којима се превозе живе животиње.

3. Уврштавање кола и других возила у теретне возове

Опште одредбе о саставу теретних возова

Члан 51.

Тешка возила, појединачна или у групи, са својим међуколима уврштавају се увек у предњи део воза испред осталих кола.

Лака возила уврштавају се на крају воза.

Код возова који се редовно потискују важе и одредбе чл. 241. и 242. овог правилника.

Код сабирних, сабирно-манипулативних и кружних теретних возова кола се уврштавају по редоследу успутних станица.

Ако се возовима из става 4. овог члана отпрамају и тешка возила, онда се она сама или у групи са осталим колима за односну станицу уврштавају у предњи део воза испред осталих кола.

Ако се возовима из става 4. овог члана отпрамају и лака возила, онда се она сама или у групи са осталим колима за односну станицу уврштавају на крају воза.

Двоја или више кола с обртњима спојена крутим квачилом уврштавају се у воз највише до три пара и то на крају воза. Иза њих могу се додати кола са завршном кочницом.

Кола с обртњима имају продужни ваздушни вод. Брзина возова у чијем саставу су кола с обртњима није већа од 50 km/h.

Више кола товарених савитљивим дугачким товаром дужине 36 m и више уврштавају се на крају воза.

Место и начин уврштавања кола за оправку у возове, уколико је за то потребан посебан поступак, одређује се писменим захтевом техничке колске службе (распоред маневре, пропратница, колска налепница и сл.).

Уврштавање колских дизалица, снежних гртала и возила за механизовано одржавање пруге и пружних постројења врше се према условима упутства за употребу оваквих возила.

Кола товарена опасним теретом

Члан 52.

Кола товарена опасним теретом уврштавају се у воз у складу са прописима којима се уређује транспорт опасног терета.

4. Употреба и уврштавање локомотива у возове

Употреба локомотива

Члан 53.

У погледу употребе локомотиве су:

1) радне – локомотиве код којих је погон укључен и то:

(1) у служби – локомотиве уврштене у воз које учествују у вучи воза;

(2) ван службе – локомотиве уврштене у воз које не учествују у вучи воза;

2) нерадне – локомотиве код којих је погон искључен и које се превлаче као и сва друга возила уврштена у воз.

Уврштавање локомотива

Члан 54.

Радне локомотиве у служби уврштавају се у воз као возне, запрежне, међулокомотиве у саставу воза и потискивалице.

Локомотива намењена за вучу по правилу се налази на челу воза.

За вучу воза може се употребити највише шест радних локомотива од којих је највише три електричних локомотива.

С обзиром на напрезање вучног уређаја, у воз се једна до друге уврштавају највише по две радне локомотиве.

Локомотиве које се употребљавају код једног воза су, по могућности, исте серије и истих брзина.

Између две локомотиве које вуку, потискују или гурају воз не уврштавају се кола.

На челу воза се употребљавају највише две електричне локомотиве. За потискивање воза употребљава се само једна електрична локомотива.

Ако се за вучу воза употребе локомотиве различите врсте вуче, поступа се на следећи начин:

- 1) дизел локомотива уврштава се испред електричне локомотиве;
- 2) електрична локомотива уврштава се испред парне локомотиве, осим у случајевима када се парна локомотива употребљава за пружање помоћи и превлачење воза до првог службеног места;
- 3) дизел локомотива уврштава се испред парне локомотиве.

Парна локомотива у служби код воза уврштава се, по правилу, са димњаком напред у смеру вожње.

Радне локомотиве ван службе и нерадне локомотиве уврштавају се у возове одмах иза возне локомотиве.

Ако би у случају из става 10. овог члана дошло до прекорачења дозвољеног оптерећења по дужном метру за одређену пругу, локомотиве се раздвајају међуколима.

5. Дужина и маса воза

Дужина воза

Члан 55.

Дужина воза изражава се у метрима и броју осовина и чине је стварне дужине односно број осовина свих возила у возу изузев дужине односно броја осовина радних локомотива у служби.

Највећа дужина воза зависи од врсте, састава и максималне брзине воза, врсте кочења и корисних дужина главних станичних колосека.

Прекорачење дужине воза с обзиром на корисну дужину станичних главних колосека допуштено је само ако се возови са прекораченом дужином у таквим станицама међусобно не састају, односно воз са прекораченом дужином при састајању са другим возовима улази или пролази станицу само као други воз.

Возови са прекораченом дужином саобраћају на ТК-пругама само изузетно, ако то ТК-диспечер за сваки поједини случај одобри, и то на једноколосечним пругама само у једном смеру а на двоколосечним пругама у оба смера.

О прекораченој дужини воза особље вучног возила се обавештава општим налогом о станицама за које воз има прекорачену дужину. При тражењу

допуштења од таквих станица за возове са прекораченом дужином назначавана се и дужина воза у метрима.

Маса воза

Члан 56.

Планирана маса воза је она маса која се утврђује приликом израде реда вожње за сваки воз, на основу које се обавља избор серије и одређује број вучних возила, израчунавају времена вожње и објављује се у књижици реда вожње.

Стварна вучена маса воза је маса свих вучених возила уврштених у воз, а утврђује се при попису воза.

Укупна маса воза је бруто маса свих вучених возила уврштених у воз и маса свих радних локомотива у возу (осим код парне вуче) и иста служи за прорачун кочености воза.

Редовна вучена маса локомотиве је она највећа маса воза коју локомотива одређене серије може вући на некој прузи одржавајући редовно време вожње воза.

Гранична вучена маса локомотиве је највећа вучена маса коју локомотива може вући с обзиром на допуштено трајно напрезање теглећих уређаја.

Стварна вучена маса воза повећава се до планиране масе воза при чему се не продужавају времена вожње односно до редовне вучене масе локомотиве при чему се продужавају времена вожње.

Изузетно, стварна маса воза је и већа од планиране масе воза али не већа од редовне вучене масе локомотиве односно од граничне вучене масе локомотиве, при чему долази до продужавања времена вожње. За продужена времена вожње узимају се редовна времена вожње неког другог воза веће планиране масе и исте серије вучног возила.

Прекорачење планиране масе воза, на захтев железничког превозника, одобрава надлежна оперативна служба управљача инфраструктуре, а особље вучног возила се о томе обавештава општим налогом.

У полазној станици и у станицама у којима се мења маса воза, особље вучног возила обавештава се о маси воза путем извештаја о саставу и кочењу воза.

6. Припрема воза у полазној станици

Опште одредбе о припреми воза у полазној станици

Члан 57.

Воз се у полазној станици благовремено саставља да би особље железничког превозника имало довољно времена да га прегледа, прописно прими и опреми до његовог поласка.

Ако воз није благовремено састављен, особље железничког превозника прегледа воз за време његовог састављања.

У погледу правилног састава воз се тако саставља да се пред полазак не врши никакво додавање или издвајање возила.

Квачење возила у возу врше маневристи или други обучени радници.

Спајање електричних водова при квачењу врше радници стручно оспособљени за те послове.

Воз за превоз путника се зими благовремено саставља да би се путничка кола пре уласка путника могла довољно загрејати.

Код воза са климатизованим колима, колима са уређајима за озвучење, колима која се посебно снабдевају електричном енергијом и колима код којих се обезбеђује централно затварање и блокирање врата, у полазној станици су припремљена и међусобно повезана одговарајућа напојна и енергетска односно пнеуматска постројења.

Одредбе ст. 1–7. овог члана сходно се примењују и у станицама у којима се мења састав воза.

Осветљавање возова

Члан 58.

Кола у којима се превозе путници се ноћу осветљавају, а у тунелима и дању ако вожња кроз тунел траје дуже од једног минута. Дању се осветљавају кола и у тунелима кроз које вожња траје испод једног минута ако на неком делу пруге има узастопно више оваквих тунела између којих је кратко време вожње. Ако је осветљавање гарнитуре омогућено из управљачнице машиновође тада се осветљавање врши у свим тунелима.

Кола у којима се превозе путници осветљавају се и дању у условима смањене видљивости.

Ако је потребно да се воз за превоз путника осветли већ у полазној станици, то се чини пре него што путници уђу у воз.

У станицама у којима осветљење воза укључује станично или техничко особље превозника, возопратно особље се уверава да ли је осветљавање потпуно извршено. Ако осветљавање врши возопратно особље, оно то врши благовремено.

Проба кочница

Члан 59.

У полазној станици воза врши се прописана проба кочница.

VIII. ОПРЕМА И ПРОПРАТНЕ ИСПРАВЕ ВОЗА

Опрема воза

Члан 60.

Воз се опрема прибором за прву помоћ и апаратима за гашење пожара.

Вучно возило воза опрема се још и са:

- 1) прописаним бројем завршних сигнала;
- 2) кључем за коришћење пружних телефона;
- 3) четири ручне папуче;
- 4) резервном ваздушном полуспојком са припадајућим кључем;
- 5) спојницом за парно грејање службених кола, коју намешта и скида особље вучног возила код теретних возова у зимском периоду код дизел локомотива са уграђеним генератором паре;
- 6) резервним каблом за спајање електричног вода локомотиве и кола;
- 7) помоћним квачилом код моторних возова са аутоматским заквачивањем.

Возови за превоз путника обележавају се са стране путоказним таблама. Код моторних возова путоказне табле се могу поставити и на челу воза.

Курсна кола, директна кола и кола са обавезном или могућом резервацијом седишта обележавају се и нумераторима кола.

Поступак са завршним сигналом

Члан 61.

Завршни сигнал преузима са вучног возила и поставља односно скида и враћа вучном возилу:

- 1) код возова са возопратним особљем – возопратно особље;
- 2) код возова без возопратног особља – особље превозника предвиђено пословним редом станице;
- 3) код локомотивских возова – особље вучног возила.

Уколико у току вожње воза нестане завршни сигнал, у станици у којој је утврђен недостатак завршног сигнала поставља се резервни завршни сигнал са вучног возила, а у путни лист уписује се нестанак завршног сигнала и употреба резервног.

У случају промене вучног возила у току вожње воза, већ постављени завршни сигнал остаје на возу, а завршни сигнал са вучног возила који преузима вучу воза се предаје особљу вучног возила који се мења.

Одредбе ст. 1–3. овог члана сходно се примењују и код возова за службене потребе управљача железничке инфраструктуре.

Пропратне исправе воза

Члан 62.

Пропратне исправе воза су:

- 1) путни лист – основни образац;
- 2) теретница, извештај о саставу и кочењу воза – помоћни обрасци;
- 3) писани налози и ручни бележник возовође-машиновође на ТК-АПБ-МЗ пружи –прилози путног листа.

IX. МАНЕВРИСАЊЕ

Основне одредбе о маневрисању

Члан 63.

Маневрисање је свако покретање возила које не представља вожњу воза а које се врши у циљу њиховог премештања с једног места на друго на истом колосеку или с једног колосека на други колосек уз обезбеђење маневарског пута вожње, укључујући и рад око заквачивања, отквачивања, успоравања и заустављања тог кретања, обезбеђење возила од самопокретања и одбегнућа, свако покретање воза после заустављања у станици које не представља наставак вожње воза (покретање у циљу ослобађања међика, утовара или истовара, узимања горива или воде и сл.) као и издавање наређења, руковођење и надзор над овим пословима.

Маневарска кретања

Члан 64.

Врсте маневарских кретања су:

- 1) маневарска вожња је кретање које се изводи вучом или гурањем возила локомотивом или другим вучним возилом, као и кретање саме локомотиве или другог вучног возила у пратњи одговарајућег броја маневарских радника;
- 2) одбацивање је убрзавање гураних, за маневарски састав незаквачених возила, до неке одређене брзине и нагло али мирно заустављање маневарске вожње, тако да возила сама оду до одређеног места;
- 3) спуштање је маневарско кретање код којег се возила на колосеку који лежи у паду сама или путем посебног постројења за спуштање убрзавају и спуштају;
- 4) локомотивска вожња је кретање самог вучног возила или заједно са вученим возилима до 12 осовина, без пратње маневарских радника;
- 5) кретање са маневарским ужетом јесте покретање ужетом помоћу локомотиве, пружног трактора или чекрка са стране колосека;
- 6) кретање људском снагом јесте ручно маневрисање помоћним направама или обичним гурањем;

- 7) кретање помоћу ручног моторног шинског потискивача јесте гурање возила ручним моторним шинским потискивачем, при чему се погонски точак, када се мотор активира, креће по шини;
- 8) кретање помоћу друмског моторног возила јесте повлачење ужетом са стране колосека;
- 9) кретање (премештање) преносницом или окретницом јесте премештање возила путем постројења;
- 10) кретање за унутрашње железничке потребе (депо, радионица) јесте покретање возила људском снагом које изводе радници железничких делатности без руковођења маневарских радника.

Сва маневарска кретања на подручју јавне железничке инфраструктуре, без обзира на то како се обављају, су одобрена од отправника возова, овлашћеног станичног радника или ТК-диспечера или радника кога одреди управљач железничке инфраструктуре.

На индустријским колосецима маневарска кретања одобрава возовођа или руковаоц маневре.

На колосецима који искључиво служе за маневрисање (ранжирни, магацински и др.) отправник возова не издаје посебно одобрење уколико сам не осигурава маневарске путеве вожње.

Маневарско особље

Члан 65.

Маневарско особље чини:

- 1) особље маневарског вучног возила које чине машиновођа на маневри и, у зависности од техничких карактеристика вучног возила, помоћник машиновође;
- 2) особље маневарског одреда, који чини руковалац маневре и одређени број маневриста, зависно од обима и врсте маневарских послова, месних и временских прилика и других технолошких услова, али не мање од два радника (руковалац маневре и маневриста).

Изузетно од става 1. овог члана, маневарске послове који се обављају испод високих пећи, кранова и других опасних постројења и у специфичним условима и са посебним уређајима и опремом а које карактерише мала брзина кретања, кратке дужине маневарских састава, кретање на кратким релацијама, осветљени и прегледни путеви вожње, железничка возила са полуаутоматским и аутоматским квачилима и комуникација радио везом, обавља маневарско особље у саставу машиновођа и руковалац маневре.

Када возна локомотива обавља маневарске послове, локомотива и њено особље се сматрају маневарском локомотивом, односно особљем маневарске локомотиве, а возопратно особље – маневарским одредом.

Станица може имати више маневарских одреда, зависно од обима маневарског рада.

Отправник возова одобрава маневарска кретања и врши стални надзор над маневрисањем.

У станицама са маневарским особљем маневрисањем непосредно руководи руковалац маневре, а у станицама без маневарског особља маневрисањем руководи отправник возова, овлашћени станични радник на ТК прузи или радник кога они одреде.

Маневрисање људском снагом, потискивачем или друмским моторним возилом извршава или руководи таквим кретањем и магационер или кондуктер.

Радници који покрећу кола људском снагом при маневарским кретањима за унутрашње железничке потребе су поучени и доказно упознати са начином маневрисања људском снагом без или са помоћним уређајима, о заустављању возила и чувању личне безбедности.

Маневарска радна места

Члан 66.

При извршавању маневарских послова маневристи заузимају стална маневарска радна места која се одређују распоредом маневарског рада или та радна места одређује руковалац маневре у свакој смени једном за дужи период времена, или посебно од случаја до случаја у току рада.

Стална маневарска радна места су:

- 1) први маневриста – маневриста који се налази на локомотиви или у близини локомотиве у циљу преношења наређења и сигналних знакова за маневарска кретања;
- 2) средњи маневриста – маневриста који се налази око средине маневарског састава или у близини места квачења у циљу преношења маневарских сигналних знакова и осматрања радњи при квачењу као и поседања ручне кочнице групе кола која се одбацује;
- 3) крајњи маневриста – маневриста који обавља послове квачења, који поседа последња кола при вучи маневарског састава, односно који код гураних маневарских састава поседа чеона кола;
- 4) спајач – маневриста који на колосецима за припрему возова по завршеном маневрисању врши заквачивање кола;
- 5) извођач – маневриста који прати возне локомотиве од граничника депоа до чела припремљеног воза и обрнуто;
- 6) папучар – маневриста који при маневрисању зауставља возила ручним папучама или рукује избакивачем папуча на грбини;

7) растављач – маневриста који попушта квачило, раздваја ваздушне и друге спојнице, испушта ваздух из кочионих цилиндара и отквачује возила.

Опрема маневарских радника

Члан 67.

Сваки маневарски радник, изузев особља маневарског вучног возила, има усну звиждаљку, дању сигналну заставицу, ноћу светиљку са белом светлошћу и кључ за путничка кола где је то потребно.

Одређени маневарски радници су опремљени куком за спајање мехова, куком за скидање ручне папуче са шине (која може бити на ручици сигналне заставице), кључем утичнице за електрично грејање и др.

Брзина вожње при маневрисуњу

Члан 68.

Брзина вожње при маневрисуњу подешава се тако да се маневарски састав сигурно зауставља на жељеном месту и зависи од нагиба колосека, кочне масе маневарског састава и оптималног избора врсте кочења (само директна кочница, директна и ручне кочнице, ваздушно продужно кочење).

Брзина вожње се одређује за сваку станицу и уноси у пословни ред станице.

Дозвољена брзина вожње преко скретница је до 35 km/h.

Уколико врста осигурања и техничке особине скретница захтевају нижу брзину од прописане ставом 3. овог члана, такве скретнице и брзине преко њих се посебно означавају у књижици реда вожње, пословном реду станице и упутству за руковање сигурносним уређајем.

Возно особље, када оно обавља маневрисуње, обавештава се писаним налогом или радио везом о ограниченој брзини при маневрисуњу преко скретница ако подаци о ограниченим брзинама нису унети у књижицу реда вожње.

При вожњи на дужем и прегледном колосеку брзина се повећава када је локомотива на челу или када се врши одбацивање.

Ако се при вожњи маневристи налазе на чеоној бочној степеници локомотиве у смеру вожње, брзина није већа од 20 km/h.

Ако машиновођа изгуби из видног поља маневристе за време маневарских кретања или не чује звучне сигналне знаке, зауставља одмах даље кретање ако се маневарска кретања не могу осигурати на други начин (граничним колосечним сигнаlima, маневарским сигнаlima за заштиту колосечног пута, радио везом и др.).

При маневарским кретањима на перонским колосецима на којима може доћи до повреде путника, као и при кретањима код товарних и магацинских рампи где може доћи до повреде железничких радника, брзина се подешава

тако да се маневарски састав брзо зауставља, уколико упозорење локомотивским или маневарским сигналним знацима није успело.

На местима наведеним у ставу 9. овог члана од маневарских кретања дозвољена су само маневарска и локомотивска возња.

Ако локомотива гура возила на колосек чија прегледност није могућа због кривина, неосветљености простора, профила гураних возила (товара) итд., онда на довољној удаљености испред возила иде радник који благовремено даје потребне сигналне знаке а брзина возње при гурању није већа од брзине човечијег хода (5 km/h).

Заквачивање

Члан 69.

При зақвачивању возила маневриста улази у колосек пре наиласка кола која се приближавају брзином од највише 5 km/h, тако да благовремено улази усправно између кола која се налазе на одстојању не мањем од десет метара. По уласку у колосек осматра простор за кретање у колосеку и припрема се за прихватање квачила наилазећих кола. На неколико корака пре наиласка кола, пажљиво прихвата копчу квачила, подиже квачило тако благовремено да при удару кола набаџи копчу квачила на куку тегљеника пре него што се кола покрену. При покретању кола корача и маневриста у истом смеру и у погодном тренутку излази из колосека. Том приликом маневриста се хвата за рукохват испод одбојника, руком која је с унутрашње стране, пази на препреке које се налазе испод ногу и у повијеном ставу искорачује напоље.

Маневриста који прати маневарски састав проверава дужину квачила на челу маневарског састава и, ако је потребно, одвија вретено квачила, односно скида квачило са куке тегљеника или са држача на грудној греди кола.

Квачење локомотиве с плугом, кола с аеродинамичком линијом, кола код којих товар или колски делови прелазе чеоне стране кола, односно одбојнике и сл. врши се само у мирном стању.

Наређење за маневарско покретање после зақвачивања даје се тек када је маневриста изашао из колосека.

Маневриста, уколико је могуће, улази и излази са стране, односно на страни на којој се налази руковалац маневре. Када руковалац маневре није у непосредној близини, маневриста узвикује „Готово” чим је изашао из колосека и спремност (готовост) потврђује давањем одговарајућег сигналног знака за даље кретање. Ако су квачење вршила два радника, сигнални знак даје маневриста који последњи излази из колосека.

Некоришћено квачило на завртањ качи се на за то одређену куку сопственог возила. На челу и на крају воза квачило се ставља на куку тегљеника или,

ако то није могуће, на за то предвиђену куку на грудној греди возила. При квачењу вучног возила за воз увек се употребљава квачило вучног возила.

За покретање поседнутих путничких кола, кола олистаних листицом „Пажљиво маневрисати” , кола товарених опасним материјама, при вожњи на отвореној прузи или на успону, код наведених возила не употребљава се маневарско квачило без одбојних уређаја.

Тешко покретљиву копчу квачила потребно је при заквачивању добро утиснути у куку да не би у току вожње испала.

Копча квачила не ставља се на куку на коју је већ набачена копча сопственог квачила.

Ако се наиђе на тешко покретљив (суб) завртањ, потребно је захтевати да прегледна служба изврши подмазивање.

Ручица вретена квачила не ставља се на завртањ водоравно. Она виси или се по могућству ставља у свој сигурносни држач.

За спречавање оштећења на колосечним магнетима аутоматског пружног осигурања, на колосечним радарским и осталим уређајима спуштанице, као и продирање прашине и страних тела у ваздушне водове, некоришћени спојни делови (кочионе и грејне спојнице, као и сигурносни ланци) стављају се на њихове држаче, куку или слепаке. При том се чеоне славине постављају у затворени положај.

При квачењу кола са моторним пружним возилом, ако је опремљено специјалним маневарским квачилом или прилагођеним одбојним уређајима, маневриста ступа између пружног возила и кола само после додиривања одбојних уређаја и када су возила у стању мировања.

Возила се тако чврсто кваче, односно квачила притежу да се опруге одбојника на колосеку у правцу олако натегну, што се постиже окретањем завртња квачила два пута по додиривању одбојника. Овај поступак је обавезан:

- 1) код путничких возова с ваздушним кочењем брзог дејства;
- 2) код међусобно заквачених дизел и електролокомотива и првих кола до локомотиве, осим потискивалице.

Притезање квачила на завртањ толико да се одбојници само додирну врши се:

- 1) код теретних возова с ваздушним кочењем без обзира на врсту кочења,
- 2) код међусобно заквачених локомотива парне вуче и првих кола до такве локомотиве;
- 3) код заквачивања потискивалице свих видова вуче и кола испред потискивалице.

Код састављања воза висина осе одбојника од горње ивице шине је у одговарајућим границама, односно висинска разлика између оса наспрамних одбојника је од 50 до 125 mm, што зависи од врсте и масе возила као и од врсте воза, и то:

- 1) 50 mm код тешких возила, како међусобно тако и са суседним возилима;
- 2) 85 mm код возова са превозом путника, код свих врста возова који се потискују или гурају и код теретних возова код којих су кола увршћена без обзира на масу;
- 3) 105 mm код возова за превоз путника у које су увршћена кола за превоз аутомобила;
- 4) 125 mm код теретних возова код којих су увршћена тежа кола испред лакших, односно код којих су лака кола на крају воза.

Маневриста визуелно проверава вредности из става 16. овог члана код међусобно заквачених кола у стању мировања.

Постављање прелазница и спајање мехова

Члан 70.

Прелазнице са меховима или цевастим гумама и прелазнице са оградама омогућавају безбедан прелаз из једних у друга путничка кола кроз чеона врата.

Када се прелазнице не употребљавају за прелаз из кола у кола, ограду се подиже из лежишта и склапа. Мехови се склапају и причвршћују кукама са обе стране уз чеону страну кола, а затим прелазнице подижу и причвршћују. Чеона врата кола се закључавају. При отквачивању кола ограда и мехови се не остављају да висе или да буду недовољно и несигурно причвршћени.

Пре него што се мехови односно ограде саставе, кола се међусобно прописно закваче, затим се причвршћени мехови ослобађају кука и растежу се, а ограде спусте. Када су мехови довољно растегнути и чврсто висе на обема вешалицама, пљоснати оквири мехова се приљубљују и кукама десно и лево, горе и доле причвршћују.

Гумени ваљкасти мехови код кола у комплетним гарнитурама својим додиривањем омогућавају безбедан прелазак из кола у кола. Спуштене ограде се затежу и спајају са обе стране кукама.

При састављању мехова прво се спуштају прелазнице па онда извршава спајање. При раздвајању мехове треба раздвојити и прописно учврстити одговарајућим уређајима.

При употреби кључа – полуге за спајање мехова пази се да се мехови не оштете. При састављању и растављању мехова не газе се по њиховом доњем делу.

Прелазнице се не спуштају када су мехови и ограда неисправни, односно не састављају се прелазнице које угрожавају безбедност путника и возопратног особља. За оваква кола тражи се помоћ техничко-колског радника.

Састављање и растављање прелазница са меховима или оградама обављају маневарски радници. Прегледачи кола или посебно одређени технички радници указују потребну помоћ при појави механичких недостатака. У станицама без маневарских радника и прегледача кола, при маневрисању путничким колима, састављање и растављање прелазница и мехова обавља возопратно особље, а техничку помоћ пружа особље вучног возила.

Отквачивање

Члан 71.

Маневриста улази између кола да би обавио отквачивање када су она у мирном стању. Ако је потребно да се кола мало помере (потисну), онда се маневриста тако поставља да може пратити кретање. Маневриста претходно осматра стање колосека, а затим пази на препреке које леже у колосеку (скретнице, укрштаји, разни шински делови, прагови, туцаник, неравнине и сл.).

Пре отквачивања квачила на завртањ и других спојних елемената, склапају се мехови или покретне ограде и учвршћују се, а затим подижу прелазнице у њихов основни положај и учвршћују се одговарајућим кукама. Ови се послови раде обрнутим редом од спајања мехова и спуштања прелазница при заквачивању кола.

Отквачивање за време вожње када се кола вуку дозвољено је само код возила са платформом када се квачило може скинути са куке подесном направом (куком, виљушком).

Приликом откачивања не стоји се на одбојницима, тегљениковој куки и сл.

Отквачивање кола за време кретања када локомотива гура кола дозвољено је само при спуштању кола када се обавезно користе мотке и виљушке за отквачивање којима се рукује са земље изван колосека. За време оваквог кретања кола се не откачују са степеништа.

Поступак при заквачивању/отквачивању возила

Члан 72.

Спајање кочионих спојница врши се на следећи начин:

1) после заквачивања и притезања квачила на завртањ потребно је спојити кочионе спојнице и отворити чеоне славине. Кад год је могуће потребно је спојити спојнице које се налазе са исте стране. Њима се брижљиво рукује и не превијају се (не ломе се). Слободне спојнице је потребно закачити и учврстити на њихове држаче;

2) при повезивању кочионих спојница између возила, чији је главни вод под притиском, да би се избегло кочење, пошто се кочионе спојнице закваче, потребно је чеоне славине оба дела воза полако отворити;

3) да би се избегла оштећења кочница и осталих уређаја, потребно је пазити да се кочиони водови не повезују са спојкама других ваздушних водова или водова сличне конструкције. Конструктивна решења спојних глава ово углавном онемогућавају, те стога не треба вршити насилна спајања. Потребно је пазити и на различите боје и обележја спојки за разне намене.

Повезивање грејних водова и каблова врше радници који су обучени и оспособљени за овај рад.

При отквачивању возила редослед је следећи:

- 1) грејни кабл извући;
- 2) кабл даљинске команде и озвучења путничких кола извући и окачити;
- 3) мехове отквачити и раздвојити;
- 4) прелазнице отворити, подићи и причврстити;
- 5) парне водове раздвојити;
- 6) чеоне славине ваздушног вода затворити, и то, по могућству једновремено;
- 7) помоћне ваздушне спојнице раздвојити;
- 8) кочионе спојнице раздвојити;
- 9) квачило скинути са куке тегљеника суседних кола.

После свих радњи отквачивања, када следи маневарско кретање одбацивања или спуштања, врши се откочивање ваздушних кочница код свих кола преко откочних уређаја. Код откочног уређаја који није аутоматски, држати повлачну откочну жицу 8–10 секунди. Откочна жица се не савија у извученом стању ради утврђивања откочног вентила.

Заквачивање и отквачивање локомотива и кола у саставу воза

Члан 73.

Локомотиве код возова заквачује и отквачује особље превозника (пратилац локомотиве, маневриста и сл.).

Уколико особља из става 1. овог члана нема или је заузето другим важнијим пословима, локомотиве заквачује и отквачује:

- 1) код возова са најмање два возна маневриста заквачивање и отквачивање обавља возни маневриста;
- 2) код возова са возовођом и једним возним маневристом заквачивање и отквачивање возне локомотиве обавља возни маневриста; ако воз има и

потискивалицу, њу заквачује и отквачује возни маневриста, а возне локомотиве помоћник машиновође ове локомотиве; уколико код возне локомотиве нема помоћника машиновође, заквачивање и отквачивање обавља возовођа;

3) код возова само са возовођом возне локомотиве и потискивалице заквачује и отквачује помоћник машиновође; уколико су локомотиве без помоћника машиновође, заквачивање и отквачивање обавља возовођа;

4) код возова без возопратног особља возне локомотиве и потискивалице заквачује и отквачује помоћник машиновође;

5) код возова за превоз путника возне локомотиве и потискивалице заквачује и отквачује помоћник машиновође; уколико су локомотиве без помоћника машиновође, заквачивање и отквачивање возне локомотиве обавља први кондуктер, а потискивалице завршни кондуктер;

6) локомотиве код возова само са машиновођом и без возопратног особља (у даљем тексту: посед МВ-без) заквачује и отквачује машиновођа;

7) заквачивање и отквачивање друге радне локомотиве на челу, односно на крају воза обавља помоћник машиновође возне локомотиве, односно потискивалице, а ако њега нема, онда помоћник машиновође друге радне локомотиве; уколико нема помоћника машиновође ни на једној локомотиви на челу, односно на крају воза, заквачивање и отквачивање обавља особље наведено у тач. 1)–3) и 5) овог става, а у случају из тачке 6) овог става заквачивање и отквачивање обавља машиновођа возне локомотиве, односно потискивалице.

Кола у саставу воза, кад за тим наступи потреба (издвајање кола из техничких разлога и сл.), заквачује и отквачује маневарско особље уколико га има, а уколико га нема, радници воза наведени у тач. 1)–5) става 2. овог члана.

Код указивања помоћи возу на отвореној прузи чија је локомотива остала у квару а воз саобраћа са поседом МВ-без, помоћну локомотиву заквачује маневарско особље.

Изузетно од одредби става 4. овог члана, ако маневарског особља нема, помоћну локомотиву, ако долази с чела воза заквачује машиновођа дефектне локомотиве, а ако долази на крај воза, машиновођа помоћне локомотиве.

Маневарски пут вожње

Члан 74.

Маневарски пут вожње је пут који пређе маневарски састав, сама локомотива или поједина кола од покретања до заустављања.

Маневарски пут вожње обухвата један или више колосека или делова (одсека) колосека са свим скретницама преко којих се врши маневарско кретање, као и сигналне знаке и ознаке које важе за ово кретање.

Пре сваког покретања возила при маневрисању обезбеђује се маневарски пут вожње.

Кад маневристи приметите да скретнички сигнал за вожњу постављене скретнице показује сумњив положај, маневарско кретање се извршава тек по одобрењу скретничара, односно радника који је руковао скретницом.

Ако маневристи или други радници послужују скретнице, постављају после маневарског кретања скретнице у редован положај.

Руковалац маневре захтева од скретничара постављање маневарског пута вожње довикивањем или постојећим јављачким уређајима (најављивач колосека, звоњење, радио – веза, интерфон итд.). Ако ово није могуће, онда се постављање пута вожње тражи телефонски. Уколико руковалац маневре утврди да вожња маневарског састава омета споразумевање, захтева да се пажљиво вози у близини места позивања, односно уређаја за споразумевање.

Ако скретничар не може да постави захтевани пут вожње, обавештава руковаоца маневре о забрани маневрисања.

Даљинско постављање скретница се захтева тек кад су скретнице и њихови одговарајући међици, границе одсека, исклизнице и изолације слободни.

Ако маневарско кретање води преко скретница, онда се оне постављају по редоследу супротно од смера кретања (прво најудаљенија) осим при спуштању кола.

Захтев скретничара да се неки колосек ослободи, руковалац маневре одмах и неизоставно извршава.

Ниједна маневарска вожња не отпочиње без дозволе радника који поставља маневарски пут вожње. Дозвола се даје руковаоцу маневре усмено, телефоном, радио–везом, сигналним знаком, разгласом и сл. после уверавања да су скретнице у правилном и исправном положају и да су путопрелазни браници затворени. Дозвола се даје и за више маневарских кретања једновремено, ако та кретања не угрожавају једно друго. Ако се дозвола скретничара не може добити, руковалац маневре, ако може да утврди да је пут вожње слободан, пажљиво вози до места за споразумевање са скретничаром, али највише до међика следеће скретнице која представља опасност. Машиновођа прелази са колосека на скретничко подручје (преко међика) само под условом да му је отправник возова дао одобрење лично или путем скретничара.

За маневарске вожње које се регулишу маневарским сигнаlima, скретнице у путу вожње из става 11. овог члана се не проверавају.

Маневрисање у службеним местима на ТК-прузи обавља се само по одобрењу ТК-диспечера, а кад је станици дато месно руковање станичном поставником, по одобрењу овлашћеног станичног радника. ТК-диспечер одређује време у коме се обавља маневра. Ако се маневра не изврши у одређеном року, обуставља се, а затим поново тражи одобрење за њено продужавање.

Код маневарског кретања преко више блок одсека или скретничких подручја скретничар, од кога се захтева пут вожње, доказано се (фонограмом) споразумева са осталим скретничарима о путу вожње који предстоји.

Скретничар даје руковаоцу маневре допуштење за даљу вожњу преко свог подручја тек кад добије дозволу од скретничара суседног подручја.

О недостатку сагласности даљих подручја обавештава се руковалац маневре, који се зауставља пред првим подручјем од којег нема сагласности и тражи дозволу за даљу вожњу.

При одбацивању или спуштању тражи се сагласност свих одговарајућих скретничких подручја.

Проверавање и осматрање маневарског пута вожње

Члан 75.

Проверу маневарског пута вожње обављају скретничар и руковалац маневре, докле год се погледом обухвата постављени пут вожње. Ако скретничару није могућа контрола због неповољног времена, мрака или ма којих других разлога, а проверу не може да повери ниједном другом раднику, о томе обавештава руковаоца маневре.

Осматрање маневарског пута вожње обављају руковалац маневре, машиновођа и први (задњи) маневриста. Руковалац маневре бира своје место стајања за време кретања тако да има добар преглед над кретањем и да се може усмено или путем сигналних знакова споразумети са машиновођом и осталим учесницима. Ако му ово из било којих разлога није могуће, онда се на једним од предњих, а по могућству на првим колима, налази маневриста који осматра пут вожње и даје потребне сигналне знаке.

Маневристи који прате маневарски састав распоређују се приближно равномерно по колима тако да што даље виде пут вожње, да запажају сигналне знаке руковаоца маневре, машиновође и скретничара, као и да у случају опасности одмах ставе у дејство кочнице.

Ако локомотива гура возила на колосек чија прегледност није могућа због кривина, неосветљености простора, профила гураних возила (товара) итд., онда на довољној удаљености испред возила иде радник који благовремено даје потребне сигналне знаке, при чему брзина вожње при гурању није већа од брзине човечијег хода.

Приликом гурања празних путничких гарнитура и других маневарских састава када постоје сметње наведене у ставу 4. овог члана, брзина је већа од брзине човечијег хода, без радника испред маневарског састава, ако се на платформи или маневарској степеници чеоних кола налази маневриста са посебно прилагођеном полуспојком и ручном завршном славином за успоравање брзине, односно заустављање маневарског састава када је то потребно.

Ако се маневарско кретање обавља локомотивом на челу маневарског састава, осматрање пута вожње обавља машиновођа. Радници који се возе на локомотиви такође осматрају пут вожње ако га виде са свог места.

Руководалац маневре, маневристи и особље вучног маневарског возила се уверавају пре маневарског кретања:

- 1) да су колосек са којег полази маневарски састав, од последњих кола у возу и колосек на који се вози слободни, као и одговарајући међици тих колосека;
- 2) да стални сигнали, скретнице, исклизнице, окретнице, преноснице, мостови колских вага, кранови итд., правилно стоје, односно да дозвољавају слободно маневрисање;
- 3) да су ручне папуче и друга шинска кочна средства уклоњена;
- 4) да су браници путних прелаза затворени, односно да је саобраћај на путном прелазу на било који начин обезбеђен;
- 5) да железничка и поштанска ручна колица, тегљачи и приколице као и друмска возила нису угрожени;
- 6) да су мотке за уземљење уклоњене, напон у возни вод укључен и да су предузете остале мере безбедности за рад на електрифицираним пругама;
- 7) да су на утоварним колосецима и рампама уклоњена утоварна средства (даске, моснице и др.) и да нико није у зони опасности;
- 8) да на возилима нису постављени сигнали за послове поправке, поседања особама и сл.;
- 9) да су по предгревању уклоњене сигналне ознаке, каблови или парни водови као и кочиони водови ако је проба кочница вршена стабилним постројењем;
- 10) да су бочна врата кола затворена, а уколико су пре поласка на рампу отворена, да су у том положају осигурана;
- 12) да су кола у маневарском саставу међусобно заквачена а кола која остају на колосеку осигурана од самопокретања и одбегнућа;
- 13) да су предузете и друге мере безбедности.

Ако маневристи приметите да би кретање могло проузроковати неку опасност, одмах о томе обавештавају руковооца маневре. Машиновођа самоиницијативно предузима све мере безбедности при ма каквој уоченој опасности.

Ако маневарском кретању запрети опасност ма са које стране, маневриста који први запази ту опасност предузима одговарајуће мере да је спречи (заустављање притезањем ручне кочнице, дејством помоћне ваздушне кочнице, давањем сигналног знака „Стој” и др.). Остали радници одмах предузимају одговарајуће мере у делокругу свога рада и расположивих техничких уређаја и опреме ради спречавања несреће.

Маневрисање преко путних прелаза

Члан 76.

Преко путних прелаза се маневрише пошто се претходно обезбеди саобраћај преко њих.

Обезбеђење саобраћаја преко путних прелаза чији су уређаји у квару врши се ручним сигналним знацима. Обезбеђење ручним сигналним знацима дању се обавља подигнутом и испруженом руком са дланом усмереним према долазећим возилима, а ноћу махањем ручном сигналном светиљком са црвеном светлошћу управно на уздужну осу пута.

Радник кога одреди руковалац маневре на начин прописан ставом 2. овог члана обезбеђује саобраћај преко путног прелаза за све време док вучно возило односно прва кола у смеру гурања не наиђу на путни прелаз.

Обезбеђење саобраћаја ручним сигналним знацима врши се са обе стране путног прелаза на тај начин што се друмска возила зауставе прво из једног, а затим и из другог смера. Поред тога, вучно возило пре наиласка на путни прелаз даје сигнални знак „Пази” .

Ако ће се маневрисање преко путног прелаза обављати дуже, тада је, у периодима прописаним пословним редом станице, маневрисање потребно обуставити ради пропуштања друмских возила.

Давање наређења за маневарска кретања

Члан 77.

Наређење за маневрисање издаје отправник возова а на ТК-пругама овлашћени станични радник или ТК-диспечер, руковооцу маневре, усмено или писмено, распоредом маневре. За она маневрисања која се редовно врше, као што су: састављање путничких гарнитура, састављање возова по ранжирним задацима реда вожње, додавање и остављање директних кола, измена локомотива или парног котла, постављање путничких гарнитура на перон и сл., као и других послова прописаних пословним редом станице, као и за покретање или премештање појединих кола или групе кола, распоред маневре се не издаје, односно наређење се даје само усмено.

Споразумевање при маневрисању врши се усмено, разгласним уређајима, интерфоном, радио-везом, телефоном, ручним и сталним маневарским сигнаlima.

Када маневрисање обавља возно особље, отправник возова (овлашћени станични радник, односно ТК-диспечер) га пре почетка маневрисања упознаје са начином споразумевања.

Руководалац маневре извештава отправника возова о почетку и завршетку, односно извршењу појединих маневарских задатака, усмено, телефоном, интерфоном или радио-везом, односно враћањем извршеног распореда маневре.

Наређење за маневарско кретање не даје се у време када прегледач кола и друго особље обављају свој посао код воза.

Овлашћени станични радник односно машиновођа у непосредним ТК-станицама о завршеној маневри одмах обавештава ТК-диспечера.

Маневрисање у станицама и на индустријским колосецима, када нема посебног маневарског особља или је оно заузето важнијим маневарским радом, врши возно особље. Отправник возова одмах по доласку воза даје наређење возовођи распоредом маневре или писаним налогом, а у станицама са мањим обимом рада (поједина маневарска кретања, прелаз са колосека на колосек, померање воза или дела воза и сл.) усмено. Пријемом наређења возовођа постаје руководалац маневре. Отправник возова даје усмено и детаљна упутства за рад као и време почетка и завршетка маневрисања с обзиром на саобраћај возова.

Отправник возова унапред обавештава скретничаре о маневрисању којим руководи возовођа усмено, телефоном, радио-уређајем или разгласним уређајем, као и о времену почетка и прекида маневрисања.

Руководалац маневре, пре давања наређења за маневарско кретање, упозорава раднике који су запослени на или у близини колосека на којем се маневрише о предстојећем маневарском кретању.

Маневарска вожња

Члан 78.

Маневарска вожња је кретање које се изводи вучом или гурањем маневарског састава.

Једновремена вуча и гурање вучним возилом које се налази између возила дозвољена је при маневарској вожњи.

При маневрисању са возом када су на челу или на крају воза две локомотиве, маневрисање се врши само једном локомотивом.

Изузетно од одребе става 3. овог члана, употреба две локомотиве при маневрисању са возом допуштена је у следећим случајевима:

- 1) раздвајање воза при укрштавању или претицању;
- 2) повлачење или гурање натраг једног дела воза;
- 3) премештање или избацавање кола када то возном локомотивом није могуће;
- 4) када треба избећи веће закашњење воза.

Руковалац маневре или најближи маневриста, када је то потребно (магла, недовољна осветљеност, кривина, дужи маневарски састав, профил возила или товара, поседнута путничка кола и сл.), саопштава машиновођи усмено или радио-уређајем, удаљеност између кола која стоје и кола која наилазе, дајући му дужину у броју кола и метрима: „дужина за једна кола, за пола кола, још четири, два, један метар и сл.” .

Када су кола близу додиривања даје се сигнални знак за заустављање кретања. Даљине се саопштавају зависно од брзине вожње, масе маневарског састава и нагиба колосека. Поред давања података о одстојањима дају се и одговарајући сигнални знаци.

На начин прописан ст. 5 и 6. овог члана поступа се и у случају када се само вучно возило приближава возилима.

Са поседнутим путничким колима или на поседнута путничка кола вози се са највећом пажњом.

Машиновођа и помоћник један другом саопштавају удаљеност и сигналне знаке, на основу чега се подешава брзина.

Ако брзина није прилагођена по првом саопштењу удаљености, тако да се може очекивати удар, руковалац маневре или онај ко примети опасност неодложно даје зауставни сигнални знак. Код непосредне опасности предузимају се и све расположиве мере да би се избегла опасност, односно да би се што пре извршило заустављање притезањем ручних кочница, активирањем ваздушних кочница и сл. Ако је податак о одстојању сумњив или нејасан, машиновођа одмах зауставља маневарско кретање.

Потребно је возила на која се наилази претходно закочити. Место стајања ових возила, уколико потребна даљина не може да се утврди (мрак, недовољна осветљеност), треба означити тако што се прво са тог места даје одговарајући сигнални знак да би маневриста на челу маневарског састава проценио дужину кретања. При наиласку (притиску) на возила која стоје пази се да ниједна кола не пређу преко међика, односно да не задиру у профил других кретања и да се не оштете кола и остала постројења и уређаји (грудобрани, исклизнице и др.).

Машиновођа или помоћник машиновође напушта вучно возило само у време када се не маневрише и то по одобрењу отправника возова. Машиновођа и помоћник машиновође не напуштају у исто време вучно возило.

Машиновођа вучног возила које није поседнуто и помоћником машиновође, може напустити вучно возило када се не маневрише, уз претходно предузимање мера прописаних чланом 232. став 3. овог правилника.

Моторним колима се не маневрише у смислу премештања других возила, већ само када је потребно вршити покретање или премештање својих приколица, других моторних кола или моторних гарнитура.

Код маневрисања моторним колима и моторним гарнитурама, машиновођа се налази у управљачници на челу у смеру кретања.

Када се маневрише колима у којима има путника, сва врата на колима су затворена, чеона врата првих и последњих кола маневарског састава закључана, прелазнице подигнуте, покретне ограде затворене односно мехови причвршћени.

Чеона врата се закључавају, прелазнице подижу и покретне ограде затварају и на колима са путницима где је вршено отквачивање а која остају на колосеку.

Ако се маневрише поштанским колима или колима за ручавање и спавање у којима се налазе радници, односно путници, онда се они о томе претходно обавештавају.

Локомотивске вожње

Члан 79.

Локомотивским вожњама сматрају се кретања локомотиве, саме или са највише 12 осовина приквачених ваздушно кочених кола, при чему су на крају највише двоја кола без кочнице. Локомотивске вожње са прикваченим колима без пратиоца дозвољене су само на подручју станице. Када локомотива гура заквачена кола то је маневарска, а не локомотивска вожња и стога се прати.

Код локомотивских вожњи отправник возова после постављања и провере маневарског пута вожње даје наређење машиновођи за вожњу разгласним уређајем, довикивањем, радио-уређајем или маневарским сигналним знаком.

Машиновођа најављује своју локомотивску вожњу давањем сигналног знака „Пази” .

Уколико пословним редом станице није другачије одређено, положај скретнице не важи за машиновођу као наређење за локомотивску вожњу са прикваченим колима, осим за локомотиву са парним котлом.

Наређење скретничара за локомотивску вожњу важи само за његово скретничко или блок-подручје. Ако локомотивска вожња додирује више подручја, наређење се даје од једног до другог поседнутог скретничког

радног места. Отправник возова давањем одобрења одређује и подручје кретања локомотиве.

По мраку и неповољном времену или где то месне прилике захтевају, скретничар обавештава суседна скретничка и друга радна места о одласку локомотиве на следеће подручје.

Ако наређење за вожњу није дато, машиновођа чека или стаје испред прве наредне скретнице, односно код следећег међика. Ако се из понашања скретничара закључује да локомотивска вожња није запажена, треба дати сигнални знак „Пази” и поновити га у подесним размацама.

Када две или више локомотива саобраћају једна за другом, наређење за вожњу се даје свакој локомотиви посебно. Локомотиве се крећу на таквом одстојању да се избегне налет при нагом заустављању. Исто важи и за локомотиве које непосредно прате друга кретања или возове. Машиновођа поступа према датим сигналним знацима скретничара. Наређење за вожњу не ослобађа машиновођу од провере и осматрања пута вожње и осматрања сталних сигнала.

На колосецима депоа и радионица од означеног места, граничника и сл. послове руковаоца маневре обавља њихов радник.

Када запрежна локомотива једновремено са својом возном локомотивом излази из депоа или се враћа у њега обе локомотиве су закаче.

Место и време предаје локомотиве при излазу или повратку у депо при преласку, односно напуштању одговарајућег скретничког подручја прописују се пословним редом станице и депоа. Када је то потребно, овакве одредбе се прописују и за радионице.

Код вучних возила долазећих возова, која као локомотиве иду у депо, на друго смештајно место или на други воз, после отквачивања локомотиве и извештаја маневристе да је отквачивање готово, машиновођа даје сигнални знак „Пази” и уколико сигнални знак сталног сигнала не забрањује вожњу, или таквог сигнала нема, вози до прве скретнице, односно до следећег међика где чека наређење за даљу вожњу, уколико није прописано да се локомотиве крећу на основу сталних маневарских сигнала.

У чеоним станицама где се врши извлачење гарнитура приспелих возова, машиновођа отквачене локомотиве сме, уколико стални сигнал не забрањује вожњу, после давања сигналног знака „Пази” да вози до прве скретнице или међика, где чека наређење за даљу вожњу. За овакве вожње важе и посебни локални сигнали.

Код локомотива са одвојеним (чеоним) управљачницама поседа се предња управљачница у смеру вожње, где није другачије одређено. При измени смера вожње машиновођа прелази у другу управљачницу ако вожњу не прати пратилац локомотиве или маневриста.

У станицама у којима нису дозвољене локомотивске вожње, локомотиве имају маневристу – пратиоца локомотиве (извођача) који, у погледу проверавања и осматрања пута вожње као и осталих маневарских послова, обавља дужност руковаоца маневре.

Маневрисање за железничке потребе

Члан 80.

Радници магацина, служби за одржавање пруге и пружних постројења, радионица, депоа и др. покрећу возила само са дозволом скретничара односно отправника возова, ако се ради о колосецима намењеним саобраћају или о колосецима који су у шинској вези са колосецима на којима се обавља кретње возова, маневрисање и сл.

Одредбе става 1. овог члана важе и за постављање пружних возила на колосек, односно излазак са смештајних и гаражних колосека пружних возила и механизације на колосек саобраћаја.

Маневрисање на главним колосецима

Члан 81.

Главни колосеци се употребљавају за маневрисање или остављање кола само по претходном одобрењу отправника возова односно ТК-диспечера или овлашћеног станичног радника на ТК-пругама.

На двоколосечним пругама маневрисање се врши на излазној страни правилног колосека.

Маневрисање на улазним колосецима једноколосечне и двоколосечне пруге, као и на излазном правилном колосеку када на двоколосечној прузи возови из супротног смера саобраћају по том колосеку као по неправилном колосеку, допуштено је до сигнала „Граница маневрисања”

Маневрисање на отвореној прузи

Члан 82.

Маневрисање преко сигнала „Граница маневрисања” , односно на излазном колосеку двоколосечне пруге преко места у висини овог сигнала на улазном колосеку, када на двоколосечној прузи долазећи возови саобраћају по неправилном колосеку, допуштено је по претходном одобрењу отправника возова односно ТК диспечера. Одобрење се даје само под условом да из супротног смера не долази воз или се не врше друга кретања по истом колосеку.

Маневрисање до сигнала „Граница маневрисања” обавља се иза отпремљеног воза када овај напусти станично подручје, а преко сигнала „Граница маневрисања” и улазног сигнала када воз напусти први просторни одсек.

Пре почетка и по завршеном маневрисању преко сигнала „Граница маневрисања” код улазног сигнала, односно преко улазног сигнала, отправник возова извештава фонограмом суседну станицу:

„Због маневрисања преко сигнала „Граница маневрисања” пруга (колосек леви – десни) од станице ..... до станице ..... биће заузет од ..... до ..... (час и минут) (презиме отправника возова)” , односно

„Маневрисање преко сигнала „Граница маневрисања” завршено. Пруга (колосек леви – десни) од станице ..... до станице ..... слободна у ..... (час и минут) (презиме отправника возова)” .

Суседна станица потврђује пријем и једног и другог фонограма.

Отправник возова суседне станице извештава излазног скретничара фонограмом да је пруга заузета односно слободна. На телефону отправника возова и излазног скретничара, као и на уређају за постављање излазног сигнала у овој станици, поставља се таблица са натписом „Пруга заузета” , а излазни сигнал поставља се да показује сигнални знак „Стој” . Маневрисање преко сигнала „Граница маневрисања” код станичног заштитног сигнала врши се без сагласности суседне станице.

Одобрење за маневрисање преко сигнала „Граница маневрисања” отправник возова даје руковоцу маневре и машиновођи општим налогом у којем наводи да ли је допуштено маневрисање само до или преко улазног сигнала као и до када се завршава (час и минут), а о предстојећем маневрисању обавештава скретничара усмено или телефоном.

За маневрисање преко сигнала „Граница маневрисања” на ТК-прузи овлашћени станични радник добија одобрење од ТК-диспечера. Одобрење се тражи непосредно пре почетка маневрисања. При давању одобрења ТК-диспечер одређује тачно време за које се маневрисање изван сигнала „Граница маневрисања” обавља. Дато одобрење ТК-диспечер уписује у дневник диспечерских наређења, а овлашћени станични радник у телеграфско-телефонски дневник.

Одобрење за маневрисање преко сигнала „Граница маневрисања” овлашћени станични радник даје руковоцу маневре и машиновођи писмено, општим налогом. У непосредним ТК-станицама одобрење за маневрисање преко сигнала „Граница маневрисања” ТК-диспечер даје машиновођи. Дато одобрење ТК-диспечер уписује у дневник диспечерских наређења, а машиновођа у ручни бележник возовође–машиновође на ТК-прузи.

О завршеном маневрисању преко сигнала „Граница маневрисања” руковалац маневре обавештава скретничара, а у станицама без скретничара отправника возова, усмено и враћањем једног дела општег налога, а други део се прилаже путном листу.

Скретничар обавештава отправника возова о завршеном маневрисању усмено или телефоном, а на крају дана враћа опште налоге отправнику возова.

О завршеном маневрисању преко сигнала „Граница маневрисања” у ТК-станицама обавештава се овлашћени станични радник усмено и враћањем оба, односно једног дела општег налога. Овлашћени станични радник о завршеном маневрисању обавештава ТК-диспечера.

У службеним местима без улазних сигнала, за маневрисање преко улазне скретнице важе одредбе прописане за маневрисање преко сигнала „Граница маневрисања”.

Обустављање маневрисања

Члан 83.

На путу вожње воза пре његовог доласка обуставља се маневрисање тако благовремено да воз испред улазног сигнала не би успоравао вожњу односно чекао пред њим на прекид маневрисања и обезбеђење пута вожње.

Наређење за обезбеђење пута вожње возу је истовремено и наређење за обуставу маневрисања. Улазни сигнал за воз који долази се поставља да показује сигнални знак за дозвољену вожњу тек онда када је маневрисање обустављено и када је возу обезбеђен пут вожње.

Наређење за обуставу маневрисања истовремено значи и забрану остављања и држања возила ван међика улазне и излазне скретнице, забрану сваког кретања возова и возила којим се додирује пут вожње воза ма на којој страни станице и као наређење за осигурање возила од самопокретања и одбегнућа.

Ако се маневрисање из саобраћајних разлога безусловно извршава јер се за долазећи воз ослобађа колосек који је пре тога био заузет или се извршава маневрисање код воза веће важности, за сваку станицу се прописује у пословном реду станице један од следећих поступака:

1) у службеним местима опремљеним улазним сигналом са предсигналом, ако пад од предсигнала до улазне скретнице није већи од 10‰ а видик у даљину није спречен, маневрисање се врши без прекида и то само до сигнала „Граница маневрисања” чији улазни сигнал показује сигнални знак „Стој” ;

2) у службеним местима опремљеним улазним сигналом са предсигналом са падом од предсигнала до улазне скретнице већим од 10‰ као и на споредним пругама у службеним местима са улазним сигналом без предсигнала, када видик у даљину није спречен, маневрисање се обуставља најмање на пет минута пре вероватног доласка воза до улазног сигнала;

3) на споредним пругама у службеним местима без улазних сигнала маневрисање се обуставља најмање на десет минута пре вероватног доласка воза до постављеног сигналног знака „Стој” .

По прекидању маневрисања скретнице воде на колосек који има највише слободног простора, а ако оваквог колосека нема онда на колосек који је најудаљенији од улазног сигнала, односно постављеног сигналног знака „Стој” , при чему је простор до овог места слободан. Маневрисање се наставља тек када се воз заустави код одговарајућег сигнала.

Ако је видик у даљину спречен због магле, вејавице, јаке кише, олује и сл., онда се маневрисање у случају из ст. 1 и 4. овог члана обуставља најмање на десет минута пре вероватног доласка воза до улазног сигнала. Ако је службено место заштићено сигналним знаком „Стој” , испред њега се постављају и праскалице.

Услове видљивости оцењује отправник возова за највећу допуштену брзину на том делу пруге осматрањем подесног објекта на подручју станице.

Обустављање маневрисања најмање на пет односно десет минута пре вероватног доласка воза наређује отправник возова лично руковоаоцу маневре или фонограмом путем скретничара.

Пословним редом станице прописује се ближи поступак заустављања воза пред улазним сигналом односно сигналним знаком „Стој” у случају једновременог доласка возова или доласка воза када се обуставља маневрисање.

Маневарско особље одмах извршава захтев скретничара да се ослободи неки колосек или да се не користи за маневрисање.

При маневрисању у близини улазних односно излазних сигнала, не дају се видни или чујни сигнални знаци који доводе у забуну возно особље воза који долази односно излази, већ се споразумевање врши усмено.

Ако је за улазак, излазак или пролазак воза већ дато наређење, на суседним колосецима се маневрише ако се тиме не угрожава безбедност кретања воза односно ако је обезбеђена бочна заштита пута вожње воза.

Опрезност при маневрисању појединим колима

Члан 84.

Са посебном опрезношћу маневрише се колима:

- 1) олистаних РИД ознакама опасности;
- 2) олистаним листицом ломљиве робе;
- 3) товарним цистернама;
- 4) са судовима;

- 5) товарним живим животињама;
- 6) товарним друмским возилима;
- 7) са пратиоцима.

Кола наведена у тачки 1) овог члана, осим појединих кола која имају пратиоца, олиставају су и листицама „Пажљиво маневрисати” .

Пажљиво се маневрише и са свим другим колима олистаним листицом „Пажљиво маневрисати” као и са колима која се не одбацују или се под одређеним условима одбацују или спуштају.

Руковаоц маневре и маневристи пре сваког покретања кола проверавају да ли су кола олистана листицом „Пажљиво маневрисати” и међусобно се обавештавају о уочавању кола из ст. 1–3. овог члана.

Х. ОБАВЕШТАВАЊЕ ОСОБЉА ВУЧНОГ ВОЗИЛА

Опште одредбе о обавештавању особља вучног возила

Члан 85.

Сва наређења и обавештавања која се благовремено предвиђају саопштавају се особљу вучног возила на подесан начин благовремено, а најкасније пре пријема службе.

Сва наређења или обавештења сталног значаја, поред саопштавања на начин прописан ставом 1. овог члана, дају се особљу вучног возила и општим налогом у периоду који одреди управљач железничке инфраструктуре, али не мање од 10 дана (промена сталних сигнала, неважење сталних сигнала, промена ограничене брзине преко скретница, укидање браника и сл.).

О наређењима и обавештењима која нису у складу са материјалом реда вожње, особље вучног возила обавештава се стално све до измене и допуне материјала реда вожње, односно док такво стање траје.

Писани налози

Члан 86.

Особље вучног возила обавештава се писаним налозима о свим мерама у вези са безбедношћу и променама у саобраћају.

Писани налози су:

- 1) општи налог – налог којим се особљу вучног возила наређују поједини поступци и дају потребна обавештења у вези са саобраћајем воза због насталих промена на прузи, а о којима особље вучног возила није раније упознато и
- 2) налог за укрштавање – налог којим се особље вучног возила возова који се укрштавају обавештава о премештену или одређеном укрштавању

Општи налог у употреби је на свим пругама, а налог за укрштавање у употреби је само на пругама на којима се утврђује укрштавање возова и обавештавање возног особља о променама у саобраћају возова и о променама укрштавања.

Општи налог

Члан 87.

Општим налогом се редовно обавештава и наређује:

- 1) о променама у саобраћају возова, на пругама на којима се врши обавештавање особља вучног возила о променама у саобраћају и променама укрштавања;
- 2) о неважењу сталних сигнала, изузетном неважењу главних сигнала, квару главних сигнала или предсигнала и неруковању главним сигнаlima, а притом се наводе врста и ознака сигнала, а за просторне сигнале још и километарски положај сигнала, као и то како се поступа код сигнала; ово се не даје када је сметња или квар на предсигналу који показује сигнални знак за опрезну вожњу као и код сметњи или кварова сигнала који показују сигнални знак: „Опрезан улазак у станицу са 10 km/h” ;
- 3) изузетан улазак, излазак, улазак и излазак у скретање, изузетно заустављање или пролазак у одређеном службеном месту;
- 4) индиректно отправљање возова;
- 5) вожња неправилним колосеком и брзина воза по њему;
- 6) опрезна вожња при уласку или изласку из станице;
- 7) максимална брзина за помоћне возове као и смањење редовне брзине возова (коришћење возних времена другог погодног воза);
- 8) лагана вожња преко појединих места на прузи, ако је она мања од редовне односно максималне брзине односног воза;
- 9) о квару електричног сигналног звона или његовом неправилном давању сигналних знакова;
- 10) о уврштавању кола која немају исправну аутоматску кочницу на крају воза;
- 11) о прекораченој дужини воза уз навођење службених места за која воз има прекорачену дужину;
- 12) о прекораченој планираној маси воза и одређеним возним временима;
- 13) о начину потискивања воза када се потискивање на некој прузи врши и са закваченом и са незакваченом потискивалицом као и одсеку пруге на коме се врши потискивање;

- 14) да је у службеним местима са ограниченим радним временом настао прекид службе или да је служба отпочела у случају закашњења воза, односно да служба још траје у случају отпреме воза пре времена, ако то није за одређени воз већ у реду вожње предвиђено;
- 15) временски размак слеђења возова при вожњи снежног гртала;
- 16) начин кочења воза у случају квара ваздушне кочнице;
- 17) постављање или узимање кола на отвореној прузи;
- 18) маневрисање преко сигнала граница маневрисања, послуживање маневарским вожњама индустријских колосека, транспортних отпремништава и товаришта на отвореној прузи;
- 19) да радни воз саобраћа изузетно као помоћни воз;
- 20) да је уређај на путном прелазу у квару а путни прелаз је необезбеђен (ово обавештавање се не врши за путне прелазе опремљене контролним светлосним сигнаlima);
- 21) да је уређај на путном прелазу у квару а путни прелаз је поседнут и саобраћај на њему обезбеђен;
- 22) о увршћивању нарочите пошиљке у воз са прописивањем потребних мера безбедности;
- 23) преузимање кочења од стране возне локомотиве у случају квара командног уређаја за ваздушно кочење на запрежној локомотиви;
- 24) особље вучног возила подељеног воза о одступањима у погледу стајања у појединим службеним местима у односу на основни воз;
- 25) о постављању сигналног знака: „Стој за возила са подигнутим пантографом” испред изолованог преклопа станице, о квару и искључењу напона у возном воду, о привремено постављеним преносним сигнаlima за електричну вучу;
- 26) заустављање воза пред прилазним сигналом због чекања на наређење за улазак у станицу;
- 27) обавештавање помоћног воза о месту где се налази воз коме се пружа помоћ;
- 28) о сметњама на пружним аутостоп уређајима и по потреби одредити брзину воза;
- 29) о километарском положају постављене сигналне ознаке: „Место рада на прузи” у случају прописаним правилником којим се уређују врста сигнала, сигналних ознака, њихово значење и место уградње односно постављања;
- 30) о брзини вожње по суседном колосеку ако је она мања од прописане за редовни колосек;

- 31) о саобраћају по суседном колосеку двоколосечне пруге са обостраним саобраћајем у случајевима када се излазна вожња из службеног места не сигналише сигналним знацима излазног сигнала;
- 32) о саобраћају воза са потискивалицом при чему се наводи релација на којој се врши потискивање воза, да ли је потискивалица заквачена или незаквачена и о начину споразумевања;
- 33) о сметњама на средствима за споразумевање и начину регулисања саобраћаја у тим случајевима;
- 34) о опрезном уласку у станицу при чему се прописује и максимална брзина воза;
- 35) о евентуално насталим изменама у времену поседања службених места у односу на материјал реда вожње;
- 36) о промени статуса службених места на ТК-прузи и промени времена поседања ТК-станица;
- 37) о евентуално насталим изменама у поседању службених места у односу на материјал реда вожње;
- 38) о максималној брзини воза на двоколосечној прузи са обостраним саобраћајем када је брзина на суседном колосеку различита од оне које је прописана редом вожње;
- 39) о мерама за повратак у позадњу станицу ако незаквачена потискивалица иде до одређеног места на отвореној прузи и враћа се у позадњу станицу и др.

Налог за укрштавање

Члан 88.

Налогом за укрштавање се наређује и обавештава:

- 1) о премештеном или одређеном укрштавању возова;
- 2) о изузетном уласку, односно уласку или изласку у скретање, као и о изузетном заустављању воза у станици утврђеног укрштавања ако није потребно да се из неких других разлога особље вучног возила обавештава општим налогом.

Испостављање писаних налога

Члан 89.

Писани налози се испостављају копирањем у три примерка и то:

- 1) матица налога која остаје у станици;
- 2) примерак уз путни лист који се прилаже уз путни лист;
- 3) примерак за машиновођу који предаје својој јединици вуче.

Писани налози, по правилу, испостављају се са наређењима и обавештењима која се односе на распоредни одсек.

Писани налог садржи податке о броју воза којем се испоставља, датум, текст којим се даје наређење или обавештење, жиг станице која испоставља налог и потпис отправника возова.

У случајевима да се уз писани налог даје прилог, на прилогу се назначава број налога уз који важи, број воза, датум, жиг станице и потпис отправника возова. У налогу се назначава колико прилога садржи.

Текст писаног налога је јасно исписан или одштампан.

Писани налог по правилу треба благовремено припремити како воз не би чекао на испостављање писаног налога.

Писани налози се уручују још у распоредној односно полазној станици воза, а ако је то немогуће, онда у станици у којој воз последњи пут пре тога стаје, да се возови не би заустављали у станицама у којима по реду вожње не стају ради уручивања писаних налога.

Писани налози се у случају потребе могу уручити и у станицама у којима возови по реду вожње не стају.

Уколико полазна станица воза није распоредна, односно није полазна станица предвиђена редом вожње, позадна распоредна станица у односу на смер кретања воза доказно обавештава полазну станицу о потреби уручивања налога.

Станица која врши било какво обавештавање особља вучног возила по захтеву друге станице дужна је, одмах по уручивању налога особљу вучног возила, дати потврду станици која је обавештавање тражила. Уколико се потврда о извршеном обавештавању не добије, поступиће се као да особље вучног возила није обавештено.

Уколико станица у којој се додаје потискивалица није распоредна или полазна станица воза, онда се и она обавештава о свим мерама безбедности о којима се обавештавају распоредне и полазне станице возова.

На ТК-пругама у ТК-станицама које су поседнуте овлашћеним станичним радником писане налоге испоставља овлашћени станични радник по наређењу ТК-диспечера. Овлашћени станични радник одмах по уручивању писаних налога о томе извештава ТК-диспечера. Уколико ТК-диспечер потврду о извршеном обавештавању не добије, поступиће као да особље вучног возила није обавештено.

Ако настане потреба обавештавања возног особља у непоседнутим ТК-станицама, ТК-диспечер даје потребна обавештења односно наређења путем РДВ, а ако то није могуће воз се зауставља у претходној поседнутој ТК-станици где писане налоге испоставља овлашћени станични радник по наређењу ТК-диспечера.

Испостављање писаних налога возу који саобраћа са више локомотива

Члан 90.

За возове који саобраћају са више локомотива поступа се тако да се:

- 1) возу који саобраћа са запрежном локомотивом и/или међулокомотивама испоставља се један општи налог;
- 2) возу који саобраћа са закваченом потискивалицом испоставља се један општи налог;
- 3) возу који саобраћа са запрежном локомотивом и са закваченом потискивалицом испоставља се један општи налог;
- 4) возу који саобраћа са незакваченом потискивалицом испостављају се два општа налога;
- 5) возу који саобраћа запрежном локомотивом и са незакваченом потискивалицом испостављају се два општа налога.

Код возова који саобраћају са више локомотива испоставља се један налог за укрштавање.

Уручивање писаних налога

Члан 91.

Писане налоге уручује особљу вучног возила лично отправник возова или други станични радник ако је то прописано одредбама пословног реда станице.

Писане налоге у ТК-станицама које су поседнуте овлашћеним станичним радником уручује овлашћени станични радник када то нареди ТК-диспечер.

Уручивање писаних налога врши се код вучног возила.

Приликом уручивања писаног налога отправник возова, односно други радник који уручује писани налог, машиновођи и усмено саопштава садржај налога.

Машиновођа при преузимању другог и трећег примерка писаног налога чита садржину налога. Садржину писаног налога машиновођа саопштава помоћнику машиновође, као и спроводнику ако је додељен вучном возилу.

Машиновођа са преузетим примерцима свих писаних налога поступа тако да примерак уз путни лист потписује, заводи и прилаже уз путни лист, а примерак за машиновођу заводи и предаје својој јединици вуче.

Ако воз саобраћа са запрежном локомотивом, писани налози се предају машиновођи запрежне локомотиве. Садржај налога се претходно саопштава и машиновођи возне локомотиве што овај потврђује својим потписом на примерку за машиновођу. У станици у којој остаје запрежна локомотива,

машиновођа запрежне локомотиве предаје машиновођи возне локомотиве све налоге примљене до те станице.

Ако воз саобраћа са закваченом потискивалицом, писани налози се предају машиновођи возне локомотиве. Садржај налога се претходно саопштава и машиновођи потискивалице што овај потврђује својим потписом на примерку за машиновођу.

Ако воз саобраћа са незакваченом потискивалицом, машиновођи потискивалице уручује се посебан писани налог који је истог садржаја као и писани налог који се уручује машиновођи возне односно запрежне локомотиве.

Писани налози којима се дозвољава даља вожња поред сигнала који забрањује даљу вожњу, којима се дозвољава даља вожња по доласку воза из супротног смера, којим се дозвољава узастопна вожња возова и слично, уручују се возном особљу тек када су испуњени сви потребни услови за безбедан наставак вожње воза.

Поступак особља вучног возила

Члан 92.

Ако особље вучног возила добије од отправника возова или овлашћеног станичног радника усмено наређење или обавештење које се даје писаним налогом, тражи писани налог и не поступа по наређењу односно обавештењу док не прими писани налог.

Поступак са писаним налозима при промени путног листа

Члан 93.

У станицама у којима се мења путни лист сви писани налози који важе за даљу вожњу воза прилажу се новом путном листу.

Поступак са писаним налозима при промени особља вучног возила

Члан 94.

У станицама у којима се особље вучног возила мења, машиновођа писане налоге који још важе за даље путовање предаје машиновођи који га је сменио, а овај пријем потврђује својим потписом у путном листу испод потписа машиновође који је писана обавештења предао. Машиновођа који прима воз преузима и путни лист са свим његовим прилозима о чијем се потпуном броју увидом уверава.

Измене писаног налога

Члан 95.

У случају да је потребно да се у испостављеном и особљу вучног возила већ предатом писаном налогу нешто измени или допуни, предати налог се

одузима и замењује новим. У новом писаном налогу, у сва три примерка, при врху се уписује:

„Претходно издат налог бр. .... (ред. бр. листа) замењен (потпис отправника возова)” .

На начин прописан ставом 1. овог члана поступа се и у случају измена или допуна прилога општег налога.

ХІ. ПОСЕДАЊЕ ВОЗОВА

Опште одредбе о поседу вoзa

Члан 96.

Сваком возу додељује се особље вучног возила а одређеним возовима и возопратно особље. Број особља је такав да омогућава обављање свих послова и дужности код воза и вучних возила у току вожње и за време задржавања воза на прузи и у службеним местима.

Особље вучног возила чини машиновођа и помоћник машиновође или само машиновођа.

Возопратно особље чини најмање један возопратицац и то кондуктер, возовођа или возни маневриста.

Воз без возопратног особља је воз за који није одређен ниједан возопратицац.

У зависности од поседу вoзa, возови су:

- 1) са машиновођом, помоћником машиновође и возопратним особљем;
- 2) са машиновођом, помоћником машиновође и без возопратног особља (Без);
- 3) са машиновођом и возопратним особљем (МВ);
- 4) са машиновођом и без возопратног особља (МВ-без).

Кола на челу гураних возова поседу возопратицац.

Обавештавање о поседу вoзa

Члан 97.

Поседу вoзa се објављује у књижицама реда вожње уношењем одговарајућих скраћеница.

Поседу вучних возила

Члан 98.

Вучна возила у служби код воза поседу се:

- 1) машиновођом односно машиновођом за маневру и помоћником машиновође (двопосед) или

2) само машиновођом односно машиновођом за маневру (једноposed).

Код локомотива, моторних кола и моторних возова свих врста вуче, машиновођа и помоћник машиновође се за време вожње налазе у предњој управљачници у смеру вожње.

Услови за једноposed вучних возила

Члан 99.

За посадање и управљање вучним возилима само машиновођом односно машиновођом за маневру потребно је да буду испуњени посебни услови у погледу:

- 1) карактеристика вучних возила;
- 2) карактеристика пруге;
- 3) машиновође;

Услови за вучна возила

Члан 100.

Вучна возила за управљање у једноposedу имају следеће конструкционе карактеристике:

- 1) управљачница је тако конструисана да један машиновођа може са свог командног места без тешкоћа да осматра напред, са обе стране колосека, пругу, сигналне знаке и ознаке, станичне зграде и остала службена места на прузи;
- 2) да машиновођа може управљати са свог командног места у управљачници без потребе напуштања свог радног места ради неке интервенције на појединим уређајима вучног возила док је оно у покрету;
- 3) вучно возило је опремљено уређајима за контролу будности машиновође који се не може неконтролисано искључити из погона;
- 4) вучно возило је опремљено локомотивским делом ауто-стоп уређаја ако саобраћа на пругама опремљеним пружним делом ауто-стоп уређаја;
- 5) вучно возило је опремљено РДВ за саобраћај на пругама опремљеним пружним РДВ уређајима.

Услов за пруге

Члан 101.

Услов које испуњавају пруге да би се на њима одвијао саобраћај возова са једноposedом вучних возила је да меродавни нагиб пруге не прелази 25‰.

Услови за машиновођу

Члан 102.

Да би управљао вучним возилом у једнопоседу неопходно је да машиновођа, у последњих годину дана, није кажњаван за повреду радне дужности због угрожавања безбедности саобраћаја услед:

- 1) проласка без одобрења поред сигнала који показује сигнални знак за забрањену вожњу;
- 2) проласка службеног места где је редом вожње или по наређењу предвиђено стајање;
- 3) изазване несреће или избегнуте несреће;
- 4) неоправданог искључења уређаја за контролу брзине машиновође;
- 5) уживања алкохола или опојних дрога;
- 6) прекорачења максималне брзине.

Поседање возова за превоз путника

Члан 103.

Возовима за превоз путника додељује се потребан број кондуктера.

Кондуктер који послужује последња кола у возу назива се завршни кондуктер, а кондуктер који послужује кола најближа вучном возилу назива се први кондуктер.

Возове за превоз путника којима се редовно додају теретна кола, осим кондуктера може да прати и возовођа.

Агенцијске возове уместо кондуктера може да прати возни маневриста.

Поседање теретних возова

Члан 104.

Сабирним и сабирно-манипулативним возовима додељује се увек возовођа и најмање један возни маневриста. Већи број возних маневриста одређује се зависно од обима рада код воза.

Ако није обезбеђен потребан број возних маневриста, код возова из става 1. овог члана, маневра се обавља само у станицама у којима постоји маневарско особље.

Услови за саобраћај возова само са машиновођом на вучном возилу без возопратног особља (посед МВ-без)

Члан 105.

Саобраћај возова само са машиновођом на вучном возилу без возопратног особља, допуштен је ако су испуњени услови предвиђени чл. 100–102. овог правилника као и додатни услови у погледу врсте воза и опремљености пруге.

Додатни услови у погледу врсте воза

Члан 106.

Возови који саобраћају само са машиновођом на вучном возилу без возопратног особља су:

- 1) возови који превлаче празне путничке гарнитуре;
- 2) теретни возови, изузев сабирних и сабирно-манипулативних, чија максимална брзина не прелази 100 km/h а највећа допуштена дужина не прелази 700 m.

Код возова из става 1. тачка 2) овог члана не врши се утовар и истовар на отвореној прузи и не додају се кола за и из међустаница у којима не постоји маневарско особље.

Уколико дође до квара уређаја за руковање вучним возилом у чеоној управљачници, машиновођа не наставља даљу вожњу коришћењем задње управљачнице, већ се тражи помоћна локомотива.

Додатни услови у погледу опремљености пруге

Члан 107.

Пруга испуњава и један од следећих услова:

- 1) да је опремљена РДВ;
- 2) да је опремљена ауто-стоп уређајима;
- 3) да је опремљена пружним телефонима или
- 4) да је опремљена уређајима АПБ, МЗ или ТК.

Пружни телефони су телефони уграђени дуж пруге у посебне ормариће. Као пружни телефони користе се и телефони који се налазе на радним местима скретничара, чувара путног прелаза, одјавничара, чувара моста, чувара тунела и сл.

Саобраћај возова са поседом МВ-без је дозвољен и:

- 1) на пругама које на једном међустаничном растојању на распоредном одсеку не испуњавају услове из става 1. овог члана, ако су испуњени следећи услови:

(1) да је то међустанично растојање опремљено пружним телефонима који омогућавају доказно споразумевање са обе суседне станице;

(2) да су суседне станице стално поседнуте отправницима возова;

- 2) на пругама у чворовима, које не испуњавају услове из става 1. овог члана, ако је могуће доказно споразумевање отправника возова између чворних станица и телефонских пружних места са обе суседне станице.

Спроводник

Члан 108.

У неизбежној вожњи на непознатој прузи машиновођи возне односно запрежне локомотиве и возачу пружног возила додељује се, као спроводник, радник који добро познаје односну пругу, у циљу благовременог указивања на сигнале и сигналне ознаке и карактеристична места и радње на отвореној прузи и у службеним местима.

Спроводника за машиновођу обезбеђује железнички превозник а спроводника за возача пружног возила обезбеђује управљач железничке инфраструктуре.

Пратња воза

Члан 109.

Возове који превозе нарочите пошилке које захтевају праћење, као и поједине друге возове чију пратњу захтева управљач инфраструктуре или железнички превозник, прати меродавна стручна особа управљача инфраструктуре и/или пратилац ког одреди железнички превозник, који има положен стручни испит најмање за отправника возова.

Пратилац воза предузима мере за уредан и безбедан саобраћај воза који прати. У том смислу договара се са отправником возова, овлашћеним станичним радником, ТК-диспечером односно оперативном службом и другим надлежним радницима у циљу предузимања мера за уредан и безбедан саобраћај воза који прати, као и осталих возова.

Пратилац воза налази се у управљачници вучног возила са особљем вучног возила.

Вожња у управљачници вучног возила

Члан 110.

У управљачницама локомотива и моторних возова, осим особља вучног возила, могу се возити само лица која имају дозволу за вожњу на вучном возилу и лица која се на основу наређења железничког превозника, због потреба службе, превозе вучним возилом.

У случајевима изостанка из саобраћаја службених кола код теретних возова, возопратно особље које је у служби код тог воза превози се у управљачници локомотиве.

Лица из ст. 1 и 2. овог члана превозе се у управљачници у којој се налази особље вучног возила.

Неопходно је да се максималан број лица, која се могу превозити у управљачници, исписан у унутрашњости управљачнице, не прекорачи.

Имена лица из става 1. овог члана уписују се у путни лист.

Превоз лица теретним возовима

Члан 111.

Теретним возовима се не превозе друга лица ако нису у служби код воза.

Изузетно од одредбе става 1. овог члана теретним возовима се превозе:

- 1) возно особље када путује у службу или из службе – на основу путног листа;
- 2) железнички радници при службеном путовању – на основу налога за службено путовање или налога за рад;
- 3) комисије за ислеђење несрећа и незгода – на основу наређења оперативне службе;
- 4) пратиоци пошиљака чије је праћење одобрено од стране железничког превозника – на основу уписа у товарни лист;
- 5) лица органа унутрашњих послова у служби – на основу налога за службено путовање;
- 6) царински органи при праћењу воза – на основу наређења надлежног руководиоца царинарнице;
- 7) људство војних јединица чије је превозење теретним возовима инстрадирано, пратиоци војних пошиљака који су уписани у товарни лист односне пошиљке, као и поједина војна лица или мање групе истих – на основу инстрадације.

Лица наведена у ставу 2. овог члана јављају се отправнику возова, овлашћеном станичном раднику или ТК-диспечеру, који о томе извештава пописног возовођу односно машиновођу ради уписивања у путни лист следећих података: име и презиме, начин смештаја, релација путовања и у којим колима су смештени.

Лицима наведеним у тач. 4–7) става 2. овог члана уручује се Подсетник о мерама безбедности за време вожње и бављења у станици.

Теретни возови се заустављају у службеним местима где по реду вожње не стају ради уласка и изласка наведених лица само по наређењу оперативне службе.

Смештање лица која се превозе теретним возом

Члан 112.

Лица која се превозе теретним возом смештају се:

- 1) људство војних јединица и пратиоци војних пошиљки у путничка, службена или затворена теретна кола како је одређено у наређењу о инстрадацији;
- 2) пратиоци пошиљака у кола с пошиљкама; ако се у истим не могу сместити онда у службена кола или у затворена празна кола;

3) железнички радници, органи унутрашњих послова и царински органи, у службена или затворена празна кола.

XII. БРЗИНЕ ВОЗОВА

Брзина вожње возова

Члан 113.

Највећа допуштена брзина на прузи је она највећа брзина коју с обзиром на техничке услове дозвољава пруга са својим постројењима, нагиби у вези са сигурношћу кочења, врста кочења, кривине, способност возила, место и положај вучног возила и састав воза.

Максимална брзина воза је одређена односно прописана највећа брзина којом се воз креће на појединим деоницама пруге којом саобраћа. Максимална брзина зависи од највећих допуштених брзина с обзиром на способност пруге, способност возила, кочење воза, место и положај локомотиве у возу и састав воза и није већа од најмање од ових брзина. Максимална брзина воза објављује се у књижици реда вожње.

Ограничена брзина је трајно прописана нижа брзина од највеће допуштене брзине на прузи којом се вози преко дела пруге због њеног техничког стања (мали полупречник кривине, неодговарајуће стање горњег строја, мостова, тунела и сл.), или брзина којом се вози преко скретничког подручја. Ограничена брзина објављује се у књижици реда вожње.

Лагана вожња је привремено прописана брзина нижа од максималне односно ограничене брзине, која се уводи због извођења радова или квара на неком делу пруге, колосеку, објекту, постројењу и сл. Лагане вожње се не објављују у књижици реда вожње већ се особље вучног возила о њима обавештава општим налогом.

Возовима којима треба одредити максималну брзину (посебни и помоћни возови) или редом вожње већ одређену максималну односно ограничену брзину из ма ког разлога смањити, брзина се прописује општим налогом.

Неопходно је да се максимална брзина воза не прекорачи.

Највећа допуштена брзина и ограничена брзина се не прекорачују изузев код пробних вожњи и то по одобрењу управљача железничке инфраструктуре.

Смањење брзине воза

Члан 114.

Ако је возу редом вожње, или на који други начин, прописана већа брзина од оне којом воз саобраћа с обзиром на посебна ограничења по овом правилнику, онда се возу смањује брзина.

Редовно се смањује брзина воза у следећим случајевима:

- 1) када испред воза саобраћа снежно гртало – на 30 km/h;
- 2) када се радни воз приликом рада креће на отвореној прузи или се повлачи у станицу, као и када се из станице поново враћа на пругу, брзина није већа од 30 km/h;
- 3) када се у воз увршћују кола за која су посебно прописане највеће допуштене брзине, брзина није већа од њихове највеће допуштене брзине;
- 4) када је у станици или на прузи одређена лагана возња, брзина није већа од прописане за то место;
- 5) када возови изузетно саобраћају као ванредни у времену када на прузи није предвиђен саобраћај возова за време прекида рада, брзина није већа од 30 km/h;
- 6) када се с обзиром на сигурност воза и видљивост сигнала на прузи смањује брзина услед магле и вејавице – на брзину при којој се могу запазити сигнали;
- 7) када воз изузетно пролази станицу без заустављања, брзина воза није већа од 30 km/h у случају када је видик спречен, осим ако се врши предсигналисање излазног сигнала;
- 8) када возови редовно улазе на главне слепе колосеке или на главне колосеке подељене на ограничене одсеке пута возње у случају пријема воза на први одсек подељеног колосека у смеру кретања воза када је обезбеђен пут претрчавања од најмање 50 m, као и у случају када теретни возови улазе на главне колосеке када им на излазној страни није стално обезбеђен пут претрчавања, брзина воза није већа од 30 km/h;
- 9) када возови улазе на колосеке заузете другим возом или возилима, као и на главне колосеке подељене на ограничене одсеке пута возње у случају пријема воза на први одсек подељеног колосека у смеру кретања воза када није обезбеђен пут претрчавања од најмање 50 m, брзина није већа од 10 km/h;
- 10) када воз изузетно улази у станицу са нарочитом опрезношћу, брзина није већа од 10 km/h;
- 11) када се воз гура – на 25 km/h;
- 12) у случају квара чеоних сигнала ноћу – на 15 km/h, до прве наредне станице, а даља возња је забрањена;
- 13) када воз пролази службено место за време прекида службе – на 30 km/h;
- 14) када је код вучног возила неисправан уређај за давање звучних сигнала (сирена) – на 30 km/h, до прве наредне станице, а даља возња је забрањена;

- 15) када је код вучног возила неисправан будник – на 60 km/h, до прве наредне станице, а даља вожња је забрањена;
- 16) када је код вучног возила или на прузи неисправан аутостоп-уређај – на 100 km/h;
- 17) када воз саобраћа неправилним колосеком на отвореној прузи брзина није већа од 100 km/h;
- 18) код проласка службеног места при саобраћају по неправилном колосеку без задржавања – према одредбама члана 115. став 2. овог правилника;
- 19) при употреби запрежне локомотиве према највећој допуштеној брзини запрежне локомотиве;
- 20) када воз саобраћа са закваченом потискивалицом и укљученом у ваздушни вод, а постоји радио веза између возне локомотиве и потискивалице – на 80 km/h;
- 21) када воз саобраћа са закваченом потискивалицом и укљученом у ваздушни вод, а не постоји радио веза између возне локомотиве и потискивалице – на 60 km/h;
- 22) када воз саобраћа са незакваченом потискивалицом – на 50 km/h;
- 23) када је на крају воза уврштена нерадна локомотива – на 60 km/h;
- 24) када је на крају воза уврштена радна локомотива – на 80 km/h;
- 25) када воз саобраћа са парном локомотивом са тендером окренутим напред, а тендер је са обртним постољима – на 60 km/h;
- 26) када воз саобраћа са парном локомотивом са тендером окренутим напред, а тендер је без обртних постоља – на 50 km/h.

Брзина вожње преко скретница

Члан 115.

Брзина вожње преко скретница зависи од техничких својстава и стања скретница, врсте осигурања, да ли су у зависности са главним сигналимa за вожњу у правац и у скретање при вожњи уз језичак и да ли је вожња у правац или у скретање.

Брзина вожње преко притврђених и неосигураних скретница за вожњу у правац једнака је допуштеној брзини за вожњу у скретање и није већа од 50 km/h.

Брзина вожње у правац преко поуздано закључаних и поуздано притврђених скретница једнака је највећој допуштеној брзини на прузи, уколико није ограничена конструктивним особинама скретнице (полупречник скретничке кривине, укрсне скретнице, скретнице с језичцима на зглоб и остали технички разлози).

У службеним местима која нису опремљена излазним сигналимa брзина вожње преко скретница није већа од 100 km/h.

Брзине преко скретница вожњом у скретање код поуздано закључаних и поуздано притврђених скретница сматрају се ограниченим брзинама и редовно су мање од прописаних брзина при вожњи у правац, зависно од полупречника кривине и конструктивних особина скретнице.

Брзине преко скретница објављују се у књижици реда вожње.

Вожња ограниченом брзином важи за цело станично подручје, односно до или од првог наредног двозначног сигнала у станици који сигналише одговарајућу брзину преко припадајућег скретничког подручја.

При одређивању брзине преко скретничког односно станичног подручја меродавна је она скретница преко које се вози најмањом брзином.

Када сигнал који штити подручје скретнице показује сигнални знак за забрањену вожњу или је означен сигналом ознаком: „Сигнал не важи” , а постоји контрола да су скретнице у правилном и исправном положају, скретнице се сматрају притврђеним и брзина преко њих одређена је ставом 2. овог члана.

Ако нема контроле да су скретнице у правилном и исправном положају, а вожња преко скретница је дозвољена, брзина преко скретница у путу вожње није већа од 10 km/h.

Обавештавање возног особља о промени брзине преко скретница

Члан 116.

Ако се преко скретница изузетно вози брзином мањом од брзине објављене у књижици реда вожње (нарочита опрезност, пресечење осигуране скретнице, искључење из сигнално-сигурносних уређаја, вожња неправилним колосеком, квар сигнала који штити подручје скретница и сл.), о дозвољеној брзини преко скретница особље вучног возила се обавештава општим налогом у станици у којој воз по реду вожње пре тога последњи пут стаје.

Ако особље вучног возила није обавештено општим налогом, воз се зауставља пред улазним сигналом, односно на даљини зауставног пута ако нема улазног сигнала, а затим се особље вучног особља обавештава о вожњи смањеном брзином.

Обавештење из става 2. овог члана даје се телефоном, радио везом или путем изасланог станичног радника.

О уласку у скретање, односно о вожњи ограниченом брзином особље вучног возила се обавештава општим налогом само код поуздано закључаних и поуздано притврђених скретница код којих сигнални знаци главних сигнала

за вожњу ограниченом брзином нису предсигналисани сигналним знацима предсигнала.

Увођење лагане вожње

Члан 117.

Када на прузи или колосеку наступи потреба да се уведе лагана вожња, исту уводи:

- 1) овлашћени радник за одржавање пруге, ако се лагана вожња уводи због стања пруга односно колосека;
- 2) овлашћени радник за одржавање контактне мреже, ако се лагана вожња уводи због стања контактне мреже;
- 3) овлашћени радник за одржавање сигнално-сигурносних постројења, ако се лагана вожња уводи због стања сигнално-сигурносних постројења.

При увођењу лагане вожње утврђују се километарски положаји и службена места између којих се уводи лагана вожња односно колосек или део станичног подручја где се смањује брзина, привремена брзина и време почетка важења лагане вожње.

О увођењу лагане вожње одговорни радник који уводи лагану вожњу обавештава суседна службена места а на ТК-пругама и ТК-диспечера.

Лагана вожња се уводи и само у одређеном периоду дана или да важи само за одређене возове и слично, због извођења радова, одржавања постројења или других разлога.

Лагану вожњу из става 4. овог члана озваничава управљач железничке инфраструктуре пре планираних радова и притом се, према потребама, прописују и други услови за безбедно извршење саобраћаја.

Лагане вожње из става 4. овог члана сигналишу се у време њихове важности.

Ако се на истом делу пруге по захтевима разних служби уводе лагане вожње са различитим брзинама, уводи се и озваничава она која је са најмањом брзином.

Обавештавање о уведеној лаганој вожњи

Члан 118.

О увођењу лагане вожње обавештава се служба управљача железничке инфраструктуре надлежна за озваничавање лагане вожње, која одмах по сазнању за њу обавештава:

- 1) ранжирне и распоредне станице и сва службена места на распоредном одсеку на ком је уведена лагана вожња;
- 2) надлежне оперативне службе;

3) заинтересоване железничке превознике;

4) своје заинтересоване јединице.

Обавештавање возног особља о уведеној лаганој вожњи врше:

1) у време од увођења до озваничавања лагане вожње, суседне станице односно полазне станице на истом распоредном одсеку, распоредне или станице у којима воз последњи пут стаје а по захтеву станице која је обавештена о увођењу лагане вожње;

2) у време после озваничавања лагане вожње, полазне станице на распоредном одсеку на којем је и лагана вожња односно распоредне станице или станице које управљач железничке инфраструктуре одреди при озваничавању лагане вожње.

Сигналисање лагане вожње

Члан 119.

Сигналисање лаганих вожњи у надлежности је службе за одржавање пруге.

Када се сигналисање лагане вожње врши због потреба службе контактне мреже или сигнално-сигурносних постројења, те службе захтевају сигналисање лаганих вожњи од службе за одржавање пруге.

Укидање лагане вожње

Члан 120.

Лагану вожњу укида одговорни радник службе која је лагану вожњу увела, о томе обавештава све заинтересоване из члана 118. став 1. овог правилника и тражи озваничење укидања лагане вожње од стране надлежне службе управљача железничке инфраструктуре.

Одмах по укидању лагане вожње престаје њено сигналисање и престаје обавештавање возног особља на основу захтева станице која је обавештена о укидању лагане вожње односно озваничења о укидању лагане вожње.

XIII. РЕГУЛИСАЊЕ САОБРАЋАЈА ВОЗОВА

1. Опште одредбе о регулисању саобраћаја возова

Начин регулисања саобраћаја возова

Члан 121.

Саобраћај возова регулише се тражењем и давањем допуштења односно приволе, авизирањем возова, односно предавизирањем и пријављивањем возова и давањем одјаве.

Допуштења, авизе, предавизе, пријаве и одјаве даје и прима лично отпражник возова а пријаве и одјаве даје и прима одјавничар.

Узастопни возови саобраћају један за другим само у просторном размаку.

У одређеним случајевима (нпр. снежна гртала) возови саобраћају и у временском размаку.

Просторни размак

Члан 122.

За регулисање слеђења возова у просторном размаку, пруге су подељене на:

- 1) станичне просторне одсеке, у којима две суседне станице регулишу слеђење возова у станичном размаку;
- 2) одјавне просторне одсеке, у којима две суседне одјавнице, или станица и суседна одјавница регулишу слеђење возова у одјавном размаку;
- 3) блоковне просторне одсеке, код којих се саобраћај узастопних возова регулише аутоматским постављањем просторних сигнала да показују сигнални знак за забрањену односно дозвољену вожњу од стране воза.

Поред просторног размака, код слеђења возова у одјавном и блоковном размаку треба обезбедити још и размак у времену слеђења возова да се избегне њихово заустављање испред просторних сигнала због неједнаког времена путовања возова кроз просторне одсеке (интервали слеђења).

У једном просторном одсеку, на истом колосеку и у исто време, налази се само један воз.

Допуштење, привола, авиза, одјава и предавиза

Члан 123.

Тражење и давање допуштења или приволе обавезно је на једноколосечним пругама и на двоколосечним пругама при једноколосечном и обостраном саобраћају.

На појединим пругама може се, поред тражења и давања приволе, тражити и давати допуштење.

Авизирање и давање одјаве обавезно је на свим пругама, а и пријављивање возова уколико саобраћају у одјавном размаку и поред тражења и давања приволе.

Предавизирање се врши у случајевима прописаним овим правилником.

Састајање возова

Члан 124.

Састајање возова је заједнички назив за укрштавања, претицања, мимоилажења и сустизања.

Укрштавање возова је састајање два воза из супротних смерова у станицама при једноколосечном саобраћају.

Воз има укрштавање у својој полазној станици ако воз супротног смера долази истим колосеком у времену од 15 минута и мање пре његовог поласка, односно у својој крајњој станици када воз супротног смера одлази истим колосеком у времену од 15 минута и мање по његовом доласку.

Воз у својој крајњој станици нема укрштавање са возом супротног смера који полази у времену од 15 минута или мањем, уколико је воз супротног смера састављен од исте гарнитуре и истог вучног возила.

Претицање возова је састајање два или више возова истог смера у станици једноколосечне или двоколосечне пруге из које се узастопни воз отпрема испред раније приспелог претходног воза.

Мимоилажење возова је састајање два воза супротних смерова на двоколосечним, односно паралелним пругама, у станици или на отвореној прузи, када један и други воз саобраћају својим одређеним колосеком пре и после оваквог састајања.

Сустизање возова је састајање два или више возова истог смера у станици једноколосечне или двоколосечне пруге у случају када се воз који је раније приспео отпрема пре воза који је приспео касније, односно на паралелним пругама састајање два воза истог смера на отвореној прузи или у станици када и један и други воз саобраћа својом одређеном пругом.

Утврђивање укрштавања и обавештавање возног особља о променама укрштавања

Члан 125.

На пругама опремљеним АПБ, МЗ односно ТК-уређајима, саобраћај возова се регулише без утврђивања укрштавања и без обавештавања особља вучног возила о променама укрштавања.

На пругама које нису опремљене АПБ, МЗ односно ТК-уређајима, саобраћај возова се регулише без утврђивања укрштавања и без обавештавања особља вучног возила о променама укрштавања под следећим условима:

- 1) на једноколосечној прузи не постоје отпремништва;
- 2) у станицама без излазног сигнала излазни скретничар даје сигнални знак: „Напред” возовима који станицу пролазе или изузетно пролазе без задржавања;
- 3) ако се у појединим службеним местима прекида служба, возно особље се обавештава о свим променама које се односе на службена места у којима ће се воз наћи за време прекида службе.

На пругама које не испуњавају услове из става 2. овог члана, врши се утврђивање укрштавања и обавештавање возног особља о променама укрштавања.

2. Регулисање саобраћаја возова на пругама опремљеним аутоматским пружним блоком, уређајем међустаничне зависности и телекомандом

Опште одредбе о регулисању саобраћаја возова

Члан 126.

Регулисање саобраћаја возова врши отправник возова са станичне поставнице, а на ТК-прузи ТК-диспечер са централне поставнице.

На ТК-пругама ТК-станице су поседнуте овлашћеним станичним радником који учествује у регулисању саобраћаја по наређењу ТК-диспечера.

Привола, допуштење, авиза и одјава

Члан 127.

Пре отпреме воза из станице на једноколосечној прузи и на двоколосечној прузи са обостраним саобраћајем тражи се привола од суседне станице.

Привола је одређивање смера кретања возова између суседних станица помоћу сигнално-сигурносних уређаја. Привола се тражи и даје употребом одговарајућих тастера на станичној, односно централној поставници. Давањем приволе сви просторни сигнали за односни смер постављају се да показују сигнални знак за дозвољену вожњу. Истовремено се онемогућује да излазни сигнали станице која је дала приволу, као и сви просторни сигнали у смеру станице која је тражила приволу, показују сигнални знак за дозвољену вожњу.

Привола се тражи само за први воз због чије отпреме се мења постојећи смер вожње за који је постојала привола. Привола дата за одређени смер важи до промене смера.

Станица која тражи приволу, на захтев станице од које се тражи привола, исту обавештава за који воз тражи приволу.

На двоколосечној прузи при вожњи по правилном колосеку привола се не тражи нити се даје.

За помоћне возове, возове којима се превози нарочита пошиљка, возове са прекораченом дужином и возове који саобраћају пре времена обавезно је тражење и давање допуштења на начин прописан чл. 133, 135, 136 и 139. овог правилника.

Авизе и предавизе дају се на начин прописан чланом 140. овог правилника.

Ослобађање првог просторног одсека од воза који се отпреми из станице, што се на одређени начин показује на поставници, представља одјаву за односни воз.

Узастопни воз се отпрема из станице чим се испуне услови из става 8. овог члана имајући у виду и прописане интервале слеђења.

Пријем и отпрама возова

Члан 128.

Возови се по правилу примају и отпрамају са колосека који су опремљени излазним сигнаlima.

Изузетно од одредбе става 1. овог члана, возови се примају на колосек који није опремљен излазним сигналом под условом да се обезбеди улазни пут вожње, ограничи брзина преко скретничког подручја и да је особље вучног возила о томе обавештено.

Изузетно од одредбе става 1. овог члана, возови се отпрамају са колосека који нису опремљени излазним сигналом под условом да се обезбеди излазни пут вожње, ограничи брзина преко скретничког подручја, а на пругама са уређајем АПБ и ограничи брзина до првог просторног сигнала према прегледности пруге но највише до 30 km/h, обезбеди саобраћај на путним прелазима, обезбеди интервал слеђења возова и изврши директна отпрама воза.

Поступак пријема и отпраме возова на и са колосека који нису опремљени излазним сигнаlima прописује се, у зависности од месних прилика, пословним редом станице.

Тражење допуштења на ТК-пругама

Члан 129.

На ТК-пругама, осим приволе смера вожње, отправник возова тражи и допуштење од ТК-диспечера у случају:

- 1) граничне ТК-станице за све возове који се отпрамају на ТК-деоницу и који се примају са ТК-деонице;
- 2) ТК-станица са месним радом за возове којима је то полазна станица;
- 3) ТК-станица са месним радом ако се на неком делу ТК-деонице на два или више међустаничних растојања привремено не регулише саобраћај путем телекоманде за све возове док траје такво стање и то за возове који саобраћају на део ТК-деонице на коме саобраћај регулише ТК-диспечер.

На ТК-пругама, осим приволе смера вожње, ТК-диспечер тражи и допуштење од отправника возова у случају:

- 1) граничне ТК-станице за све возове који се отпрамају са ТК-деонице;
- 2) ТК-станица са месним радом за возове којима је то крајња станица;
- 3) ТК-станица са месним радом ако се на неком делу ТК-деонице на два или више међустаничних растојања привремено не регулише саобраћај путем телекоманде за све возове док траје такво стање и то за возове који саобраћају на део ТК-деонице на коме се не регулише саобраћај путем телекоманде.

Између суседних ТК-станица са месним радом допуштења се не траже нити дају када нема сметњи или кварова на сигнално-сигурносним уређајима.

Одредбе ст. 1 и 2. овог члана које се односе на граничну ТК-станицу важе и за ТК-станицу од које се одваја пруга без телекоманде, када отпрема и прима возове на и са ТК-пруге.

Немогућност пријема воза

Члан 130.

Отправник возова наредне станице, на основу праћења хода свих возова, процењује да ли може примити све узастопне возове. За узастопни воз за који се не тражи привола, а који се из оправданих разлога не прима у станицу, отправник возова благовремено, на основу праћења хода возова, обавештава позадњу суседну станицу речима:

„Нека чека воз бр. .... (презиме отправника возова)” .

Чим се створи могућност за пријем односног воза, отправник возова даје, без тражења, допуштење:

„Воз бр. .... примам (презиме отправника возова)” .

Авизирање и предавизирање возова на ТК-пругама

Члан 131.

Отправник возова граничне ТК-станице, ТК-станице са месним радом или ТК-станице са привременим месним радом, авизирање врши ТК-диспечеру.

ТК-диспечер авизирање врши отправнику возова граничне ТК-станице, ТК-станице са месним радом или ТК-станице са привременим месним радом за све возове који се отпремају према тим станицама, а овлашћеном станичном раднику првог наредног поседнутог службеног места само у случајевима ако је у непосредној ТК-станици извршено претицање.

Одредбе ст. 1 и 2. овог члане важе и за предавизирање возова.

Одредбе ст. 1 и 2. овог члана које се односе на граничну ТК-станицу важе и за ТК-станицу од које се одваја пруга без телекоманде када отпрема и прима возове на и са ТК-пруге.

Аутоматски режим рада

Члан 132.

На пругама са аутоматским пружним блоком, на пругама са међустаничном зависношћу као и на пругама са телекомандом без обзира да ли се саобраћај регулише у блоковним просторним одсецима или станичним просторним одсецима у систему међустаничне зависности, могуће је у појединим службеним местима остварити аутоматско обезбеђење путева вожње од стране воза.

Путеви вожњи који се аутоматски обезбеђују од стране воза, начин укључивања и искључивања оваквог режима рада и остали услови детаљније се прописују одредбама упутства из члана 10. став 2. овог правилника и пословним редом станице.

У службеним местима у време када се предвиђа укрштавање возова ниједан од режима аутоматског обезбеђења путева вожњи није укључен све док се планирано укрштавање возова не изврши.

3. Регулисање саобраћаја возова на пругама које нису опремљене уређајима аутоматског пружног блока, међустаничне зависности и телекоманде

Допуштење

Члан 133.

На једноколосечним пругама, на двоколосечним пругама при једноколосечном саобраћају, као и на двоколосечним пругама при двоколосечном саобраћају када је то одређено, отправник возова пре отпреме воза тражи допуштење од наредне станице.

За помоћне возове допуштење се тражи и даје на свим пругама. Тражење допуштења на двоколосечним и паралелним пругама за возове са нарочитим пошиљкама са прекорачењем товарног профила је обавезно.

Допуштење се тражи пре давања сигналног знака за објављивање вожње воза електричним сигналним звоном, али највише на 10 минута пре поласка воза.

Давање допуштења је потврда наредне станице да није отпремила и да неће отпремити супротни воз, маневарски састав или пружно возило у смеру станице која тражи допуштење и да понуђени воз може примити у станицу.

Допуштење се тражи фонограмом:

„Примате ли воз број ..... (презиме отправника возова)” .

Допуштење се даје фонограмом:

„Воз број ..... примам (презиме отправника возова)” .

Ако упитана станица из неког разлога не даје допуштење за понуђени воз, она на понуду одговара фонограмом:

„Нека чека воз број .... (презиме отправника возова)” .

Када престане разлог због којег је одбијен пријем воза, упитана станица сама даје допуштење за претходно понуђен воз са допуњеним одговарајућим обавештењем.

У службеним местима која су осигурана само прилазним сигнаlima, допуштење за воз се даје само уз претходно обезбеђени пут вожње за тај

воз у случају да се општим налогом не наређује заустављање воза код прилазног сигнала.

Ако се предвиђа да воз по добијању допуштења не полази у року од 10 минута, онда се о томе обавештава станица која је дала допуштење фонограмом:

„Поништава се допуштење за воз број ..... (презиме отправника возова)” .

Допуштење у случају незаквачене потискивалице

Члан 134.

Када незаквачена потискивалица продужује вожњу за возом до суседне станице допуштење се тражи фонограмом:

„Примате ли воз број ..... са незакваченом потискивалицом (презиме отправника возова)” .

Упитана станица даје допуштење фонограмом:

„Воз број ..... са незакваченом потискивалицом примам (презиме отправника возова)” .

Када незаквачена потискивалица потискује воз само до одређеног места на отвореној прузи одакле се враћа натраг у станицу допуштење се тражи фонограмом:

„Примате ли воз број ..... са незакваченом потискивалицом која се враћа (презиме отправника возова)” .

Упитана станица даје допуштење фонограмом:

„Воз број ..... са незакваченом потискивалицом која се враћа примам (презиме отправника возова)” .

Допуштење у случају нарочите пошиљке

Члан 135.

Код тражења и давања допуштења за воз којим се превози нарочита пошиљка, у фонограмима из члана 133. овог правилника иза броја воза наводи се „са нарочитом пошиљком по телеграму бр .... од дана..... ” .

Пре отпреме воза са нарочитом пошиљком са прекорачењем товарног профила за који није дозвољено мимоилажење са свим возовима на отвореној прузи, станица која отпрема воз на двоколосечним и паралелним пругама даје суседној станици упозорење:

„Воз број ..... са нарочитом пошиљком поћи ће из станице ..... у ... ч. .... мин. До приспећа у станицу ..... други колосек (паралелна пруга) од ... ч. ... мин. до ... ч. ... мин. непроходан за све возове и пружна возила (презиме отправника возова)” .

Станица којој се даје упозорење из става 2. овог члана потврђује пријем истог речју „разумео” .

Ако пруге иду паралелно само једним делом отворене пруге, станица заједничка за обе пруге даје упозорење из става 2. овог члана суседној станици једне и друге пруге када она отпрема воз са нарочитом пошиљком.

Када станица из става 4. овог члана прими упозорење из става 2. овог члана од суседне станице једне пруге, упозорење даје одмах суседној станици друге пруге.

Одмах по датом допуштењу, односно по пријему упозорења за воз са нарочитом пошиљком са прекорачењем товарног профила, отправник возова ставља на телефон или блоковни уређај таблицу са натписом: „ВОЗ СА НАРОЧИТОМ ПОШИЉКОМ” , коју скида тек када воз приспе у наредну станицу.

Допуштење у случају воза са прекораченом дужином, закваченом потискивалицом или отпреме по неправилном колосеку

Члан 136.

Када воз саобраћа са прекораченом дужином или са закваченом потискивалицом као и када се воз отпрема неправилним колосеком, при тражењу и давању допуштења фонограми из члана 133. овог правилника допуњују се одговарајућим обавештењем.

Допуштење у случају укрштавања возова

Члан 137.

Код укрштавања возова одјава се даје и допуштење тражи једновремено фонограмом:

„Воз број ..... овде, примате ли воз број ..... (презиме отправника возова)” .

Када се воз отпрема непосредно по доласку воза из супротног смера, допуштење се тражи и пре одјаве и то условно:

„Када приспе воз број ..... примате ли воз број ..... (презиме отправника возова)” .

Пристанак условног допуштења гласи:

„Када воз број ..... приспе тамо, примам воз број ..... (презиме отправника возова)” .

Не тражи се и не даје условно допуштање пре доласка потискивалице која се са отворене пруге враћа у станицу.

Допуштење у случају отпреме узастопних возова

Члан 138.

При отправљању узастопних возова у станичном размаку допуштење се тражи тек после примљене одјаве од наредне станице за претходни воз.

При отправљању узастопних возова у одјавном размаку допуштење се тражи тек после примљене одјаве за претходни воз од прве наредне одјавнице.

Допуштење за узастопни воз се тражи после авизирања воза наредној станици једновремено фонограмом:

„Воз број ..... оде у ..... (час и минут) и када приспе тамо примате ли узастопни воз број ..... (презиме отправника возова)” .

У случају из става 3. овог члана допуштење за узастопни воз даје се заједно са одјавом за претходни воз фонограмом:

„Воз број ..... овде, примам воз број ..... (презиме отправника возова)” .

Ако упитана станица не даје допуштење, даје се фонограм из члана 133. став 7. овог правилника или се одбијање пријема воза даје заједно са одјавом фонограмом:

„Воз број .... овде, нека чека воз број ....(презиме отправника возова)” .

Допуштење за узастопни воз који саобраћа иза воза са незакваченом потискивалицом тражи се и даје по повратку потискивалице са отворене пруге у станицу која тражи допуштење. Сваки повратак потискивалице са отворене пруге у станицу по извршеном потискивању јавља се суседној станици.

Допуштење у случају отпреме воза пре времена

Члан 139.

Допуштење за отпрему воза пре времена тражи се од суседне станице фонограмом:

„Примате ли воз број ..... пре времена (презиме отправника возова)” .

Ако суседна станица прима воз пре времена даје пристанак:

„Воз број ..... примам пре времена (презиме отправника возова)” .

Авиза и предавиза

Члан 140.

Службена места која директно учествују у регулисању кретања возова пријављују одлазак воза наредним службеним местима и путним прелазима. Пријављивање одласка воза назива се авиза. Авиза се даје одмах по одласку односно проласку воза.

Авиза се даје фонограмом:

„Воз број ..... оде (прође) Р, или у ..... (час и минут), или пре времена у ..... (час и минут)”.

Обавештавање чувара прелаза о одласку воза из станице врши се сигналним знацима електричног сигналног звона.

Ако је време вожње између два службена места, односно службеног места које отпрема воз и путног прелаза мање од пет минута, онда службено место даје извештај о одласку воза најкасније пет минута пре његовог вероватног одласка.

Извештај из става 4. овог члана назива се предавиза.

На пругама које нису опремљене звоновним водовима и уређајима за давање сигналних знакова за објављивање вожње возова, као и у случају када су ти уређаји у квару, предавизирање путним прелазима врши се увек без обзира на време вожње воза до путног прелаза.

Предавиза се даје фонограмом:

„Воз број ..... полази из ..... (назив службеног места) у ..... (час и минут) – (презиме радника)“.

Авизе и предавизе које се дају одјавницама или примају од њих не уписују се у суседним станицама, сем предавизе у случају када одјавничар обезбеђује саобраћај на путном прелазу.

Предавизирање путним прелазима врши се тако благовремено да се потврда од путних прелаза добије пре постављања главних сигнала за пролаз односно излаз воза, било да се ови сигнали постављају да показују сигнални знак за дозвољену вожњу одвојено или истовремено са постављањем пута вожње.

Обезбеђење пута вожње и сигнални знаци главних сигнала станице која даје предавизу не зависе од предавизирања службеним местима која су заштићена главним сигнаlima.

Потврду предавизирања дају само путни прелази по извршеном обезбеђењу саобраћаја на путном прелазу ако је време вожње мање од пет минута и службена места која нису заштићена главним сигнаlima. Потврда се даје под бројем, са називом путног прелаза односно службеног места и презименом радника. Ако је телефонски вод укључен у регистрофон број се не даје а предавиза и потврда се не уписују.

Ако је споразумевање са путним прелазом немогуће, станица поступа као да је обавештена да саобраћај на путном прелазу није обезбеђен. Ако се чувар прелаза не јавља за пријем предавизе, а средства за споразумевање су исправна, поступа се као када је споразумевање немогуће.

Одјава

Члан 141.

Станице и одјавнице одјавом потврђују свом позадњем службеном месту да је позадњи просторни одсек слободан.

Одјава се увек даје само од једног до другог поседнутог службеног места посебно за сваки воз, одмах по његовом приспећу односно проласку.

Када је воз цео ушао у станицу и када је за њим улазни сигнал постављен да показује сигнални знак за забрањену вожњу, отправник возова обавештава позадњу станицу односно одјавницу фонограмом:

„Воз број ..... овде (презиме отправника возова)” .

Воз је цео ушао у станицу када је и последње возило са завршним сигналом прешло одговарајуће међике односно границе изолованих одсека.

Ако за возом иде и потискивалица, онда се улазни сигнал поставља да показује сигнални знак за забрањену вожњу и одјављује тек када је приспела и потискивалица.

Уколико се воз потискује са незакваченом потискивалицом одјава гласи:

„Воз број ..... и потискивалица овде (презиме отправника возова)” .

Ако пруге иду паралелно само једним делом отворене пруге између две станице, станица која је отпремила воз у који је уврштена нарочита пошиљка са прекорачењем товарног профила, по добијеној одјави од наредне станице обавештава о томе наредну станицу друге паралелне пруге фонограмом:

„Воз број ..... са нарочитом пошиљком приспео у станицу ..... (презиме отправника возова)” .

Ако одјава није добијена на време онда се иста пожурује са три кратка звоњења: „ . . . ” (пожуривање одјаве).

Станица која прими знак из става 8. овог члана даје према стању ствари одјаву или пет кратких звоњења: „ . . . . . ” и телефонски извештај:

„Не, пруга заузета (презиме отправника возова)” .

Ако је према пријави одласка воза (авизи) позадње станице прошло пет минута од времена вероватног доласка (проласка) воза у станицу а воз није приспео, службено место које очекује долазак (пролазак) воза одмах извештава позадњу станицу да воз још није приспео и то не чекајући пожуривање одјаве од стране позадњег службеног места. Исти је поступак и када станица предвиђа да пред улазним сигналом задржи воз дуже од пет минута.

Ако је воз приспео у станицу или прошао станицу без једног или оба одбојника на последњем возилу, а није дато посебно обавештење о томе, отправник возова даје одјаву позадњој станици уз обавештење о недостатку одбојника.

4. Регулисање саобраћаја возова са утврђивањем укрштавања возова и обавештавањем возног особља о променама укрштавања

Опште одредбе о укрштавању возова

Члан 142.

Укрштавање возова је:

- 1) редовно укрштавање – укрштавање возова које је предвиђено редом вожње;
- 2) одређено укрштавање – укрштавање возова које није превиђено редом вожње већ се одређује због тога што воз није завршио вожњу, због преласка воза на једноколосечну пругу или доласком са друге пруге, увођење воза у саобраћај, закашњења или привремене отпреме и слично;
- 3) премештено укрштавање – редовно или одређено укрштавање возова које се због закашњења или превремене отпреме возова премешта у друго службено место;
- 4) утврђено укрштавање – заједнички назив за премештено и одређено укрштавање;
- 5) отпало укрштавање – редовно или утврђено укрштавање које се неће остварити јер је један од возова завршио вожњу или је прешао на другу пругу или на двоколосечну пругу.

Укрсни воз је воз који, у случају утврђивања укрштавања на неку другу станицу, полази или пролази станицу редовног или већ утврђеног укрштавања не чекајући на долазак воза из супротног смера који се назива супротни воз.

Редовно укрштавање или утврђено укрштавање важи све дотле док се не изврши, не премести у друго службено место или док не отпадне, што значи да се из ових службених места укрсни воз отпрема само онда када је супротни воз приспео или је укрштавање премештено или оно отпада.

Ако се редовно или већ утврђено укрштавање не извршава услед закашњења или пре времена отпремљених возова, укрштавање се премешта.

Ако наступи случај да се возови због закашњења или отпреме пре времена укрштају, а укрштавање није предвиђено редом вожње, онда се такво укрштавање одредујује.

Станица не отпрема воз пре приспећа оног супротног воза са којим није по реду вожње предвиђено укрштавање све док воз из супротног смера не приспе или док се укрштавање не одреди.

Уколико због закашњења или отпреме пре времена не дође до укрштавања возова зато што је један од возова завршио вожњу у својој крајњој станици или је прешао на другу пругу, односно на двоколосечну пругу, укрштавање предвиђено редом вожње или већ утврђено, отпада.

Отправник возова не отпраема воз из станице редовног или утврђеног укрштавања без налога за укрштавање, а воз из супротног смера није приспео. Ако би отправник возова то и хтео, онда ће машиновођа упозорити на то отправника возова и тражити налог за укрштавање.

Укрштавања појединих врста возова

Члан 143.

Укрштавања и претицања која су предвиђена редом вожње посебног воза пуноважна су до њиховог извршења.

Ако се укрштавања из става 1. овог члана не могу извршити, премештају се као редом вожње предвиђена или раније утврђена.

Код подељених возова редом вожње предвиђено укрштавање сматра се оно које је уписано у ред вожње његовог основног воза.

Приликом утврђивања укрштавања за основни воз односно са основним возом истовремено се утврђује укрштавање и за подељени воз односно са подељеним возом.

Посебно утврђивање укрштавања само са подељеним возом врши се у случају ако подељени воз касни, а са основним возом је укрштавање извршено или је основни воз већ извршио вожњу.

Када подељени воз саобраћа испред основног воза утврђивање укрштавања се врши по одредбама става 4. овог члана, односно истовремено се утврђује укрштавање и за основни воз и за наредне подељене возове.

Ако основни воз изостаје, укрштавање се утврђује за подељени воз, односно само са подељеним возом.

Утврђивање укрштавања

Члан 144.

Утврђивање укрштавања се врши средствима за доказно споразумевање. Телефон без регистрофона користи се само изузетно када је регистрофон у квару, као и у случају када пруга није опремљена регистрофоном и то само привремено до њене опреме.

Фонограм пристанка при утврђивању укрштавања на сопствену станицу пре давања, односно на другу станицу после пријема, отправник возова читко и без скраћеница уписује у телеграфско-телефонски дневник.

Примљени пристанак о укрштавању отправник возова станице која је нудила укрштавање уписује у телеграфско-телефонски дневник а затим га прочита станици која је дала пристанак ради сравњења, наводећи при том на крају фонограма „примио ..... (назив станице и презиме отправника возова те станице)” .

Ако је станица опремљена само телефоном без регистрофона или је код телефона са регистрофоном регистрофон у квару или искључен, онда се утврђивање укрштавања врши у присуству сведока.

Ако се укрштавање утврђује на суседну станицу онда се као сведок позива позадна станица иза суседне станице. Уколико је суседна станица крајња станица, онда се као сведок позива неко службено место на отвореној прузи између обе станице (одјавница, стражарница и сл.). Ако и оваквих службених места нема, онда ће станица као сведока позвати једну од претходних станица. Уколико и овакве станице нема, онда се позива један од радника станице која прима укрштавање.

Сведоке позива станица која прима понуђено укрштавање.

Премештање и одређивање укрштавања

Члан 145.

Премештање укрштавања врши станица редовног или утврђеног укрштавања.

Одређивање укрштавања врши:

- 1) полазна станица, за воз који отпрема пре доласка воза из супротног смера са којим није предвиђено редовно укрштавање;
- 2) међустаница, када отпрема воз пре него што је приспео воз из супротног смера коме је она крајња а ово укрштавање није редовно;
- 3) станица прелаза са двоколосечне на једноколосечну пругу, у случајевима из тач. 1) и 2) овог става и онда када се возови који прелазе са двоколосечне на једноколосечну пругу услед закашњења или отпреме пре времена укрштају на једноколосечној прузи а то укрштавање није редовно;
- 4) одвојна станица, у случајевима из тач. 1) до 3) овог става и онда када се возови који прелазе са две или више пруга на заједничку једноколосечну пругу услед закашњења или отпреме пре времена укрштају на истој (заједничкој) прузи;
- 5) станица која отпрема помоћни воз;
- 6) станица која отпрема воз по накнадном увођењу супротног подељеног воза чији је основни воз прошао ту станицу.

Понуда за укрштавање

Члан 146.

Станици у коју се намерава преместити или одредити укрштавање даје се понуда:

„Воз број ..... укрстиће се са возом број ..... у ..... (цео назив станице и презиме отправника возова)” .

Ако позвана станица прима понуђено укрштавање даће пристанак:

„Воз број ..... укрстиће се са возом број ..... у ..... (цео назив станице), споразуман (презиме отправника возова)” .

Станица која прима понуђено укрштавање позива своју позадњу станицу, као и све међустанице до станице која утврђује укрштавање када се укрштавање утврђује на удаљенију станицу, да присуствују, односно да приме на знање утврђено укрштавање.

Када супротни воз не стаје у првој позадњој станици, као и када укрсни воз не стаје у станици која нуди укрштавање, станица која прима укрштавање позива и оне станице у којима укрсни и супротни воз последњи пут стају, да присуствују утврђивању укрштавања.

Пошто су позване станице примиле на знање утврђено укрштавање, станица утврђеног укрштавања даје потврду називом станице, речју „Разумео” и презименом отправника возова.

Ако станица понуђено укрштавање не може да прими, даје следећи фонограм:

„Укрштавање у станици ..... (назив своје станице) немогуће (презиме отправника возова)” .

Понуђено утврђивање се одбија само у случају ако то стварно није могуће с обзиром на саобраћајне и месне прилике станице.

Позвана прва позадња станица, односно оне станице у којима супротни и укрсни воз по реду вожње последњи пут стају, возном особљу уручују налог за укрштавање.

Ако нека међустаница ма из ког разлога није присутна утврђивању укрштавања, укрштавање се утврђује и без њеног присуства, али се станица која прима укрштавање накнадно позива и обавештава.

Ако утврђивању укрштавања ма из ког разлога не присуствују позадње станице, укрштавање се утврђује и без њих, али станице које утврђују укрштавање, у циљу обавештавања особља вучног возила о утврђеном укрштавању налогом за укрштавање, поступају по одредбама члана 151. овог правилника.

Утврђивање укрштавања врши се на суседну или на ма коју удаљенију станицу, али само у границама распоредног одсека.

Важење укрштавања

Члан 147.

Укрштавање је пуноважно од тренутка када станица која је понудила укрштавање прими пристанак од станице којој је укрштавање понуђено.

Ако се већ утврђено укрштавање не извршава, онда ће га станица утврђеног укрштавања преместити на неку другу станицу.

Станице које врше премештање и одређивање укрштавања благовремено утврђују укрштавање како возови не би каснили због тога.

Отправник возова полазне, распоредне, односно станице у којој воз по реду вожње последњи пут стаје, у случају закашњења или саобраћаја пре времена која повлаче промену укрштавања, упозорава станицу редовног или већ утврђеног укрштавања да благовремено утврди укрштавање, како би се возно особље још у његовој станици обавестило налогом за укрштавање.

Отпадање укрштавања

Члан 148.

Редовно или утврђено укрштавање отпада:

- 1) у станици прелаза са једноколосечне на двоколосечну пругу, када се оно не извршава због тога што је воз са једноколосечне пруге прешао на двоколосечну пре него што је стигао воз са двоколосечне пруге;
- 2) у одвојној станици, када се оно не извршава због тога што је воз са заједничког дела пруге прешао на своју одвојну пругу пре него што је стигао воз из супротног смера са неке друге пруге;
- 3) у крајњој станици једног воза који је завршио вожњу па се због насталог закашњења или отпреме пре времена временски размак између његовог доласка и поласка воза из супротног смера, коме је ова станица полазна или међустаница, повећао на више од 15 минута.

Ако су укрштавања предвиђена или утврђена у станицама пре станице прелаза, одвојне станице или крајње станице, па се због закшњења или отпреме пре времена не извршава у овим станицама, премештају се до станице прелаза, одвојне станице односно у крајњу станицу.

Обавештавање о отпадању укрштавања

Члан 149.

Станице прелаза са двоколосечне на једноколосечну пругу и одвојне станице обавештавају о отпадању укрштавања општим налогом особље вучног возила само оних возова који прелазе на једноколосечну пругу односно на заједничку пругу.

У општем налогу којим се обавештава особље вучног возила о отпадању укрштавања уписује се:

„Укрштавање са возом број ..... отпада пошто је прешао на двоколосечну пругу, односно на пругу ..... (назив пруге), односно пошто је завршио вожњу” .

Крајње станице о отпадању укрштавања обавештавају особље вучног возила општим налогом.

Станица прелаза односно одвојна станица не отпрема оне возове који се обавештавају о отпадању укрштавања док особљу вучног возила тих возова не уручи општи налог о отпадању укрштавања.

Када воз, чије се особље вучног возила обавештава општим налогом о отпадању укрштавања, пролази станицу прелаза са двоколосечне на једноколосечну пругу или одвојну станицу без задржавања, онда се особље вучног возила обавештава путем позадње станице у којој воз по реду вожње последњи пут стаје.

На начин прописан ставом 5. овог члана поступа се и у случају када укрштавање отпада у крајњој станици која је међустаница за супротни воз који у њој не стаје.

Извештај којим се обавештава позадња станица гласи:

„Укрштавање воза број ..... са возом број ..... отпада јер је прешао на ..... (своју пругу или на двоколосечну пругу), односно јер је завршио вожњу (презиме отправника возова)” .

Налог за укрштавање

Члан 150.

Налогом за укрштавање обавештава се особље вучног возила укрсног и супротног воза о премештеном или одређеном укрштавању.

Ако није потребно да се из неких других разлога особље вучног возила обавештава општим налогом, оно се налогом за укрштавање обавештава о уласку, односно уласку или изласку у скретање, као и о изузетном заустављању воза у станици утврђеног укрштавања.

Налог за укрштавање служи још и за упозорење особљу вучног возила посебног воза и супротних возова на редом вожње предвиђена укрштавања.

Уручивање налога за укрштавање

Члан 151.

Налогом за укрштавање особљу вучног возила укрсног воза уручује станица која премешта односно одређује укрштавање.

Ако укрсни воз пролази без задржавања кроз станицу која је преместила или одредила укрштавање, налог за укрштавање уручује она позадња станица у којој укрсни воз последњи пут стаје и која је позвана да присуствује утврђивању укрштавања.

Уколико позадња станица из става 2. овог члана, из било ког разлога, није уручила налог за укрштавање или није присуствовала утврђивању

укрштавања, онда станица која је утврђивала укрштавање зауставља укрсни воз и особљу вучног возила уручује налог за укрштавање.

Отправник возова позадне станице који је присуствовао утврђивању укрштавања обавештава станицу која је утврђивала укрштавање да ли је укрсном возу уручен налог за укрштавање или не.

Особље вучног возила супротног воза обавештава се о утврђеном укрштавању налогом за укрштавање пре него што његов воз стигне у станицу утврђеног укрштавања.

Отправник возова позадне суседне станице, односно оне позадне станице у којој супротни воз последњи пут по реду вожње стаје, а који је био позван да присуствује утврђивању укрштавања, уручује налог за укрштавање особљу вучног возила воза из става 5. овог члана.

О извршеном обавештавању налогом за укрштавање позадна станица доказно обавештава станицу утврђеног укрштавања.

Уколико се супротни воз није обавестио налогом за укрштавање, поступа се на следећи начин:

- 1) ако супротни воз по реду вожње стаје у станици утврђеног укрштавања, онда отправник возова те станице одмах по доласку воза обавештава особље вучног возила налогом за укрштавање;
- 2) ако супротни воз по реду вожње не стаје у станици утврђеног укрштавања, онда станица утврђеног укрштавања наређије да се воз заустави у позадној суседној станици ради уручења налога за укрштавање; у случају да у тој станици више није могуће уручити налог особљу вучног возила, отправник станице утврђеног укрштавања у својој станици зауставља воз и поступа на начин прописан тачком 1) овог става;
- 3) ако је укрсни воз приспео у станицу новоутврђеног укрштавања пре супротног воза, онда се супротни воз, уколико не стаје по реду вожње у овој станици, не зауставља ради давања налога за укрштавање, под условом да воз по реду вожње има задржавање у једној од наредних станица, али најдаље у станици редовног укрштавања; у том случају отправник возова станице извршеног укрштавања захтева од прве наредне станице у којој супротни воз после извршеног укрштавања стаје односно од станице редовног или раније утврђеног укрштавања да обавести особље вучног возила о извршеном укрштавању; обавештавање се врши општим налогом у који се уписује:

„Укрштавање са возом број ..... извршено у станици .....” .

Отправник возова, приликом уручивања налога за укрштавање, обавештава и усмено особље вучног возила о утврђеном укрштавању.

Ниједан воз не полази из станице редовног односно утврђеног укрштавања док не приспе воз из супротног смера или док није налогом за укрштавање обавештен да је укрштавање премештено односно да је отпало.

Ако особље вучног возила према месним приликама или из било ког другог разлога поуздано не утврди да је приспео воз из супротног смера, тражиће потребна обавештења од отправника возова. Уколико воз из супротног смера није приспео, а укрштавање се неће извршити у тој станици, тражи налог за укрштавање, а ако укрштавање отпада, онда општи налог односно уписивање у путни лист броја воза са којим су се састали.

Воз који без задржавања пролази станицу редовног или већ утврђеног укрштавања, стаје у тој станици ако није приспео воз из супротног смера, а особље вучног возила није обавештено да је укрштавање премештено или да је отпало.

Да би се у станицама редовног или утврђеног укрштавања избегло заустављање возова који кроз исте пролазе по реду вожње без задржавања, потребно је сваку промену укрштавања утврдити тако благовремено да се возно особље односних возова обавештава налогом за укрштавање већ у станици у којој пре тога последњи пут стају.

Обавештавање скретничког особља

Члан 152.

О утврђеним укрштавањима или о отпадању укрштавања одмах се обавештава скретничко особље.

Скретничко особље зауставља сваки воз који крене из станице пре него што приспе воз из супротног смера ако није обавештено о премештеним или одређеним укрштавањима на другу станицу.

Скретничко особље се обавештава и о оним укрштавањима која су утврђена на сопствену станицу.

Регулисање саобраћаја возова на пругама на којима се врши утврђивање укрштавања и обавештавање возног особља о променама укрштавања

Члан 153.

За регулисање саобраћаја на пругама на којима се врши утврђивање укрштавања и обавештавање возног особља о променама укрштавања у свему осталом важе одредбе чл. 133–141. овог правилника.

5. Регулисање саобраћаја возова на пругама са одјавницама

Допуштење

Члан 154.

Одјавнице регулишу саобраћај узастопних возова у одјавном размаку при чему одјавничар поставља просторни сигнал да показује сигнални знак за

дозвољену вожњу ако је наредни просторни одсек слободан, пошто је присуствовао тражењу и давању допуштења.

На двоколосечним пругама на којима се саобраћај возова регулише у одјавном размаку неопходно је тражење и давање допуштења.

Пријава

Члан 155.

Улазак воза у просторни одсек пријављује се наредној одјавници, односно станици, једним подужим звоњењем што значи „Воз долази” :

„_____” .

На пругама где нема одјавног телефона пријава се даје обичним телефоном фонограмом: „Воз долази” .

Пријава се даје само ако је просторни одсек у који воз треба да уђе слободан, односно када је примљена одјава за претходни воз. Ако је одјава добијена али се пријава за узастопни воз не даје, узастопни воз се пушта у наредни одсек и без пријаве.

Пријаву дају станице непосредно пре давања сигналног знака за објављивање вожње воза, а ако електрично сигнално звоно не ради, или га нема, онда непосредно пре поласка воза, а одјавнице га дају онда када им се воз приближава.

Чим се добије пријава, а наредни просторни одсек је за овај воз слободан, просторни сигнал се одмах поставља да показује сигнални знак за дозвољену вожњу.

Ако је знак „Воз долази” погрешно дат, опозива се неправилно подељеним дужим и краћим звоњењем, нпр.: „ _ . _ . . . ” или се телефоном отказује.

Одјава

Члан 156.

Одјавничар дочекује возове испред своје службене просторије тако да чује евентуалне телефонске позиве и да га возно особље може спазити, а и да сам може посматрати воз при проласку.

Када је воз прошао крај просторног сигнала најмање 50 m, односно скретницу распутнице која је уједно и одјавница, пошто је проверио да је завршни сигнал на возу, одјавничар поставља просторни сигнал да показује сигнални знак за забрањену вожњу, позива позадњу станицу (одјавницу) са два дуга звоњења: „_____” и када се она јави речима:

„Овде станица (одјавница) ..... ” , даје јој одјаву: „Воз број ..... овде (презиме одјавничара)” .

Ако за возом иде и потискивалица, онда се просторни сигнал поставља да показује сигнални знак за забрањену вожњу и одјава даје тек када је

прошла и потискивалица. Уколико се воз потискује са незакваченом потискивалицом онда одјава гласи:

„Воз број ..... и потискивалица овде (презиме одјавничара)” .

Ако на возу нема завршног сигнала, одјавничар не даје одјаву док не утврди да воз није раскинут.

У случају из става 4. овог члана одјавничар обавештава сва службена места на прузи између суседних станица и обе суседне станице.

Ако одјава није добијена на време онда се иста пожурује са три кратка звоњења: „ . . . ” (пожуривање одјаве).

Одјавница која прими знак за пожуривање одјаве даје према стању ствари одјаву, или пет кратких звоњења: „ . . . . . ” и телефонски извештај:

„Не, пруга заузета (презиме одјавничара)” .

Ако је према пријави одласка воза (авизи) позадње станице прошло пет минута од времена вероватног проласка воза поред одјавнице, а воз није приспео, одјавница која очекује пролазак воза одмах извештава позадњу станицу, позадњу одјавницу као и прву наредну станицу да воз још није приспео и то не чекајући пожуривање одјаве од стране позадњег службеног места.

Када воз непредвиђено стане иза просторног сигнала који је показивао сигнални знак за дозвољену вожњу, одјавничар одмах поставља просторни сигнал да показује сигнални знак за забрањену вожњу. Ако између краја воза и сигнала нема више од 50 m одмах о томе обавештава позадње службено место а одјава се не даје.

Ако је воз прошао поред просторног сигнала који је показивао сигнални знак за забрањену вожњу, па се крај воза зауставио на мањој даљини од 50 m иза њега, одјавничар не даје одјаву док не добије одјаву за претходни воз и док воз који је стао не настави вожњу.

Ако се због сметње воз зауставио на прузи, одјавничар јавља позадњем службеном месту са пет кратких звоњења „ . . . . . ” и телефонским извештајем:

„Не, пруга заузета (презиме одјавничара)” .

Руковање просторним сигнаlima и уређајем путног прелаза

Члан 157.

Ако је због квара просторни сигнал неупотребљив, одјавничар о томе одмах обавештава позадњу станицу према смеру вожње, а за време док је просторни сигнал неупотребљив даје потребне сигналне знаке ручним сигналним средствима.

Просторним сигналина се не рукује за возове и помоћна вучна возила која из станице саобраћају неправилним колосеком двоколосечне пруге до извесног места на отвореној прузи, било у одласку било у повратку, за локомотиву потискивалицу када се са отворене пруге враћа неправилним колосеком у станицу и за возове који се са отворене пруге повлаче натраг у станицу. Просторни сигнали остају да показују сигнални знак за забрањену вожњу, а одјавничар возу даје сигнални знак: „Напред” .

Ако одјавничар рукује уређајем на путном прелазу, то ради на начин прописан за чувара путног прелаза.

Регулисање саобраћаја возова на пругама са одјавницама

Члан 158.

За регулисање саобраћаја возова на пругама са одјавницама у свему осталом важе одредбе чл. 133–141. овог правилника.

6. Регулисање саобраћаја на двоколосечним пругама

Опште одредбе за саобраћај возова на двоколосечној прузи

Члан 159.

На двоколосечној прузи возови истог смера саобраћају по оном колосеку који је за тај смер одређен и који се за тај смер назива правилан колосек.

Када наступи потреба да неки возови између две или више станица не саобраћају по правилном колосеку, већ по колосеку који је намењен за саобраћај возова из супротног смера, онда се вожња за ове возове назива вожња по неправилном колосеку.

На стајалиштима која немају денивелисане прилазе перонима или немају заштитну ограду између колосека, није допуштена, због безбедности путника, истовремена отпрема воза за превоз путника који има задржавање на стајалишту и било које друге врсте воза ако ће се мимоићи на стајалишту.

а) Саобраћај возова по правилном колосеку

Регулисање саобраћаја возова за вожње по правилном колосеку

Члан 160.

На двоколосечним пругама поред правилног колосека уграђују се улазни, просторни и заштитни сигнали за вожње по правилном колосеку.

Сигналина из става 1. овог члана се при свим вожњама воза по правилном колосеку рукује и за воз важе.

За вожње по правилном колосеку привола и допуштење се при двоколосечном саобраћају редовно не траже нити се дају осим између ТК-диспечера и граничне ТК-станице.

Давање одјаве за возове који саобраћају по правилном колосеку је обавезно, а на пругама које су опремљене АПБ-ом одјаву представља ослобађање првог наредног просторног одсека.

Допуштење на начин прописан чл. 133–136, 138 и 139. овог правилника тражи се и за возове који саобраћају по правилном колосеку за време непредвиђене вожње неправилним колосеком.

б) Саобраћај возова по неправилном колосеку

Вожња по неправилном колосеку

Члан 161.

Вожња по неправилном колосек је:

1) предвиђена вожња по неправилном колосеку – вожња по неправилном колосеку која се унапред одреди због планиране потребе да се привремено обустави саобраћај на правилном колосеку. За предвиђену вожњу по неправилном колосеку унапред се одређује време (датум, сат и минут), као и број воза иза кога ће сви возови саобраћати по једном колосеку, а такође одређује време и број воза до којег ће оваква вожња трајати. За тај део пруге саставља се и ред вожње за једноколосечни саобраћај или прописује редослед отпреме возова. Са мерама из ове тачке заинтересовано особље се благовремено упознаје;

2) изузетна вожња по неправилном колосеку – вожња по неправилном колосеку у време када су оба колосека у употреби. Изузетна вожња по неправилном колосеку допуштена је у следећим случајевима:

(1) ако воз веће важности треба отпремити, а правилни колосек је заузет из било којих разлога па би чекање воза утицало на редовитост саобраћаја;

(2) у случајевима хитне отпреме помоћног воза, ако би се због чекања на претходни воз на правилном колосеку дуго задржавао у станици;

(3) радном возу који саобраћа између две суседне станице а у времену између два воза;

(4) за одређене возове и возове којима се опслужују службена места на отвореној прузи или индустријски колосеци;

(5) ако то ТК-диспечер на ТК-пругама или отправник возова одреди за поједине случајеве да би се убрзао саобраћај возова и избегла закашњења возова;

3) непредвиђена вожња по неправилном колосеку – вожња по неправилном колосеку која изненада наступи због непланиране потребе да се привремено обустави саобраћај на правилном колосеку.

Непредвиђена вожња по неправилном колосеку, која због узрока настанка траје дуже време, проглашава се предвиђеном вожњом по неправилном колосеку.

Сигнали поред неправилног колосека

Члан 162.

На двоколосечним пругама поред неправилног колосека редовно се не уграђују сигнали за вожње по неправилном колосеку.

Поред неправилног колосека за вожње по неправилном колосеку уграђују се улазни и заштитни сигнали и њихови предсигнали, при чему се просторни сигнали не уграђују.

Када уз неправилни колосек нису уграђени улазни и заштитни сигнали, тада се улазним и заштитним сигнаlima као и просторним сигнаlima на одјавницама уз правилни колосек не рукује за воз који саобраћа по неправилном колосеку и поступа се као да ови сигнали показују сигнални знак за забрањену вожњу. За даљу вожњу од тих сигнала добија се одобрење на један од прописаних начина.

Улазним и заштитним сигнаlima уграђеним уз неправилни колосек се рукује код вожње воза неправилним колосеком и за воз важе.

Просторни сигнали АПБ-а уграђени уз правилан колосек не важе за воз који саобраћа по неправилном колосеку.

Регулисање саобраћаја возова по неправилном колосеку

Члан 163.

Када настану предвиђене вожње по неправилном колосеку саобраћај се регулише као на једноколосечној прузи уз обавезно тражење и давање допуштења на начин прописан чл. 133–136, 138 и 139. овог правилника и то за возове из оба смера.

Почетак таквог регулисања саобраћаја утврђује се између станица и уписује се у први слободни ред саобраћајних дневника.

Када настану изузетне или непредвиђене вожње по неправилном колосеку саобраћај се регулише као на једноколосечној прузи уз обавезно тражење и давање допуштења, и то за возове који саобраћају по правилном и за возове који саобраћају по неправилном колосеку.

Пре него што се воз отпреми неправилним колосеком код изузетне и непредвиђене вожње, од суседне станице се тражи допуштење:

„Примате ли воз број ..... по неправилном колосеку (презиме отправника возова).”

Упитана станица према стању ствари даје допуштење:

„Воз број ..... по неправилном колосеку примам (презиме отправника возова).”

или одбија пријем:

„Не, воз број ..... не примам по неправилном колосеку (презиме отправника возова).”

Допуштење на начин прописан чл. 133–136, 138 и 139. овог правилника тражи се и за возове који саобраћају по правилном колосеку за време непредвиђене вожње неправилним колосеком.

Станица која отпрема воз по неправилном колосеку тражи допуштење од суседне станице само ако су приспели сви возови који су из те станице отпремљени за њу по правилном колосеку и ако је она дала одјаву за последњи узаstopни воз по правилном колосеку.

Суседна станица даје допуштење за воз по неправилном колосеку само ако је од станице која тражи допуштење примила одјаву за последњи воз отпремљен по правилном колосеку.

Регулисање саобраћаја возова по неправилном колосеку ТК-пруге

Члан 164.

На ТК-пругама вожње по неправилном колосеку врше се само између поседнутих ТК-станица, за шта наређење овлашћеном станичном раднику за сваки случај посебно издаје ТК-диспечер.

Ако је неопходно да се вожња изврши по неправилном колосеку између непоседнутих ТК-станица, наређење за саобраћај возова по неправилном колосеку ТК-диспечер издаје возном особљу и ТК-диспечер формира пут вожње по неправилном колосеку.

Ако вожњу возова неправилним колосеком регулише ТК-диспечер допуштења се не траже.

Када саобраћај возова по неправилном колосеку регулише ТК-диспечер, а уређаји омогућавају контролу слободности међустаничног одстојања, одјава се не даје.

Код поседнутих ТК-станица, за возове који саобраћају по неправилном колосеку двоколосечне пруге одјаве међусобно дају овлашћени станични радници.

Код непоседнутих ТК-станица, ако уређаји омогућавају контролу слободности међустаничног одстојања, одјава се не даје, а у противном обавештење ТК-диспечеру да је воз приспео цео даје машиновођа тог воза или воза супротног смера или посебно одређен радник, након што се увери да је на последњим колима у возу сигнални знак: „Крај воза” .

Тражење и давање допуштења и давање одјаве на двоколосечним ТК-пругама између ТК-диспечера и граничне ТК-станице, посебне ТК-станице и привремене посебне ТК-станице је обавезно за возове који саобраћају по неправилном колосеком.

Формирање пута вожње по неправилном колосеку

Члан 165.

Формирање пута вожње по неправилном колосеку врши се на начин прописан упутством из члана 10. став 2. овог правилника. Провера правилног и исправног положаја скретница, положаја исклизница, браника и светлосних сигнала на путним прелазима, као и да ли је слободан улазни колосек, граница одсека и пут претрчавања, врши се помоћу показивача на станичној односно централној поставници.

Кад сигнално-сигурносни уређај у станици не функционише, формирање пута вожње и провере из става 1. овог члана врше се на лицу места.

Ако се при формирању пута вожње по неправилном колосеку не обезбеђује саобраћај на путним прелазима, особље вучног возила се обавештава општим налогом који су путни прелази необезбеђени.

Саобраћај на путним прелазима на отвореној прузи, који су опремљени уређајем путног прелаза сматра се обезбеђеним ако постоји могућност њиховог укључења за вожње возова по неправилном колосеку и о таквим путним прелазима особље вучног возила се не обавештава општим налогом.

Обавештавање особља вучног возила о вожњи неправилним колосеком

Члан 166.

Ако се из било ког разлога заводи вожња по неправилном колосеку о томе се обавештавају заинтересоване станице, пружно особље и особље вучног возила возова који саобраћају по неправилном колосеку.

Ако није могуће унапред обавестити пружно особље о саобраћају возова по неправилном колосеку, општим налогом се особље вучног возила обавештава и да пружно особље није обавештено о саобраћају воза по неправилном колосеку ради опрезније вожње и чешћег давања сигналног знака: „Пази” .

Сви возови који саобраћају неправилним колосеком стају у станици у којој отпочињу вожњу по неправилном колосеку ради обавештавања особља вучног возила општим налогом о изузетној и неподвижној вожњи неправилним колосеком, осим ако су путем позадне станице или станице у којој је воз последњи пут стао доказно обавештени о саобраћају по неправилном колосеку.

Општи налог садржи обавештење о томе између којих станица воз саобраћа неправилним колосеком, да се на том делу пруге саобраћај врши у станичном односно одјавном просторном размаку, да за даљу вожњу од

излазних, заштитних, просторних на одјавницама и улазних сигнала важи одобрење дато фонограмом путем РДВ или телефоном на месту односног сигнала односно давањем ручног сигналног знака: „Напред” , који су путни прелази необезбеђени, какви се сигнални знаци истичу на возу, ограничене брзине и лагане вожње које важе за неправилни колосек.

Брзина воза који саобраћа по неправилном колосеку прописује се општим налогом из става 4. овог члана само ако је његова максимална брзина већа од највеће допуштене брзине за неправилни колосек и није већа од 100 km/h, осим ако је уз неправилни колосек уграђен улазни сигнал чији се сигнални знаци предсигналишу.

Воз који нема бављење по реду вожње у станици од које отпочиње вожњу по неправилном колосеку, уколико је возно особље путем позадне станице или станице у којој је воз последњи пут стао доказно обавештено о саобраћају по неправилном колосеку, исту пролази без задржавања ако му се дају ручни сигнални знаци којима се дозвољава даља вожња.

Уколико због врсте осигурања станице или из других разлога безбедности возови стају у осталим станицама на делу пруге на коме саобраћају по неправилном колосеку, о томе се благовремено и на доказан начин обавештава особље вучног возила.

На ТК-пругама обавештавање особља вучног возила врши у поседнутим ТК-станицама овлашћени станични радник по наређењу ТК-диспечера, а у непоседнутим ТК-станицама ТК-диспечер.

Улаз воза у станицу и прелаз преко распутнице са неправилног колосека

Члан 167.

Улаз возу у станицу и прелаз преко распутнице са неправилног колосека даје се сигналним знаком: „Напред” .

Сигнални знак из става 1. овог члана даје се са места које лежи у равни улазног односно заштитног сигнала за правилан колосек.

Уколико се не даје сигнални знак: „Напред” , воз се зауставља код овог места, а вожњу наставља само ако му се даје овај сигнални знак односно ако му радник који формира пут вожње одобри улаз у станицу путем средстава за споразумевање.

Улаз воза у наредни просторни одсек

Члан 168.

Када на двоколосечним пругама са одјавницама возови саобраћају неправилним колосеком, за улаз воза у наредни просторни одсек важи ручни сигнални знак: „Напред” који одјавничар даје само ако је примио одјаву за претходни воз.

Уколико одјавничар не даје ручни сигнални знак: „Напред” воз стаје у нивоу просторног сигнала који је уграђен уз правилни колосек.

Када је воз већ ушао у наредни просторни одсек, одјавничар даје узастопном возу сигнални знак: „Стој” све док не добије одјаву за претходни воз.

в) Саобраћај возова на двоколосечним пругама са обостраним саобраћајем

Опрема пруге сигналима

Члан 169.

Двоколосечне пруге са обостраним саобраћајем опремају се улазним, излазним, заштитним и просторним сигналима и другим сигнално-сигурносним уређајима који омогућавају саобраћај возова по оба колосека у оба смера вожње.

Обавештавање особља вучног возила

Члан 170.

Особље вучног возила воза који се отпрема на суседни колосек за који нема израђен ред вожње, обавештава се општим налогом о максималној брзини на том колосеку само ако је максимална брзина за њихов воз по реду вожње већа од прописане брзине за суседни колосек.

Уколико је за суседни колосек израђен ред вожње, возно особље се општим налогом обавештава само о потреби смањења брзине (лагане вожње и сл.).

У случајевима када се воз отпрема поред излазног сигнала који показује сигнални знак за забрањену вожњу, у обавештењу које се даје у општем налогу наводи се и на који колосек се воз отпрема.

Регулисање саобраћаја возова на двоколосечним пругама са обостраним саобраћајем

Члан 171.

У случајевима када се на једном од колосека из било ког разлога обустави саобраћај, онда се на другом колосеку саобраћај организује као на једноколосечној прузи опремљеној уређајима АПБ, МЗ односно ТК.

У случајевима када се за вожњу по суседном колосеку не добија привола смера вожње или ако неки од просторних одсека показује заузеће, воз се по суседном колосеку отпрема на начин који је предвиђен за изузетне вожње по неправилном колосеку о чему се возно особље обавештава општим налогом.

У свему осталом за регулисање саобраћаја возова на двоколосечној прузи са обостраним саобраћајем важе одредбе чл. 126–132. овог правилника.

г) Саобраћај возова на двоколосечним пругама за време капиталног ремонта једног колосека

Услови за организовање једноколосечног саобраћаја на двоколосечним пругама при капиталном ремонту једног колосека

Члан 172.

За организовање једноколосечног саобраћаја на двоколосечним пругама при капиталном ремонту једног колосека потребно је да се испуне следећи услови:

- 1) израђује се привремени ред вожње за једноколосечну пругу;
- 2) прелаз возова с правилног на неправилни колосек и обратно омогућава се директним колосечним везама (без повратне вожње). Колосечне везе које омогућавају прелаз без прекидања вожње су обухваћене системом осигурања станице;
- 3) излаз воза на неправилни колосек сигналише се сигналним знацима излазних сигнала чији сигнални знаци се предсигналишу сигналним знацима улазног сигнала;
- 4) улаз воза у станицу са неправилног колосека сигналише се сигналним знацима улазног сигнала, чији сигнални знаци се предсигналишу сигналним знацима посебног предсигнала или првог просторног сигнала испред улазног сигнала;
- 5) код улазних путева вожњи пут претрчавања не води на колосек на коме се изводе радови капиталног ремонта, а ако то није могуће избећи, прописују се посебне мере безбедности;
- 6) на колосеку на којем се изводе радови капиталног ремонта иза последње излазне скретнице на одстојању од најмање 50 m уграђује се исклизница, као бочна и чеона заштита пута вожње, која је обухваћена системом осигурања станице;
- 7) ако се саобраћај обавља у одјавном размаку или се одреди такав начин организације саобраћаја возова ради повећања пропусне моћи пруге, одјавнице се опремају просторним сигнаlima и предсигнаlima из оба смера вожње са међусобном зависношћу, телефонима, звоновним сигналним уређајима и др.;
- 8) за возове који саобраћају по неправилном колосеку улазни и просторни сигнали с припадајућим предсигнаlima уграђују се и са леве стране колосека, али се тада уграђују и одговарајући упозоривачи;
- 9) систем осигурања станице обухвата и вожњу неправилним колосеком кроз станицу ако се радови изводе између више узастопних станица;
- 10) у свим службеним местима која учествују у регулисању саобраћаја возова на делу пруге са једноколосечним саобраћајем служба се врши непрекидно.

Обавештавање особља вучног возила

Члан 173.

Обавештавање особља вучног возила о привременом организовању једноколосечног саобраћаја врше редовно станице које одреди управљач железничке инфраструктуре.

О свим другим мерама у вези са безбедношћу саобраћаја при једноколосечном саобраћају о којима особље вучног возила није обавестила одређена станица, особље вучног возила обавештава станица од које почиње једноколосечни саобраћај.

Регулисање саобраћаја возова на двоколосечној прузи при капиталном ремонту једног колосека

Члан 174.

На двоколосечним пругама за време капиталног ремонта једног колосека саобраћај се организује једноколосечно по другом колосеку.

Затвор једног колосека на двоколосечној прузи и двоколосечној прузи са обостраним саобраћајем ради капиталног ремонта сматра се предвиђеним затвором тог колосека. Вожње по неправилном колосеку сматрају се предвиђеним вожњама по неправилном колосеку, а вожње по суседном колосеку сматрају се редовним вожњама.

Возови се заустављају у станици од које почињу вожњу неправилним колосеком само ако је то предвиђено редом вожње, из саобраћајних разлога и због уручивања општих налога.

Редовне брзине кроз службена места од којих почиње вожња по неправилном колосеку означавају се у привременом реду вожње, а према потреби и сигналишу одговарајућим сигналним знацима.

У материјалу привременог реда вожње уносе се словне и бројчане ознаке привремених просторних сигнала и њихових предсигнала и њихови километарски положаји.

Подаци из става 5. овог члана уносе се у колону „Службена места” .

Регулисање кретања возова између станица двоколосечне пруге са привременим једноколосечним саобраћајем врши се према одредбама чл. 126–141. овог правилника, у зависности од техничке опремљености пруге.

Избегава се маневрисање у службеним местима на деловима пруге са једноколосечним саобраћајем.

Маневрисање на правилном колосеку према отвореној прузи не врши се без одобрења отправника возова а на ТК-пругама без одобрења ТК-диспечера. У свему осталом важе одредбе за једноколосечне пруге.

Управљач железничке инфраструктуре израђује детаљно упутство за регулисање саобраћаја возова на двоколосечној прузи при капиталном

ремонту једног колосека, за сваки случај посебно, узимајући при томе у обзир специфичности пруге, врсту осигурања службених места и пруге, локацију новоуграђених главних сигнала и њихових предсигнала као и осталих сигнала, осигурање саобраћаја на путним прелазима, расположива средства за споразумевање итд.

7. Регулисање саобраћаја возова при одступању од реда вожње

Праћење хода возова

Члан 175.

Отправник возова, овлашћени станични радник и ТК-диспечер стално прате ход возова тако да на време сазнају сва настала закашњења и ход возова који саобраћају пре времена, како би благовремено предузели потребне мере.

Првенство у кретању возова

Члан 176.

Ако возови касне или се пре времена отпремају, воз мањег ранга не смета ходу воза већег ранга.

Предност возу мањег ранга даје се ако се тиме избегава повећање његовог закашњења а воз већег ранга може настало закашњење надокнадити на даљем путу.

Код возова истог ранга првенство има онај воз који би због закашњења изгубио везе у прикључним станицама. Ако нису у питању везе, првенство има онај воз коме предстоји дужи пут до његове крајње станице, односно воз који саобраћа на време.

Обавештавање о закашњењу возова

Члан 177.

Ако се предвиђа да ће воз за превоз путника закаснити из било које станице 15 или више минута, а остали возови 30 или више минута, станица одмах, а најкасније до времена када је возу полазак по реду вожње, објављује закашњење таквог воза свим станицама у правцу вожње до наредне распоредне односно крајње станице воза.

Свака станица у којој се већ објављено закашњење повећава или смањује за 15 односно 30 минута или више, објављује промену закашњења наредним станицама до прве распоредне односно до крајње станице воза.

Ако воз за превоз путника касни 15 или више минута, закашњење се у станицама објављује путницима на начин прописан пословним редом станице.

Надокнађивање закашњења возова

Члан 178.

Закашњење возова се надокнађује скраћивањем бављења у станицама.

Редовно време бављења возова за превоз путника не продужава се ради манипулације поште а скраћује се само ако је рад поште готов.

Ако отправник возова жели да скрати бављење закаснелог воза за превоз путника онда о томе већ при уласку воза обавештава возопратно особље, како би оно објавило скраћено бављење путницима.

Ако ТК-диспечер жели да скрати бављење закаснелог воза за превоз путника онда то чини путем овлашћеног станичног радника који о томе усмено обавештава возопратно особље.

8. Саобраћај возова и маневарских састава до одређеног места на отвореној прузи

Послуживање места на отвореној прузи

Члан 179.

Послуживање одређеног места на отвореној прузи које не учествује у регулисању кретања возова, као што су места извођења радова, отпремништва, индустријски колосеци и пруге, врши се возовима или маневарским саставима.

Места на отвореној прузи која се редовно послужују, послужују се возовима који се предвиђају редом вожње. Истовремено се предвиђа и организација саобраћаја других возова док се возови за послуживање налазе на посебном колосеку места послуживања.

Места на отвореној прузи која се послужују од случаја до случаја и она за које нису предвиђени возови редом вожње, послужују се маневарским саставима.

Регулисање саобраћаја возова и маневарских састава до одређеног места на отвореној прузи

Члан 180.

Отправници возова суседних станица претходно се споразумевају о отпреми воза или маневарског састава на отворену пругу. Код давања обавештења о њиховом одласку наводи се километар пруге до ког воз или маневарски састав саобраћа односно службено место (индустријски колосек) на отвореној прузи које воз или маневарски састав послужује.

На ТК-пругама воз или маневарски састав отпрема се на отворену пругу само по претходном одобрењу ТК-диспечера.

Када воз или маневарски састав саобраћа до одређеног места на отвореној прузи, а полази из поседнуте ТК-станице, одобрење за његову отпрему ТК-диспечер даје овлашћеном станичном раднику, а овај о томе обавештава особље вучног возила, односно руковооца маневре општим налогом. Ако се воз по обављеном раду враћа у позадњу станицу, ТК-диспечер одобрава

месно руковање станичном поставницом одакле се формира пут вожње, а ако воз наставља вожњу до наредне станице ТК-диспечер регулише кретање воза формирањем пута вожње као и за сваки други воз.

Када воз или маневарски састав саобраћа до одређеног места на отвореној прузи а полази из непосредноте ТК-станице, наређење за његово покретање ТК-диспечер даје особљу вучног возила. Саобраћај оваквог воза или маневарског састава регулише ТК-диспечер без обзира да ли се воз враћа у позадњу станицу или наставља вожњу до наредне станице.

Воз или маневарски састав који саобраћа до одређеног места на отвореној прузи отпрема се из станице по добијеној приволи односно допуштењу и формирању пута вожње за излаз, као када саобраћа до или преко наредне станице.

Воз или маневарски састав који саобраћа до одређеног места на отвореној прузи не отпрема се из станице по истом колосеку док постоји привола за вожњу из супротног смера осим помоћног воза и вучног возила која се враћа на отворену пругу по заостало бруто.

Отправник возова односно овлашћени станични радник или ТК-диспечер општим налогом односно наређењем обавештава особље вучног возила, воза који саобраћа до одређеног места на отвореној прузи, односно маневарско особље, о сврси вожње, километру пруге до којег воз или маневарски састав саобраћа, службеном месту (индустријском колосеку) на отвореној прузи које послужује, времену до којег се враћа са отворене пруге, да у повратку просторни сигнали који показују сигнални знак за забрањену вожњу за њих изузетно не важе и да воз или маневарски састав пролази поред њих, који су путни прелази необезбеђени и о начину на који се возу или маневарском саставу при повратку са отворене пруге даје улаз у станицу (улазним сигналом, ручним сигналним знацима или одобрењем путем средстава за споразумевање).

Ред вожње за возове и начин послуживања појединих места на отвореној прузи, за саобраћај возова за превоз путника до одређеног места на отвореној прузи, мере безбедности на месту рада или код места одакле се маневарски састав или воз враћа, односно код места одвајања на отвореној прузи утврђују се за сваки случај посебно.

9. Саобраћај возова на пругама са службеним местима у којима се прекида служба

Одређивање и објављивање прекида службе

Члан 181.

О прекиду службе у службеним местима возно особље возова који за време прекида по реду вожње саобраћају кроз та службена места, обавештава се одговарајућом ознаком у књижици реда вожње наведеном поред назива службеног места.

Уколико се прекид службе из оправданих разлога одреди у току реда вожње, или се изврше измене већ уведеног прекида, распоредне станице о томе обавештавају возно особље општим налогом све док се не објави и изврши допуна реда вожње уношењем одређене ознаке.

Ближе одредбе о поступку на почетку, за време трајања и на завршетку прекида службе на прузи, у службеном односно на радном месту, с обзиром на месне прилике, задатке и др., прописују се пословним редом станице.

При одлучивању о прекиду службе одређује се последњи воз после кога се служба прекида и први воз пре кога служба после прекида отпочиње.

При одређивању времена почетка службе после прекида води се рачуна о свим пословима и радњама које отправник возова извршава за уредан и безбедан пријем воза у станицу.

Уколико су поједина радна места у службеном месту поседнута при доласку, односно проласку воза и у време прекида службе, без обзира да ли воз у то време саобраћа по реду вожње, због закашњења или превремене отпреме, то се прописује у пословном реду станице.

Прекид службе се не предвиђа нити наступа за време бављења воза у службеном месту.

За време трајања прекида службе службено место је под надзором радника уколико је то потребно. Дужност овог радника прописује се у пословном реду станице.

За време прекида службе, на пругама се уводе само помоћни возови и помоћни локомотивски возови, као и возови који се упућују овим пругама као помоћним правцем.

Брзина возова из става 9. овог члана није већа од 30 km/h а возно особље се општим налогом обавештава да се служба у станицама не врши, уколико прекид службе није објављен материјалом реда вожње.

Ако на пругама на којима изостаје обавештење возног особља о променама у саобраћају возова и променама укрштавања има службених места у којима се прекида служба, возно особље се обавештава о свим променама које се односе на службена места у којима ће се воз наћи у време док у њему траје прекид.

Услови за прекидање службе у службеним местима

Члан 182.

Пре почетка прекида службе потребно је да се испуне следећи услови:

1) главни колосеци су слободни, а скретнице на њима у правилном и исправном положају и осигуране (закључане) за пролазак возова кроз главни пролазни колосек. Остале скретнице, исклизнице, колобрани су

осигурани (закључани) у положају који онемогућава вожње са других колосека на главни пролазни колосек;

2) телефонски и телеграфски апарати су искључени;

3) сва возила у станици су осигурана од самопокретања и одбегнућа (међусобно заквачена, паркирне кочнице притегнуте, а под крајња возила стављене још и папуче или подметачи, исклизнице и колобрани се постављају у редован положај и закључавају, уколико службено место није опремљено постројењима за спречавање одбегнућа возила (исклизнице, колобрани и колосеци за хватање), кола која се у њему налазе за време прекида рада су под надзором одговарајућег радника (скретничар, маневриста, итд.);

4) главни сигнали и њихови предсигнали се налазе у редовном положају и на одређен начин у том положају причвршћују;

5) кључеви закључаних скретница, исклизница, браника, блок-апарата и других уређаја се, за време прекида службе, налазе на одређеним местима, која су приступачна лицима овлашћеним за њихово коришћење;

6) осветљавање сигнала и скретница, као и руковање браницима обавља се по одредбама члана 192. овог правилника.

Отправник возова проверава да ли су сви услови из става 1. овог члана, као и други услови прописани у пословном реду станице, испуњени.

Служба се не прекида, иако је то предвиђено редом вожње, у следећим случајевима:

1) када је настала сметња на средствима за споразумевање;

2) док се не изврши редом вожње предвиђено односно накнадно утврђено укрштавање, а један или оба воза су у закашњењу и већ отпремљени из суседних поседнутих станица;

3) у случају несреће или незгоде који су настали из било ког узрока, ако се угрожава саобраћај возова који пролазе у време прекида службе, или потребно ангажовање службеног места за отклањање или ублажавање последица несреће или незгоде;

4) док не дође воз који по реду вожње пролази службено место у време када оно ради а отпремљен је из последњег поседнутог службеног места без обавештења да је служба у наредном службеном месту престала.

Евидентирање и обавештавање службених места о почетку или завршетку прекида службе у службеном месту

Члан 183.

Отправник возова уписује прекид службе у саобраћајни дневник испод последњег уписаног воза речима:

„Саобраћајна служба завршена у ..... с ..... мин (презиме отправника возова)” ,

а почетак службе уписује такође у саобраћајни дневник, и то после завршетка прекида, речима:

„Саобраћајна служба започета у ..... с ..... мин (презиме отправника возова)” .

Скретничко особље завршетак и почетак службе уписује у свој бележник фонограма на начин из става 1. овог члана.

О прекиду и почетку службе отправник возова обавештава суседне станице које су у то време поседнуте. Ако се и у овим станицама, или само у једној од њих служба такође прекида, али у друго време, о прекиду и почетку службе обавештавају се још и станице са непрекидном службом у оба, односно једном смеру. Обавештење се врши фонограмом следећег садржаја:

„Саобраћајна служба у станици ..... завршена у ..... с ..... мин.” ,

„Саобраћајна служба у станици ..... отпочела у .. с .. мин. (презиме отправника возова)” .

Ако се између службеног места у коме се прекида служба и суседних станица налазе и друга службена места у којима се служба не прекида или се прекида касније, о прекиду службе поред станица, обавештавају се и таква суседна службена места.

Почетак службе

Члан 184.

Отправник возова пре почетка службе обилази станични простор ради утврђивања стања скретница и сигнално-сигурносних постројења, уверава се да ли је све особље на својим местима и да ли је способно за рад, као и да ли су испуњени сви услови за несметано вршење службе.

Све уочене недостатке одмах отклања, односно захтева да се отклоне, а извршени преглед уписује у телеграфско-телефонски дневник.

Када заврши послове прописане ст. 1 и 2. овог члана, уписује у саобраћајни дневник почетак службе и обавештава суседне станице о почетку рада, од распоредних станица тражи извештај о променама у саобраћају возова, а од суседних тражи обавештење о евентуалним закаснелим или превремено отпремљеним возовима.

Прекид и почетак службе у одјавницама

Члан 185.

За време док се у одјавницама не врши служба, возови на том делу пруге саобраћају само у станичном размаку.

Одјавничар пре прекидања службе:

- 1) поставља просторне сигнале да показују сигнални знак за дозвољену возњу и ноћу их осветљава, уколико има возова за време прекида службе;
- 2) катанцем причвршћује за сигнални стуб ланац којим се светиљка диже на просторни сигнал, полуге просторних сигнала, ако су ван стражарнице, причвршћује помоћу браве а кључеве оставља на одређено место.
- 3) обавештава обе суседне станице о прекиду службе фонограмом:

„После воза бр. .... у ..... сати и ..... минута у одјавници ..... прекида се служба (презиме одјавничара)”.

Када одјавничар поново преузме службу поставља просторне сигнале да показују сигнални знак за забрањену возњу, а затим обе суседне станице обавештава фонограмом:

„Одјавница бр. ... поседнута и служба се наставља у ... сати ... минута (презиме одјавничара)” .

На прузи на којој између две станице има више одјавница, пријаве о прекидању и настављању службе дају се у оба смера од једне до друге одјавнице све до суседних станица.

Телефонска обавештења о прекидању и настављању службе и стање просторних сигнала и телефона уписују се у сигнално-одјавни дневник.

Када одјавничари јаве да су поново преузели службу, отправници возова им саопштавају бројеве последњих возова које су отпустили у станичном размаку, обавештавају их о променама у редовном саобраћају возова у оба смера, о закаснелим возовима и возовима отпремљеним пре времена.

Све пријаве о почетку и завршетку прекида службе станице уписују у одређени дневник.

Отправник возова у писменој предаји саобраћајне службе наводи одјавнице у којима је служба у време предаје прекинута.

Ако неки одјавничар у одређено време не јави поновно настављање службе, онда све дотле док сви одјавничари не јаве да су поново преузели службу, возови саобраћају само у станичном размаку. Отправник возова о томе обавештава машиновођу општим налогом речима:

„У одјавници бр. ... не врши се служба” .

Саобраћај возова на пругама на којима се у службеним местима прекида служба

Члан 186.

За време прекида службе службена места сматрају се отвореном пругом односно стајалиштем за возове са превозом путника који се у њима задржавају.

Саобраћај супротних и узастопних возова и пружних возила регулишу између себе суседне станице у којима се врши служба.

У службеним местима у време трајања прекида службе редом вожње се не предвиђа или у току његове важности не извршава укрштавање и претицање возова и не врши маневра.

Пролазак воза кроз станицу у којој је отпочела служба

Члан 187.

Ако воз који по реду вожње пролази станицу за време прекида службе због свог закашњења у њу пристиже када је поседнута, суседна станица у којој се врши служба обавестиће о томе возно особље општим налогом:

„Служба у станици ..... отпочела. Главним сигнаlima се рукује и за воз важе” .

О извршеном обавештењу возног особља фонограмом се обавештава станица у којој је служба отпочела. Ако станица не добије потврду да је возно особље обавештено о почетку службе, сматраће да обавештавање није извршено. У том случају воз се зауставља испред улазног сигнала, односно испред улазне скретнице постављањем односно давањем сигналног знака „Стој” на прописаној удаљености.

На начин из ст. 1 и 2. ове тачке поступа се и у случају када воз који по реду вожње пролази службено место у време прекида службе, па због отпреме пре времена приспе у ово службено место када је поседнуто. У општи налог уписује се:

„Станица ..... поседнута. Главним сигнаlima се рукује и за воз важе” .

Пролазак воза кроз службено место за време прекида службе

Члан 188.

Ако воз због закашњења долази односно пролази кроз службено место у коме је служба престала, а требало је да прође односно да дође пре прекида службе, саобраћај оваквог воза регулишу суседне станице са непрекидним радом.

Суседне станице обавештавају возно особље оваквог воза општим налогом следеће садржине:

„Служба у станици ..... престала. Главним сигнаlima се не рукује (ноћу нису осветљени) и за воз изузетно не важе. Пролаз кроз станицу опрезан и са 30 km/h” .

Ако је службено место из става 1. овог члана са релејним осигурањем, у општем налогу се наводи да се сигнаlima не рукује и да за воз изузетно не важе. Ограничена брзина преко скретница прописана је редом вожње.

Поступци у случају одступања од предвиђеног прекида службе

Члан 189.

У случају да прекид службе из било ког разлога почиње касније или се завршава раније него што је предвиђено у књижици реда вожње, као и у случају да се служба уопште не прекида, поступа се на начин прописан чл. 187. и 188. овог правилника.

Када се воз приближава службеном месту у коме се служба прекида, возно особље, на основу књижице реда вожње и времена по свом часовнику, утврђује да ли у предвиђено време доласка у наредно службено место оно ради или не, без обзира да ли воз саобраћа на време, у закашњењу или пре времена и без обзира да ли је општим налогом у позадној станици добило обавештење из члана 187. ст. 1 и 3. и члана 188. став 2. овог правилника.

Ако воз који по реду вожње пролази кроз службено место у време када оно ради, због закашњења пролази у време када оно не ради, а возно особље има општи налог са обавештењем из члана 188. став 2. овог правилника, поступа се на начин прописан тим чланом.

Ако у случају из става 3. овог члана возно особље нема општи налог са обавештењем из члана 188. став 2. овог правилника, зауставља воз испред улазног сигнала (улазне скретнице када нема улазног сигнала) и улази у службено место када се возовођа (машиновођа) увери да службено место не ради и да за улаз воза нема никаквих сметњи.

У случају из става 4. овог члана воз излази из службеног места кад возовођа (машиновођа) за то добије путем телефона одобрење од позадне станице.

Ако воз по реду вожње пролази кроз службено место у време када оно не ради, а због закашњења у путу или превременог саобраћаја пролази у време када оно ради, машиновођа и возовођа поступају по сигналним знацима улазног сигнала. О даљем кретању воза од улазног сигнала, ако је у положају за забрањену вожњу, односно за одлазак из службеног места, тражи се обавештење и поступа по наређењу станичног особља.

На начин из става 6. овог члана поступа се и у случају када воз по реду вожње пролази кроз службено место у време када оно ради, али је због закашњења из позадног поседнутог службеног места возно особље добило општи налог са обавештењем из члана 188. став 2. овог правилника, а због продужења или скраћења закашњења на путу службено место пролази у време када оно по књижици реда вожње ради.

Отпрема возова пре времена за време прекида службе

Члан 190.

Отпрема возова пре времена по пругама са ограниченим радним временом могућа је под условом да таква отпрема не захтева утврђивање укрштавања возова у службеним местима у којима траје прекид службе, нити долазак односно пролазак возова кроз службена места у време када се у њима

служба не врши, ако је редом вожње предвиђен долазак односно пролазак у време када се служба врши.

Допуштење и одјава

Члан 191.

Допуштење се тражи за сваки воз од наредне поседнуте станице у случају када није поседнута прва суседна станица, односно службено место. Од једне станице се за исти воз тражи допуштење више пута ако су службена места која траже допуштење почела са радом касније од доласка воза из удаљене поседнуте станице која је прва тражила допуштење.

Свака станица даје одјаву за воз првој позадњој станици која ради, али не прима одјаву од наредне станице ако је прекид службе настао одмах по доласку воза.

У случају из става 2. овог члана станица која прекида службу без добијене одјаве даје одјаву позадњој поседнутој станици:

„Воз број .... овде, од станице ..... није примљена одјава (презиме отправника возова)” .

Код давања одјава дешава се да једна станица прими више одјава за исти воз, у случају када се у наредним станицама прекида служба по одласку возова. Позадња станица не упућује узастопни воз без добијене одјаве од прве поседнуте станице. Станица кроз коју пролази воз у време рада, а за који није дала допуштење јер у то време није радила, даје одјаву за тај воз позадњој станици без обзира на то што за њега није дала допуштење.

Руковање сигнаlima и уређајима на путним прелазима.

Осветљавање главних и скретничких сигнала

Члан 192.

На пругама на којима за време прекида службе возови редовно не саобраћају:

- 1) главни сигнали, њихови предсигнали и скретнички сигнали за време прекида службе се не осветљавају;
- 2) браници на путним прелазима постављају се у положај за слободан прелаз друмских возила преко пруге;
- 3) у станицама осигураним релејним или електронским уређајима предсигнали, улазни и излазни сигнали за време прекида службе остају осветљени. Предсигнали показују сигнални знак „Очекуј стој” , а улазни и излазни сигнални знак „Стој” ;
- 4) уколико техничка решења то омогућавају, главни сигнали (улазни и излазни) су неосветљени под условом да овакав принцип буде заступљен на

целој прузи или пружном одсеку опремљеном одговарајућом врстом осигурања.

На пругама на којима за време прекида службе возови редовно саобраћају:

- 1) главни сигнали за време прекида службе ноћу се не осветљавају;
- 2) у станицама опремљеним релејним или електронским осигурањем, где главни сигнали остају осветљени у смислу одредаба става 1. тачка 3) овог члана исти за воз изузетно не важе. Осветљени предсигнал означава да се воз приближава станици;
- 3) предсигнали улазних сигнала су осветљени и за време прекида службе, а код улазних сигнала без предсигнала и штитних сигнала поставља се сигнални знак „Лагано” који се ноћу осветљава.
- 4) скретнички сигнали на главним колосецима ноћу се осветљавају;
- 5) обезбеђење саобраћаја на путним прелазима за време прекида службе врши се на исти начин као када прекида службе нема;
- 6) службена места из којих се помоћу уређаја контролише положај светлосних сигнала на путним прелазима, за време прекида службе су поседнута железничким радником, који у случају када уређај показује да је светлосни сигнал на путном прелазу у квару, обавештава о томе обе суседне поседнуте станице, које општим налогом обавештавају возно особље који су путни прелази необезбеђени.

10. Обезбеђење саобраћаја на путном прелазу

Опште одредбе о обезбеђењу саобраћаја на путном прелазу

Члан 193.

Саобраћај на путном прелазу, у зависности од примењене врсте уређаја, обезбеђује се:

- 1) аутоматски, наиласком воза или
- 2) путем уређаја на лицу места или са одређене удаљености.

Начин обезбеђења саобраћаја на путном прелазу аутоматским уређајима прописан је упутством из члана 10. став 2. овог правилника.

Обезбеђење саобраћаја на путном прелазу од стране чувара путног прелаза

Члан 194.

Чувар путног прелаза обезбеђује саобраћај на путном прелазу постављањем браника односно руковањем уређаја путног прелаза на основу пријаве и примљеног звоновног сигнала за објављивање вожње возова једног од суседних службених места, најкасније на пет минута пре очекиваног проласка воза и воз дочекује пред чуварницом.

У случају када је време вожње воза од суседног службеног места до путног прелаза мање од пет минута, чувар путног прелаза обезбеђује саобраћај на путном прелазу одмах по пријему предавизе.

Ако је споразумевање између суседних службених места и путног прелаза немогуће или ако електрично сигнално звоно не ради, путни прелаз се сматра необезбеђеним. Чувар путног прелаза превентивно ослушкује сигналне знаке особља вучног возила наилазећег воза и затвара бранике односно рукује уређајем путног прелаза.

По проласку последњих кола у возу преко путног прелаза, чувар прелаза отвара бранике односно рукује уређајем путног прелаза ако нема аутоматског искључења уређаја путног прелаза.

Путни прелази са значајнијим железничким саобраћајем и слабијим друмским саобраћајем могу редовно бити са спуштеним браницима.

Чувар путног прелаза, у случају из става 5. овог члана, за свако пропуштање учесника у друмском саобраћају тражи дозволу за отварање браника. Одобрење за отварање браника даје отправник возова позадне станице од почетне ка крајњој тачки пруге, а ако се такав путни прелаз налази на подручју станице одобрење даје отправник возова те станице.

Начин обезбеђења саобраћаја на путном прелазу прописан ставом 6. овог члана одређује управљач железничке инфраструктуре споразумно са локалном самоуправом.

За поједине путне прелазе из става 5. овог члана одређује се да се поседају чуварем путног прелаза и да се саобраћај на њима обезбеђује само у одређено време.

Код путних прелаза из става 8. овог члана, чувар путног прелаза по завршетку службе путопрелазне бранике обезбеђује у спуштеном положају тако да не постоји могућност неовлашћеног руковања браницима.

За радно место чувара путног прелаза израђује се извод из реда вожње. Извод из реда вожње израђује се и за путне прелазе који се привремено и изузетно поседају.

Поступак у случају оштећења браника, квара или сметње на уређају путног прелаза

Члан 195.

Чувар путног прелаза непосредно обезбеђује саобраћај на путном прелазу, без обзира да ли је особље вучног возила о томе обавештено или не, у свим случајевима када не рукује браницима односно уређајем путног прелаза.

Чувар путног прелаза непосредно обезбеђује саобраћај на путном прелазу тако што зауставља друмска возила и пешаке дању подигнутом и испруженом руком са дланом усмереним према долазећим возилима, а ноћу

махањем ручном сигналном светиљком са црвеном светлошћу управно на уздужну осу пута. Обезбеђење саобраћаја ручним сигналним знацима врши се са обе стране путног прелаза на тај начин да се друмска возила зауставе прво из једног а затим и из другог смера.

На начин прописан ставом 2. овог члана поступа и радник који поседа путни прелаз који је осигуран аутоматским уређајем када је сметња или квар на уређају путног прелаза.

Необезбеђени путни прелаз

Члан 196.

Путни прелаз сматра се необезбеђеним у следећим случајевима:

- 1) када је аутоматски уређај на путном прелазу чија се исправност контролише из неког поседнутог службеног места у квару а путни прелаз се не обезбеђује на неки од начина прописаних чланом 307. овог правилника;
- 2) када чувар путног прелаза није обавештен о наиласку воза;
- 3) када се уређајем на путном прелазу при саобраћају воза у смеру супротном од приволе или по неправилном колосеку не обезбеђује путни прелаз;
- 4) када је уређај на путном прелазу којим се рукује на потег или електричним путем са извесне даљине у квару;
- 5) када контролни светлосни сигнал испред путног прелаза не показује сигнални знак „Уређај на путном прелазу исправан” ;
- 6) када између сигналног знака „Укључна тачка са даљинском контролом” или сигналног знака „Почетак зауставног пута испред путног прелаза” и путног прелаза воз саобраћа са општим налогом о уведеној лаганој вожњи а путовање до путног прелаза је дуже од четири минута, као и у случају када воз стане између укључне тачке и путног прелаза па је време стајања и путовања дуже од четири минута.

О необезбеђеном путном прелазу машиновођа се обавештава општим налогом осим у случајевима из става 1. тач. 5) и 6) овог члана.

У случајевима из става 1. тач. 1) до 6) овог члана машиновођа смањује брзину испред путног прелаза уз давање звучног сигналног знака „Пази” и зауставља воз испред путног прелаза. Пошто се машиновођа уверио да на путном прелазу нема учесника у друмском саобраћају, воз опрезно наставља вожњу све док вучно возило не пређе преко путног прелаза, а даље прописаном брзином.

Ако се необезбеђени путни прелаз поседне чуваром прелаза а код путног прелаза постоји телефон којим се чувар прелаза обавештава о одласку возова из суседних станица, особље вучног возила се обавештава да је

уређај на путном прелазу у квару, да је путни прелаз поседнут и да воз саобраћа преко путног прелаза прописаном брзином.

XIV. ПРИЈЕМ И ОТПРЕМА ВОЗОВА

1. Одређивање редовног улазног колосека

Опште одредбе за одређивање редовног улазног колосека

Члан 197.

Сваком возу који је објављен редом вожње унапред се одређује и прописује редован улазни колосек пословним редом станице.

При одређивању редовног колосека треба водити рачуна:

- 1) да се у међустаницама воз који пролази станицу без бављења пропушта по главном пролазном колосеку;
- 2) да се у међустаницама у којима има бављење, воз прима односно отпрема са главног пролазног колосека, ако притом не ремети кретање других возова;
- 3) да се возови за превоз путника у станицама у којима имају бављење за потребе путника примају и отпремају са колосека који су опремљени пероном, односно на погодне колосеке ради што лакше и брже комуникације на станичном простору;
- 4) да се у станицама где нема денивелисаних прилаза перонима путнички токови на станичним подручјима не секу другим возовима;
- 5) да се возови примају на оне колосеке односно делове колосека где су потребе за маневарским пословима најмање.

За подељене возове важи као улазни колосек онај који је прописан за основни воз. У крајњим станицама подељени воз се прима и на други слободан колосек.

Када се стиче више возова у станицу, појединим возовима се одређује колосек тако да возови који не стају пролазе кроз главни пролазни колосек. Када су у питању возови за превоз путника води се рачуна да улазећи и излазећи воз не угрожава безбедност путника.

2. Обезбеђење пута вожње

Опште одредбе о обезбеђењу пута вожње

Члан 198.

За улазак, излазак и пролазак воза обезбеђује се пут вожње. Пут вожње је колосечни пут по станичном пружном колосеку, скретничком подручју и станичном колосеку преко кога воз извршава вожњу.

Путеви вожње су:

1) улазни пут вожње – станични пружни колосек на улазној страни, припадајуће скретничко подручје од прве улазне скретнице до колосека на који улази воз, одређени станични колосек до колосечног излазног сигнала, маневарског сигнала за заштиту колосечног пута, граничног колосечног сигнала, а ако ових нема до међика на излазној страни и пут претрчавања у најмањој дужини 50 m;

2) излазни пут вожње – станични колосек на коме се воз налази од последњег возила у возу, припадајуће скретничко подручје од колосека са којег излази воз до последње излазне скретнице и станични пружни колосек на излазној страни;

3) пролазни пут вожње – станични пружни колосек на улазној страни, припадајуће скретничко подручје од прве улазне скретнице до колосека кроз који пролази воз, станични колосек, припадајуће скретничко подручје од колосека до последње излазне скретнице и станични пружни колосек на излазној страни. Ово је комбинација улазног и излазног пута вожње.

Пут претрчавања је део колосека на излазној страни од колосечног излазног сигнала, односно маневарског сигнала за заштиту колосечног пута или међика у дужини од 50 метара или већој у који воз не улази.

Обезбеђење пута вожње обухвата проверу слободности колосека и колосечног простора као заштиту од бочних и чеоних вожњи, обезбеђење слободних међика и саобраћаја на путним прелазима, обустављање маневре, отклањање препрека у колосеку и поред колосека, постављање скретница у правилан и исправан положај, као и пут претрчавања.

Обезбеђење пута вожње у станицама са релејним или електронским осигурањем

Члан 199.

У станицама са релејним или електронским осигурањем постављање и обезбеђење пута вожње за улаз, излаз и пролаз возова, као и постављање улазног и излазног сигнала да показују сигнални знак за дозвољену вожњу врши отправник возова, а на ТК-пругама ТК-диспечер, на начин прописан упутствима из члана 10. став 2. овог правилника.

На основу показивача на станичној поставници односно централној поставници отправник возова односно ТК-диспечер се уверава о томе да ли је слободан колосек односно део колосека, пут претрчавања, да ли су скретнице преко којих воз прелази у правилном и исправном положају, стање скретница у путу претрчавања и оних који чине бочну заштиту, положај исклизница, стање главних сигнала и уређаја путних прелаза. Када поједини или сви показивачи показују било какво одступање од редовног стања, проверавање стања појединих или свих елемената пута вожње врши се на лицу места односно поступа се на начин прописан упутствима из члана 10. став 2. овог правилника.

Када се не очекује воз, или се не врши маневрисање, скретнице остају у положају претходне вожње.

Обезбеђење пута вожње у станицама без релејног или електронског осигурања

Члан 200.

У станицама које нису осигуране релејним или електронским осигурањем код обезбеђења пута вожње за улазак воза, скретнице које се налазе у путу претрчавања остају у редовном положају, а код укрштавања и претицања ове скретнице се постављају за улаз супротног воза односно за излаз узастопног воза.

Скретничари односно одређени радници који рукују скретницама проверавају правилан и исправан положај скретница и извршавају наређење за обезбеђење пута вожње.

У станицама у којима нема скретничара, скретницама при обезбеђењу пута вожње рукује отправник возова.

За благовремено и потпуно извршење обезбеђења пута вожње одговоран је отправник возова.

За улазак, излазак односно пролазак воза скретнице се постављају по добијеном наређењу за обезбеђење пута вожње.

Када се не очекује воз, или се не врши маневрисање, скретничари постављају скретнице у редован положај.

Ако скретница има такав редован положај да води на неки колосек који је привремено заузет, скретница се поставља да води на слободан колосек, ако такав постоји.

У просторијама скретничког особља истиче се на видном месту преглед редовних положаја скретница.

Скретничари дочекују возове код улазних и излазних скретница, односно код неосигураних скретница увек када је вожња преко њих уз језичак.

Када воз улази на колосек предвиђен пословним редом станице и ако за његов слободан улаз нема никаквих сметњи, отправник возова даје наређење за обезбеђење пута вожње за улаз воза истовремено улазном и излазном надзорном скретничару односно скретничару фонограмом:

„Улаз за воз бр. .... на ..... колосек (презиме отправника возова)” .

Када се воз:

1) пушта на редован колосек који је од извесног места непроходан, заузет другим возилима, међик на излазној страни није слободан или није обезбеђен пут претрчавања, а:

(1) особље вучног возила је обавештено да се у станицу улази са нарочитом опрезношћу, фонограм наређења за обезбеђење пута вожње гласи:

„Улаз за воз бр. .... на ..... заузет колосек. Особље вучног возила обавештено, давати сигнални знак 976: „Лагано” (презиме отправника возова)” ;

(2) особље вучног возила није обавештено да се у станицу улази са нарочитом опрезношћу, фонограм наређења за обезбеђење пута вожње гласи:

„Улаз за воз бр. .... на ..... заузет колосек. Особље вучног возила није обавештено (презиме отправника возова)” ,

а по извршеном обезбеђењу пута вожње даљи поступак наређује се фонограмом:

„Воз бр. .... обавестити да улази на заузет колосек и спровести у станицу (презиме отправника возова)” ;

2) пушта на колосек који није одређен пословним редом станице и при томе:

(1) воз улази опет у скретање иако се мења колосек, уместо у скретање улази у правац, односно уместо у правац улази у скретање, фонограм наређења за обезбеђење пута вожње гласи:

„Улаз за воз бр. .... изузетно на ..... колосек (презиме отправника возова)” ;

При давању наређења за обезбеђење пута вожње при улазу у скретање уместо у правац, фонограм се допуњава речима: „Особље вучног возила обавештено или није обавештено” ако је станица опремљена једнозначним сигнаlima чији се сигнални знак „Ограничена брзина” не предсигналише;

(2) колосек је од извесног места непроходан, заузет возилима/возом, међик на излазној страни заузет, није обезбеђен пут претрчавања или је то слепи колосек;

– када је особље вучног возила обавештено да се у станицу улази са нарочитом опрезношћу, фонограм наређења за обезбеђење пута вожње гласи:

„Улаз за воз бр. .... изузетно на ..... заузет (слепи) колосек. особље вучног возила обавештено, давати сигнални знак 976: „Лагано” (презиме отправника возова)” ,

– када особље вучног возила није обавештено да се у станицу улази са нарочитом опрезношћу, фонограм наређења за обезбеђење пута вожње гласи:

„Улаз за воз бр. .... изузетно на ..... заузет (слепи) колосек. Особље вучног

возила није обавештено (презиме отправника возова)” , а даљи поступак је исти као у случају из става 11. тачка 1) подтачка (2) овог члана када особље вучног возила није обавештено о уласку воза у станицу са нарочитом опрезношћу;

3) пушта на редован колосек предвиђен пословним редом станице и вожња је у правац, а особље вучног возила је претходно обавештено да се у станицу уместо у правац улази у скретање, фонограм наређења за обезбеђење пута вожње гласи:

„Улаз за воз бр. .... на ..... колосек (презиме отправника возова)” ;

4) који по реду вожње или по наређењу има пролаз кроз станицу, се изузетно зауставља, пре наређења за обезбеђење пута вожње за улазак воза, отправник возова о томе обавештава скретничко особље фонограмом:

„Воз бр. .... биће у станици ..... изузетно заустављен. Особље вучног возила обавештено, давати сигнални знак 97б: „Лагано” и сигнални знак 91: „Стој” (презиме отправника возова” , а затим даје наређење за обезбеђење пута вожње на начин прописан ставом 10. овог члана или, зависно од случаја, на један од начина прописаних у ставу 11. тач. 2) или 3) овог члана.

Ако се воз који по реду вожње или по наређењу има пролаз кроз станицу изузетно зауставља, а поред тога пустити на колосек који је од извесне тачке непроходан, заузет другим возилима или возом, на излазној страни међик није слободан или није обезбеђен пут претрчавања, без обзира да ли се мења улазни колосек или не и да ли ће вожња бити у правац уместо у скретање или не, у фонограму којим се скретничко особље обавештава да се воз изузетно у станици зауставља, изостављају се речи „давати сигнални знак 97б: „Лагано” и сигнални знак 91: „Стој” , због тога што се даљи поступак наређује фонограмом за обезбеђење пута вожње на један од начина прописаних у ставу 11. тачка 1) или тачка 2) подтачка (2) овог члана.

Наређење за обезбеђење пута вожње за излаз воза отправник возова даје излазном надзорном скретничару односно скретничару, фонограмом:

„Излаз за воз бр. .... са ..... колосека (презиме отправника возова)” .

У појединим станицама при давању наређења за обезбеђење пута вожње за излаз воза присутан је и надзорни скретничар односно скретничар на другој страни станице, у случајевима када је то неопходно због колосечне мреже, посебних маневарских вожњи, потискивања и сабијања брута и др., што се уноси у пословни ред станице.

Ако воз по преду вожње или по наређењу има пролаз кроз станицу, ако има бављење али изузетно пролази без задржавања или има краће бављење у коме не врши никакво маневрисање истовремено се наређује обезбеђење пута вожње за улаз и излаз односно пролаз воза. Када се за воз који у

станици има краће бављење нареди улаз или излаз истовремено као пролаз одлучује отправник возова зависно од прилика у станици, у случају:

1) потребе извршења маневарске вожње на излазној страни од момента заустављања воза до момента када се најкасније почиње са обезбеђењем пута вожње за излаз воза;

2) постојања путног прелаза чијим се браницима рукује из станице, да се не би сувише рано обустављао саобраћај на путу и др.

Наређење за обезбеђење пута вожње за пролаз воза отправник возова даје истовремено улазном и излазном надзорном скретничару односно скретничару, фонограмом:

„Пролаз за воз бр. .... кроз ..... колосек (презиме отправника возова)” .

Уколико се воз не може пустити на редован колосек предвиђен пословним редом станице, отправник возова даје наређење за обезбеђење пута вожње истовремено улазном и излазном надзорном скретничару односно скретничару, фонограмом:

„Пролаз за воз бр. .... изузетно кроз ..... колосек (презиме отправника возова)” .

У станицама где ради само један скретничар, који је за време обезбеђења пута вожње на улазној страни, наређење се издаје само улазном скретничару. Ако скретничара уопште нема, односно ако га нема због прекида рада на том радном месту, наређење за обезбеђење пута вожње се не даје.

У станицама у којима не постоји телефонска веза између службене просторије отправника возова и скретничарске кућице, или је постојећа у квару, наређење за обезбеђење пута вожње отправник возова уписује у свој телефонски дневник и шаље га надзорним скретничарима односно скретничарима по подесном раднику. По извршеном обезбеђењу пута вожње дневник се враћа на исти начин отправнику возова.

Ако нема подесног радника, скретничко особље долази код отправника возова да се интересује за ход возова и да прими наређење за обезбеђење пута вожње.

Ако у станици ради само један скретничар који се у време када се издаје наређење за обезбеђење пута вожње налази код отправника возова, наређење за обезбеђење пута вожње скретничар прима путем телефонског дневника отправника возова.

3. Проверавање положаја скретница пре уласка и изласка воза

Опште одредбе о проверавању положаја скретница

Члан 201.

Ниједан воз не улази у станицу или из ње не излази док се отпрањник возова односно надзорни скретничар лично не увери о правилном и исправном положају скретница преко којих ће воз прећи.

Пре уласка и изласка сваког воза на лицу места прегледају се све неосигуране скретнице преко којих воз прелази уз језичак, при чему треба нарочито пазити да се језичак потпуно приљубљује уз главну шину.

Ако су притврђене скретнице са улазним и излазним сигнаљима у таквој зависности да се постављањем сигнала да показују сигнални знак за дозвољену вожњу само притврђује положај скретница у којем се већ налазе, онда се пре притврђивања извршава преглед скретница преко којих воз прелази уз језичак.

Отправник возова уписује извршени преглед скретница у телефонски дневник (бележник) скретничара, уз назнаку броја воза, улазног односно излазног колосека и тачног времена када је преглед извршен, а затим потписује. Број колосека се уписује арапским бројем и словима.

Проверавање положаја поуздано притврђених и поуздано закључаних скретница се не врши на лицу места, осим ако се поуздано притврђеним скретницама рукује на лицу места.

У станицама са сигнално-сигурносним уређајем, скретнице укључене у уређај преко којих воз прелази, при уласку односно изласку, прегледају се на лицу места, на начин прописан упутством из члана 10. став 2. овог правилника, у случају када уређај поуздано не показује да су скретнице у правилном и исправном положају.

Ако се воз прима уз давање сигналног знака „Опрезан улазак у станицу са 10 km/h”, преглед скретница на лицу места се не врши.

Преглед притврђених скретница закључаних скретничком бравом не врши се на лицу места ако се кључеви истих чувају код отпрањника возова или надзорног скретничара.

Радници из става 8. овог члана пре доласка односно одласка воза уверавају се да су кључеви скретница на одређеном месту.

У појединим станицама са два скретничара а без надзорног скретничара, са мањим бројем скретница и у случају веће удаљености између скретница и службене просторије отпрањника возова, кључеви скретничких брава могу се налазити код скретничара, уз прописивање поступака и мера безбедности.

Дупликати кључева закључаних скретница, исклизница и колобрана чувају се пломбирани, али тако да их отпрањник возова може у случају потребе користити. О свакој употреби дупликата кључева писмено се извештава шеф станице.

У случају да се изгуби уникат или дупликат кључа, скретнице, исклизнице и колобрани чији је кључ изгубљен сматрају се неосигураним све док се уникат односно дупликат кључа не пронађе или брава не измени.

Станице са ограниченим радним временом имају, сем униката и дупликата кључева скретница, још и резервне кључеве које чувају суседне станице са непрекидном службом.

4. Једновремене вожње возова на станичном подручју

Поступак код једновремених вожњи на станичном подручју

Члан 202.

Једновремене вожње возова на станичном подручју допуштене су само ако се путеви вожње тих возова не секу, не додирују или не поклапају.

Путеви вожње два воза секу се, додирују или поклапају ако на постављеним путевима вожње тих возова постоји бар једна тачка у којој ти путеви вожње имају исти елемент пута вожње (заједничку тачку).

Уколико се путеви вожње секу, додирују или поклапају поступа се на следећи начин:

- 1) код једновременог уласка два воза из истог или супротних смерова, други воз се пушта у станицу тек онда када је први воз у станици стао унутар изолованог одсека односно међика свог улазног колосека;
- 2) код једновременог изласка два или више возова у истом смеру, наредни воз се отпрама тек када претходни воз ослободи пут вожње наредном возу;
- 3) код једновременог уласка и изласка два воза, воз се сме отпрамити из станице тек када долазећи воз ослободи одговарајући излазни међик односно одговарајуће скретничке одсеке одлазећем возу, односно супротни воз се прима у станицу када му одлазећи воз ослободи пут вожње.

У станицама у којима нису уграђени перони са денивелисаним прилазима, једновремене вожње возова дозвољене су само ако се тим вожњама не сече кретање путника.

Код станица које немају улазне сигнале, када наступи случај једновременог доласка два воза, један воз се зауставља давањем сигналног знака „Стој” на даљини зауставног пута испред улазне скретнице.

Код једновременог доласка два воза пред улазним сигналом зауставља се воз нижег ранга, воз који долази пругом која је у паду, воз са прекораченом дужином, воз који у станици нема задржавања и воз који би на станичном подручју пресецао токове путника.

5. Руковање главним станичним сигнаlima

Руковање главним станичним сигнаlima у службеним местима осигураним релејним или електронским сигнално-сигурносним уређајима

Члан 203.

Главним станичним сигнаlima у службеним местима осигураним релејним сигнално-сигурносним уређајима рукује се на начин прописан у члану 10. став 2. овог правилника.

Руковање главним станичним сигнаlima у службеним местима која нису осигурана релејним или електронским сигнално-сигурносним уређајима

Члан 204.

Улазни сигнал се поставља да показује сигнални знак за дозвољену вожњу само када се очекује воз и само по наређењу отправника возова.

Излазни сигнал се поставља да показује сигнални знак за дозвољену вожњу непосредно пре отпреме воза и то само по наређењу отправника возова када су испуњени услови за отпрему воза.

Радник коме је поверено руковање сигнаlima не разрешава односно не поставља сигнал да показује сигнални знак за дозвољену вожњу пре него што се увери да не постоји каква сметња за несметан и сигуран улаз односно излаз воза, тј. пре обезбеђења пута вожње за тај воз.

Када отправник возова нареди улаз воза само блоком, улазни скретничар (блокар) одмах о томе обавештава излазног скретничара (блокара). Тек по добијеној његовој сагласности за улаз воза на одређени колосек, блокира добијени улаз и поставља сигнал да показује сигнални знак за дозвољену вожњу.

Када између скретничких поставница на улазној и излазној страни постоји таква блоковна зависност да се улазни сигнал не може поставити да показује сигнални знак за дозвољену вожњу без претходне блоковне приволе излазног скретничара (блокара), онда се не примењују одредбе става 4. овог члана.

6. Припреме за пријем воза

Опште одредбе о пријему воза

Члан 205.

Пре доласка воза отправник возова наређује све што је потребно да колосек на који воз улази буде благовремено слободан и да се воз без потребе не зауставља пред улазним сигналом.

Воз се по правилу прима на свој редовни колосек предвиђен пословним редом станице.

Ако колосек из става 2. овог члана није слободан, воз се прима на колосек који је слободан.

Промену редовног улазног колосека отправник возова наређује скретничарима фонограмом којим се даје наређење за улаз воза, уз

назначење да воз „изузетно” улази на односни колосек, па и у случају када се наређење за улаз даје само блоком и то пре издатог наређења.

Обавештавање особља вучног возила о промени улазног колосека

Члан 206.

Особље вучног возила се обавештава општим налогом само о промени улазног колосека из правца у скретање.

У случајевима када је станица опремљена предсигналима којима се предсигналишу сигнални знаци улазног односно излазног сигнала и у станицама чије скретнице нису у зависности са сигналимa (иста брзина у правац и скретање), обавештавање из става 1. овог члана се не врши.

Ако се особље вучног возила из било ког разлога не обавештава општим налогом о промени вожње воза из правца у скретање при уласку, односно при изласку код проласка, воз се зауставља пред улазним сигналом, којим се даје сигнални знак за дозвољену вожњу тек када се отправник возова увери да је воз стао, и то лично, пријемом фонограма од стране скретничара или другог радника, или према сигналном знаку „Пази” који даје машиновођа два пута по заустављању воза пред улазним сигналом.

Поступак у случају истовременог стицања два или више возова за превоз путника

Члан 207.

Ако се у станици у исто време стекну два или више возова за превоз путника, важи начело да се воз који касније стиже пушта на удаљенији колосек од колосека на коме је воз који је раније приспео.

Када воз који касније стиже у станицу улази на колосек ближе станичној згради од колосека на коме се воз за превоз путника већ налази, отправник возова пушта у станицу други воз тек када је:

- 1) воз који је раније стигао стао и када је извршен улаз и излаз путника;
- 2) упозорио возопратно особље воза који стоји на удаљенијем колосеку о предстојећој вожњи воза по колосеку ближе станичној згради како би ово о томе упозорило путнике;
- 3) разгласним уређајима, ако постоје, обавестио путнике и возопратно особље о наиласку воза на било који колосек.

Улазак воза са нарочитом опрезношћу

Члан 208.

Када воз треба изузетно да уђе у станицу са нарочитом опрезношћу због тога што се пушта на колосек заузет возом или возилима, на колосек који је проходан само до извесне тачке, на слепи колосек, на колосек на коме возу није обезбеђен пут претрчавања, као и из других разлога, отправник возова

о томе обавештава особље вучног возила општим налогом путем станице у којој воз пре тога последњи пут по реду вожње стаје.

Ако особље вучног возила није обавештено општим налогом на начин прописан ставом 1. овог члана, воз се зауставља пред улазним сигналом. У станицама где нема улазних сигнала воз се зауставља испред улазне скретнице постављањем односно давањем сигналног знака „Стој” на даљини зауставног пута испред улазне скретнице. По заустављању воза, изаслани радник обавештава машиновођу о узроку опрезне вожње при уласку, а потом воз спроводи у станицу.

Ако се код улазног сигнала налази телефон или је омогућено споразумевање путем РДВ, наређење за опрезну вожњу даје се тим средствима. По датом наређењу улазни сигнал се поставља да показује сигнални знак за дозвољену вожњу.

У станицама чији улазни сигнали немају уређаје за показивање сигналног знака „Опрезан улазак у станицу са 10 km/h” , о уласку воза у станицу са нарочитом опрезношћу благовремено се обавештава скретничко особље, као и о томе да ли је особље вучног возила о овоме обавештено или не. Скретничар на улазној страни долазећем возу даје сигнални знак „Лагано” , ако је особље вучног возила обавештено.

У станицама чији улазни сигнали имају уређаје за показивање сигналног знака „Опрезан улазак у станицу са 10 km/h” , особље вучног возила се не обавештава општим налогом ни усмено о изузетној вожњи са нарочитом опрезношћу нити се даје сигнални знак „Лагано” , већ се дозвола за улазак у станицу даје сигналним знаком „Опрезан улазак у станицу са 10 km/h” .

У свим случајевима када воз изузетно улази у станицу са нарочитом опрезношћу брзина воза је таква да се у случају потребе може одмах зауставити, али ни у ком случају није већа од 10 km/h.

Улазак воза на слепи или заузети колосек

Члан 209.

Место на колосеку до кога воз може ићи означава се сигналним знаком „Стој” .

Код изузетног пуштања воза на слепи колосек који је заузет другим возом или возилима поступа се као када се воз пушта на било који други заузети или непроходни колосек, било да је слепи колосек редовни улазни колосек за воз или није.

На начин прописан ставом 2. овог члана поступа се и у случају када на заузети или непроходни колосек улази теретни воз за који је у реду вожње назначено да није обезбеђен пут претрчавања због маневрисања на излазној страни.

О уласку воза на колосек заузет другим возом обавештава се и возно особље другог воза и то завршни возопратилац односно машиновођа, зависно од тога из ког смера улази воз на колосек заузет ранијим возом, ради давања сигналног знака „Стој” на растојању од 50 m од последњег односно првог возила у возу.

О уласку воза на заузет колосек у поседнутој ТК-станици одлучује ТК-диспечер по добијеном извештају од стране овлашћеног станичног радника да су за то испуњени услови, а затим даје потребна наређења овлашћеном станичном раднику

У непосреднутој ТК-станици воз се прима на заузети колосек под условима да се на заузетом колосеку могу оба воза сместити и да је о предстојећем уласку воза обавештено возно особље воза који је већ у станици. У случају да је воз који је у станици са поседом МВ – без, изостаје давање сигналног знака „Стој” и овај воз се не покреће уназад.

7. Долазак и бављење возова у станицама

Долазак воза у станицу

Члан 210.

Отправник возова се уверава о доласку воза у станицу на основу показивача на станичној поставници или га о доласку обавештава скретничар на улазној страни једним дужим звоњењем телефоном.

Дочекивање воза

Члан 211.

Пред долазак воза у станицу отправник возова или овлашћени станични радник заузима такво место са кога прати кретање воза, при чему пази да ли има неких неправилности на возу.

У службеним местима у којима возове осим отправника возова дочекују и радници других занимања (нпр.: саобраћајно транспортни радник, прегледач кола и др.) тада они то чине са супротне стране воза у односу на отправника возова. Детаљније одредбе о дочекивању возова прописују се пословним редом станице.

Када воз који стаје у станици чека, или је у станици заустављен због тога што чека на допуштење, одјаву, долазак супротног воза или пружног возила, односно на претицање, затвор пруге и слично, отправник возова у тим случајевима чим воз стане о томе обавештава возно особље лично или преко подесног станичног радника.

Место заустављања воза

Члан 212.

Воз за превоз путника стаје са вучним возилом код ознаке места заустављања. Ако ознаке заустављања нема, отправник возова или

овлашћени станични радник дочекује воз на оном месту где стаје вучно возило, водећи рачуна о месту заустављања воза, уласку и изласку путника, утовару и истовару ствари и отпреми воза из станице.

У непосредним службеним местима, ако нема ознаке места заустављања, машиновођа зауставља воз за превоз путника тако да је путницима омогућено коришћење перона.

Теретни воз стаје тако да су чело и крај воза унутар границе одсека односно међика. Ако је потребно да теретни воз стане на неком одређеном месту, наређење се даје сигналним знаком „Стој” односно, по потреби, сигналним знаком „Напред” или „Мало напред” .

У непосредним ТК-станицама теретни воз се редовно зауставља испред излазног сигнала.

Локомотивски воз стаје пред службеном просторијом отправника возова, уколико није посебно одређено друго место.

Уверавање да је воз стао

Члан 213.

Отправник возова се уверава лично или путем одговарајућих уређаја да је воз ушао у станицу и сместио се унутар границе одсека односно улазног и излазног међика. У станицама где то због месних прилика и дужине воза отправник возова не може лично да провери, пословним редом станице прописује се начин обавештавања отправника возова да је воз приспео цео и сместио се унутар међика.

ТК-диспечер се не уверава на основу показивача да је воз стао или се креће по станичном колосеку све док воз не наиђе на границу одсека, па се стога упутством из члана 10. став 2. овог правилника прописује поступак пријема воза из супротног смера, када се воз отпрема непосредно по доласку воза из супротног смера.

Воз са прекораченом дужином не прелази међик на излазној страни, изузев ако му скретничар са тог места не даје сигнални знак „Напред” , а у станицама са релејним или електронским осигурањем не прелази границу изолованог одсека осим по наређењу отправника возова, овлашћеног станичног радника или ТК-диспечера.

Када је воз за превоз путника већ стао, машиновођа не помера самовољно воз, а отправник возова сигналним знаком „Напред” наређује померање тек када је завршено улажење и излажење путника.

Приспеће воза без завршног сигнала

Члан 214.

Ако је воз приспео без завршног сигнала отправник возова не даје одјаву већ о томе обавештава позадњу станицу и одјавницу. Ако се на основу

теретнице утврди да је воз приспео цео у станицу даје се одјава. Ако воз није приспео цео, поступа се по одредбама чл. 312–313. овог правилника.

Ако је воз прошао без завршног сигнала, отправник возова не даје одјаву већ обавештава позадњу и наредну станицу и пружно особље до наредне станице о недостатку завршног сигнала.

Отправник возова наредне станице зауставља воз без завршног сигнала иако по реду вожње воз не стаје у тој станици. Ако се утврди да је воз приспео цео о томе обавештава позадњу станицу и сво пружно особље до те станице.

У случају из става 3. овог члана станице и одјавнице дају одјаву, а воз се отпрема из станице са резервним завршним сигналом.

Ако се утврди да воз није приспео цео обавештава се позадња станица и поступа по одредбама става 1. овог члана.

Приспеће воза без једног или оба одбојника на последњем возилу

Члан 215.

Ако је воз приспео у станицу или прошао станицу без једног или оба одбојника на последњем возилу, а није дато посебно обавештење о томе, отправник возова обавештава позадњу станицу и пружно особље да један или оба одбојника недостају.

Пружно и станично особље предузима мере да се одбојник што пре пронађе и уклони са колосека. О пронађеном одбојнику обавештава се станица која је наредила потрагу.

Станица која је утврдила недостатак одбојника обавештава одмах и све станице у смеру вожње односног воза, а ове пружно особље да воз саобраћа без једног или оба одбојника на последњем возилу.

Особље вучног возила узастопног односно супротног воза који први саобраћа после утврђивања и обавештавања о недостатку одбојника, обавештава се општим налогом да увећа пажњу и да према прегледности пруге воз саобраћа таквом брзином да се може благовремено зауставити испред испалог одбојника. Воз стаје у наредној станици ради обавештења о проналаску одбојника.

У случају када се утврди да је у путу испао неки други део кола или товара који угрожава вожњу других возова, поступа се на исти начин као када недостаје одбојник.

8. Изузетан пролазак и изузетно заустављање воза у станици

Изузетан пролазак воза

Члан 216.

Воз не пролази без заустављања службена места у којима по реду вожње или наређењу стаје.

Изузетан пролазак воза који по реду вожње или по наређењу стаје у станици је дозвољен:

- 1) возу за превоз путника који стаје само из саобраћајних разлога, ако саобраћајни разлози то не захтевају;
- 2) теретном возу ако нема потребе за стајањем (истовар, утовар, узимање или остављање кола, излажење или улажење особа по члану 111. овог правилника, уручивање налога и сл.).

Воз који по реду вожње или по наређењу стаје у станици пролази без заустављања само ако отправник возова односно овлашћени станични радник даје наређење за изузетан пролазак воза.

О сваком изузетном проласку или заустављању воза отправник возова пре доласка воза обавештава скретничко особље.

Ако је редом вожње предвиђено бављење воза само у одређене дане или у одређеном периоду, не сматра се да воз има изузетан пролазак у дане када није предвиђено бављење воза.

Изузетно заустављање воза у станици

Члан 217.

Ако је очекивани воз, који по реду вожње или по наређењу пролази станицу без задржавања, потребно из било ког разлога зауставити у станици, отправник возова о заустављању воза обавештава скретничко особље, а особље вучног возила општим налогом путем оне станице у којој воз по реду вожње пре тога последњи пут стаје.

У случају да особље вучног возила није обавештено писаним налогом о изузетном заустављању на начин прописан ставом 1. овог члана, воз се зауставља пред улазним сигналом. Улазним сигналом се даје сигнални знак за дозвољену вожњу тек када се отправник возова увери да је воз стао, и то лично, пријемом фонограма од стране скретничара односно другог одговорног радника или према сигналном знаку „Пази” који машиновођа даје два пута по заустављању воза пред улазним сигналом.

У станицама опремљеним релејним или електронским уређајима са двозначном сигнализацијом, воз се увек зауставља сигналним знаком „Стој” излазног сигнала а особље вучног возила се не обавештава општим налогом.

У случају из ст. 1 и 2. овог члана, улазни скретничар даје возу сигнални знак „Лагано” а отправник возова и излазни скретничар дају сигнални знак „Стој” . У станицама са једним скретничаром у служби, скретничар дочекује воз на улазној страни и даје сигнални знак прописан за улазног скретничара.

Ако станица има једнозначни излазни сигнал који се предсигналише, а простор од излазног сигнала до сигнала граница маневрисања је слободан, особље вучног возила се не обавештава општим налогом а воз се зауставља излазним сигналом.

Ако станица има једнозначни излазни сигнал који се не предсигналише, а простор од излазног сигнала до сигнала граница маневрисања је слободан, воз се у том случају претходно зауставља пред улазним сигналом.

У станицама које нису опремљене улазним сигнаlima воз се зауставља испред улазне скретнице постављањем односно давањем сигналног знака „Стој” на даљини зауставног пута, а изаслани радник обавештава машиновођу да воз у станици стаје а потом воз спроводи у станицу.

Отправник возова изузетно зауставља воз у станици у следећим случајевима:

- 1) ако на једноколосечној прузи воз из супротног смера још није стигао на укрштавање;
- 2) ако се возу даје писани налог;
- 3) ако за претходни воз још није добио одјаву или допуштење ако је оно прописано;
- 4) у случају несрећа, незгода и сметњи који угрожавају даљу вожњу воза;
- 5) у случају када је обавештен да воз нема прописани чеони или завршни сигнал;
- 6) ако су на возу истакнути непрописни чеони сигнали или су неосветљени;
- 7) ако на возу запази какав недостатак који угрожава даљу вожњу тог или другог воза.

Особље вучног возила изузетно зауставља воз у станици у следећим случајевима:

- 1) ако отправника возова не види или ако овај нема прописани службени знак или не даје наређење за пролазак односно изузетан пролазак воза;
- 2) у случају када уочи сметњу на возу или на прузи која угрожава вожњу њиховог или другог воза;
- 3) ако је у случају несрећа, незгода или сметњи то потребно;
- 4) ако на пругама на којима се возно особље не обавештава о променама укрштавања, у станицама без излазног сигнала излазни скретничар не даје сигнални знак „Напред” .

Изузетно од одредбе става 9. тачка 1) овог члана, особље вучног возила воза који по реду вожње или по наређењу не стаје у станици не зауставља воз у станици на пругама опремљеним уређајима АПБ, МЗ односно ТК иако

не види отправника возова односно овлашћеног станичног радника или овај не даје наређење за пролазак воза, а колосечни излазни сигнал показује сигнални знак за дозвољену вожњу.

Скретничар изузетно зауставља воз који излази из станице:

- 1) ако није чуо сигнални знак за објављивање вожње воза, осим у случају да постоји сметња на звоновним уређајима његовог радног места, о чему је претходно обавестио отправника возова;
- 2) ако је чуо сигнални знак за објављивање вожње воза из супротног смера по истом колосеку;
- 3) ако се према примљеном сигналном знаку за објављивање вожње воза воз пушта на затворени колосек а претходно није обавештен да воз изузетно улази на овај колосек;
- 4) ако је чуо звоновни сигнални знак „Опасност” ;
- 5) ако је воз из супротног смера приспео без завршног сигнала или одбојника на последњим колима а претходно није обавештен о овим недостацима;
- 6) ако возно или друго особље даје сигнални знак „Стој” ;
- 7) ако на возу примети неки квар који угрожава даљу вожњу тог или другог воза, односно пругу и пружна постројења;
- 8) ако су на возу непрописни чеони сигнали или нису осветљени;
- 9) ако се воз пушта на неправилни колосек двоколосечне пруге или на затворену пругу а о томе није претходно обавештен;
- 10) ако воз полази из станице пре времена а о томе није претходно обавештен;
- 11) ако није приспело пружно возило о чијем је одласку из суседне станице или са отворене пруге обавештен, или ако није обавештен да је пружно возило стигло у суседну станицу, односно да је скинуто са колосека;
- 12) ако није обавештен о премештеном укрштавању.

9. Отпрема возова

Опште одредбе о отпреми воза

Члан 218.

Отпрема воза је давање наређења за полазак, пролазак односно изузетан пролазак воза.

Воз полази из станице само када отправник возова да наређење за полазак.

Воз пролази кроз станицу без заустављања, било да је пролазак односно изузетан пролазак редом вожње предвиђен или је изузетан, само ако

отправник возова даје наређење за пролазак воза, изузев у случају из члана 217. став 10. овог правилника.

Наређење које даје отправник возова за полазак, пролазак, односно изузетан пролазак, значи да се возу дозвољава улаз у први наредни просторни одсек.

Отправник возова даје наређење за полазак, пролазак, односно изузетан пролазак, само ако су испуњени следећи услови:

- 1) да је одсек пруге у који воз улази слободан;
- 2) да је добијено допуштење, ако је оно прописано;
- 3) да је пут вожње обезбеђен;
- 4) да је станично и возно особље на својим местима;
- 5) да је воз правилно састављен и сигнализован;
- 6) да је извршена проба кочница, у случајевима када је она прописана;
- 7) да је полазак воза најављен сигналним знаком за објављивање вожње воза, ако постоје такви уређаји;
- 8) да је извршено пријављивање воза путним прелазима;
- 9) да су особљу вучног возила уручени сви потребни писани налози, односно извршено обавештавање возопратног особља;
- 10) да је код воза извршена потребна манипулација у погледу путника и ствари, узимања и остављања кола и др.;
- 11) да су пре отпреме воза са нарочитом пошиљком предузете све мере прописане условима за превоз нарочите пошиљке;
- 12) да је извршен царинско-гранични преглед код воза.

На ТК-пругама у граничним станицама, станицама са месним радом и са привременим месним радом наређење за полазак возу даје отправник возова.

У ТК-станицама поседнутим овлашћеним станичним радником, овлашћени станични радник даје наређење за полазак возу.

Машиновођа одлучује о поласку воза у:

- 1) непоседнутим ТК-станицама;
- 2) у станицама за време прекида службе;
- 3) у службеним местима где нема отправника возова.

Машиновођа одлучује о поласку воза када се увери да одговарајући излазни сигнал показује сигнални знак за дозвољену вожњу и да је код воза извршена потребна манипулација (улазак и излазак путника, утовар и

истовар ствари и поште, маневра итд.) и када је код возова за превоз путника возопратно особље дало сигнални знак „Спремно за полазак”.

Директно и индиректно наређење за полазак воза

Члан 219.

Наређење за полазак воза даје отправник возова односно овлашћени станични радник:

1) директно:

- (1) сигналним лопарићем дању, сигналном светиљком ноћу;
- (2) светлосним сигналом (круг зелених сијалица);
- (3) усмено;
- (4) телефоном;
- (5) радио везом;
- (6) интерфонским или разгласним уређајем;

2) индиректно:

- (1) општим налогом;
- (2) телефоном путем посебног телеграфско-телефонског дневника који служи само за ту сврху.

Пословним редом станице прописује се који се начин наређења за полазак воза примењује у одређеном службеном месту.

Директно наређење за полазак воза

Члан 220.

Директно наређење за полазак воза даје отправник возова односно овлашћени станични радник редовно дању сигналним лопарићем, а ноћу сигналном светиљком, односно дању и ноћу светлосним сигналом, а изузетно и усмено.

У станицама које су опремљене светлосним сигнаlima за полазак воза (круг зелених сијалица), пословним редом станице прописује се који возови се отпрамају овим светлосним сигнаlima.

Ако отправник возова односно овлашћени станични радник примети да на дати сигнални знак „Полазак” машиновођа не покреће воз, полази према локомотиви дајући и даље овај сигнални знак, а осим тога и усмено издати наређење за полазак машиновођи речју: „Полазак” .

Директно наређење за полазак воза телефоном даје отправник возова код теретних возова особљу вучног возила. Директно наређење за полазак воза телефоном примењује се у станицама у којима су код излазних сигнала уграђени телефони. За упозорење особљу вучног возила да следи наређење

за полазак путем телефона користе се одговарајући разгласни уређаји. Наређења за полазак воза уписују се у ручни бележник машиновође.

Директна отпрема возова телефоном врши се само када се због дужине воза и месних прилика станице воз не отпрема директно на други од прописаних начина. Пословним редом станице одређују се возови код којих се врши директна отпрема путем телефона, о чему се упознају и превозници.

Теретним возовима се даје наређење за полазак радио-диспечерском везом у локалном раду речима:

„Воз број ..... са колосека .... полазак” .

Машиновођа потврђује пријем наређења.

Ако је станица на излазном скретничком подручју опремљена излазним сигнаlima отправник возова даје директно наређење за полазак путем интерфонских или разгласних уређаја само теретним возовима речима:

„Воз број ..... са колосека .... полазак” .

Наређење из става 8. овог члана понавља се два пута, а претходно се даје, такође два пута, упозорење за припрему:

„Воз број ..... припреми се за полазак” .

Индијектно наређење за полазак воза

Члан 221.

Индијектно наређење за полазак воза отправник возова односно овлашћени станични радник даје општим налогом или телефоном само теретним возовима, када не постоје могућности за директну отпрему, и то:

1) редовно, у оним станицама у којима нарочите прилике то захтевају (удаљеност пријемно-отпремне групе колосека, места заустављања возова итд.);

2) изузетно, у свим станицама када предстоји једновремена отпрема два воза, тада се само један од ових возова отпрема индијектно.

У општи налог уписује се, односно садржај фонограма у случају из става 1. овог члана гласи:

„Воз број ... са колосека број ..... има поћи у ..... сат ..... мин.”.

Наређење за пролазак воза

Члан 222.

Наређење за пролазак воза који по реду вожње не стаје у станици, отправник возова односно овлашћени станични радник даје на тај начин што заузима такво место на станичном простору да га особље вучног возила види уз давање сигналног знака „Пролазак” .

Наређење за изузетан пролазак воза који по реду вожње или по наређењу стаје у станици, односно по реду вожње или по наређењу стаје само из саобраћајних разлога, као и за воз који по наређењу не стаје у станици, отправник возова односно овлашћени станични радник даје сигналним знаком „Изузетан пролазак” , који непрекидно понавља у једнаким размацама од наилаaska воза на прву улазну скретницу до проласка чела воза поред њега. По уочавању сигналног знака „Изузетан пролазак” машиновођа наставља вожњу редовном брзином.

Код возова са потискивалицом, након уочавања сигналног знака „Изузетан пролазак” , машиновођа на челу воза даје сигнални знак „Попусти кочице” који машиновођа потискивалице понавља у знак да је разумео наређење и продужава вожњу.

У станицама у којима нема излазних сигнала излазни скретничар возу који станицу пролази или изузетно пролази без задржавања даје сигнални знак „Напред” од момента запажања чела воза, па док чело воза не прође поред њега. Сигнални знак „Напред” скретничар даје са места одређеног за дочекивање излазећег воза, а даје га само ако је претходно добио наређење од отправника возова за пролазак односно изузетни пролазак воза.

Одредбе става 4. овог члана важе за пруге на којима се возно особље не обавештава о променама укрштавања.

Отпрема воза пре времена

Члан 223.

Воз се не отпрема из станице пре него што је по реду вожње одређено, изузев случаја када је дозвољена отпрема воза пре времена.

Возу за превоз путника не даје се полазак односно воз не полази из службеног места пре прописаног времена поласка по реду вожње иако излазни односно гранични колосечни сигнал показује да је даља вожња дозвољена, осим ако је задржавање из саобраћајних разлога.

Возови чији ред вожње није објављен корисницима отпремају се пре времена.

Војни возови се отпремају пре времена само уз претходно одобрење надлежне војне делегације односно команданта транспорта.

У случајевима из ст. 2–4. овог члана не сматра се да возови саобраћају пре времена у смислу регулисања саобраћаја.

О отпреми воза пре времена обавештава се станично и пружно особље. Обавештавање врши станица која отпрема воз пре времена.

Отпрема воза пре времена није допуштена у следећим случајевима:

1) ако за отпрему воза пре времена није добијено допуштење наредне станице;

- 2) ако је у питању воз који по реду вожње долази у службено место са прекидом службе у време када је поседнуто, а у том месту узима или оставља кола, па би због отпреме пре времена приспео у ово службено место у време када прекид службе још траје;
- 3) ако се тиме омета саобраћај осталих возова;
- 4) ако споразумевање између станица није могуће;
- 5) ако руководилац радова на прузи није могао бити обавештен, а на прузи је видик спречен (магла, вејавица);
- 6) ако се на прузи изводе радови који су претходно одобрени, па би вожња воза пре времена ометала радове или би радови угрожавали безбедност воза.

Ако чувари прелаза нису обавештени о отпреми воза пре времена, отправник возова о томе обавештава особље вучног возила општим налогом.

Скретничар зауставља воз који пре времена полази из станице ако о томе претходно није обавештен.

У станици се на видном месту код поставнице или телефона истиче таблица са натписом „НЕ ПРЕ ВРЕМЕНА“ ако из неког разлога за извесно време није допуштено отправљање возова пре времена.

Наређење за одлазак воза пре времена на ТК-пругама, ТК-диспечер даје постављањем излазног сигнала да показује сигнални знак за дозвољену вожњу.

Одлазак и пролазак воза

Члан 224.

Отправник возова односно овлашћени станични радник и други радници осматрају воз при одласку и проласку да би на њему приметили евентуалне недостатке све док последње возило не прође поред њих.

Отправник возова односно овлашћени станични радник пре давања извештаја о отпреми воза (авиза) проверава да ли је цео воз у реду напустио станицу лично, путем скретничара или показивача сигнално-сигурносних уређаја.

XV. КРЕТАЊЕ ВОЗОВА НА ПРУЗИ

1. Вожња возова

Опште одредбе о вожњи воза

Члан 225.

Особље вучног возила на челу воза осматра сигналне знаке главних сигнала и њихових предсигнала, сигналне знаке осталих сигнала и сигналних ознака као и сигналне знаке станичног и пружног особља.

Машиновођа вучног возила на челу воза даје потребне сигналне знаке, одржава прописану брзину и благовремено кочи воз када је то потребно.

За време вожње, за време евентуалног бављења на отвореној прузи и у непосредним службеним местима машиновођа издаје потребна наређења.

Код гураних возова послове из става 1. овог члана врши возопратицац који се налази на челу воза. Он преноси, а по потреби и сам даје сигналне знаке особљу вучног возила и рукује славином главног вода у циљу заустављања воза када је то потребно.

Када возно особље уочи неки недостатак на било ком пружном постројењу или возилима или товару пре поласка воза или у току вожње (лом осовине, пожар, поремећен товар итд.) што може угрозити вожњу воза, о томе обавештава отправника возова, овлашћеног станичног радника односно ТК-диспечера односно зауставља воз и предузима мере које отклањају или ублажавају последице, а по потреби тражи и помоћ.

Особље вучног возила воза који саобраћа пре времена обраћа посебну пажњу на раднике који изводе радове на прузи и на благовремено запажање постављених преносних пружних опоменница којима су ови заштићени.

Воз се за време стајања на отвореној прузи обезбеђује од самопокретања.

Излазак воза из станице

Члан 226.

При изласку из станице особље вучног возила на челу воза осматра да ли је излазни колосек слободан и да ли излазни сигнал показује сигнални знак за дозвољену вожњу. При изласку из станице на двоколосечној прузи, осим на пругама са обостраним саобраћајем, односно из одвојне станице, особље вучног возила на челу воза осматра да ли воз излази на одговарајући колосек двоколосечне пруге односно на пругу на коју се отпрема.

Особље вучног возила воза који се отпрема из станице поред сигнала који показује сигнални знак за забрањену вожњу, воза који се отпрема по неправилном колосеку двоколосечне пруге са колосека без излазног сигнала или воза који се на пругама са уређајима АПБ, МЗ и ТК отпрема са колосека без излазног сигнала, не креће односно не пролази станицу без наређења добијеног општим налогом односно фонограмом путем РДВ или телефона.

При изласку воза из станице возопратно особље и помоћник машиновође стално, а машиновођа повремено осматра да ли се из станице дају возу сигнални знаци и предузимају потребне мере.

Улазак воза у станицу

Члан 227.

Особље вучног возила на челу воза при уласку воза у станицу осматра колосек у путу вожње и, уколико се укаже потреба, предузима све мере да возу смањи брзину односно да заустави воз.

Ако се из сигналног знака улазног сигнала или положаја скретница види да је улаз у скретање, а то редом вожње није прописано, односно возно особље о томе није обавештено, машиновођа благовремено зауставља воз. У станицу воз улази тек по позиву станичног радника сигналним знацима ручних сигнала или усменим обавештењем.

Одредба става 2. овог члана не важи за станице које имају такве предсигнале којима се предсигналишу сигнални знаци улазног сигнала за вожњу ограниченом брзином као и за станице чије скретнице нису у зависности са улазним сигналимa (исте брзине за скретање и правац).

Воз се зауставља на месту прописаном чланом 212. овог правилника.

За време уласка односно проласка воза кроз станицу особље вучног возила осматра да ли се из станице дају возу сигнални знаци и предузима потребне мере.

*Поступак код главног сигнала који показује сигнални знак за забрањену
ВОЖЊУ*

Члан 228.

Када главни сигнал показује сигнални знак за забрањену вожњу испред њега се стаје.

Даља вожња од улазног сигнала или заштитног сигнала који показује сигнални знак за забрањену вожњу дозвољава се када је пут вожње који се штити тим сигналом обезбеђен на један од следећих начина:

- 1) давањем сигналног знака „Опрезан улазак у станицу са 10 km/h” ;
- 2) фонограмом датим машиновођи путем РДВ;
- 3) фонограмом датим машиновођи путем телефона код односног сигнала;
- 4) давањем сигналног знака „Напред” у висини односног сигнала од стране изасланог радника у случају да је особље вучног возила обавештено о давању тог сигналног знака; када особље вучног возила није обавештено о давању сигналног знака „Напред” изаслани станични радник прво усмено о томе обавештава возно особље а потом даје сигнални знак „Напред” , а по потреби спроводи воз у станицу.

Даља вожња од просторног сигнала који показује сигнални знак за забрањену вожњу дозвољава се када је наредни просторни одсек слободан, на један од следећих начина:

- 1) фонограмом датим машиновођи путем РДВ;
- 2) фонограмом датим машиновођи путем телефона код односног сигнала;

3) општим налогом који испоставља отправник возова или овлашћени станични радник на основу наређења ТК-диспечера у позадној станици.

Ако је воз стао пред просторним сигналом одјавнице који показује сигнални знак за забрањену вожњу, машиновођа одмах даје сигнални знак „Пази” и у времену од три минута понавља га више пута. Одјавничар обавештава машиновођу о сваком задржавању дужем од три минута. Уколико машиновођа не добије обавештење у времену од три минута, а одјавница је удаљена од просторног сигнала, воз опрезно продужава вожњу брзином до 10 km/h, до службеног места одјавнице где се интересује о узроку заустављања.

Код одјавнице машиновођа зауставља воз ако одјавничар не дочека воз иако просторни сигнал показује сигнални знак за дозвољену вожњу, изузев за време прекида службе. У погледу даље вожње машиновођа тражи телефоном дозволу од наредне станице.

Даља вожња од излазног сигнала који показује сигнални знак за забрањену вожњу дозвољава се када је пут вожње, који се штити тим сигналом обезбеђен и када је наредни просторни одсек слободан, на један од следећих начина:

- 1) општим налогом који испоставља отправник возова а у ТК-станицама које су поседнуте овлашћеним станичним радником, овлашћени станични радник на основу наређења ТК-диспечера;
- 2) фонограмом датим машиновођи путем РДВ;
- 3) фонограмом датим машиновођи путем телефона на скретничком подручју;
- 4) давањем сигналног знака „Напред” у висини односног сигнала од стране станичног радника када је особље вучног возила обавештено о давању тог сигналног знака.

Када се дозвољава даља вожња од главног сигнала који показује сигнални знак за забрањену вожњу, претходно се обезбеђује саобраћај на путном прелазу а ако то није могуће, особље вучног возила се обавештава да је саобраћај на путном прелазу необезбеђен.

Када воз стане испред главног сигнала који показује сигнални знак за забрањену вожњу, машиновођа након три минута путем телефона код односног сигнала тражи обавештење од отправника возова наредне станице односно од ТК-диспечера. Ако је вучно возило снабдевено РДВ уређајем, обавештење се тражи пре него што се воз заустави.

Ако је у питању улазни сигнал а дозвола за даљу вожњу није добијена ни на један од начина прописаних ставом 2. овог члана, шаље се један возопратилац односно помоћник машиновође да се код станичног особља обавести о узроку заустављања и даљем поступку. Ако пре повратка изасланог радника воза улазни сигнал покаже сигнални знак за дозвољену

вожњу, воз ће ући у станицу и без овог радника не наставља даљу вожњу из станице.

Одредбе става 9. овог члана не односе се на возове са поседом МВ – без.

У случају настанка сметњи или квара на средствима за споразумевање, за даље поступке од главних сигнала који показују сигнални знак за забрањену вожњу важе одредбе члана 305. овог правилника.

2. Бављење воза у станицама

Послови које треба обавити у станици

Члан 229.

Отправник возова, овлашћени станични радник односно ТК-диспечер обавештава возопратно особље о потребним пословима код воза које треба обавити у станици.

Воз се за време стајања у службеном месту обезбеђује од самопокретања.

Случај када воз стане тако да чело воза прође главни сигнал

Члан 230.

У службеним местима опремљеним релејним или електронским осигурањем у случајевима да воз стане тако да је чело воза прошло улазни, излазни или заштитни сигнал који је показивао сигнални знак за дозвољену вожњу а није заузет одговарајући пут вожње иза сигнала, отправник возова а на ТК-пругама ТК-диспечер не предузима никакве радње око разрешења или промене пута вожње док се не јави машиновођа.

У случају из става 1. овог члана машиновођа не покреће воз без претходног јављања отправнику возова односно ТК-диспечеру.

Прорачун кочености воза

Члан 231.

Ако се због квара кочница смањује брзина воза према расположивој стварној кочној маси, возно особље о томе обавештава отправника возова, овлашћеног станичног радника односно ТК-диспечера.

Ако је у питању кочница завршних кола тада се оваква кола замењују другим колима из састава воза.

Прорачун кочености воза, у случајевима из става 1. овог члана, врши:

- 1) пописни возовођа – у станицама где постоји;
- 2) возовођа – код возова који имају возовођу;
- 3) машиновођа – ако нема ни возовође ни пописног возовође.

О смањењу брзине воза у случају из става 1. овог члана отправник возова, овлашћени станични радник односно ТК-диспечер обавештавају све станице

до наредне распоредне станице у којима воз има задржавање по реду вожње.

Удаљавање са радног места

Члан 232.

Возно особље се не удаљава са својих радних места на возу због потреба које нису у вези са радом воза без одобрења отправника возова, овлашћеног станичног радника, а у непосреднутим ТК-станицама без одобрења ТК-диспечера.

Машиновођа и помоћник машиновође се не удаљавају истовремено од вучног возила.

Код возова само са машиновођом на вучном возилу, машиновођа се удаљава са вучног возила само због потребе код воза уз претходно предузимање следећих мера:

- 1) да искључи команде којима се управља вучним возилом и да обезбеди да не дође до самоукључивања команди којима се преноси погон на погонске осовине;
- 2) да ваздушном кочницом закочи воз и обезбеди његово трајно закочење;
- 3) да притврдном кочницом закочи вучно возило;
- 4) да ноћу осветли управљачницу а чеоне сигнале на возилу остави укључене;
- 5) да по потреби закључа односно забрави сва врата за улаз у вучно возило и кључеве понесе са собом;
- 6) да остави вучно возило да ради на празном ходу ако је то потребно ради обезбеђења рада помоћних уређаја на возилу (компресор, вентилатори за хлађење, уређаји за грејање воза) ако су уређаји способни за рад без сталног надзора;
- 7) да предузме и друге потребне мере обезбеђења вучног возила и воза.

Смена особља

Члан 233.

У крајњој станици воза и у станици у којој се врши смена особља, возопратно особље напушта воз тек када је воз уредно и доказно предало одређеном особљу у станици или возопратном особљу које преузима воз.

Возопратилац који предаје воз у успутној станици усмено обавештава возопратно особље које преузима воз о свим наређењима која су писмено саопштена возном особљу у претходним станицама а односе се на путовање воза на наредним одсецима пруге.

Машиновођа у станицама смене особља вучног возила писана обавештења која се односе на даљу вожњу воза предаје на начин прописан чланом 94. овог правилника.

3.Изузетно заустављање воза на отвореној прузи

Изузетно заустављање због сметње на возу

Члан 234.

Возно особље зауставља воз на отвореној прузи чим примети на возу било шта што може угрозити даљу вожњу њиховог или другог воза.

Ако је примећена сметња код воза, возно особље ће одмах по заустављању воз обезбедити од самопокретања а затим покушати да сметњу отклони. Обезбеђење воза од самопокретања извршава сам машиновођа или по потреби, сигналним знаком или усмено, наређује возопратном особљу да обезбеди воз од самопокретања. Уколико машиновођа предвиђа да ће се воз задржати више од 15 минута, телефоном или путем РДВ обавештава обе суседне станице а на ТК-прузи ТК-диспечера, и по потреби тражи помоћ.

Код возова само са машиновођом на вучном возилу, машиновођа се удаљава са вучног возила пошто је предузео мере прописане чланом 232. став 3. овог правилника.

Ако се једна од суседних станица није могла обавестити, друга суседна станица обавештава о заустављању воза као и о свим наређењима издатим возном особљу.

Помоћ се тражи телефоном, путем РДВ, заустављањем воза који саобраћа по другом колосеку двоколосечне или паралелне пруге, односно слањем радника возног или пружног особља до најближег телефона или службеног места.

При тражењу помоћи наводи се разлог, километарски положај чела и краја воза као и додатна средства која су потребна за указивање помоћи.

Ако се помоћ тражи путем изасланог радника, податке из става 6. овог члана машиновођа уписује у ручни бележник који даје изасланом раднику. Примљена наређења телефоном изаслани радник уписује у ручни бележник и образац враћа машиновођи. Ако изаслани радник иде до поседнуте станице, наређење за даљи поступак издаје отправник возова или овлашћени станични радник општим налогом који изаслани радник носи машиновођи.

Код возова са поседом МВ-без, ако се помоћ из било ког разлога није могла тражити, машиновођа остаје на возу и чека помоћ.

Изузетно заустављање због угроженог места на прузи

Члан 235.

Ако возно особље примети угрожено место на прузи (оштећење горњег строја, оштећење контактне мреже, одрон, лавина, поплава и сл.) машиновођа пружном особљу, ако га има, наређује заштићивање угроженог места.

Возно особље одмах обавештава о угроженом месту обе суседне станице, а на ТК-прузи ТК-диспечера, са најближег пружног телефона или путем РДВ.

По примљеном обавештењу отправник возова односно ТК-диспечер ће, у зависности од саобраћајне ситуације, наредити возном особљу заштићивање угроженог места или наставак вожње ако је то могуће.

Ако се станице односно ТК-диспечер нису могли обавестити о угроженом месту на прузи, воз наставља вожњу ако је то могуће, само до прве улазне скретнице наредне станице иако је улаз у станицу слободан. Машиновођа обавештава о угроженом месту на прузи отправника возова односно овлашћеног станичног радника лично или путем улазног скретничара у станицама које имају скретничко особље. Ако је у питању непосреднута ТК-станција воз у ту станицу не улази.

Возно особље заштићује угрожено место на двоколосечној прузи давањем ручног сигналног знака „Стој” а као допунски начин заштићивања угроженог места употребљава се сигнални знак „Опасност кочи” , паљење и гашење чеоних сигнала, рефлекторског светла вучног возила и слично.

Изузетно заустављање због раскинућа воза

Члан 236.

Када настане раскинуће воза особље вучног возила обавештава оба суседна поседнута службена места а на ТК-пругама и ТК-диспечера. Прво се обавештава оно службено место према којем је пруга у паду.

Деатаљнији поступак при раскинућу воза прописан је чланом 313. овог правилника.

Изузетно заустављање због искључења напона

Члан 237.

Машиновођа електровучног возила, који није обавештен о разлогу искључења напона у контактної мрежи, ће у случају нестанка напона одмах започети кочење воза осматрајући волтметар у возилу.

Ако се напон у времену од десет секунди после искључења укључи и остане укључен, машиновођа прекида кочење воза и наставља вожњу.

Уколико се напон укључи и поново искључи, вожња се наставља тако што ће машиновођа у зависности од карактеристика пруге и видљивости и могућности кочења оценити докле ће се кретати по инерцији и у близини којег пружног телефона ће зауставити воз како би ступио у везу са отправником возова односно ТК-диспечером.

Ако се напон после интервала од десет секунди ни за тренутак поново није укључио машиновођа ће настојати да брзим кочењем што пре заустави воз водећи рачуна да избегне заустављање воза у тунелу или на мосту. После заустављања воза машиновођа спушта дотле подигнути пантограф, врши међусобно електрично раздвајање оба пантографа и подиже други пантограф и тражи обавештење о разлогу искључења напона у контактної мрежи од отправника возова односно ТК-диспечера телефоном или путем РДВ.

4. Настављање вожње и повлачење воза са отворене пруге

Покретање воза после заустављања на отвореној прузи

Члан 238.

Према стању на прузи или код воза машиновођа одлучује о настављању даље вожње са целим возом или у деловима до наредне станице или о повлачењу воза у позадњу станицу.

Када воз наставља вожњу или се повлачи у позадњу станицу машиновођа о томе обавештава обе суседне станице или одјавнице, а на ТК-пругама ТК-диспечера.

Настављање вожње до наредне станице

Члан 239.

Предњи део воза наставља вожњу само ако задњи део остане осигуран од самопокретања и по могућности под надзором возног особља, пружног или другог железничког радника.

Ако воз наставља вожњу до наредне станице у деловима, а станица односно ТК-диспечер се о томе нису могли обавестити, воз се зауставља испред улазне скретнице иако је улаз у станицу слободан. Машиновођа обавештава о заосталом делу воза отправника возова односно овлашћеног станичног радника лично или путем улазног скретничара. Ако је у питању непосреднута ТК-станица воз у њу не улази док о заосталом делу воза не обавести ТК-диспечера.

Отправник возова даје одјаву тек по доласку последњег дела воза.

Када воз наставља вожњу у деловима или наставља само вучно возило, особље вучног возила о заосталом делу воза као и превлачењу воза у деловима обавештава сва службена места на односном међустаничном одсеку ако их има.

На возу који се дели, завршни сигнал остаје на делу воза који остаје на прузи.

Воз наставља вожњу до наредне станице и у случају да је споразумевање немогуће.

Ако воз не приспе у наредну станицу у времену од 30 минута од времена вероватног доласка, а помоћ није тражена, помоћно вучно возило се не упућује у сусрет возу. Станица шаље станичног радника или неко друго подесно лице у сусрет возу који се код машиновође информиса о насталој сметњи. Машиновођа у ручном бележнику уписује узрок сметње као и одобрење да се помоћна локомотива може отпремити у сусрет возу, што је уједно и потврда да машиновођа неће покренути воз. Изаслани радник носи отправнику возова ручни бележник на основу којег отправник возова односно овлашћени станични радник предузима потребне мере и о тим мерама општим налогом, путем изасланог радника, обавештава машиновођу. Ако се приближно може одредити место где је воз стао, па се утврди да је воз ближи позадној станици, станице се споразумевају да радника пошаље позадна станица.

Повлачење воза у позадњу станицу

Члан 240.

Повлачење воза са отворене пруге у позадњу станицу је дозвољено само ако је од позадне станице односно ТК-диспечера добијена дозвола за повлачење и ако су поседнута прва кола на челу гураног воза.

Воз који је тражио помоћ натавља вожњу пре доласка помоћног вучног возила само уз претходно одобрење наредне станице, а на ТК-прузи уз одобрење ТК-диспечера.

5. Запрезање и потискивање возова

Опште одредбе о запрезању и потискивању возова

Члан 241.

На пругама са већим успоном допуштено је запрезање или/и потискивање возова.

Потискивање је са закваченом или незакваченом потискивалицом. На пругама са уређајима АПБ, МЗ и ТК потискивалица је заквачена.

Потребно је да машиновођа потискивалице познаје прилике на прузи и не одређује се за вожњу на прузи коју не познаје.

Састав возова који се потискују

Члан 242.

У воз који се потискује не уврштавају се возила која су спојена крутим квачилом, кола код којих је спајање извршено товаром или више кола натоварених савитљивим предметима ако није обезбеђено уредно квачење влачно-одбојном опремом.

Возови који у свом саставу имају лака кола не потискују се.

Споразумевање при запрезању или/и потискивању

Члан 243.

Споразумавање између машиновођа при запрезању или/и потискивању воза врши се радио везом, а ако то није могуће онда сигналним знацима особља вучног возила.

Место од кога се потискивалица редовно враћа са отворене пруге после потискивања опрема се телефоном ради обавештавања о њеном кретању.

Повратак потискивалице са отворене пруге

Члан 244.

Улаз потискивалици која се враћа у станицу даје се сигналним знацима улазног сигнала, ручним сигналним знацима или одобрењем путем средстава за споразумевање.

Особље потискивалице која се враћа са отворене пруге обавештава се да у повратку просторни сигнали на одјавницама показују сигналне знаке за забрањену вожњу, да је даља вожња од истих дозвољена и који су путни прелази необезбеђени.

6. Саобраћај маневарских вучних возила

Опште одредбе о саобраћају маневарских вучних возила

Члан 245.

Само маневарско вучно возило са машиновођом за маневру саобраћа између службених места унутар истог чвора, као и између два суседна службена места ради обављања маневарског рада, намирења, оправке мањих кварова и потискивања возова.

Услови за саобраћај вучних возила из става 1. овог члана су:

- 1) вучно возило саобраћа искључиво у станичном просторном размаку;
- 2) вучно возило опрема се сигналим знаком „Крај воза“;
- 3) особље вучног возила упознаје се на доказан начин са месним приликама;
- 4) особље вучног возила се општим налогом обавештава о брзинама вожње, возним временима и осталим мерама безбедности.

Ако се вучним возилом којим управља машиновођа за маневру врши потискивање, вучно возило је заквачено.

Ако се на маневарском вучном возилу налази само машиновођа, машиновођа се удаљава са вучног возила пошто је предузео мере прописане чланом 232. став 3. овог правилника.

7. Помоћне вожње

Опште одредбе о помоћним вожњама

Члан 246.

Помоћне вожње су вожње помоћног воза или помоћног вучног возила у циљу пружања помоћи на неком месту на прузи.

Помоћни воз/вучно возило уводи се по траси подесног воза, зависно од важности упућивања помоћног воза/вучног возила. Уколико нема подесне трасе, помоћном возу/вучном возилу се општим налогом одређују елементи реда вожње од станице до станице, односно од станице до места указивања помоћи.

Ако није предвиђено задржавање помоћног воза/вучног возила у успутним станицама, особље вучног возила треба увек да очекује изузетно заустављање ради пријема допунских обавештења.

Помоћни воз/вучно возило стаје у станици пре угроженог места или међустаничног растојања где је воз који је тражио помоћ, ради пријема општег налога о километарском положају угроженог места односно километарског положаја чела или краја воза који је тражио помоћ као и осталим мерама безбедности (максимална брзина, који су путни прелази необезбеђени, где треба возити опрезно, који сигнали изузетно не важе, услови повратка или наставка вожње и сл.).

Обавештавање особља вучног возила

Члан 247.

Ако се на делу пруге где се упућује помоћни воз/вучно возило налазе просторни сигнали, особље вучног возила које се отпрема у смеру приволе општим налогом се обавештава од којег просторног сигнала који показује сигнали знак за забрањену вожњу вози опрезно.

Ако се помоћни воз/вучно возило отпрема у смеру супротном од приволе, особље вучног возила се обавештава и о томе који просторни сигнали показују сигналне знаке за забрањену вожњу и за воз изузетно не важе, од ког сигнала се вози опрезно и који су путни прелази необезбеђени.

На пругама које нису опремљене уређајем АПБ, без обзира из ког смера долази помоћ, у општем налогу се уписује:

„Од km ..... до km..... у коме се налази чело (крај) воза возити опрезно, до 30 km/h” .

Најмање растојање на којем помоћни воз/вучно возило вози опрезно, није мање од дужине зауставног пута за ту пругу.

На начин прописан ст. 1–4. овог члана поступа се и при повратку вучног возила на пругу по заостали део воза.

Машиновођа подешава брзину према прегледности пруге како би се помоћни воз/вучно возило безбедно приближио угроженом месту, односно возу који је тражио помоћ.

Споразумевање у вези са кретањем помоћног воза/вучног возила

Члан 248.

О кретању вучног возила до воза који је тражио помоћ, повлачењу воза у позадњу станицу и евентуалној вожњи у деловима, обавезно је доказно споразумевање и обавештавање између суседних станица, одјавница, путних прелаза и угроженог места.

Уколико на отвореној прузи код угроженог места не постоји телефон, обавештавање се врши прикључним телефоном. Ако кабловски водови нису снабдени прикључцима, споразумевање се врши радио везом.

Када се помоћно вучно возило упућује само ради довлачења воза, споразумевање се врши са најближег телефонског места на отвореној прузи, а пруга се сматра заузетом.

Пратња помоћног воза/вучног возила

Члан 249.

Помоћни воз који се упућује на интервенцију прати возовођа и најмање један маневриста, а може се одредити да помоћни воз прати и други пратилац.

Када се возу са поседом МВ-без шаље помоћно вучно возило само са машиновођом, станица која отпрема такво вучно возило шаље и неког од станичног особља, ако га има, који је прати до воза који је тражио помоћ и обавља потребна квачења

8. Саобраћај снежних гртала

Опште одредбе о саобраћају снежних гртала

Члан 250.

Снежна гртала уводе се када се процени да постоји опасност од завејања или је пруга већ завејана.

Начин саобраћаја снежног гртала, с обзиром на број употребљених вучних возила и брзину кретања, одређује се упутством за свако снежно гртало посебно.

Снежно гртало које иде пред возом, у границама своје допуштене брзине одржава по могућности ред вожње воза који га следи. У противном, воз који креће за снежним грталом не вози брзином већом од брзине снежног гртала, о чему се особље вучног возила воза који следи снежно гртало обавештава општим налогом.

Воз следи снежно гртало редовно у просторном размаку прописаном за дотичну пругу. У посебним временским условима, када су завејавања већа, одређује се слеђење воза иза снежног гртала у временском размаку од најмање 15 минута.

Снежно гртало стаје у свакој станици, а такође и воз који га следи па и онда када у реду вожње односног воза то није предвиђено.

За време вожње снежног гртала машиновођа чешће даје сигнални знак „Пази” , нарочито када је видик у даљину спречен.

Ако на двоколосечној прузи или паралелним пругама на једном колосеку односно прузи саобраћа снежно гртало, у исто време се између два службена места која регулишу саобраћај возова, не отпрема воз по другом колосеку односно по другој прузи.

При саобраћају и раду снежног гртала на електрифицираним пругама, уколико је то потребно, искључује се напон ради заштите контактне мреже.

9. Споразумевање особља вучног возила са суседним станицама односно са ТК-диспечером

Обавештавање о заустављању воза на прузи

Члан 251.

Особље вучног возила воза који је стао пред главним сигналом, код путног прелаза или на отвореној прузи, споразумева се са суседним станицама, а на ТК-пругама са ТК-диспечером, путем РДВ или телефона који је најближи месту заустављања воза.

Веза између машиновође и отправника возова суседне станице успоставља се и путем РДВ посредством диспечера који поуздано утврђује идентитет тражене станице а затим прослеђује везу до воза.

Након успостављања везе машиновођа даје следеће податке: број воза, место заустављања (број сигнала, путног прелаза, километарски положај пруге и сл.), узрок заустављања, име и презиме.

Отправник возова након примљеног обавештења изговара пун назив станице, име и презиме а затим издаје наређење.

Обавештавање о сметњи код воза

Члан 252.

Обавештење о свакој насталој сметњи код воза на отвореној прузи машиновођа даје отправнику возова наредне станице у присуству отправника возова позадне станице. Ако се воз повлачи у станицу, обавештење се даје отправнику возова позадне станице у присуству отправника возова наредне станице.

Отправник возова коме је дато обавештење претходно се споразумева са отправником возова суседне станице о потребним мерама а потом, у његовом присуству, издаје наређење.

Ако се обавештење или наређење даје путем РДВ, отправник возова суседне станице не присуствује, али се претходно постиже споразум у смислу става 2. овог члана.

Обавештење о свакој насталој сметњи код воза на отвореној ТК-прузи машиновођа даје ТК-диспечеру.

Пријем наређења

Члан 253.

Свако наређење примљено од суседне станице, односно ТК-диспечера машиновођа понавља ради провере да ли је правилно примљено, па тек онда по њему поступа.

Отправник возова суседне станице која присуствује давању наређења уписује цео текст наређења, а када га машиновођа понови, потврђује речју „тачно” , називом станице, бројем под којим је наређење заведено и својим презименом.

Ако је наређење дато путем РДВ, машиновођа понавља цели текст издатог наређења, а отправник возова односно ТК-диспечер који је наређење издао потврдиће тачност пријема на начин прописан у ставу 2. овог члана.

Када је регистрофон у ТК-центру исправан споразумевање се врши без сведока. У случају да је регистрофон неисправан наређење возном особљу издаје се у присуству сведока на једном од водова на којем се обезбеђује присуство сведока.

Машиновођа уписује дата обавештења и примљена наређења у ручни бележник.

У случају заустављања воза између последње ТК-станице и граничне ТК-станице ТК-станице са месним радом и ТК-станице са привременим месним радом, обавештења и наређења за даљу вожњу до улазних сигнала тих ТК-станица даје ТК-диспечер а од улазног сигнала граничне ТК-станице, ТК-станице са месним радом и ТК-станице са привременим месним радом, отправник возова.

За возове који саобраћају у супротном смеру обавештења и наређења за даљу вожњу даје ТК-диспечер.

XVI. КРЕТАЊЕ ПРУЖНИХ ВОЗИЛА

1. Опште одредбе о пружним возилима

Појам и подела пружних возила

Члан 254.

Пружна возила су возила специјалне конструкције која служе за потребе надзора и одржавања пруге, контактне мреже, сигнално-сигурносних и телекомуникационих уређаја.

У пружна возила спадају:

- 1) моторна радничка колица;
- 2) моторне дрезине;
- 3) возила за механизовано одржавање колосека;
- 4) возила са опремом за одржавање и испитивање контактне мреже и тунела (са или без сопственог погона);
- 5) разне врсте приколица;
- 6) пружне лестве за одржавање контактне мреже.

Моторна пружна возила су пружна возила која су снабдевена мотором и самостално се крећу и вуку друга возила.

Употреба пружних возила

Члан 255.

Пружна возила се употребљавају само у службене сврхе и њима се превозе само лица која обављају службени задатак и материјал потребан за извођење радова на прузи.

Моторна пружна возила се у случају потребе употребљавају за превоз санитетских органа, органа МУП и ватрогасних екипа.

Вожња пружних возила ноћу као и дању када је видик спречен (магла, вејавица и сл.) дозвољена је само у хитним случајевима.

Вожњом пружног возила не омета саобраћај возова.

2. Техничка опремљеност пружних возила

Опрема пружних возила

Члан 256.

Свако пружно возило, само или са прикључним возилима (приколицама, колима), има уређаје за кочење у току кретања и за обезбеђење од самопокретања за време стајања.

Моторно пружно возило опрема се и:

- 1) звучном сигналном направом за давање сигналних знакова, чији се звук разликује од звука друмских моторних возила;
- 2) прописаним чеоним и завршним сигнаlima;
- 3) кључем за коришћење пружних телефона;
- 4) једном ручном папучом;
- 5) резервном ваздушном полуспојком са припадајућим кључем;
- 6) куком за вучу, ако није снабдевено влачно-одбојном опремом;

- 7) прибором за прву помоћ;
- 8) апаратом за гашење пожара.

Вретенаста дизалица

Члан 257.

Сва моторна пружна возила која је потребно уклонити са колосека на отвореној прузи опремају се вретенастом дизалицом којом може сам возач да уклони возило са колосека у времену до два минута.

Код лаких пружних возила која могу два човека лако уклонити са колосека у времену од два минута, вретенаста дизалица није обавезна.

Ако је дизалица у квару или нема довољно људства за уклањање са колосека, онда таква возила саобраћају само од станице до станице.

Код пружних возила која се скидају са колосека а немају вретенасту дизалицу, поред вође пружног возила потребан је и довољан број лица за скидање пружног возила са колосека.

Пружна возила која се скидају са колосека, изузев приколице, носе ознаку колико је људи потребно за скидање са колосека.

Услови за саобраћај на АПБ, МЗ и ТК пругама

Члан 258.

На пругама опремљеним уређајима АПБ, МЗ и ТК, пружна возила испуњавају техничке услове за саобраћај на таквим пругама и као таква се означавају.

Пружна возила која не испуњавају техничке услове из става 1. овог члана, а саобраћају на колосецима опремљеним шинским струјним колима, опремају се шинским преспојем, који се поставља на колосек када возило стоји на њему.

Возач моторног пружног возила односно вођа пружног возила обавештава отправника возова, а на ТК-пругама овлашћеног станичног радника, којој групи пружно возило припада.

Отправник возова односно овлашћени станични радник се лично уверава да ли је возило снабдевено прописаним натписом или не. У непосредним ТК-станицама возач моторног пружног возила односно вођа пружног возила обавештава ТК-диспечера.

3. Поседање пружних возила

Вођа пружног возила

Члан 259.

Код моторних пружних возила којима управља возач моторног пружног возила, у свим случајевима је он вођа моторног пружног возила, без обзира да ли је оно уведено у саобраћај као воз или као пружно возило.

Код осталих пружних возила одређује се вођа пружног возила.

Вођа пружног возила одговоран је за безбедност кретања возила и лица која се истим превозе и стара се да се вожњом пружног возила не угрожава безбедност и редовитост саобраћаја возова.

Вођа сваког пружног возила снабдевен је прописаним сигналним средствима, књижицом или изводом из реда вожње и часовником.

Припрема за вожњу пружног возила

Члан 260.

Пре почетка вожње пружног возила вођа пружног возила се уверава о исправности и опремљености возила, да је товар правилно распоређен, да је квачење прописно извршено, да је кочница исправна, да су сва лица на пружном возилу и приколицама присутна и безбедно смештена и да је обезбеђена потребна кочна маса у случају када се пружним возилима превлаче приколице.

Вођа пружног возила не дозвољава постављање возила на колосек нити покретање пружног возила у станици или на прузи без претходног одобрења отправника возова а на ТК-пругама ТК-диспечера.

4. Увођење пружних возила у саобраћај

Увођење пружног возила у саобраћај као воз

Члан 261.

Када се пружно возило отпрема између две или више станица без задржавања на отвореној прузи, саобраћа као воз и за исто се испоставља путни лист за локомотиве, празне моторне гарнитуре, моторна пружна возила (као воз).

Моторне дрезине, возила за механизовано одржавање колосека, возила са опремом за одржавање и испитивање контактне мреже и тунела (на сопствени погон) који саобраћају између две станице, као и у случајевима када им се додају теретна, мерна или путничка кола, уводе се у саобраћај као воз по траси инфраструктуре.

Увођење пружног возила у саобраћај као пружно возило

Члан 262.

Када се пружно возило отпрема на међустанично растојање због потребе извођења радова без обзира да ли се по завршетку радова повлачи у позадње или наставља до наредног службеног места, или када се пружно возило уводи у саобраћај до одређеног места на отвореној прузи или са отворене пруге, уводи се у саобраћај као пружно возило и истом се испоставља пропусница.

Ручна и моторна радничка колица, ручна дрезина и троколица када саобраћају, увек се уводе у саобраћај као пружна возила.

5. Пропусница за вожњу пружних возила

Испостављање пропуснице

Члан 263.

За вожњу пружних возила до суседне станице или до одређеног места на отвореној прузи, отправник возова полазне станице, а на ТК-пругама овлашћени станични радник по наређењу ТК-диспечера, испоставља пропусницу у коју уписује презиме, име и занимање вође пружног возила, циљ вожње и потврду да вођа има часовник и да је време савњено.

Код истовременог кретања више пружних возила у смислу члана 276. овог правилника, у заглављу пропуснице првог односно последњег пружног возила наводи се да је то прво односно последње пружно возило.

За вожњу до суседне станице или до одређеног места на отвореној прузи отправник возова у пропусницу уписује и следеће податке: бројеве возова који саобраћају до прве станице (на двоколосечним пругама и оне који саобраћају по другом колосеку), закашњења возова, пре времена отпремљене возове, евентуални саобраћај других пружних возила, време до кога пружно возило стиже у наредну станицу или да се скине са колосека на отвореној прузи или да се врати у полазну станицу, време задржавања на отвореној прузи ради утовара или истовара и слично. На двоколосечним и паралелним пругама наводи се и колосек односно пруга којом возило саобраћа.

Вођа пружног возила се и усмено обавештава о уписаним подацима у пропусници.

Пријем и предаја пропуснице

Члан 264.

Пријем пропуснице вођа пружног возила потврђује потписом на делу који остаје у станици.

Када вожња пружног возила отпочиње са отворене пруге, пропусницу попуњава сам вођа пружног возила по наређењу отправника возова односно ТК-диспечера на ТК-пругама. Вођа пружног возила уписује у пропусницу сва задржавања, скидање и постављање возила на колосек отворене пруге са подацима: место (километарски положај или број стражарнице, стајалишта и сл.), час и минут и свој потпис.

Вође пружних возила која отпочињу вожњу на отвореној прузи се унапред снабдевају потребним бројем листова пропуснице. По извршеној вожњи листови се предају руководиоцу који их по прегледу прикључује матици.

После извршене вожње вођа пружног возила предаје пропусницу свом надлежном руководиоцу који исту прегледа у погледу оправданости вожње и на полеђини оверава, а затим је у року од осам дана враћа станици која ју је испоставила.

6. Вожња пружних возила

Опште одредбе за вожњу пружних возила

Члан 265.

Вожња пружних возила на прузи дозвољена је само у слободним интервалима између возова.

Сви возови имају предност испред пружних возила изузев случаја вожње за указивање помоћи при несрећама и незгодама и извођења неодложних радова.

Регулисање саобраћаја пружних возила

Члан 266.

Саобраћај пружних возила која испуњавају техничке услове за саобраћај на пругама са уређајима АПБ, МЗ или ТК, када саобраћају као воз, регулише се на начин прописан чл. 126–132. овог правилника.

Саобраћај пружних возила која не испуњавају техничке услове за саобраћај на пругама са уређајима АПБ, МЗ или ТК, регулише се у станичном размаку на начин прописан чл. 133–141. овог правилника.

За пружна возила која испуњавају техничке услове за саобраћај на пругама са уређајима АПБ, МЗ или ТК, а вуку приколице које не испуњавају те услове, као и за пружна возила која не испуњавају техничке услове за саобраћај на пругама са уређајима АПБ, МЗ или ТК, а вуку приколице које испуњавају те услове, важе одредбе става 2. овог члана.

Одобрење за вожњу пружног возила

Члан 267.

За сваку намеравану вожњу пружног возила, у станици или на отвореној прузи, вођа пружног возила претходно тражи одобрење од отправника возова, а на ТК-пругама од ТК-диспечера. Дато одобрење важи само за одређени колосек, одређену пругу и одређени смер.

За употребу другог колосека, друге пруге или за промену смера вожње тражи се ново одобрење.

За вожњу у станичном простору отправник возова даје одобрење само телефоном или усмено, о чему обавештава станично особље.

Допуштење за вожњу пружног возила

Члан 268.

Отправници возова суседних службених места споразумевају се о вожњи пружног возила из станице и са отворене пруге. О вожњи пружног возила на делу ТК-пруге између граничне ТК-станице и суседне ТК-станице односно ТК-станице са месним или привременим месним радом и суседне ТК-станице претходно се споразумевају отправници возова односно станице и ТК-диспечер. О вожњама између ТК-станица одлучује ТК-диспечер.

Пре отпреме пружног возила отправник возова тражи допуштење од отправника возова наредне станице односно ТК-диспечера, а ТК-диспечер од отправника возова граничне ТК-станице и ТК-станице са месним или привременим месним радом када предстоји вожња између тих станица и суседне ТК-станице фонограмом:

„Може ли пружно возило ..... (врста) до ..... (назив службеног места односно километарски положај пруге) у времену до ..... сати. Презиме отправника односно ТК-диспечера” .

Допуштење се даје фонограмом:

„Пружно возило ..... (врста) може до ..... (назив службеног места односно километарски положај пруге) у времену до ..... сати. Презиме отправника односно ТК-диспечера” .

Вођа пружног возила за отпочињање вожње са отворене пруге тражи допуштење од отправника возова позадњег службеног места у односу на смер кретања и то у присуству отправника возова наредног службеног места, фонограмом:

„Може ли пружно возило ..... (врста) од ..... (километарски положај пруге) до ..... (назив службеног места односно километарски положај пруге) у времену до ..... сати. Презиме вође пружног возила” .

Позадње службено место, ако има сагласност наредне станице и уз њено присуство, даје допуштење вођи пружног возила фонограмом:

„Пружно возило ..... (врста) може са ..... (километарски положај пруге) до ..... (назив службеног места односно километарски положај пруге) у времену до ..... сати. Презиме отправника возова” .

Када пружно возило почиње вожњу са отворене ТК-пруге допуштење се тражи од ТК-диспечера када возило саобраћа до суседне ТК-станице, граничне ТК-станице, ТК-станице са месним радом или ТК-станице са привременим месним радом а од отправника возова граничне ТК-станице, посебне ТК-станице или ТК-станице са привременим месним радом када саобраћа од њих до прве суседне ТК-станице.

На двоколосечним и паралелним пругама у свим фонограмима наводи се још и колосек односно пруга којом ће пружно возило саобраћати.

Ако се при постављању пружног возила на колосек отворене пруге истим прелази преко колосека којим возило неће саобраћати (на двоколосечним

пругама и паралелним пругама), онда се и то у тражењу и давању допуштења наводи.

Допуштење за вожњу пружног возила из станице или са отворене пруге до одређеног места на отвореној прузи даје се само у случају ако вођа пружног возила о скидању возила са отворене пруге обавештава обе суседне станице а на ТК-пругама ТК-диспечера. Уколико је споразумевање са пруге могуће само са једном суседном станицом, пружно возило саобраћа ако се ова станица може споразумети са другом суседном станицом.

Уручивање пропуснице

Члан 269.

Вођи пружног возила уручује се пропусница и даје одобрење за одлазак из станице, односно даје одобрење да се возило постави на колосек и отпреми са отворене пруге, тек по примљеном допуштењу суседне станице.

Ако пружно возило отпочиње вожњу из станице, вођа пружног возила лично преузима пропусницу од отправника возова односно овлашћеног станичног радника. У поседнутим и повремено поседнутим ТК-станицама пропусницу испоставља овлашћени станични радник на основу наређења ТК-диспечера који му саопштава податке које треба унети у пропусницу. Код поласка пружног возила са отворене пруге или из непосредне ТК-станице, вођа пружног возила сам попуњава пропусницу на основу наређења отправника возова позадне станице односно ТК-диспечера, а у рубрици „Потпис отправника возова” уписује:

„По наредби отправника возова станице .... – ТК-диспечера ... (презиме)” и ставља свој потпис.

Пропусница важи за вожњу само до станице. Ако пружно возило наставља вожњу и преко станице издаје се нова пропусница.

Одлазак пружног возила из станице или са неког места на отвореној прузи

Члан 270.

Одлазак пружног возила из станице јавља се суседној станици. Извештај о одласку садржи следеће податке:

- 1) врста пружног возила;
- 2) време одласка;
- 3) одакле и докле иде;
- 4) евентуално одређено време за скидање са колосека односно доласка у суседну станицу;
- 5) колосек односно пругу којом је возило отпремљено – код двоколосечних односно паралелних пруга.

О намераваном одласку пружног возила из станице отправник возова обавештава заинтересовано станично и пружно особље најмање три минута пре одласка пружног возила.

Отправник возова станице која је дала допуштење за полазак пружног возила са отворене пруге до наредне станице или до одређеног места на отвореној прузи, као и за вожњу на отвореној прузи унутар деонице, обавештава сва радна места на отвореној прузи о вожњи пружног возила. Извештај о намераваном одласку пружног возила садржи податке прописане ставом 1. овог члана.

Пружна возила која саобраћају до одређеног места на отвореној прузи отпремају се на начин прописан чланом 180. овог правилника.

Одлазак пружног возила са отворене пруге вођа пружног возила пријављује пре почетка вожње обема суседним станицама а на ТК-пругама ТК-диспечеру.

О одласку пружног возила из непосредноте ТК-станице или са отворене ТК-пруге ТК-диспечер обавештава наредну ТК-станицу и одређује улазни колосек.

Вожња на отвореној прузи

Члан 271.

Возач моторног пружног возила даје сигнални знак „Пази” испред путног прелаза, кривине, усека, пре уласка и изласка из тунела и код приближавања станици.

Ако пружно возило не извршава вожњу у времену које је прописано у пропусници, возило се скида са колосека, а ако то није могуће онда се пре истека времена вожње прописаног у пропусници пружно возило зауставља. Одмах по скидању са колосека односно по заустављању, вођа пружног возила обавештава обе суседне станице, а на ТК-пругама ТК-диспечера, и поступа по примљеном наређењу.

Приколице које вуче моторно пружно возило остављају се на отвореној прузи под следећим условима:

- 1) да се утовар или истовар врши само по дану и при потпуној видљивости;
- 2) да растојање између моторног пружног возила и последње приколице није веће од 400 m;
- 3) да је вођа пружног возила удаљен од последње приколице највише на даљину која омогућава потпуну видљивост и споразумевање;
- 4) да су приколице под надзором и осигуране од самопокретања;
- 5) да се покретање приколица не врши брзином већом од брзине човечијег хода;

6) да је приколица која се налази на најнижој тачки осигурана и ручним папучама;

7) да је за задржавање ради утовара и истовара добијено одобрење од отправника возова, а на ТК-пругама од ТК-диспечера, и да је то уписано у пропусницу.

Скидање и постављање пружног возила на колосек

Члан 272.

Вођа пружног возила обавештава отправника возова а на ТК-пругама ТК-диспечера о скидању пружног возила са колосека на отвореној прузи или са станичног колосека као и о настављању вожње односно о повратку у станицу после задржавања на отвореној прузи. У поседнутим ТК-станицама обавештавање ТК-диспечера о повратку у станицу и о скидању са станичног колосека врши овлашћени станични радник.

На међустаничним одстојањима опремљеним бројачима осовина, када пружно возило саобраћа до одређеног места на отвореној прузи где је скинуто са колосека, односно када се пружно возило постави на колосек на отвореној прузи одакле се враћа у позадњу или саобраћа до наредне станице, па се на станичном просторном одсеку појави заузеће, први наредни воз, без обзира у ком смеру саобраћа, отпрема се тек пошто се поуздано утврди да је станични просторни одсек слободан и изврши разрешење бројача осовина одговарајућим тастерима.

Важење сигнала за вожњу пружног возила

Члан 273.

Пружно возило које не саобраћа као воз саобраћа само у станичном размаку и за њега просторни сигнали изузетно не важе. Улазни, излазни и заштитни сигнали важе.

За улаз узастопног пружног возила меродавни су сигнални знаци улазног сигнала, ручни сигнални знаци или одобрење дато путем средстава за споразумевање.

Пружно возило стаје на 100 m испред прве улазне скретнице у станицама без улазних сигнала и у станицу улази тек по добијеном одобрењу од отправника возова.

Долазак пружног возила у станицу и завршетак вожње

Члан 274.

Долазак пружног возила у наредну станицу јавља се позадњој станици у виду одјаве.

Отправник возова станице која је обавестила службена места на прузи и вође пружних радова о одласку возила, исте обавештава и о завршетку

вожње тј. да је пружно возило стигло у наредну станицу, односно да је скинуто са колосека.

Завршетак вожње на отвореној прузи као и скидање возила са колосека вођа пружног возила јавља једној и другој суседној станици а на ТК-пругама ТК-диспечеру, што уписује у пропусницу.

О приспећу пружног возила у суседну станицу као и о скидању са колосека отворене пруге отправник возова обавештава и скретничко особље.

Евиденције о кретању пружних возила

Члан 275.

Сва наређења, извештаји и подаци у вези са кретањем пружних возила уписују се у телеграфско-телефонски дневник, а у саобраћајни дневник уписују се подаци из чл. 270 и 274. овог правилника при чему се за „допуштење” и „авизе” уписује напомена „Телеграфско-телефонски дневник” .

Истовремено кретање више пружних возила

Члан 276.

Истовремено кретање више одвојених пружних возила у истом смеру између две суседне станице које су поседнуте дозвољено је када се претходно пружни колосек заузме, под условом да растојање између појединих возила не буде мање од 400 m, а свако пружно возило има свог вођу и посебну пропусницу.

Код вожње више пружних возила, вођа првог пружног возила одређује радника који узастопним пружним возилима даје сигнални знак „Напред” уколико се одреди да се ручним сигналним знацима даје улаз у станицу.

Испред путног прелаза на пругама са аутоматским уређајима за обезбеђење саобраћаја поступа се на начин прописан чланом 196. став 3. овог правилника.

Одредбе става 3. овог члана не односе се на прво пружно возило ако оно испуњава техничке услове за саобраћај у блоковном просторном размаку.

Вођа пружног возила, у случају из става 3. овог члана, обавештава се општим налогом о томе да је саобраћај на путном прелазу необезбеђен.

Када се пружна возила крећу једно за другим, даје се извештај о одласку и доласку за свако пружно возило. При давању извештаја о одласку наводи се и колико пружних возила саобраћа једно за другим.

Ако је организовано истовремено кретање више одвојених пружних возила у истом смеру, сва возила саобраћају до наредне станице. Није допуштено да се поједина возила скидају са колосека на отвореној прузи а поједина да саобраћају до наредне станице.

Отпрема воза када саобраћа пружно возило

Члан 277.

Докле год се на прузи између две станице налазе пружна возила, на пружном телефону отправника возова односно на станичној поставници обе суседне станице, а у ТК-центру на централној поставници, истиче се таблица са натписом „ПРУЖНО ВОЗИЛО“.

Натпис из става 1. овог члана скретничари постављају на свој телефон или ручицу излазног сигнала на блок апарату, а одјавничари на свој телефон или полугу просторног сигнала.

Воз се отпрема иза пружног возила само када је примљен извештај да је пружно возило приспело у наредну станицу или да је скинуто са колосека.

Ако пружно возило саобраћа из супротног смера онда се воз отпрема само када је пружно возило приспело у станицу или када је примљен извештај да је скинуто са колосека.

Ако није примљен односни извештај а већ је протекло време прописано у пропусници, отправник возова, а на ТК-пругама ТК-диспечер, проверава стање са наредном станицом односно са другим службеним и телефонским местима на отвореној прузи (одјавнице, чувари пруге, чувари прелаза и сл.) и према потреби наређује скидање пружног возила са колосека.

Отпрема пружних возила

Члан 278.

У истом смеру за возом отпрема се пружно возило тек када је претходни воз приспео у наредну станицу односно када је ослобођен први наредни просторни одсек.

На пругама на којима се налазе станице са ограниченим радним временом, пружна возила саобраћају само између две станице у којима се врши служба под условом да је омогућено поуздано споразумевање вође пружног возила са једном од те две станице.

Када је споразумевање немогуће, вожња пружних возила се обавља само у случајевима предвиђеним чланом 304. став 2. овог правилника.

Вожња пружних возила при затвору пруге

Члан 279.

Вожња пружних возила између станица и места извођења радова на отвореној прузи за време затвора пруге регулишу отправник возова односно ТК-диспечер и руководиоца радова. У ову сврху између станица и места радова на отвореној прузи обезбеђена су средства за споразумевање.

После датог одобрења за затвор пруге регулисање саобраћаја пружних возила између улазних сигнала суседних службених места на затвореној прузи врше радници јединице која је тражила затвор пруге.

За кретање пружних возила у случају из става 2. овог члана није потребна пропусница.

При затвору пруге по потреби се одобравају супротна кретања пружних возила уз највеће мере опрезности.

Брзина вожње пружних возила

Члан 280.

Највећа допуштена брзина сваког пружног возила означава се на пружном возилу.

Када је видљивост слаба (магла, вејавица и сл.) прописана брзина смањује се према условима видљивости.

Вожња пружног возила са приколицама натовареним дугачким предметима кроз станицу је у правац. Само у оправданим случајевима вожња је у скретање и то са највећом брзином од 5 km/h.

Вожња пружних возила из става 3. овог члана пријављује се свим заинтересованим станицама најмање на два сата пре планираног поласка из полазне станице.

XVII. ПОСТУПЦИ У СЛУЧАЈЕВИМА СМЕТЊИ ИЛИ КВАРОВА НА СИГНАЛНО-СИГУРНОСНИМ УРЕЂАЈИМА ИЛИ СРЕДСТВИМА ЗА СПОРАЗУМЕВАЊЕ

1. Сметње и кварови

Појам сметње и квара

Члан 281.

Сметња је појава неправилног стања у раду уређаја које не угрожава безбедност саобраћаја (прегорело главно влакно на сијалици, прегорела сијалица на показивачу на поставници, слаба чујност, отежано успостављање везе и сл.), које дозвољава даљу употребу уређаја и не захтева примену посебног начина регулисања саобраћаја.

Квар је појава неправилног стања у раду уређаја које угрожава безбедност саобраћаја (неправилно контролисање стања скретница, путних прелаза, неправилности у путу вожње, потпуна немогућност успостављања везе и сл.), које ограничава или онемогућава даљу употребу уређаја и захтева примену посебног начина регулисања саобраћаја.

Сметње или кварови су само на појединим елементима или су такви да се једновремено односе на више елемената сигнално-сигурносних уређаја, уређаја путних прелаза, уређаја телекоманде или средстава за споразумевање.

Врсте сметњи и кварова на сигнално-сигурносним уређајима, уређајима путних прелаза и уређајима телекоманде

Члан 282.

Сметње или кварови на сигнално-сигурносним уређајима, уређајима путних прелаза и уређајима телекоманде јављају се као:

- 1) сметње или кварови на сигналима;
- 2) сметње или кварови на скретницама или исклизницама;
- 3) сметње или кварови на изолованим одсецима или бројачима осовина;
- 4) сметње или кварови на аутоматском пружном блоку;
- 5) сметње или кварови на приволи;
- 6) сметње или кварови на уређајима за напајање;
- 7) сметње или кварови на елементима уређаја путних прелаза;
- 8) сметње или кварови на уређајима телекоманде.

У случају прегоривања сијалица на местима зелене или жуте светлости на улазном, излазном или заштитном сигналу аутоматски се пали сијалица на месту црвене светлости односно сигнал почиње да показује сигнални знак за забрањену вожњу. Истовремено код улазних или заштитних сигнала а код излазног сигнала, само ако је обезбеђен пролазни пут вожње, на претходном главном сигналу аутоматски се гаси сијалица на месту зелене светлости а пали сијалица на месту жуте светлости односно сигнал почиње да показује сигнални знак за опрезну вожњу. Код улазних и заштитних сигнала чији се сигнални знаци предсигналишу сигналним знацима посебног предсигнала, на предсигналу се пали сијалица на месту жуте светлости чиме предсигналише сигнални знак на односном главном сигналу.

Код прегоривања појединих сијалица на просторним сигналима АПБ-а настају следећи случајеви:

- 1) ако прегори сијалица на месту зелене светлости, на истом сигналу аутоматски се пали сијалица на месту жуте светлости односно сигнал почиње да показује сигнални знак за опрезну вожњу, а на претходном сигналу нема промене;
- 2) ако прегори сијалица на месту жуте светлости, на истом сигналу аутоматски се пали сијалица на месту црвене светлости односно сигнал почиње да показује сигнални знак за забрањену вожњу а на претходном сигналу аутоматски се гаси сијалица на месту зелене светлости а пали сијалица на месту жуте светлости односно сигнал почиње да показује сигнални знак за опрезну вожњу;
- 3) ако прегори сијалица на месту црвене светлости (прегори и главно и помоћно влакно), сигнал аутоматски постаје неосветљен (не гори ниједна

светлост) тако да се сматра да сигнал и даље показује сигнални знак за забрањену вожњу, а на претходном сигналу аутоматски се гаси сијалица на месту жуте светлости а пали сијалица на месту црвене светлости односно сигнал почиње да показује сигнални знак за забрањену вожњу.

У случају настанка сметњи на једном или више блок одсека, без обзира да ли се контрола врши шинским струјним колима или бројачима осовина, као и у случају квара на уређају путног прелаза који је у зависности са главним сигнаlima, главни сигнал који штити односни просторни одсек одмах почиње да показује сигнални знак за забрањену вожњу и показује га све док се сметња не отклони.

Сметње проузроковане нестанком напајања сигнално-сигурносних уређаја изазивају настанак заузећа изолованих одсека, просторних одсека који се контролишу бројачима осовина и немогућност руковања скретницама, исклизницама, сигнаlima и уређајима путних прелаза са станичне поставнице. У условима када изостане редовно, помоћно и резервно напајање станична поставница и сви спољни елементи сигнално-сигурносних уређаја постају неосветљени и никакво руковање, осим руковања на лицу места, није могуће.

На пругама са телекомандом, у случајевима када изостане напајање сигнално-сигурносних уређаја на централној поставници се појављују заузећа изолованих одсека, просторних одсека који се контролишу бројачима осовина и не постоји могућност руковања скретницама, исклизницама, сигнаlima и уређајима путних прелаза. У случајевима када изостане напајање телекоманде централна поставница постаје неосветљена и никаква руковања путем телекоманде нису могућа али су могућа руковања са станичних поставница, ако је код истих обезбеђено напајање.

Детаљне одредбе о показивачима сметњи, звучним алармима и утврђивању и могућности отклањања сметњи или кварова, дате су у упутствима за руковање уређајима.

Врсте сметњи и кварова на средствима за споразумевање

Члан 283.

Сметње или кварови на средствима за споразумевање јављају се као:

- 1) сметње или кварови на регистрофонима;
- 2) сметње или кварови на телекомуникационим водовима;
- 3) сметње или кварови на телекомуникационим пултовима, уређајима или апаратима.

У случају сметње или квара на регистрофону, што се утврђује на основу показивача функционисања који се налази код отправника возова у станици где је рефистрофон, не снимају се телекомуникациони водови и телефонске линије које су прикључене на регистрофон и тада се средства за

споразумевање која су прикључена на те телекомуникационе водове и телефонске линије не сматрају средствима за доказно споразумевање.

У случају сметње или квара на телекомуникационим водовима позивање и споразумевање се врши отежано или се уопште не врши када настане потпуни прекид на водовима и телефонским линијама.

У случају сметње или квара на телекомуникационим пултовима, уређајима или апаратима настаје њихова отежана употреба или потпуна немогућност њихове употребе.

У случају из става 4. овог члана користе се помоћни апарате ако постоје.

Поступци при настанку сметње или квара

Члан 284.

Када настане нередовно стање у функционисању сигнално-сигурносних уређаја, уређаја на путним прелазима, уређајима телекоманде или средствима за споразумевање, отправник возова, овлашћени станични радник односно ТК-диспечер, на основу показивача на станичној односно централној поставници, показивача на средствима за споразумевање, звучних аларма или обавештења, одмах утврђује да ли се ради о сметњи или квару, о којој врсти сметње или квара се ради, на којим елементима и уређајима је настала сметња или квар и могућност даље употребе уређаја.

Радник који рукује локалном поставницом и/или употребљава средства за споразумевање и други радници који уоче сметње или кварове односно нередовно стање у функционисању сигнално-сигурносних уређаја или средстава за споразумевање одмах о томе обавештавају отправника возова, овлашћеног станичног радника односно ТК-диспечера. По примљеном обавештењу утврђује се чињенично стање.

Сметњу или квар на уређају путног прелаза са контролним сигналима који немају даљинску контролу, утврђује особље вучног возила на основу сигналних знакова на контролном сигналу. Особље вучног возила уочену сметњу или квар пријављује отправнику возова у првој наредној станици.

По утврђивању врсте сметње или квара отправник возова, овлашћени станични радник или ТК-диспечер покушава да отклони сметњу или квар на начин који је прописан упутством за употребу сигнално-сигурносног односно телекомуникационог уређаја.

Мере за наставак регулисања саобраћаја

Члан 285.

Одмах по утврђивању сметње или квара на сигнално-сигурносним уређајима на пругама са АПБ или МЗ отправници возова суседних службених места, а на ТК-пругама ТК-диспечер, отправници возова и овлашћени станични радници предузимају следеће мере:

- 1) утврђују где се налазе возови који су се у време настанка сметње или квара затекли на прузи и споразумно регулишу њихов даљи саобраћај;
- 2) регулишу саобраћај возова за време трајања сметње или квара, на начин прописан чл. 287–306. овог правилника.

Промену начина регулисања саобраћаја отправници возова и овлашћени станични радници уписују у први слободни ред саобраћајног дневника испод података последњег уписаног воза тако што уписују податке о делу пруге, времену почетка и разлог (место и врста сметње или квара) због чега се мења начин регулисања саобраћаја.

Промену начина регулисања саобраћаја на ТК-пругама одређује ТК-диспечер и о томе обавештава отправнике возова и овлашћене станичне раднике службених места на делу пруге где настају промене, а према потреби наређује и промену статуса службених места на ТК-прузи што се уписује на стварном графикону саобраћаја возова.

При одређивању посебног начина регулисања саобраћаја у виду се имају и обавештења које дају служба за одржавање сигнално-сигурносних уређаја и служба за одржавање пруге.

Особље вучног возила возова, који су се затекли на прузи у време настанка сметње или квара и особље вучних возила возова који саобраћају у време док сметња или квар траје, обавештавају се о промени начина регулисања саобраћаја.

Пријављивање сметњи и кварова

Члан 286.

Отправник возова, овлашћени станични радник и ТК-диспечер сваку утврђену сметњу или квар на сигнално-сигурносним и телекомуникационим уређајима уписују у бележник сметњи и кварова и пријављују служби за одржавање сигнално-сигурносних уређаја, служби за одржавање пруге односно служби за одржавање телекомуникационих уређаја.

Пријављивање сметњи или кварова врше:

- 1) службено место у којем је сметња или квар настао на уређајима за напајање, на скретницама и исклизницама, за сметње или кварове код формирања пута вожње, у којем је контрола (показивач) сигнала, за изоловане одсеке у службеном месту, за уређаје путних прелаза на подручју службеног места и на уређајима путних прелаза са даљинском контролом када се контрола тог прелаза налази у том службеном месту;
- 2) службено место на једноколосечној прузи или на двоколосечној прузи са двоколосечним саобраћајем у којем је сметња или квар на изолованим одсецима просторних блок одсека према којем води привола односно које не може добити приволу;

3) службено место које прими обавештење о насталој сметњи или квару за уређај путног прелаза који је опремљен контролним сигнаlima без даљинске контроле;

4) ТК-диспечер за сметње или кварове настале на уређају телекоманде.

На ТК-пругама пријављивање сметњи или кварова врше отправници возова граничних ТК-станица, ТК-станица са месним радом или ТК-станица са привременим месним радом када се сметње или кварови односе на њихову станицу, а ТК-диспечер за све сметње или кварове које се односе на ТК станице које су поседнуте овлашћеним станичним радником или су непосреднуте.

О насталим сметњама или кваровима обавештавају се:

1) служба за одржавање сигнално-сигурносних уређаја и служба за одржавање пруга – за сметње или кварове на скретницама, исклизницама или изолованим одсецима као и на путним прелазима;

2) служба за одржавање сигнално-сигурносних уређаја – за сметње или кварове на сигнаlima, на уређајима за напајање, на уређајима за формирање путева вожњи на бројачима осовина, на уређајима путних прелаза и уређајима телекоманде;

3) служба за одржавање телекомуникационих уређаја – за сметње или кварове на регистрофонима и свим средствима за споразумевање.

У случају сметњи или кварова на изолованим одсецима или скретницама када се о сметњи или квару обавештавају и служба за одржавање сигнално-сигурносних уређаја и служба за одржавање пруге поступа се према следећем:

1) ако се утврди да је сметња или квар настао због прснућа шине или неког другог недостатка на колосеку, односно скретници, уводи се лагана вожња која на просторном одсеку није већа од 30 km/h, а на скретници према техничком стању скретнице, или се одређују други услови под којима возови саобраћају до потпуне оправке пруге (стати испред угроженог места па опрезно наставити вожњу док последње возило не пређе преко угроженог места, забранити или ограничити коришћење скретнице, прописати привремене услове организовања саобраћаја ако се поставља везица и сл.) и о томе се обавештава отправник возова односно овлашћени станични радник уписивањем у саобраћајни дневник, а фонограмом ТК-диспечер;

2) ако се утврди да сметња или квар није настао због прснућа шине или недостатка на колосеку односно да су познати разлози настанка сметње или квара, као и да они нису од значаја за брзину саобраћаја возова, а сметњу или квар није могуће одмах отклонити, служба за одржавање сигнално-сигурносних уређаја и служба за одржавање пруге о томе обавештавају отправника возова односно овлашћеног станичног радника уписивањем у саобраћајни дневник, а фонограмом ТК-диспечера.

2. Регулисање саобраћаја за време сметње и кварова на сигнално-сигурносним уређајима у станици

Сметња и квар на поставници

Члан 287.

Када се у службеним местима формирање пута вожње не извршава са станичне поставнице, а на ТК-пругама са централне поставнице, поступа се на следећи начин:

1) када постоји контрола слободности колосека и положаја скретница

(1) на пругама са аутоматским пружним блоком и на пругама са међустаничном зависношћу као и у граничним ТК-станицама, ТК-станицама са месним радом и ТК-станицама са привременим месним радом, формирање пута вожње извршиће отправник возова појединачним постављањем скретница са станичне поставнице, а ако то није могуће постављање скретница се врши на лицу места;

(2) на ТК-пругама формирање пута вожње у некој ТК-станици извршиће ТК-диспечер појединачним постављањем скретница са централне поставнице, а ако то није могуће наредиће месно руковање са станичне поставнице када овлашћени станични радник поступа на начин који је прописан за отправника возова тачком 1) подтачка (1) овог члана. Уколико ТК-станица није поседнута овлашћеним станичним радником ТК-диспечер ће покушати да у тој ТК-станици укључи режиме аутоматског пролазног саобраћаја, а ако и то није могуће таква ТК-станица се одмах поседа, а до поседања поступа се на начин прописан чланом 298. ст. 3 и 4. овог правилника;

2) када постоје сметње у напајању или не постоји контрола слободности колосека и положаја скретница

(1) на пругама са аутоматским пружним блоком и на пругама са међустаничном зависношћу као и у граничним ТК-станицама, ТК-станицама са месним радом и ТК-станицама са привременим месним радом формирање пута вожње извршиће на лицу места отправник возова или, по његовом наређењу, други станични радник постављањем скретница у путу вожње у правилан и исправан положај а заштитних скретница и исклизница у положај за заштиту пута вожње, провером слободности колосека, међика и пута претрчавања. Обезбеђење саобраћаја на путним прелазима врши се на неки од начина прописаних чланом 307. овог правилника, а ако то није могуће поступа се на начин прописан одредбама члана 196. овог правилника;

(2) на ТК-пругама за формирање пута вожње у некој ТК-станици ТК-диспечер наређује месно руковање, када овлашћени станични радник поступа на начин који је прописан за отправника возова тачком 2) подтачка (1) овог члана. Уколико ТК-станица није поседнута овлашћеним станичним радником, она се одмах поседа.

Сметња на скретницама

Члан 288.

У случајевима када настане сметња на скретницама због чега се не извршава формирање пута вожње са станичне односно централне поставнице и не постоји контрола положаја скретница у непосредним ТК-станицама, ТК-диспечер особљу вучног возила издаје наређење да се изврши преглед скретница. Фонограм наређења гласи:

„Скретница бр. ....нема контролу правилног и исправног положаја, даља вожња од улазног (заштитног) сигнала ..... (ознака сигнала) до границе изолованог одсека скретнице бр. .... дозвољена. Извршити преглед скретнице бр. .... на лицу места и ако је иста способна за саобраћај наставити даљу вожњу брзином до 10 km/h преко прегледане скретнице а потом према прегледности колосека (пруге), но највише са 30 km/h до наредног главног сигнала” .

Особље вучног возила при прегледу скретнице проверава да ли су сви скретнички делови, укључујући и поставну справу, поставне и контролне полуге, комплетни и на свом месту, да се између језичака и главне шине као и на срцу не налазе предмети или материјали који би могли угрозити безбедност саобраћаја, да приљубљени језичак равномерно належе на главну шину за намеравани смер вожње и да на врху језичка нема одљубљености, да код отвореног језичка постоји довољни простор за несметан пролаз венаца точкова, да су на страни приљубљеног језичка потезна полуга и затварач довољно изашли из уклопника односно да је скретница забрављена, а код скретница које имају две потезне полуге односно четири уклопника врши се преглед оба уклопника на страни приљубљеног језичка.

Уколико се прегледом утврди да нема недостатака на скретници машиновођа опрезно наставља вожњу, а ако су утврђени недостаци, даља вожња није дозвољена, осим у случајевима када је вожња низ језичак и то брзином од највише 10 km/h, док се за то не створе услови о чему се обавештава ТК-диспечер.

Уколико се приликом прегледа скретнице утврди да се између језичака и главне шине налази неки предмет или материјал особље вучног возила покушава да исти уклони, а потом тражи од ТК-диспечера да се рукује односном скретницом.

Главни сигнал се не поставља да показује сигналник знак за дозвољену вожњу.

Члан 289.

Када се због сметњи или квара на сигнално-сигурносним уређајима улазни сигнал не може поставити да показује сигнални знак за дозвољену вожњу, брзина воза од улазног сигнала се ограничава:

- 1) на брзину прописану чланом 115. овог правилника, преко улазног скретничког подручја;
- 2) према прегледности пруге а највише до 30 km/h, ако постоји заузеће изолованих одсека на улазном путу вожње ако није дато обавештење да нема прснућа шине или других неправилности на колосеку или
- 3) на брзину од 10 km/h ако је улаз дат сигналним знаком „Опрезан улазак у станицу са 10 km/h” .

Особље вучног возила се обавештава о опрезној вожњи и смањеној брзини када му се даје одобрење за даљу вожњу од улазног сигнала.

Када се због сметњи или кварова на сигнално-сигурносним уређајима излазни сигнал не може поставити да показује сигнални знак за дозвољену вожњу, брзина воза од излазног сигнала се ограничава:

- 1) на брзину прописану чланом 115. овог правилника, преко излазног скретничког подручја када се воз отпрема у смеру супротном од приволе;
- 2) на пругама са аутоматским пружним блоком, према прегледности пруге а највише до 30 km/h, ако постоји заузеће изолованих одсека на излазном путу вожње ако није дато обавештење да нема прснућа шине или других неправилности на колосеку, до наредног главног сигнала;
- 3) на пругама са уређајем међустаничне зависности:

(1) на брзину прописану чланом 115. овог правилника, преко излазног скретничког подручја;

(2) према прегледности пруге а највише до 30 km/h, у случају појаве заузећа на делу колосека од последње излазне скретнице до улазног сигнала са супротне стране ако није дато обавештење да нема прснућа шине или других неправилности на колосеку, до улазног сигнала са супротне стране.

Када се због сметњи или кварова на сигнално-сигурносним уређајима заштитни сигнал не може поставити да показује сигнални знак за дозвољену вожњу, брзина воза од заштитног сигнала се ограничава:

- 1) код заштитних сигнала на станичном подручју према одредбама става 1. овог члана;
- 2) код заштитних сигнала на отвореној прузи према одредбама става 3. овог члана.

3. Регулисање саобраћаја за време сметњи и кварова на уређају АПБ

Увођење регулисања саобраћаја у станичном размаку

Члан 290.

На пругама са АПБ одређује се регулисање саобраћаја возова у станичном размаку у оба смера, на начин прописан одребама чл. 133–141. овог правилника, у случајевима настанка следећих сметњи или кварова:

- 1) када настане заузеће на излазном блок одсеку или на једном или више блоковних просторних одсека;
- 2) када се на једноколосечној прузи и прузи са обостраним саобраћајем не добија привола помоћу уређаја за отпрему возова из супротног смера;
- 3) за време прекида у напајању уређаја струјом.

Допуштење се не тражи у случајевима из тач. 1) и 3) става 1. овог члана на двоколосечним пругама при двоколосечном саобраћају на којима се допуштење редовно не тражи.

Брзина возова

Члан 291.

Возови који се отпремају у станичном размаку саобраћају смањеном брзином према видљивости и теренским приликама на прузи, но највише брзином до 30 km/h, од просторног сигнала који показује сигнални знак за забрањену вожњу до оног просторног сигнала који показује сигнални знак за дозвољену вожњу, док се не добије обавештење да нема прснућа шине или других неправилности на колосеку.

За возове из супротног смера на једноколосечној прузи за које се због сметње не добија привола помоћу уређаја, као и за возове који се отпремају по неправилном колосеку двоколосечне пруге, део пруге на коме се вози смањеном брзином утврђују споразумно отправници возова суседних станица на основу показивача на уређају и поузданог обавештења.

На просторним одсецима опремљеним бројачима осовина брзина возова се не смањује нити се примењују одредбе ст. 1 и 2. овог члана.

На делу пруге од првог просторног сигнала испред улазног или заштитног сигнала који због сметњи или квара показује сигнални знак за забрањену вожњу, вози се опрезно као да тај сигнал показује сигнални знак „Опрезно, очекуј стој” ради благовременог заустављања испред улазног или заштитног сигнала.

Допуштење и одјава

Члан 292.

Станица која отпрема први узастопни воз у станичном размаку после настале сметње тражи допуштење од наредне суседне станице само ако је од ње примила одјаву за последњи воз који се затекао на прузи у време настанка сметње.

Наредна станица даје допуштење за први воз који се отпрема у станичном размаку само ако су из истог смера приспели сви претходни возови и ако је

за последњи воз који се затекао на прузи у време настанка сметње дала одјаву.

За отпрему првог воза супротног смера у станичном размаку после настале сметње на једноколосечној прузи или двоколосечној прузи са обостраним саобраћајем станица тражи допуштење тек када је приспео и последњи узастопни воз који се затекао на прузи у моменту када је сметња настала и када је за њега дала одјаву суседној станици.

Суседна станица даје допуштење за воз супротног смера само ако је примила одјаву за последњи узастопни воз који се затекао на прузи у време настанка сметње.

Када саобраћај возова у станичном просторном размаку регулише ТК-диспечер, он даје наређење за отпрему воза у станичном просторном размаку, а овлашћени станични радник, када воз приспе у наредну ТК-станицу, даје одјаву ТК-диспечеру.

Извештај из непосредноте ТК-станице да је воз цео приспео и ушао у станицу даје ТК-диспечеру машиновођа супротног воза, тако што га ТК-диспечер благовремено упозорава да осмотри крај воза за који даје извештај. Ако супротног воза нема, па ТК-диспечер не добија извештај, онда узастопном возу даје наређење да вози опрезно према прегледности пруге, али највише брзином до 30 km/h.

Обавештавање особља вучног возила

Члан 293.

Када се заводи регулисање саобраћаја возова у станичном просторном размаку особље вучног возила се општим налогом обавештава:

- 1) да се заводи регулисање саобраћаја возова у станичном просторном размаку;
- 2) о поступку код излазног сигнала који показује сигнални знак за забрањену вожњу, брзини вожње преко скретничког подручја и који су путни прелази необезбеђени;
- 3) који просторни сигнали који показују сигнални знак за забрањену вожњу за воз изузетно не важе, о опрезној вожњи и смањеној брзини од тих сигнала до наредног просторног сигнала који показује сигнални знак за дозвољену вожњу у случају из члана 291. став 1. овог правилника и који су путни прелази необезбеђени;
- 4) када воз саобраћа у смеру супротног од приволе, да сви просторни сигнали изузетно не важе и који су путни прелази необезбеђени;
- 5) о поступку од првог просторног сигнала испред улазног или заштитног сигнала који због сметњи или квара показује сигнални знак за забрањену вожњу.

Када се узастопни возови отпремају у блоковном просторном размаку, особље вучног возила се општим налогом обавештава:

- 1) о поступку код излазног сигнала који показује сигнални знак за забрањену вожњу, брзини вожње преко скретничког подручја и који су путни прелази необезбеђени;
- 2) који просторни сигнали који показују сигнални знак за забрањену вожњу за воз изузетно не важе, о опрезној вожњи и смањеној брзини од тих сигнала до наредног просторног сигнала који показује сигнални знак за дозвољену вожњу у случају из члана 291. став 1. овог правилника и који су путни прелази необезбеђени;
- 3) о поступку од првог просторног сигнала испред улазног или заштитног сигнала који због сметњи или квара показује сигнални знак за забрањену вожњу.

Обавештење даје станица која отпрема воз у станичном размаку. Ако воз у тој станици нема задржавање, особље вучног возила обавештава се путем станице у којој воз пре тога последњи пут стаје, а ако ово није учињено, воз се зауставља у станици која отпрема воз у станичном размаку ради уручивања општег налога.

Заустављање воза испред просторног сигнала који показује сигнални знак за забрањену вожњу

Члан 294.

Ако је по обавештењу машиновође воз стао пред просторним сигналом који показује сигнални знак за забрањену вожњу, отправници возова суседних станица утврђују да на наредном просторном одсеку нема воза, раскинутог дела воза или пружног возила, да не постоји квар на уређају путног прелаза односно да није дошло до враћања просторног сигнала у редовно стање.

Ако се поуздано утврди да за даљу вожњу нема сметњи, а уређаји не омогућавају контролу слободности колосека (прекид у напајању струјом или појава заузећа), наређење за покретање појединог воза даје машиновођи отправник возова наредне станице у присуству отправника возова позадње станице фонограмом:

„Пруга за воз број ..... до улазног сигнала ..... (назив станице) слободна (презиме отправника возова)” .

Наређење за настављање вожње даје се првом возу у смеру вожње. За узастопни воз даје се наређење за настављање вожње тек када је претходни воз цео ушао у станицу. Наређење се даје машиновођи у присуству отправника возова позадње станице фонограмом:

„Воз број ..... овде, пруга за воз број ..... до улазног сигнала ..... (назив станице) слободна (презиме отправника возова)” .

Ако се наређење за даљу вожњу даје путем РДВ, не присуствује отправник возова позадне станице.

За даљу вожњу од улазног сигнала важе сигнални знаци улазног сигнала, ручни сигнални знаци, телефонско одобрење или одобрење путем РДВ.

Возови који нису отпремљени из станице до извештаја о насталој сметњи, отпремају се искључиво у станичном размаку.

Код блоковних одсека са шинским струјним колима просторни сигнал показује сигнални знак за забрањену вожњу и због прекида струје у шинском струјном колу услед прснуте шине или другог недостатка на колосеку који може угрозити вожњу воза, па се у погледу брзине при даљој вожњи заустављеног воза поступа на начин прописан чланом 291. став 1. овог правилника.

Наређење за даљу вожњу воза који је стао пред просторним сигналом који показује сигнални знак за забрањену вожњу или је неосветљен, а уређаји омогућавају контролу слободности колосека, даје отправник возова наредне станице у присуству отправника возова позадне станице. Ако се наређење даје путем РДВ не присуствује отправник возова позадне станице.

Наређење се даје само за вожњу до наредног главног сигнала фонограмом:

„Од просторног сигнала број ..... који показује сигнални знак за забрањену вожњу – неосветљен, до наредног главног сигнала возити опрезно према прегледности пруге, но највише са 30 km/h; за даљу вожњу од наредног главног сигнала меродаван је сигнални знак тог сигнала (презиме отправника возова)” .

Узастопним возовима који су се у моменту сметње такође затекли на отвореној прузи отправник возова даје наређење о даљој вожњи тек када је претходни воз прошао поред првог сигнала који правилно функционише.

Возови који нису отпремљени из станице до извештаја о насталој сметњи отпремају се редовно у блоковном просторном размаку.

4. Регулисање саобраћаја за време сметњи и кварова на уређају МЗ

Увођење регулисања саобраћаја у станичном размаку

Члан 295.

На пругама са уређајем МЗ одређује се регулисање саобраћаја возова у станичном размаку, према одредбама чл. 133–141. овог правилника, у случајевима настанка следећих сметњи или кварова:

- 1) када настане заузеће на излазном блок одсеку или на међустаничном просторном одсеку;
- 2) када се на једноколосечној прузи и прузи са обостраним саобраћајем не добија привола помоћу уређаја за отпрему возова из супротног смера;

3) за време прекида у напајању уређаја струјом.

Допуштење се не тражи у случајевима из тач. 1) и 3) става 1. овог члана на двоколосечним пругама при двоколосечном саобраћају на којима се допуштење редовно не тражи.

Када саобраћај возова у станичном просторном размаку регулише ТК-диспечер, он даје наређење за отпрему воза у станичном просторном размаку, а овлашћени станични радник, када воз приспе у наредну ТК-станицу, даје одјаву ТК-диспечеру.

Извештај из непосредноте ТК-станице да је воз цео приспео и ушао у станицу даје ТК-диспечеру машиновођа супротног воза, тако што га ТК-диспечер благовремено упозорава да осмотри крај воза за који даје извештај. Ако супротног воза нема, па ТК-диспечер не добија извештај, онда узастопном возу даје наређење да вози опрезно према прегледности пруге, али највише 30 km/h.

Квар излазног сигнала

Члан 296.

У случају квара излазног сигнала у станици на прузи опремљеној уређајем МЗ, када се утврди да је међустанични просторни одсек слободан (на основу показивача или одјаве за претходни воз у случају појаве заузећа), воз се поред њега отпрема уз поштовање одредби прописаних чланом 115. овог правилника. Брзина на отвореној прузи се не смањује осим у случају појаве заузећа када се слободност међустаничног растојања контролише шинским струјним колима, у ком случају се вози опрезно према прегледности пруге, но највише са 30 km/h. Возно особље се општим налогом обавештава да је даља вожња од излазног сигнала који показује сигнални знак за забрањену вожњу – неосветљен слободна и о евентуалној опрезној вожњи.

Обавештавање особља вучног возила

Члан 297.

На пругама опремљеним уређајем МЗ у случају сметњи или кварова на сигнално-сигурносним уређајима, особље вучног возила се општим налогом обавештава:

- 1) да се саобраћај возова организује у станичном просторном размаку без система међустаничне зависности;
- 2) о поступку код излазног сигнала који показује сигнални знак за забрањену вожњу и брзини вожње преко скретничког подручја;
- 3) који су путни прелази необезбеђени;
- 4) о опрезној вожњи и смањеној брзини у случају појаве заузећа када се слободност међустаничног растојања контролише шинским струјним колима.

5. Регулисање саобраћаја за време кварова на ТК-уређајима

Регулисање саобраћаја од стране овлашћених станичних радника

Члан 298.

У случају настанка квара на уређају телекоманде када ТК-диспечер путем централне поставнице не регулише саобраћај на делу ТК-пруге, а у ТК-станицама сигнално-сигурносни уређаји исправно функционишу и ТК-станице су поседнуте овлашћеним станичним радником, ТК-диспечер те станице проглашава ТК-станицама са привременим месним радом, тако да регулисање саобраћаја возова преузимају овлашћени станични радници. Ако се на односном делу ТК-пруге налазе и непоседнуте ТК-станице, исте се одмах поседају.

Овлашћени станични радници регулишу саобраћај возова на начин прописан чл. 126–132. овог правилника.

Ако се непоседнуте ТК-станице одмах не поседају, до њиховог поседања саобраћај возова се регулише у станичном просторном размаку између ТК-станица поседнутих овлашћеним станичним радником на начин прописан чл. 133–141. овог правилника, а непоседнуте ТК-станице се сматрају отвореном пругом.

Начин регулисања саобраћаја возова прописан ставом 3. овог члана почиње када се утврди да на односном делу пруге нема возова или раскинутог дела воза или пружних возила и да је кроз непоседнуте ТК-станице кроз један од станичних колосека образован пут вожње који омогућује пролаз возова. Првенствено треба настојати да се путеви вожње кроз непоседнуте ТК-станице обезбеде кроз главне пролазне колосеке.

За вожњу воза који се отпрема из ТК-станице поседнуте овлашћеним станичним радником важи следеће:

- 1) на пругама опремљеним уређајем АПБ у смеру у коме води привола – особље вучног возила поступа по сигналним знацима главних сигнала; ако неки главни сигнал показује сигнални знак за забрањену вожњу, даља вожња је дозвољена брзином према прегледности пруге но највише са 30 km/h до наредног главног сигнала, све док се не утврди да није дошло до прснућа шине или другог недостатка на колосеку; на пругама на којима се блок одсеци контролишу бројачима осовина брзина се не смањује;
- 2) на пругама опремљеним уређајем АПБ у смеру супротном од приволе – главни сигнали за воз изузетно не важе, а воз саобраћа брзином према прегледности пруге но највише са 30 km/h до наредне ТК-станице поседнуте овлашћеним станичним радником, све док се не утврди да није дошло до прснућа шине или другог недостатка на колосеку;
- 3) на пругама опремљеним уређајем МЗ у смеру у коме води привола – особље вучног возила поступа по сигналним знацима главних сигнала а воз саобраћа редовном брзином; ако се међустанично растојање контролише

шинским струјним колима, у погледу брзине важе одредбе тачке 1) овог става;

4) на пругама опремљеним уређајем МЗ у смеру супротном од приволе – улазни и излазни сигнали непосреднутих ТК-станица за воз изузетно не важе, а воз саобраћа редовном брзином; ако се међустанично растојање контролише шинским струјним колима, у погледу брзине важе одредбе тачке 2) овог става.

У свим случајевима из става 5. овог члана путни прелази који се налазе иза главних сигнала који показују сигнални знак за забрањену вожњу сматрају се необезбеђеним осим оних који су обезбеђени на неки од начина прописаних чланом 307. овог правилника.

Улазак и излазак воза из непосреднуте ТК-станице

Члан 299.

Особље вучног возила пре уласка у непосреднуту ТК-станицу врши преглед скретница, а затим воз улази у станицу ако за то постоји могућност, брзином која није већа од 10 km/h ако не постоји контрола положаја скретница, односно није веће од највећих допуштених брзина за вожњу у скретање преко скретница али највише 50 km/h ако постоји контрола положаја скретница.

Воз излази из непосреднуте ТК-станице и наставља даљу вожњу само ако је претходно особље вучног возила извршило преглед скретница и утврдило да положај скретница омогућава даљу вожњу.

Пре изласка воза из станице утврђује се кроз који станични колосек се остварује пролазна вожња.

За брзину вожње преко скретничког подручја важе одредбе става 1. овог члана.

У случају да је на излазној страни положај скретница такав да не омогућава даљу вожњу, воз не наставља вожњу, већ чека обезбеђење пута вожње.

Преглед скретница у непосреднутим ТК-станицама врши се на начин прописан чланом 288. овог правилника.

Воз који се затекао у непосреднутој ТК-станици у време настанка сметње на телекоманди не наставља даљу вожњу све док се не добије одговарајуће обавештење о томе да је том возу дозвољена даља вожња и под којим условима.

По доласку у наредну ТК-станицу са привременим месним радом особље вучног возила упознаје отправника возова о чињеничном стању у непосреднутим ТК-станицама, испостављањем обрасца ручни бележник.

Обавештавање особља вучног возила

Члан 300.

Особље вучног возила обавештава се општим налогом:

- 1) да се саобраћај возова организује у станичном просторном размаку и између којих ТК-станица;
- 2) која су службена места променила статус на ТК-прузи;
- 3) о изузетном неважењу главних сигнала;
- 4) о поступку од првог просторног сигнала испред улазног или заштитног сигнала поседнуте ТК-станице;
- 5) о опрезној вожњи и смањеној брзини на отвореној прузи и преко скретничких подручја;
- 6) који су путни прелази необезбеђени.

Регулисање саобраћаја у случају квара ТК-уређаја и квара других уређаја

Члан 301.

Уколико у време квара на ТК-уређајима настану и кварови на станичним сигнално-сигурносним уређајима, уређају АПБ или МЗ, саобраћај возова се регулише на начин прописан чл. 133–141. овог правилника.

6. Регулисање саобраћаја за време сметњи или квара на средствима за споразумевање

Сметња или квар на регистрофону

Члан 302.

Када наступи сметња или квар на регистрофону поступа се на следећи начин:

- 1) ако постоји двострано снимање, а сметња или квар је настао само на једном регистрофону, регулисање саобраћаја се и даље врши на редован начин;
- 2) ако постоји само једнострано снимање па је настао квар на регистрофону или је код двостраног снимања настала сметња или квар на оба регистрофона, регулисање саобраћаја се и даље врши на редован начин али се сва споразумевања која се односе на регулисање саобраћаја возова врше у присуству сведока.

Сметња или квар на телекомуникационим водовима и уређајима

Члан 303.

Када наступи сметња или квар на неком од телекомуникационих водова споразумевања у вези са регулисањем саобраћаја врши се на другим расположивим водовима, ако постоје и ако су исправни.

Када наступи сметња или квар на телекомуникационим пултовима, уређајима или апаратима, потребна споразумевања у вези са регулисањем саобраћаја врше се употребом помоћних телекомуникационих пултева, уређаја или апарата, ако постоје и ако су исправни.

Потпуни квар на средствима за споразумевање

Члан 304.

Када наступи потпуни квар на средствима за споразумевање тако да се регулисање саобраћаја не врши ни посредством других службених места нити употребом других средстава за споразумевање, саобраћај возова се регулише:

1) на прузи која је опремљена уређајима АПБ, МЗ или ТК, употребом ових уређаја ако на истима нема кварова, при чему није дозвољена отпрема возова пре времена, возова са прекораченом дужином, возова са потискивалицом, возова који у свом саставу имају нарочиту пошилку, возова који саобраћају до одређеног места на прузи и отпрема пружних возила;

2) на прузи која није опремљена уређајима АПБ, МЗ или ТК или на прузи где су ови уређаји у квару, отпрема и саобраћај возова није дозвољен.

Одредбе става 1. овог члана не односе се на помоћне возове и пружна возила који се упућују на место пружања помоћи. Њима се даје писмено обавештење да воз односно пружно возило иде без допуштења, односно без одјаве за претходни воз и да је брзина кретања таква да се с обзиром на видљивост и теренске услове на прузи у случају потребе благовремено и безбедно заустављају.

Када наступи потпуни квар на средствима за споразумевање сви главни сигнали, осим главних сигнала на пругама опремљеним уређајем АПБ, МЗ или ТК, постављају се да показују сигнални знак за забрањену вожњу.

Заустављање воза на отвореној прузи у време квара на средствима за споразумевање

Члан 305.

У случају заустављања воза на отвореној прузи у време када је настао квар на средствима за споразумевање са суседним станицама, одјавницама или са ТК-диспечером, особље вучног возила поступа на следећи начин:

1) ако је воз стао испред просторног сигнала аутоматског пружног блока који показује сигнални знак за забрањену вожњу онда наставља вожњу тек пошто сигнал покаже сигнални знак за дозвољену вожњу. Уколико се промена сигнала не изврши у року од три минута по заустављању, наставиће са опрезном вожњом према прегледности пруге, али највише са 30 km/h, до првог наредног просторног сигнала. Ако наредни просторни сигнал показује сигнални знак за дозвољену вожњу воз наставља вожњу

прописаном брзином, у противном стаје и по истеку три минута наставља са опрезном вожњом све до првог сигнала који показује сигнални знак за дозвољену вожњу, односно до улазног или заштитног сигнала. Путни прелази који се налазе на блоковном просторном одсеку који штити просторни сигнал који показује сигнални знак за забрањену вожњу, сматрају се необезбеђеним;

2) ако је воз стао испред просторног сигнала одјавнице који показује сигнални знак за забрањену вожњу онда после истека од три минута по заустављању воза одјавничар обавештава особље вучног возила уписивањем у путни лист о томе да је настао квар на средствима за споразумевање, дозвољава даљу вожњу са опрезношћу према прегледности пруге, али највише са 30 km/h, до првог наредног просторног сигнала, улазног или заштитног сигнала и наводи који су путни прелази необезбеђени;

3) ако је воз стао на отвореној прузи па с обзиром на стање код воза и на прузи наставља даљу вожњу, онда воз наставља вожњу до првог просторног сигнала и поступа по сигналним знацима тог просторног сигнала. Ако просторни сигнал показује сигнални знак за забрањену вожњу особље вучног возила поступа на начин прописан тач. 1) или 2) овог става.

Ако је воз стао пред улазним сигналом који показује сигнални знак за забрањену вожњу, а код њега се не даје сигнални знак „Напред” , у случају квара на средствима за споразумевање поступа се на следећи начин:

1) шаље се један возопратицац односно помоћник машиновође да се код станичног особља обавести о узроку заустављања и даљем поступку;

2) код возова са поседом МВ-без а у станици је само отправник возова или овлашћени станични радник, отправник возова или овлашћени станични радник даје возу сигнални знак „Напред” у висини прве улазне скретнице, машиновођа покреће воз брзином до 10 km/h, стаје испред прве улазне скретнице одакле га отправник возова или овлашћени станични радник спроводи у станицу;

3) када је станица непосредно отправником возова или овлашћеним станичним радником, воз наставља опрезну вожњу даље од улазног сигнала све до улазне скретнице и испред ње стаје тако да својом првом осовином воз заузме изоловани одсек прве скретнице. Машиновођа извршава визуелни преглед скретница, прегледа стање у станици, посебно на колосеку на који воде скретнице и потом воз са највећом опрезношћу улази у станицу.

Ако је воз, у време квара на средствима за споразумевање, заустављен пред заштитним сигналом на распутници који показује сигнални знак за забрањену вожњу дуже од 30 минута, поступа се на начин прописан ставом 2. тач. 1) или 2) овог члана. Ако је распутница непосредно, даља вожња није дозвољена све док се то не дозволи на доказан начин.

Даља вожња од непосредноте распутнице изузетно се дозвољава и тако што:

- 1) машиновођа уписује у ручни бележник да воз стоји пред заштитним сигналом и исти шаље у најближе поседнуто службено место по једном возопратиоцу или помоћнику машиновође; отправник возова или овлашћени станични радник, ако постоје услови за даљу вожњу воза, даје дозволу за даљу вожњу путем општег налога који изаслани радник враћа машиновођи;
- 2) ако су на ТК-прузи суседна службена места непосреднута, изаслани радник иде до најближег, одакле ће покушати да успостави везу са ТК-диспечером; ТК-диспечер, ако за то постоје услови, издаје наређење за даљу вожњу које изаслани радник уписује у ручни бележник и исти враћа машиновођи;
- 3) најближе службено место шаље подесног радника у сусрет возу са поседом МВ-без са општим налогом којим се дозвољава даља вожња воза ако за то постоје услови; ако су суседна службена места непосреднута или поседнута само отправником возова или овлашћеним станичним радником, воз са поседом МВ-без не наставља даљу вожњу.

Ако се између заштитног сигнала и најближег суседног места налази пружни телефон, изаслани радник покушава да са њега успостави везу са суседним службеним местом или ТК-диспечером и примљено наређење уписује у ручни бележник и исти враћа машиновођи.

Воз који се затекао у непосреднутом службеном месту у време настанка квара на средствима за споразумевање

Члан 306.

Воз који се затекао у непосреднутом службеном месту у време када је квар на средствима за споразумевање не наставља даљу вожњу поред излазног сигнала који показује сигнални знак за забрањену вожњу.

Воз наставља даљу вожњу само ако се на излазном сигналу покаже сигнални знак којим се даља вожња дозвољава или када се обавести на доказан начин да је даља вожња дозвољена и под којим условима.

Даља вожња од непосреднутог службеног места дозвољава се и на један од начина прописаних чланом 305. ст. 4 и 5. овог правилника.

7. Сметње и кварови на уређајима путних прелаза

Обезбеђење путних прелаза

Члан 307.

У случајевима када настану сметње или кварови на уређајима путних прелаза обезбеђење саобраћаја на путним прелазима врши се на неки од следећих начина:

- 1) појединачним постављањем уређаја путног прелаза са станичне односно централне поставнице;

- 2) руковањем уређаја путног прелаза на лицу места;
- 3) обезбеђивањем саобраћаја непосредно од стране одређеног радника на начин прописан чланом 195. овог правилника.

XVIII. ПОСТУПЦИ У ОТЕЖАНИМ СИТУАЦИЈАМА

Елементарне непогоде

Члан 308.

При елементарним непогодама (поплаве, одрони, земљотрес, провала облака и сл.) када би могло доћи до оштећења пруге или колосека, објеката, уређаја и постројења, када би се могла догодити несрећа, воз се задржава у станици све дотле док се временске прилике не поправе и док се не добије извештај са пруге да нема опасности по воз. Ако се у време настанка елементарне непогоде воз затекао на отвореној прузи, вожња се наставља опрезно или се воз према потреби зауставља.

У случају потребе на пругу треба отпремити посебну локомотиву да извиди прилике при чему машиновођа обраћа посебну пажњу на најугроженија места.

Ако је пруга постала непроходна о томе се обавештавају обе суседне станице а на ТК-прузи ТК-диспечер.

Ако се пруга не може оспособити до наиласка првог воза, суседне станице о томе одмах обавештавају распоредне станице и надлежну оперативну службу који предузимају потребне мере.

Високе температуре

Члан 309.

У условима високих летњих дневних температура на пругама где су шине заварене у дугачки трак шина, могу се у одређеном периоду дана, у циљу очувања безбедности саобраћаја, смањити највеће допуштене брзине на прузи односно максималне брзине возова.

У случају из става 1. овог члана служба за одржавање пруга доказно обавештава сва службена места на деоници пруге на којој се смањује брзина, а на ТК-пругама и ТК-диспечера, о сваком смањењу највеће допуштене брзине, наводећи време почетка и време трајања смањења највеће допуштене брзине, деоницу пруге на којој се брзина смањује и вредност брзине.

На основу новоодређене највеће допуштене брзине, отправници возова односно ТК-диспечер одређују (смањују) максималне брзине возова.

Максималне брзине смањују се код оних возова код којих је максимална брзина по реду вожње већа од привремено одређене највеће допуштене брзине на прузи.

Особље вучног возила се о промени максималне брзине обавештава општим налогом.

Воз који се затекао на прузи у време када се добије обавештење о смањењу највеће допуштене брзине изузетно се зауставља у првој станици где ће се о промени максималне брзине особље вучног возила обавестити општим налогом.

Највећа допуштена брзина смањена на основу одредби овог члана се не сигналише.

Јак ветар

Члан 310.

При јаком ветру теретни возови саобраћају на делу пруге на коме прети опасност само ако су теретна кола натоварена најмање са 75% своје границе товарења.

Празна кола, као и отворена кола натоварена друмским возилима, даскама, дрвеним угљем у врећама, сеном и сламом не остављају се у возу, нити се додају возу.

По потреби се смањује број осовина у возу.

Возила у службеним местима, на утоварно-истоварним колосецима, у депоима и на индустријским колосецима, у време јаког ветра обезбеђују се од самопокретања.

У случају јаког ветра потребно је повећати надзор над свим возилима.

Скретнице се постављају у такав положај да воде на заштитне колосеке односно колосеке који су слободни. Исклизнице се постављају у заштитни положај.

Станично и возопратно особље се уверава у полазној и успутним станицама да су сва врата на колима добро затворена.

Особље службе за одржавање пруга обавештава обе суседне станице, а на ТК-пругама ТК-диспечера, када на њиховим деоницама наступи јак ветар.

Зимски услови

Члан 311.

Управљач железничке инфраструктуре и железнички превозници, свако у свом домену, благовремено врше припреме за обезбеђење саобраћаја у зимским условима.

Када наступе зимски услови предузимају се све мере и поступци предвиђени плановима за обезбеђење саобраћаја у зимским условима.

Одбегла возила

Члан 312.

Када возила одбегну из службеног места или са неког места на отвореној прузи о одбегнућу се обавештавају суседне станице као и остала службена места на односном међустаничном растојању односно отвореној прузи, одјавничари, чувари прелаза, чувари пруге и радници који изводе радове на прузи, а на ТК-пругама и ТК-диспечер.

Обавештење се врши давањем сигналног знака „Опасност” а затим се потребно обавештење даје телефоном.

Чим се чуо сигнални знак „Опасност” скретнице се постављају за вожњу по главном пролазном колосеку или по неправилном главном пролазном колосеку, а ако су исти заузети скретнице се постављају по другом проходном слободном колосеку и врши се обезбеђење саобраћаја на свим путним прелазима где је то могуће.

Када се добије телефонско обавештење о одбеглим возилима, сво особље предузима мере да се одбегла возила зауставе а да се при томе не излажу опасности ни оно, ни путници ни радници који се евентуално налазе на возилима.

Ако се одбегла возила крећу у сусрет возу онда се воз зауставља и о томе обавештава особље вучног возила. Код возова за превоз путника, у случају да не постоји могућност повлачења воза, ако то прилике допуштају, путници се позивају да што пре изађу из воза.

Према месним приликама употребљавају се погодна средства и начини заустављања одбеглих возила: дуж колосека се на обе шине набацује шљунак, песак, слама, пруће, на шине се постављају ручне папуче и сл.

Ако се предвиђа да се одбегла возила неће моћи зауставити у станици, а на прузи до суседне станице се налази воз, било супротног или истог смера, скретница неког споредног колосека се поставља у половични положај или се на други начин проузрокује да одбегла возила исклизну.

Ако на одбеглим возилима нема лица, она се пуштају и на празан слепи колосек.

Одбегла возила се заустављају и вучним возилом које треба да се креће испред возила погодном брзином тако да га одбегла возила сустигну.

Пре добијања обавештења да је престала опасност, не отпрама се ниједан воз на међустанично растојање за које је дат сигнални знак „Опасност” .

Раскинуће воза

Члан 313.

Ако се воз раскине, по правилу настаје принудно заустављање раскинутих делова.

Изузетно од одредбе става 1. овог члана настаје случај када се од воза одвоје кола са неисправном аутоматском кочницом. Ако су таква кола била

укључена у ваздушни вод, воз се зауставља а кола се неконтролисано крећу. Ако таква кола нису била укључена у ваздушни вод, воз се не зауставља, а кола се неконтролисано крећу.

При раскинућу воза особље вучног возила даје сигнални знак „Опасност кочи” а возно особље одмах предузима мере да се возила заштите од самопокретања а ако се возила неконтролисано крећу, предузима мере да се што пре зауставе. При заустављању, обезбеђењу и заштићивању возила учествује и пружно особље.

Када настане раскинуће воза особље вучног возила обавештава оба суседна поседнута службена места а на ТК-пругама и ТК-диспечера. Прво се обавештава оно службено место према којем је пруга у паду.

Када се воз раскине у станици станично особље даје возном особљу сигнални знак „Стој” а возопратно особље, прихватајући тај знак, преноси га до машиновође.

При раскинућу воза могу настати следећи случајеви:

- 1) да се раскинути део воза заустави а друго квачило је исправно – у том случају воз опрезно иде назад по раскинути део воза, квачење се изврши исправним квачилом и воз наставља вожњу;
- 2) да се раскинути део воза заустави а не може се користити друго квачило – у том случају поступа се на начин прописан чл. 238–240. овог правилника.
- 3) да се раскинути део воза не заустави и креће се у смеру за возом – у том случају подешава се брзина тако да раскинути део воза сустигне воз, воз се зауставља после чега се, зависно од стања вучно-одбојне опреме, поступа на начин прописан тач. 1) или 2) овог става;
- 4) да се раскинути део воза није зауставио и креће се у супротном смеру од воза – у том случају воз се зауставља код првог телефонског места или поседнутог места на прузи или на неком другом погодном месту одакле се брзо даје обавештење првенствено позадињем службеном месту а на ТК-пругама ТК-диспечеру.

Несреће и незгоде

Члан 314.

У случају настанка несреће или незгоде предузимају се следеће мере:

- 1) одмах по сазнању за настали догађај даје се прво обавештавање о његовом настанку, позива хитна помоћ, ватрогасна бригада, органи МУП-а, екипе за спасавање, захтевају потребна помоћна средства итд. у зависности од последица;
- 2) обезбеђује се и заштићује место догађаја (обустављање саобраћаја на суседним колосецима, искључење напона на електрифицираним пругама, ограничавање приступа и сл.) и одмах се приступа пружању помоћи,

спасавању унесрећених, спречавању настанка угрожавања животне средине, заштити и чувању робе примљене на превоз, заштити материјалних средстава итд.;

3) чување места догађаја до доласка надлежних железничких и судско-истражних органа и стварање услова за потребе увиђајних радњи;

4) по завршетку увиђајних радњи приступа се рашчишћавању места догађаја и предузимају мере да се у што је могуће краћем року успостави саобраћај.

У оквиру предузимања потребних мера посебна се пажња води да не дође до нових нежељених догађаја при кретању помоћног воза или пружних возила којима се пружа помоћ или врши санација места догађаја. На колосецима двоколосечних и паралелних пруга, и на суседним колосецима у станици који су проходни и на којима се саобраћај регулише, према потреби уводи се лагана вожња, а особље вучног возила и маневарско особље обавештава о потребним мерама опреза. Регулисање кретања помоћног воза и пружних возила врши се у сарадњи са лицем надлежним за организовање пружања помоћи и рашчишћавања места догађаја.

С обзиром да су несреће и незгоде тако разноврсне да је немогуће одредити за сваки случај шта је све потребно да се предузме, железнички радници сами, на основу процене ситуације, предузимају оне мере које сматрају најпогоднијим за очување безбедности саобраћаја и што хитнијег отклањања оштећења како би прекид саобраћаја трајао колико је то могуће краће.

Поступци са путницима и стварима у случају прекида саобраћаја

Члан 315.

Прекид саобраћаја је планирани и непланирани.

Планирани прекид саобраћаја је прекид којим се унапред одређује привремена потпуна или делимична обустава саобраћаја на делу пруге или целој прузи из одређених разлога.

Непланирани прекид саобраћаја је прекид који настаје изненада због несреће, елементарних непогода или других непланираних разлога.

Планиране прекиде саобраћаја одређује управљач железничке инфраструктуре и за њих благовремено даје потребна обавештења железничким превозницима који одређују даље поступке са путницима и стварима.

Одмах по сазнању за непланирани прекид саобраћаја предузимају се све мере да се обезбеди сигурност путника и ствари, да се путницима обезбеди наставак путовања или да се на одговарајући начин збрину, да се ствари заштите од отуђења и да се предузму мере у циљу поновног успостављања саобраћаја.

У случајевима да путници због преседања одређени део пута прелазе пешице ван путева, посебну пажњу треба посветити безбедности путника.

После сваког прекида саобраћаја управљач железничке инфраструктуре обавештава железничке превознике и кориснике превозних услуга о поновном успостављању саобраћаја.

XIX. ДРУГИ УСЛОВИ ЗА БЕЗБЕДНО ОДВИЈАЊЕ САОБРАЋАЈА

Затвор пруге или колосека

Члан 316.

Затвор пруге или колосека је привремено искључење пруге или колосека из употребе.

Затвор пруге или колосека је :

- 1) предвиђени – који се предвиђа због планираних потреба и може бити:
  - (1) унапред одређен материјалом реда вожње;
  - (2) одређен у току важења реда вожње;
- 2) непредвиђени – који настаје изненада као последица несрећа, незгода, сметњи, кварова, дејства више силе и слично.

Одређивање затвора пруге

Члан 317.

Затвор пруге одређен материјалом реда вожње одређује се на основу захтева у току израде општег реда вожње.

Организациона јединица, за чије је потребе затвор одређен, његово коришћење најављује управљачу железничке инфраструктуре најкасније на пет дана, а управљач железничке инфраструктуре одобрава најкасније на три дана пре почетка затвора.

Предвиђени затвор пруге који се одређује у току важења реда вожње подразумева накнадно дефинисање слободних интервала у општем реду вожње и одређује на основу захтева за затвором пруге који подноси организациона јединица за чије потребе затвор треба одредити.

Организациона јединица која тражи затвор пруге у току важења реда вожње, подноси захтев управљачу железничке инфраструктуре најкасније на десет дана пре почетка затвора, који садржи:

- 1) врсту и опис радова који се изводе, односно потребе због које се тражи затвор;
- 2) динамику извођења радова и усаглашен редослед активности свих извођача радова са прегледом ангажованих средстава;
- 3) податке о руководиоцу радова и надзорним органима;

- 4) планирани интервал затвора;
- 5) потребе за кретањем пружних возила и др.

О одређеном затвору пруге управљач железничке инфраструктуре, најкасније на пет дана пре почетка затвора, писмено обавештава:

- 1) станице између којих је одређен затвор пруге;
- 2) надлежну оперативну службу;
- 3) суседне распоредне станице, као и полазне и одвојне станица на том распоредном одсеку;
- 4) организациону јединицу која је тражила затвор пруге;
- 5) остале заинтересоване службе управљача железничке инфраструктуре и железничких превозника.

Јединице које су добиле писмено обавештење о одређеном затвору пруге одмах писмено потврђују пријем обавештења управљачу железничке инфраструктуре и организационој јединици која је тражила затвор пруге.

При одређивању затвора пруге или колосека утврђују се мере у вези са регулисањем саобраћаја за време затвора пруге или колосека.

Одређивање затвора колосека у станици

Члан 318.

Захтев за затвор колосека у станици подноси се на исти начин како је то прописано за затвор пруге.

Захтев за затвор колосека у станици у току важења реда вожње подноси се најмање на седам дана, а одређује се најмање на три дана пре почетка затвора колосека.

Предвиђени затвор колосека одређује шеф станице, а у случајевима да ће затвор колосека значајније утицати на редовитост саобраћаја и коришћење инфраструктурних капацитета, затвор колосека одређује управљач железничке инфраструктуре.

О одређеном затвору колосека шеф станице односно управљач железничке инфраструктуре обавештава обе суседне станице, надлежну оперативну службу и организационе јединице које учествују у радовима при затвору колосека. Суседне станице и радне јединице потврђују пријем обавештења о затвору колосека шефу станице односно управљачу железничке инфраструктуре и организационој јединици која је тражила затвор колосека.

Непредвиђени затвор пруге или колосека

Члан 319.

Посебни захтеви за непредвиђени затвор пруге или колосека се не подnose нити се дају одобрења.

У случају настанка непредвиђеног затвора пруге или колосека све службе предузимају мере да се у што краћем времену отклоне и санирају разлози који су га изазвали.

Одобравање затвора пруге или колосека

Члан 320.

На дан предвиђеног затвора пруге одобрење за непосредан почетак затвора дају суседне станице, а на ТК-пругама ТК-диспечер, уз претходну сагласност надлежне оперативне службе.

Руководилац радова на прузи уписује у саобраћајни дневник једне од суседних станица време почетка и завршетка затвора пруге. Овај упис станица одмах доказно саопштава суседној станици.

На станичној поставници односно на телефону и поставној направи сигнала и скретница код отправника возова и скретничара у време затвора пруге истиче се таблица са натписом: „ПРУГА ЗАУЗЕТА” . Скретничар се обавештава о почетку и завршетку затвора пруге, као и о томе да ли је место радова заштићено или не.

Сагласност за непосредан почетак затвора колосека у станици даје отправник возова усмено, а на ТК-прузи овлашћени станични радник уз сагласност ТК-диспечера, а руководилац радова почетак и завршетак радова, као и стање и способност колосека и постројења за саобраћај уписује у саобраћајни дневник, о чему на ТК-пругама овлашћени станични радник, обавештава ТК-диспечера.

Уколико се планирани или накнадно одобрени затвор из било ког разлога неће користити, радна јединица која је тражила затвор пруге или колосека отказује га најкасније шест сати пре почетка планираног или накнадно одређеног затвора.

По завршетку затвора пруге или колосека, руководилац радова и сви надзорни органи у саобраћајни дневник уписују услове за настављање саобраћаја уколико настане промена у односу на стање пре затвора пруге или колосека (лагане вожње, смањена брзина због промене степена осигурања и сл.).

О условима из става 6. овог члана на ТК-пругама се обавештава и ТК-диспечер.

XX. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Престанак важења прописа

Члан 321.

Почетком примене овог правилника престају да важе:

1) Саобраћајни правилник („Службени гласник Заједнице ЈЖ” , бр. 3/94, 4/94 и 5/94);

- 2) Саобраћајно упутство („Службени гласник Заједнице ЈЖ”, бр. 6/80, 3/82, 6/83, 2/84, 4/88, 8/88, 9/90, 2/91, 2/94 и 2/01);
- 3) Упутство о маневрисању („Службени гласник Заједнице ЈЖ”, бр. 3/80, 6/83, 3/87, 4/88, 6/91 и 2/94);
- 4) Упутство о привременом регулисању саобраћаја возова на двоколосечним пругама за време капиталног ремонта једног колосека („Службени гласник Заједнице ЈЖ”, број 9/83);
- 5) Упутство о управљању вучним возилима у једнопоседу („Службени гласник Заједнице ЈЖ”, бр. 7/94 и 9/94);
- 6) Упутство о саобраћају вучних возила која нису опремљена аутостоп – уређајима на пругама опремљеним пружним делом аутостоп-уређаја („Службени гласник Заједнице ЈЖ”, бр. 6/82 и 8/82).

Ступање на снагу

Члан 322.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије” , а примењује се од 1. јула 2022. године.

Број 340-247/2022

У Београду, 4. марта 2022. године

Вршилац дужности директора,

Лазар Мосуровић, с.р.

Прилог 1.

I. ЕЛЕМЕНТИ ПОСЛОВНОГ РЕДА СТАНИЦЕ I ДЕО

Елементи пословног реда станице I део су:

1. Технички капацитети и опрема станице

Технички капацитети и опрема станице обухватају:

1) Врсту станице:

- (1) у погледу вршења саобраћајне службе (распоредна, ранжирна, међустаница, укрсница, отпремништво под надзором станице);
- (2) у погледу вршења транспортне службе (пријем и отпрема путника, пртљага, робе, живог и покварљивог брута, колских пошилики итд.);
- (3) границе станичног подручја у односу на отворену пругу, подручје локомотивског депоа, радионице и сл.;
- (4) нагиби станичног платоа, простора од предсигнала до улазне скретнице и суседних просторних одсека;

2) Станична колосечна и друга техничка постројења:

(1) подела колосечних паркова односно колосека и њихова намена (пријемни, пријемно-отпремни, отпремни, техничко-путнички, ранжирни, главни, споредни, извлакач, манипулациони, гаражни, претоварни, за дезинфекцију, за оправку возила и др.);

(2) означавање колосека и њихове корисне дужине;

(3) индустријски колосеци који се одвајају од станице и са отворене пруге, са основним подацима;

(4) остала станична техничка постројења (рампе, дизалице, товарни профили, колске ваге, преноснице, окретнице, тријангле, напојнице, јаме за чишћење ватре, електровучна постројења, уређаји за снабдевање водом, гасом, течним горивом, за пробу ваздушних кочница, за предгревање путничких гарнитура и др.);

3) Опрему станице сигнално-сигурносним постројењима, са назначењем километарског положаја њиховог места уграђивања:

(1) начин осигурања (електронско, релејно, електромеханичко, механичко, скретнице осигуране бравама без или у зависности са главним сигнаlima, неосигуране скретнице и друге врсте осигурања);

(2) стални сигнали (место и удаљеност главних сигнала од скретница односно тачке коју штите, место и удаљеност предсигнала од улазног, станичног, заштитног односно излазног сигнала, понављачи предсигналисања, допунски сигнали главних сигнала и предсигнала, гранични колосечни сигнали, маневарски сигнали, сигналне ознаке у станици и др.);

(3) подаци о скретницама и њиховом осигурању (број скретнице, редован положај, зависност са главним сигнаlima и начин постављања скретница, осигурање бравама, у ком положају и којим системом брава, без икаквог осигурања и сл.);

(4) путни прелази и начин обезбеђења саобраћаја преко путних прелаза на подручју станице и на отвореној прузи суседних међустаничних одсека (браницима, полубраницима, светлосним сигнаlima и др.);

(5) просторни сигнали АПБ до суседних станица, за један и други смер, њихов број и километарски положај;

4) Опрему станице телекомуникационим уређајима и средствима за споразумевање:

(1) телефонски уређаји (телепринтер, факсимил-телеграфски уређај);

(2) телефонски уређај, укључени или неукључени у уређаје за регистровање, једнострано или двострано снимање, контрола рада снимања,

да ли је уређај опремљен давачем тачног времена, станица у којој је уређај за регистровање смештен и на којем рејону се врши снимање;

(3) радио-уређај укључен или не у уређаје за регистровање, посебно по врстама односно намени;

(4) врсте телеграфских и телефонских водова и начин њиховог коришћења, водови одређени за пословна и саобраћајна саопштења, водови са прикључцима пружних телефона или телефона код главних сигнала, водови за техничко одржавање, водови за преношење тачног времена;

(5) станице везе, службена и радна места укључена у поједине водове;

(6) ЖАТ централе и разне врсте посредовања;

(7) аутоматски ЖАТ телефони;

(8) интерфонски и разгласни уређаји, њихова намена и подручје рада.

2. Организација и начин вршења саобраћајне службе

Организација и начин вршења саобраћајне службе на појединим радним местима обухватају:

1) Број радних места отправника возова, њихова подручја, делокруг рада и међусобна сарадња;

2) Број радних места заменика и помоћника шефа станице, надзорног радника за саобраћајну службу, школског инструктора, распоредног радника и распоређивача станичног особља и делокруг њиховог рада у односу на извршење саобраћајно-транспортне службе;

3) Број и распоред радних места скретничара односно скретничара-блокара, надзорног скретничара и њихова подручја;

4) Поступак са кључевима и дупликатима кључева закључаних скретница и исклизница станице и подређених службених места, као и посебне ручице (курбле) за ручно прекретање скретничких поставних справа и преносне скретничке (амбулантне) браве;

5) Време и начин предаје и пријема службе станичног особља, начин јављања на дужност станичног особља и да ли шеф станице редовно присуствује предаји и пријему службе;

6) Место примопредаје локомотива између станице и локомотивског депоа (граничник);

7) Редовно место заустављања воза са превозом путника;

8) Начин запрезања и потискивања возова (закваченом или незакваченом локомотивом), са ознаком релације на којој се врши запрезање или потискивање;

- 9) Начин обавештавања заинтересованог особља у станици, локомотивском депоу, ЦДУ, ЕВП, и на прузи о променама у саобраћају, закашњењу и превременом саобраћају возова, а поште и путника само о закашњењу возова са превозом поште и путника
- 10) Начин отправљања возова (директно, индиректно);
- 11) Начин утврђивања да је завршни возопратицац на свом месту код воза са смањеним бројем возопратног особља, односно код свих возова где због месних прилика отпражник возова не види завршног возопратиоца;
- 12) Како и под којим условима се врши индиректна отпрама локомотивског воза, уколико је такво отпрамање одобрено;
- 13) Поступак отпражника возова у станицама где се одваја више пруга, као и у станицама са посебним путничким и теретним подручјем, с обзиром на пресецање путева вожње;
- 14) Поступак код отправљања возова неправилним колосеком двоколосечне пруге;
- 15) Одређивање колосека и поступак при пријему и саобраћају возова са нарочитом пошиљком, снежног гртала и ралице;
- 16) Највећа допуштена дужина воза и највећа допуштена оптерећења возила по осовини и по дужном метру на припадајућим распоредним одсецима;
- 17) Поступак у случају прекида рада у станици и одјавницама суседних станичних одсека пруге (место, начин чувања и поступак са кључевима закључаних скретница, исклизница и службених просторија службених места у којима престаје служба, дужности радника који за време прекида службе надзире-чува службено место и др.);
- 18) Начин на који се обављају пробе ваздушних кочница (потпуне и скраћене) вучним возилом или посебним уређајем;
- 19) Начин споразумевања о постављању маневарских путева вожње при маневрисању у станици где се скретнице постављају централно (врста сигналног средства, где се сигнално средство налази, ко рукује сигналним средством односно ко даје сигналне знаке, да ли возовођа односног воза врши дужност руковаоца маневре и ко га снабдева сигналним средством и др.);
- 20) Обезбеђење пута вожње код уласка, изласка или проласка возова и начин вршења прегледа скретница од стране отпражника возова или надзорног скретничара, с обзиром на врсту осигурања:
- (1) радна места која редовно суделују при обезбеђењу пута вожње;

- (2) назначење места где се налази књига за упис извршеног прегледа скретница на лицу места, као и када се које скретнице прегледају на лицу места;
- (3) начин међусобног обавештавања скретничког особља о слободности колосека и извештавања отправника возова о извршеном обезбеђењу пута вожње;
- (4) начин руковања станичним главним сигнаlima и извештавања отправника возова о постављању улазног сигнала у положај за забрањену вожњу, у случају када се сигнаlima рукује из скретничке поставнице;
- (5) ближе одредбе о једновременим вожњама на станичном подручју и поступцима када се један од возова зауставља пред улазним сигналом при једновременом доласку возова из два или више праваца, као и када се обуставља маневрисање пре вероватног доласка воза до улазног сигнала, узимајући у обзир нагиб пруге и станице као и остале прилике у станици;
- (6) начин обавештавања путника о наиласку воза када један воз за превоз путника већ стоји у станици;
- (7) поступак у случају промене улазног колосека за долазећи воз и начин обавештавања осталог заинтересованог особља о промени улазног колосека;
- (8) поступак када се воз прима на заузети колосек, на колосек подељен на ограничене одсеке пута вожње и на колосек на коме није обезбеђен пут претрчавања;
- (9) начин обавештавања отправника возова да је воз приспео цео и сместио се унутар међика;
- (10) начин на који се скретничко особље уверава у слободност колосека и међика;
- (11) место одређено за дочекивање возова од стране скретничара, скретничара-блокара односно надзорног скретничара и њихови поступци;
- (12) начин уписивања броја колосека у фонограмима за обезбеђење пута вожње (арапским бројем и словима или само арапским бројем);
- (13) начин обавештавања маневарског особља о потреби обустављања маневре;
- (14) присуствовање надзорног скретничара (скретничара) на улазној страни или на другом месту при издавању наређења за обезбеђење пута вожње за излаз воза и др.;
- 21) Извештавање отправника возова да су по завршеној маневри главни колосеци слободни;

22) Извештавање отправника возова о предузетим мерама безбедности по завршеном маневрисању: заштићивање возила, обезбеђење возила од самопокретања и одбегнућа, смештај посебних возила (нарочите пошилке, експлозив) и сл.;

23) Начин обезбеђења саобраћаја преко путног прелаза у станицама и на отвореној прузи суседних међустаничних одсека:

(1) руковање браницама на путним прелазима;

(2) поступак у случају квара уређаја којима се обезбеђује саобраћај на путним прелазима;

(3) начин обавештавања особља који обезбеђује саобраћај на путним прелазима о потреби руковања уређајима односно поседања путних прелаза (звоновни сигнални знаци, авиза, предавиза, наређење за обезбеђење пута вожње и др.);

24) Редован преглед скретница, колосека и сигурносних уређаја од стране отправника возова, надзорног скретничара и скретничара, време када се врши преглед скретница;

25) Поступке у случају неисправности на скретницама и одржавање скретница;

26) Организацију маневарске службе којом обухвата:

(1) поделу маневарских подручја и распоред маневарки;

(2) потребан састав маневарских одреда;

(3) мере безбедности приликом маневре с обзиром на долазеће и одлазеће возове, начин контроле положаја улазног односно станичног заштитног сигнала од стране отправника возова односно скретничара;

(4) начин давања наређења руковаоцу маневре и машиновођи за маневрисање преко сигнала граница маневрисања, уколико се наређење не даје општим налогом;

(5) мере и поступци за одбацивање и спуштање кола;

(6) могућност и поступци за ручна маневарска кретања, кретања помоћу маневарског ужета и кретања преносницом и окретницом;

(7) могућност и поступци за маневрисање ручним моторним шинским потискивачем и друмским возилима;

(8) количина ручних папуча, поступак у погледу њиховог коришћења и начин њихове употребе и чување на појединим радним местима;

(9) распоред папучара и њихово подручје на ранжирним колосецима;

(10) поступак за употребу паркираних кочница;

- (11) мере за обезбеђење возила од одбегнућа и самопокретања у станици;
- (12) назначење колосека на којима се маневарске вожње врше само са нарочитом опрезношћу и под посебним условима (тријангла и сл.);
- (13) начин регулисања вожње и пратње локомотива на подручју станице, између појединих подручја станице, као и између станице и локомотивског депоа или раднионичког подручја;
- (14) учешће станичног особља при снабдевању локомотива, моторних гарнитура и путничких кола угља, водом или течним горивом као и поступак када у напојној станици нестане воде или горива;
- (15) одређени колосеци за смештај кола товарених опасним теретом и мере безбедности при маневрисању с оваквим колима;
- (16) поступак код отквачивања кола мотком или виљушком у станицама у којим је то одобрено;
- (17) обезбеђење саобраћаја на путним прелазима за време када се преко њих врши маневрисање, са назначењем времена после ког се прекида маневра ради омогућавања друмског саобраћаја;
- (18) дозвољени број осовина кола при маневрисању кочен директном кочницом локомотиве, као број осовина које треба додатно кочити ручно, с обзиром на врсту локомотиве, нагиб колосека и брзину маневарске вожње;
- (19) начин међусобног споразумевања отправника возова, руковаоца маневре, маневриста и скретничког особља у погледу маневарског рада (телефоном, сигналним знацима, разгласним уређајима, радио уређајима или довикивањем), код споразумевања телефоном предвидети поступак у случају квара телефона;
- (20) начин употребе разгласних уређаја и радио везе при маневрисању на основу упутства о коришћењу ових уређаја;
- (21) највећа дозвољена брзина маневрисања при маневрисању преко скретница уз језичак с обзиром на дужину предскретничког изолованог одсека у станицама опремљеним електронским или релејним сигнално-сигурносним уређајима при централном постављању скретница;
- (22) случајеви када је обавезно ваздушно кочење маневарских састава зависно од броја осовина и нагиба колосека, као и обавеза пробе ваздушних кочница;
- (23) мере опрезности после маневарских кретања;
- (24) чување личне безбедности при маневрисању;
- (25) друге потребне мере и поступке при маневрисању;
- 28) Поступак када воз пролази станицу без задржавања, а треба га у станици зауставити;

29) Мере које треба предузети у отпремништву код укрштања два воза када је један са прекораченом дужином;

30) Одређивање дужине пута претрчавања, који се има у виду код обезбеђења уласка воза;

31) Мере које треба предузети приликом уласка и изласка возова за случајеве:

(1) када је једновремени улазак, излазак или улазак и излазак два или више возова допуштен, с обзиром на пресецање путева вожње;

(2) када једновремени улазак, излазак или улазак и излазак два или више возова није допуштен, с обзиром да се путеви вожње секу;

32) Поступак у погледу јављања о насталој сметњи и обезбеђењу саобраћаја за време трајања сметњи на сигнално-сигурносним уређајима у станици и уређајима АПБ и МЗ на прузи;

33) Начин отправљања возова када се у станици сретне више возова;

34) Поступак приликом потискивања возова из станице на отворену пругу, где се обухвата:

(1) начин потискивања (са закваченом или незакваченом локомотивом);

(2) место где се смешта потискивалица, уколико није могла да пређе иза последњих кола пре поласка воза;

(3) улазни колосек, место заустављања и чекања локомотиве која се враћа са отворене пруге после потискивања;

35) Начин смештања предмета и материјала у колосеку, поред колосека и између колосека;

36) Начин обезбеђења пружних радничких одреда за време извођења радова на колосецима станичног подручја;

37) Место где се држе прописи за радна места која немају сталне просторије и др.

3. Организација и начин вршења послова осталих служби

Организација и начин вршења послова осталих служби обухвата:

1) Начин требовања и расподеле потрошног материјала и раднике који су за то задужени;

2) Организација послова евидентирања радног времена радника, издавања налога за службена путовања и оверавања здравствених књижица запослених радних и њихових породица;

3) Поступак око пријема пријава радника и саслушавања ових по учињеним неправилностима и неуредностима при извршавању дужности;

- 4) Распоред чишћења и подмазивања скретница, скретничких сигнала и сигналних светиљки, пуњење и издавање акумулаторских батерија за ручне сигналне светиљке;
- 5) Начин и поступак око поучавања особља и лице задужено за поучавање особља;
- 6) Начин доставе пословних телеграма којим местима и радним јединицама;
- 7) Јединице којима се пријављују сметње и кварови на контактної мрежи и другим стабилним постројењима електро-вуче у станици;
- 8) Јединице којима се пријављују сметње на телекомуникационим и сигнално-сигурносним уређајима и седишта деоница телекомуникационих и сигнално-сигурносних постројења;
- 9) Организација осталих послова на појединим радним местима:
  - (1) распоредна служба;
  - (2) поучавање особља;
  - (3) иследна служба;
  - (4) служба обавештавања;
  - (5) коришћење чекаоница и осталих просторија за путнике;
  - (6) употреба коначишта возног особља и осталих просторија за службени дневни или ноћни боравак;
- 10) Друге организационе мере у вези са пословањем и радом са железничким радницима, путницима, корисницима железничког превоза, трећим лицима која су у уговорној обавези са железницом и др.

4. Посебне одредбе за станице на електрифицираним пругама

Посебне одредбе за станице на електрифицираним пругама обухватају:

- 1) Преглед и опис уређаја стабилних постројења електровуче који се налазе у станици:
  - (1) шема контактне мреже у станици са уочљиво означеним елементима на мрежи, место где се шема налази;
  - (2) назначење колосека који су електрифицирани;
  - (3) манипулациони колосеци који су редовно без напона у возном воду, код којих се напон укључује само за време маневрисања и место где се налазе растављачи за поједине манипулационе колосеке;
  - (4) место одређено за чување кључева растављача;
  - (5) радници одређени за обавештавање лица која раде на манипулацији ствари да ће бити укључен напон у возни вод;

(6) бројеви носећих стубова и портала контактне мреже укључујући и стубове (портале) изолованих преклопа у станици на којима су уграђени расклопни апарати и други уређаји стабилних постројења електровуче као и сигналне ознаке које означавају границе уздужног и попречног секционисања, односно границе возног вода са напоном и возног вода без напона;

(7) станични изоловани преклопи, њихова намена, место где се налазе, њихова дужина и удаљеност од границе маневрисања односно међика и улазног сигнала и начин њиховог означавања;

(8) извршне одредбе за маневрисање до границе маневрисања односно почетка преклопа, како би се очувала безбедност саобраћаја и лица запослених на одржавању контактне мреже и то нарочито на двоколосечним пругама где је на излазном колосеку преклоп постављен асиметрично у односу на преклоп и улазни сигнал правилног колосека;

(9) телефонски водови за међусобно споразумевање станице, електровучних подстаница (ЕВП), центра даљинског управљања (ЦДУ), радионица за одржавање и помоћних телефонских места на отвореној прузи;

2) Седишта радне јединице за одржавање стабилних постројења електричне вуче и радионица за одржавање контактне мреже и постројења и уређаја ПС, ЕВП и ЦДУ;

3) Помоћне направе и опрема за обављање службе:

(1) мотке за уземљење, изоловане рукавице, изоловане простирке и др., место где се оне чувају, ко и када њима рукује;

(2) расклопни апарати (растављачи) и њихова употреба у подужном и попречном секционисању, ко је овлашћен да рукује њима и чува кључеве, као и где се чувају дупликати кључева, рејон напајања секције и деонице;

(3) подручје секције односно одсека контактне мреже за које служе поједини прекидачи или растављачи при укључивању или искључивању напона;

(4) дневник манипулације за евидентирање употребе расклопног апарата и ко га води;

(5) стални сигнали за електричну вучу у станици и место где су уграђени;

4) Одређена радна места за чување преносних сигналних средстава потребних за показивање сигналних знакова за електричну вучу;

5) Осигурање саобраћаја на електрифицираним пругама:

(1) обавештавање станица, станичног и пружног особља и особља ЦДУ односно ЕВП на односном распоредном одсеку о одступању од врсте вуче предвиђене редом возње код појединих возова;

- (2) мере које се предузимају при вожњи са спуштеним пантографом по наређењу или у случајевима неке друге настале потребе, имајући у виду профил пруге;
- (3) начин обавештавања заинтересованог особља у станици и на прузи о променама редовног стања напона у возним водовима;
- (4) поступак код постављања захтева за обављање маневре на манипулационим колосецима чији су возни водови редовно без напона, као и извештавање отправника возова о завршетку обављене маневре;
- (5) мере и поступак код предузимања мера безбедности при утовару или истовару на манипулационим колосецима или отвореној прузи;
- (6) организационе мере за чишћење снега са кровова кола или товара у возовима у току зиме;
- 6) Изузетне мере које се предузимају при пријему и отпреми возова када наступи делимична или потпуна сметња на станичном возном воду;
- 7) Запрезање и потискивање возова на појединим електрифицираним пругама или њиховим деловима, отпремање радних парних локомотива ван службе и др.

5. Поступак у случају несрећа, незгода и саобраћаја у посебним условима

Поступак у случају несрећа, незгода и саобраћаја у посебним условима обухвата следеће елементе:

- 1) Домицилна станица колских дизалица, снежних гртала и ралица и електровучних возила снабдених пантографом за скидање леда;
- 2) Домицилна станица помоћних локомотива и помоћних возова;
- 3) Седиште секције за одржавање пруге и шефа пружне деонице, локомотивског депоа и организације за одржавање возила;
- 4) Списак руководиоца радних јединица и њихових заменика који се позивају у случају несрећа и незгода, њихове адресе и бројеви телефона;
- 5) Адреса надлежног лекара јавне здравствене службе и број телефона;
- 6) Адреса најближе болнице и број телефона;
- 7) Адреса најближе ватрогасне јединице и број телефона;
- 8) Адреса штаба за ванредне ситуације и број телефона;
- 9) Адреса надлежне јединице МУП и број телефона;
- 10) Седишта надлежног јавног тужиоца, истражног судије, инспекције рада и бројеви њихових телефона;

- 11) Контакт телефон и адреса електронске поште републичког инспектора за железнички саобраћај;
- 12) Контакт телефон и адреса електронске поште Центра за истраживање несрећа у саобраћају;
- 13) Поступак у случају пожара у станици, возовима и на отвореној прузи, ватрогасне екипе и ватрогасна опрема;
- 14) Приправност за случај сметњи у саобраћају услед снежних вејавица, јаког ветра, поплава и несрећа и незгода;
- 15) Место где се налази приручна аптека;
- 16) Пратња помоћних возова;
- 17) Адресе и бројеви телефона предузећа од којих се траже дрumsка возила за превоз путника у случају настале сметње у саобраћају возова;
- 18) Помоћна пруга којом се отпремају возови (за превоз путника и теретни) у случају непредвиђеног затвора пруге;
- 19) Поступак са сигналним жицоводима и поставним справама при саобраћају снежних гртала;
- 20) Километарски положај граница подручја станице у смислу надлежности за ислеђење несрећа и незгода;
- 21) Посебне мере које се предузимају у сарадњи са штабом за ванредне ситуације у случају већих опасности по становништво;
- 22) Посебне мере које се предузимају при несрећама и незгодама на електрифицираним пругама и др.

II. СИТУАЦИОНИ ПЛАН

Ситуациони план се израђује у размери 1:1000, 1:2000 или 1:2500 и садржи:

- 1) назив станице и управљача железничке инфраструктуре коме станица припада;
- 2) положај, тип и број свих скретница;
- 3) редни број сваког колосека уписан арапским бројевима;
- 4) растојање између колосека у метрима са две децимале;
- 5) корисну дужину, врсту (путнички, теретни и заједнички) и намену (пријемни, ранжирно-отпремни, утоварно-истоварни, претоварни, локомотивски, извлакач и др.), исписану на сваком колосеку;
- 6) ложионичке колосеке и зграде ложионице и депоа;

- 7) стационажу по главним пролазним колосецима, километарски (km) положај улазних скретница и матичњака са обе стране станице;
- 8) km положај краја слепог колосека и извлачњака;
- 9) km положај напојника, резервоара за воду и канала за чишћење ватре;
- 10) km положај међика;
- 11) km положај изолованих одсека, улазних и излазних изолованих шина;
- 12) km положај улазних, излазних и граничних колосечних сигнала, њихову врсту (светлосни, ликовни) и назначење растојања од улазног сигнала до предсигнала;
- 13) km положај стубова контактне мреже;
- 14) km положај ваге и контролног товарног профила;
- 15) km положај одвајања индустријских колосека из станице;
- 16) km положај станичних службених зграда и њихову намену;
- 17) унутрашње димензије магацина и димензије товарних рампи;
- 18) приступне путеве, прелазне рампе, подходнике и пасареле;
- 19) ознаку прелома нивелете са нагибима и њен km положај;
- 20) km положај и ознаку специјалних уређаја на колосеку (грбина, колосечне кочнице, исклизнице);
- 21) km положај каблова, водова, канализације и гасних водова;
- 22) линију експропријације;
- 23) датум израде и потпис шефа службе која је план израдила и др.

III. ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ УПУТСТВА О ВРШЕЊУ САОБРАЋАЈНЕ СЛУЖБЕ НА РАСПУТНИЦАМА

Упутство о вршењу службе на распутници садржи:

- 1) опште одредбе;
- 2) организацију службе;
- 3) извршне одредбе.

1. Опште одредбе

Опште одредбе обухватају:

- 1) Улогу распутнице у погледу регулисања саобраћаја супротних и узастопних возова;
- 2) Место и километарски положај распутнице у односу на пругу од које се одваја прикључна пруга, као и у односу на суседне станице, уз ознаку

километраже према уздужном профилу, нагиб пруге у свим правцима, евентуални заштитни колосеци и њихова дужина, опис свих пруга, уз назнаку да ли су једноколосечне, двоколосечне или паралелне;

3) Систем осигурања (механички, електромеханички, електрорелејни, и др.), место заштитних сигнала и њихова зависност, као и зависност сигурносних уређаја са суседним станицама. Код механичког осигурања са поуздано закључаним скретницама, означава се систем помоћу којег је постигнута зависност заштитних сигнала са путевима вожње;

4) Телекомуникациона средства за споразумевање уз назнаку позивних знакова службених и радних места укључених у ову везу;

5) Локални звоновни сигнални знаци, уколико су потребни и као такви одређени, како би се разликовале вожње возова по правцима.

2. Организација службе

Организација службе обухвата:

1) Радна места на распутници, број и врсту радника који врше службу на распутници, прописани турнус, начин и време вршења предаје и пријема службе и начин сталног поседања распутнице чији главни сигнали нису у релејној зависности са суседном станицом;

2) Просторни одесци и прописан размак;

3) Чување кључева поуздано закључаних скретница, редован положај скретница;

4) Редован преглед скретница, чишћење, одржавање и осветљавање скретница и заштитних сигнала;

5) Надзор станица, снабдевање распутнице материјалом и инвентаром и поучавање радника запослених на распутници.

3. Извршне одредбе

Извршне одредбе обухватају:

1) Одредбе за регулисање саобраћаја преко распутнице као што је: објављивање саобраћаја возова и закашњења од стране суседних станица, обезбеђење пута вожње за прелазећи воз, сачекивање возова и др;

2) Одредбе за давање допуштења, обезбеђење саобраћаја супротних и узастопних возова, када је споразумевање могуће и када није могуће;

3) Поступак код изузетног задржавања воза испред заштитних сигнала распутнице;

4) Учешће распутнице код премештања, одређивања и отпадања укрштавања;

- 5) Регулисање прелаза возова са двоколосечне на једноколосечну пругу и обратно;
- 6) Поступак када су возови у закашњењу;
- 7) Вођење дневника за евидентирање података о обезбеђењу саобраћаја возова и о времену њиховог прелаза преко распутнице и др.

У прилогу извршних одредби даје се шема распутнице и упутство за руковање сигнално-сигурносним уређајима.

IV. ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ УПУТСТВА О ВРШЕЊУ САОБРАЋАЈНЕ СЛУЖБЕ НА ИНДУСТРИЈСКИМ КОЛОСЕЦИМА

Упутство о вршењу службе на индустријским колосецима садржи:

- 1) опште одредбе;
- 2) податке о колосецима, постројењима и везама;
- 3) извршне одредбе.

1. Опште одредбе

Општим одредбама се обухватају:

- 1) Назив власника односно имаоца индустријског колосека, намена индустријског колосека и евентуално назив индустријског колосека;
- 2) Надзорна станица и станица из које се индустријски колосек послужује;
- 3) Место и смер одвајања индустријског колосека (из једног или оба смера), са назначењем километарског положаја одвојне скретнице у станици или на отвореној прузи одакле се индустријски колосек одваја.

2. Подаци о колосецима, постројењима и везама

Подаци о колосецима постројењима и везама обухватају следеће:

- 1) Стварна и корисна дужина колосека и величина и дужина нагиба; ако иза одвојне скретнице има више колосека, податке дати за сваки колосек;
- 2) Начин осигурања одвојне скретнице и скретнице на индустријском колосеку, ако постоје и ако су осигуране;
- 3) Редован положај одвојне скретнице и скретница на индустријском колосеку;
- 4) Начин заштићивања одвојне скретнице:
  - (1) са отворене пруге (заштитним сигнаlima), километарски положај сигнала и удаљеност од одвојне скретнице;
  - (2) са индустријског колосека (исклизница, колобран, заштитни колосек и др.), евентуално постојање заштитних сигнала са стране индустријског колосека и место уграђивања постројења и сигнала;

- 5) Редован положај заштитних сигнала;
- 6) Зависност између одвојне скретнице и заштитних сигнала, исклизница, колобрана или скретница заштитног колосека, како је остварена та зависност;
- 7) Начин руковања и ко рукује заштитним сигнаlima, одвојном скретницом, исклизницом, колобраном и осталим скретницама на индустријском колосеку;
- 8) Ко врши надзор и ко чисти, одржава и осветљава заштитне сигнале и сигнале на скретницама;
- 9) Чување кључева од скретница, начин и услови за уручивање тих кључева оном ко њима рукује;
- 10) Средства за споразумевање са местом одвајања индустријског колосека и манипулативним местима на индустријском колосеку и њихово одржавање и др.

3. Извршне одредбе

Извршним одредбама се обухватају:

- 1) Начин доставе кола на индустријске колосеке и одвлачење кола са њих:
  - (1) редовним сабирним возовима: да ли цео сабирни воз улази на индустријски колосек и да ли остало бруто сабирног воза остаје на отвореној прузи док се врши достава на индустријски колосек;
  - (2) посебним возовима за послуживање индустријског колосека вучним возилом железничког превозника или вучним возилом власника/имаоца индустријског колосека;
  - (3) маневарским саставом са вучним возилом железничког превозника или вучним возилом власника/имаоца индустријског колосека;
  - (4) уколико се користи вучно возило и маневарско особље власника/имаоца индустријског колосека и за рад на станичним колосецима, ко од радника управљача железничке инфраструктуре непосредно руководи маневрисањем у смислу руковаоца маневре;
  - (5) коришћење само вучног возила власника/имаоца индустријског колосека за рад на станичним колосецима;
- 2) Начин обезбеђења саобраћаја при послуживању индустријског колосека, као:
  - (1) увођење возова за послуживање индустријског колосека у саобраћај и њихово објављивање пружном и станичном особљу, тражење допуштења од суседне станице давање допуштења (услови и начин тражења и давања), објављивање саобраћаја маневарског састава особљу у станици и на отвореној прузи, начин тражења и давања допуштења и од кога се тражи

допуштење за отпрему маневарског састава, ако се послуживање врши маневарским саставима;

(2) саобраћај возова између суседних станица у време када се воз или маневарски састав налази на индустријском колосеку, извештавање да је пролаз другим возовима преко места одвајања слободан, одредбе за утврђивање укрштавања и претицања између суседних станица када се на индустријском колосеку налази посебан воз или маневарски састав, повлачење воза или маневарског састава са индустријског колосека у једну од суседних станица због саобраћаја возова, ако саобраћај возова није дозвољен док се на индустријском колосеку налази воз или маневарски састав;

(3) начин утврђивања укрштавања и претицања возова са сабирним возом у време док се налази на индустријском колосеку, ако цео улази на индустријски колосек и ако се у том случају дозвољава саобраћај возова, односно начин наређивања и враћања сабирног воза у суседну станицу ради ослобођења пруге за саобраћај возова;

(4) одредбе за саобраћај возова или маневарских састава неправилним колосеком двоколосечне пруге при одласку на или при повлачењу са индустријског колосека, ако се индустријски колосек одваја од двоколосечне пруге;

(5) састава воза или маневарског састава који се отпрема на или са индустријског колосека, редовно оптерећење локомотиве односно планирана маса воза, највећа допуштена дужина воза и број осовина, највеће допуштене брзине, врста и проценат кочења, ко израчунава ПКМ и изналази СКМ и мере безбедности за случај када је пруга до места одвајања или индустријски колосек у нагибу;

(6) одредбе за саобраћај возова или маневарског састава којим се послужује индустријски колосек и саобраћај возова између суседних станица у време док се воз или маневарски састав налази на индустријском колосеку, у случајевима када је споразумевање немогуће;

(7) начин пратње возова или маневарских састава, начин испостављања пропратних исправа и које пропратне исправе има маневарски састав;

3) Одредбе за маневарисање на индустријском колосеку ако се достава и одвлачење кола врши вучним возилом превозника, односно о маневрисању и кретању вучног возила власника/имаоца индустријског колосека по прузи и станичним колосецима ако се достава и одвлачење врши вучним возилом власника/имаоца индустријског колосека;

4) Мере безбедности које се предузимају с обзиром на оптерећење по осовини, оптерећење по дужном метру и највећу допуштену брзину возова на индустријском колосеку;

- 5) Обавезно осигурање кола на индустријском колосеку од одбегнућа од стране власника/имаоца индустријског колосека, без обзира на постојање исклизнице, колобрана или заштитног колосека, као и одређивање величина и мера за одржавање слободног простора поред и између индустријских колосека;
- 6) Одређивање места и начина предаје и пријема кола између железничког превозника и корисника индустријског колосека, уз назначење колосека на којима се ове радње могу вршити;
- 7) Поступак у случају настанка несреће или незгоде на индустријском колосеку;
- 8) Поступак око измена и допуна упутстава, и надлежност за њихово доношење;
- 9) Потреба поучавања особља из одредаба упутства и које особље треба подучавати;
- 10) Обавезу радника власника/имаоца индустријског колосека и осталих саупотребљивача, ако их има, у примењивању и познавању саобраћајних прописа и одредаба које регулишу рад на индустријском колосеку, нарочито ако се при послуживању индустријског колосека користе особље и вучна возила власника/имаоца индустријског колосека;
- 11) Датум ступања на снагу упутства и др.

Један примерак упутства о вршењу саобраћајне службе на индустријском колосеку, прилаже се пословном реду станице и чини његов саставни део.

Уз упутство се прилаже скица свих колосека и колосечних веза индустријских колосека, транспортног отпремништва или товаришта.

Упутство за послуживање отпремништва израђује се по истим принципима као и упутство за послуживање индустријских колосека.

Прилог 2.

I. ЕЛЕМЕНТИ ПОСЛОВНОГ РЕДА СТАНИЦЕ II ДЕО

Пословни ред станице II део обухвата дефинисање послова саобраћајно-техничке и осталих служби у станици као и других послова везаних за извршење важећег реда вожње и технолошког процеса рада станице.

1. Саобраћајно-технички послови обухватају:

- 1) Одређивање редовних колосека за улазак редовних и ванредних возова;
- 2) Одређивање колосека за састав појединих возова, уз ознаку бројева возова;
- 3) Одређивање возова који се ранжирају односно прерађују у станици, уз ознаку бројева возова;

- 4) Одређивање којим возовима се врши отпремање појединих врста брута (живог, брзо покварљивог и др.), празних кола, којих ранжирних рејона или група рејона;
- 5) Смештај заосталог брута и гарирање кола;
- 6) Додавање поштанских, курсних, сабирних и других кола;
- 7) Ванредну употреба колосека и скретничких веза код улаза и излаза извесних возова у одређеним случајевима;
- 8) Утврђивање времена примопредаје локомотива у локомотивским депоима у крајњим станицама или у станицама смене локомотива по доласку воза;
- 9) Утврђивање времена за пријављивање и планирање отпреме брута;
- 10) Одредбе о месту заустављања одређених возова, уз назначење бројева возова;
- 11) Одредбе за поједине саобраћајне ситуације;
- 12) Одређивање места где локомотиве (возна, запрега, потискивалица) сачекују смену радних локомотива код појединих возова;
- 13) Одређивање улазног колосека и места заустављања локомотивских возова који се враћају са запрезања или потискивања, уз назначење бројева возова и др.

2. Послови осталих служби обухватају:

- 1) Организацију пописивања возова и кола;
- 2) Одређивање места за гарирање резервних путничких кола и гарнитура;
- 3) Утовар, истовар и увршћивање кола са аутомобилима у возове за превоз путника;
- 4) Утврђивање возова који су редом вожње одређени за послуживање индустријских колосека, транспортних отпремништава и товаришта, као и израду посебних одредби о њиховом саобраћају, с обзиром на ситуацију у време њиховог саобраћаја; ако се послуживање наведених службених места врши посебним маневарским саставима, одређује се време послуживања с обзиром на саобраћајну ситуацију према реду вожње;
- 5) Одређивање времена за послуживање магацинских колосека, као и других утоварних односно истоварних колосека станице, локомотивског депоа, радионице, секције ЗОП, претоварних колосека и др.;
- 6) Утврђивање поступака који се односе на правилно коришћење стабилних постројења електровуче и др.

3. Остали послови обухватају:

- 1) Одређивање места и начина снабдевања резервоара и судова у путничким колима водом и хигијенским материјалом у полазним и успутним станицама, и који су радници задужени да то раде;
- 2) Одређивање места и врста чишћења путничких кола и служби задужених да то раде;
- 3) Утврђивање мера опрезности за улазак, излазак, укрштавање и претицање појединих возова, с обзиром на положај станичне зграде, кратке пријемне колосеке, пресецање путева вожње, уз назначење бројева возова;
- 4) Одређивање времена за снабдевање маневарки водом и горивом;
- 5) Одређивање времена постављања путничких гарнитура на перон за улазак путника и времена за извлачење гарнитура са перона по изласку путника, конкретно за сваки воз;
- 6) Квачење локомотиве код возова, ко од радника ове послове обавља редовно, а ко изузетно и др.

На пругама опремљених телекомандом пословни ред станице II део обухвата и послове које извршава ТК-диспечер односно овлашћени станични радник у смислу регулисања саобраћаја на ТК-прузи.

II. ЕЛЕМЕНТИ ТЕХНОЛОШКОГ ПРОСЕЦА РАДА

Технолошки процес рада станице је систем организације рада којим се утврђују начин извршења маневре, начин и редослед извршења свих операција са возовима и колима, начин оперативног руковођења и планирања рада станице, норме за извршење појединих операција које се обављају у станици и норме за укупна задржавања кола у станици по типовима.

Технолошки процеса рада станице обухвата:

- 1) Дефинисање техничких и радних карактеристика станице, са општим описом средстава, организације руковођења и начина рада;
- 2) Опис постављених задатака које станица извршава у погледу обраде возова за и без прераде;
- 3) Графички приказ долазећих и одлазећих возова по врстама и правцима, према графикону реда вожње за који се технолошки процес саставља;
- 4) Одређивање најоптерећенијег периода дана у погледу доласка и одласка возова за прераду;
- 5) Одређивање намене колосечних паркова и појединих колосека, маневарских локомотива и маневарских зона;
- 6) Преглед норми за поједине операције са возовима и колима;

7) Графички преглед претходних, главних и завршних операција код возова у току 24 часа;

8) Утврђивање потребног броја радника који извршавају поједине операције и одређивање њихових задатака код сваког воза у току 24 часа;

9) Утврђивање степена усклађености реда вожње долазећих возова са радом ранжирне станице у пријемној групи и на маневарским постројењима;

10) Одређивање норме времена накупљања кола за поједине возове и усклађеност са редом вожње одлазећих возова, као и одређивање норме бављења кола у ранжирној станици и др.